İsmet Demir

grev ve direnişler üzerine

ANILAR - DENEYLER

işçi sınıfı mücadelesinden bir kesit

1962 - 1975

İSMET DEMİR

Grev ve direnişler üzerine

ANILAR - DENEYLER
İşçi sınıfı mücadelesinden bir kesit
1962-1975

Mart 1980

İSMET DEMİR

(1925-1979)

(20 Teşrinevvel 1341) (16 Mart 1979)

ÖNSÖZ

Bu kitapta, gırtlak kanserinin konuşamaz kıldığı İsmet Demir'in, sancılar ve kanamalar içinde ölümü beklerken, ölümünden birkaç saat öncesine kadar, biraz kendine geldikçe yazıp düzenlediği anıları-deneyleri yer almaktadır.

İsmet Demir'i yakından tanıyan mücadele arkadaşları, ondan, suksuk, deneylerini kaleme almasını isterlerdi. İsmet Demir ise, geçmişte yaptıklarıyla kendisini avutmayan, geleceğe dönük, mücadeleci bir insan olduğu için, bu tür istekleri kulak ardı eder veya uyuturdu. Ancak gırtlak kanseri kendisini pençesine aldıktan ve boğulmaması için boğazına bir delik açıldıktan sonra, koşullardaki değişmeye bağlı olarak geçerli mücadele biçimi de değişti.

O, savaşçı İsmet Demir kuzu kuzu oturup ölümü bekleyemezdi. Ömrünü verdiği, işçi kardeşlerinin burjuvaziye karşı savaşına ne yapıp edip, karınca kaderince bir katkıda bulunmalıydı. İsmet Demir'in şartlarında bu katkı, tecrübelerini kaleme alarak daha geniş işçi zümrelerinin ve yeni kuşakların eğitimine yardımcı olmak biçimini alabilirdi.

İçeriği bir yana, bu kitap, yazılış biçiminin ve şartlarının kendisine kazandırdığı niteliğiyle, yani ölüme mahkum bir emekçinin, burjuvaziye karşı mücadelesini sürdürmesinin, sınıfına, halkına ve hayata bağlılığının bir örneği olma niteliğiyle bile: şu çürüyen burjuva dünyasına indirilmiş bir darbedir.

İsmet Demir, kendi özel hayatından hemen hiç söz etmezdi. Doğrusu bir "özel" hayatı da yoktu... Bu anılarda kendisinden söz ediyorsa, yapı işçilerinin örgütlenmeleri ve direnişleri kendisinden ayrı düşünülemeyeceği içindir. Çünkü, İsmet Demir 1960-1974 yılları arasında yapı iş kolunda gerçekleşen bütün büyük örgütlenme, grev ve direnişlerde, bir örgütçü, bir önder olarak yer almıştır.

●

Köylülükle bağları çok canlı ve güçlü olan yapıcılık işçileri arasında -daha doğrusu: "şantiyeciler", "şirketçiler" arasında- yarı efsanevi bir kişiydi. Bu satırların yazarı, pek çok kez, İsmet Demir'i gerçekte hayatında hiç görmemiş, görmüşse bile konuşup tanışmamış; yalnızca İsmet Demir hakkında duyduklarından, gördüklerinden etkilenmiş pek çok işçinin, İsmet Demir'e -tabii kim olduğunu bilmeden- İsmet Demir'le birlikte geçirdiği maceraları, örgütlenmeleri, grevleri vs. anlattıklarına tanık olmuştur. Onun için, İsmet Demir hakkında anlatılanlarda hayal ile gerçek içiçe girmiştir.

Burada, ne kadarının gerçek ne kadarının hayal olduğunu hala bir türlü anlayamadığımız birinden söz edersek, okuyucunun belli bir fikre sahip olacağını sanıyoruz.

Petrol Boru Hattı Grev'inde, "İsmet Demir Şirket'i yendikten sonra" (işçiler kendilerinin değil İsmet'in yendiğinden söz ederler) Şirket'in müdürü gelmiş, İsmet Demir'in elini sıkmış: "helâl olsun sana yendin bizi" demiş. Sonra Fransız bayrağını

indirip (Şirket Fransız şirketiydi) İsmet'in yarım pabuçlarından birini bayrağın yerine çekmiş; diğer yarım pabucu da Fransa'ya müzeye yollamış... İşçiler böyle anlatırlar.

•

İsmet Demir proleterlere has kaba saba fiziğinin içinde, ince, insan sevgisiyle dolu, yufka ama gereğinde granit gibi sağlam parlanta gibi bir yürek taşırdı. Kaba saba, yarım yamalak ve çoğu kez yanlış ta anlaşılabilen sözlerinin ardında tecrübelerle dolu zeki bir beyin gizlenirdi.

Kimi insanlar vardır, parlak ve etkileyicidirler, hemen göze çarparlar; etraflarını büyülerler. Ama ilişkiler biraz uzayınca, ya da işler biraz sıkışınca, çoğu kez, karakter dirençsizliği, kof bir yürek, sığ bir dünya acı acı görülebilir. "Her parlayan şey altın değildir." sözü tam da bu tür burjuva ya da küçük-burjuvalar için geçerlidir.

İsmet Demir böyle bir insan değildi. İlk izlenimlerde çok sığ, "alelâde", kaba saba bir insan karşısında olduğunuzu düşünebilirdiniz. Ancak, tanışıklığınız uzadıkça, hele işler sıkıştıkça, onun ruh yüceliğini ve düşünce derinliğini giderek daha iyi kavramaya başlardınız. Durdukça kıymetlenen bir şarap gibi, İsmet Demir'le dost olmanın tadına varırdınız. Her gün, her yeni olayda ya yeni bir özelliğini keşfederdiniz; ya da pek önem vermediğiniz bir niteliğinin nice önemli ve değerli olduğunu görürdünüz.. Ve giderek, "proletarya" soyut bir kavram olmaktan çıkar, İsmet Demir'in kişiliğiyle özdeşleşen somut bir duyum haline gelirdi.

İsmet Demir'i seven şantiyeciler arasında adları: "yalınayak İsmet", "Kara kartal", "işçilerin kartalı"... Sarı sendikacılar ve patronlar: "sarhoş İsmet", "komünist İsmet"; yakın arkadaşları ve devrimci gençler ise "kumandan" derlerdi. Bir bakıma bütün bu adlandırmalar, O'nun bir yanını tanımlar.

İsmet Demir'in en çok eleştirilmiş yanı içkisidir. Ama, karşı çıkmak, yanlış bulmak yetmez; anlamak, açıklamak gerekir.

İsmet Demir'in içinden çıktığı ve önderi olduğu "şantiyeci" ler ya da "şirketçi"ler büyük inşaatları dolaşan, iş bulduğu takdirde bir şantiyede birkaç yıldan fazla kalamayan göçebe proleterlerdir. Çoğu ailelerini köylerinde bırakır. Kazandıklarının çoğunu çoluk çocuklarına yollarlar. Kalanıyla da kıt kanaat kendi geçimlerini sağlarlar. Çokluk şantiyeye yakın barakalarda veya kiralık bekar odalarında hemşehri ya da arkadaş grupları halinde yaşar ve dayanışırlar.. Bu şartlarda, işten çıkan yorgun gurbetçi işçi ne yapsın? Aileleri, çocukları uzaklardadır. Bekar odalarında ya da barakalarda vakit geçmez. Tek sığınacak yer: ya ucuz bir sinema ya da ucuz afyonlu şarapların satıldığı bir meyhane olur...

İşte, İsmet Demir bu şartlardan gelen bir insan olarak ve örgütlemeye çalıştığı işçiler bu şartlarda yaşadığı için içki içerdi.

İsmet Demir'in kafasındaki yüce ideallerle, yapmaya çalıştıklarıyla, inşaat işçilerinin son derece geri kültür, bilinç, örgüt düzeyleri arasında öylesine büyük bir uçurum vardı; ve bu öylesine sinir yıpratıcı sonuçlar doğuruyordu ki, İsmet Demir için içki bir bakıma bir sığınak da oluyordu.

İsmet Demir, ucuz afyonlu şaraba kendi sınıf kardeşleriyle beraber içerdi. Ve içerken de ertesi gün yapılacak işler konuşulurdu. Ona "sarhoş İsmet" diyerek işçinin gözünden düşüreceğini sanan sarı sendikacılar ya da kapitalistler ise İzmir'in, İstanbul'un veya Adana'nın lüks pavyonlarında veya Soğuk Oluk'un randevu evlerinde, işçinin sırtından çıkardıkları paralarla, sefahat içinde yaşarlardı.

Onun için işçiler hiçbir zaman bu tür saldırılara itibar etmediler. Çünkü İsmet, içiyorsa bile kendileriyle beraber içiyordu ve birazda kendileri içtiği için içiyordu.

"Sarhoş İsmet", iğneyle kuyu kazmaya benzeyen uzun örgütlenme dönemlerinden sonra, olaylar hızlanmaya başladığı, mücadele keskinleştiği zamanlar; proletaryanın fedakârlık ve kahramanlık günlerinde; kafasındaki yüce amaçlarla, gerçeklik arasındaki uçurumun nispeten kapandığı günlerde içkiyi bırakırdı. Ve işçilerin de içki içmesini, kumar oynamasını, hatta filitreli sigara içmesini bile hoş görmezdi. "Yalınayak İsmet", "kara kartal" olurdu. Gözünden hiçbirşey kaçmaz, devletin ya da patronun her hareketini sezer, tezgâhını önceden görür, anında vurur, zamanında geri çekilir; proleter müfrezesinin grev savaşını başarıyla yöneten bir "kumandan" olurdu.

İsmet Demir'in anıları birkaç bakımdan önem taşımaktadır.

Birincisi Türkiye işçi sınıfının ve devrimci hareketinin tarihi bakımından zengin verilerle dolu bir belgedir. Kaba bir gözlemle bile, yeni devrimci kuşaklara, işçi hareketinin nereden nereye geldiğini; bugün hangi mirasın üzerinde durulduğunu gösterir. Örneğin, İsmet Demir'in anılarının esas bölümünü kapsayan 1960-71 arası sarı sendikacılar, polis, patronlar vs. İsmet Demir'i içeriden tecrit etmek için onun komünist olduğunu söylerler.. Bugün aynı sarı sendikacılar, aynı ajanlar işçiyi kontrol altında tutabilmek için kendilerinin en has "komünist" ya da "devrimci" olduğu propagandasını yapıyorlar. Nereden nereye... Ve, bu yol, İsmet Demir gibi insanların, göze görülmez sabırlı çalışmalarıyla kat edilmiştir.

Bugün, en kenarda köşede kalmış proleterler bile sendikalar hakkında bir fikir sahibidir. Gücü yetmezse bile, sendikalaşma gereğine inanır, onun yararlarını bilir.

Halbuki 1960-70 arası, özellikle yapı işçileri gibi proletaryanın nispeten geri zümreleri arasında bir "sendika" kavramı bile yoktu. Olanlarda da sendika demek, devlet dairesi gibi birşey demekti. Çalışmanın başlıca ağırlığı sendikanın ne olduğunu, gereğini, yararlarını anlatmak, göstermek noktasında toplanırdı. Kendi başına ele alındığında sosyalist bile olmayan bu çalışma, devrimcilerin zamanının ve enerjisinin esas büyük bölümünü alırdı... Ama bu çalışma yapılmak zorundaydı, işçi sınıfı bu aşamadan geçmedikçe; grevlerin ve sendikaların mücadele okulundan geçmedikçe önüne daha ileri devrimci görevleri koyamazdı... Bugün bu görevler büyük ölçüde aşılmıştır. Artık sendikalaşmanın gereği ve yararları biliniyor; bu yöndeki propagandayı reformistler, burjuva sosyalistleri de yapıyor. İçinde bulunduğumuz dönemde görev: Bütün bu çalışmanın henüz sosyalizm olmadığını; kapitalizmin sonuçlarıyla mücadele olduğunu, siyasi iktidar mücadelesine girmek gerektiğini vs. göstermektedir..Elbette bu görev o zaman da vardı ve unutulması söz konusu olamazdı, ama işçi sınıfının o zamanki düzeyinin ortaya çıkardığı görevlerin başarılması, güç ve zamanın daha büyük bir bölümünü alırken, bugün doğrudan doğruya sosyalist faaliyete daha büyük güç ve zaman ayırma gereği ve imkânı (olanağı) doğmuştur. Her şey zıddına dönmektedir. Bunu göremeyenler ister istemez burjuvazinin safında yer alırlar.

Ama yalnız evrimin belli başlı aşamalarının bu kaba görünümüyle de yetinemeyiz. Büyük akıntılar, içlerinde daima geriye dönen küçük girdapları da barındırırlar; onlarla bir arada var olurlar. Geniş bir dönemi kapsayan perspektivde, içinde bulunulan dönemde, doğrudan devrimci görevlere daha büyük zaman ve güç ayrılması gereği açıktır. Ama bu aşamada bile, içinde bulunduğumuz konjonktürde, işçi sınıfının ekonomik mücadelesinin olağan üstü önem kazanacağı önümüzdeki günlerde; bu mücadeleyi örgütleme, yüceltme onu devrimci taleplerle birleştirme gereği görülmezse; yani proletarya sosyalistlerinin ekonomik mücadeleyi de en iyi ve en doğru şekilde yapabildikleri somut olarak gösterilmezse; teorimizle ikna

edemediklerimizi pratiğimizle ikna etme gereği kavranamazsa ve bu yönde davranılmazsa söylenecek en doğru sözlerin bile bir metelik değeri olmaz. Ukalâ zavallılar durumuna düşülür.

İşte bu noktada İsmet Demir'in anılarının taşıdığı ikinci önemli niteliğe geliriz. Proletaryanın -özellikle günümüzde önem kazanan-militan ekonomik savaşını örgütlemek ve başarıya ulaştırmak için davranışa giren proletarya sosyalistlerine, bunların nasıl yapılacağı konusunda zengin deneyler sunmaktadır. Bir grev nasıl başarıya ulaştırılabilir. Grevdeki işçiler nasıl örgütlenmelidir vs. gibi pratik ama gereğinde hayati önemi olan sorunlarda, bu anıları okumuş bir insan okumamışa göre daha az hata yapmak durumundadır. İsmet Demir'in anılarını okumuş işçilerin okumamışlardan daha başarılı bir şekilde direnecekleri, mücadele edecekleri açıktır.

Diğer yandan, başta tarım ve yapı işçileri olmak üzere işçi sınıfımızın, kenarda köşede kalmış ve geri zümrelerinin sermayenin vahşi sömürüsüne karşı birlikler, sendikalar kurabilme mücadelesi sürmektedir ve kapitalizm var oldukça da sürecektir. Çünkü en gelişmiş ülkelerde bile sendikalar işçi sınıfının nispeten küçük bir bölümünü kucaklar, nicelik olarak esas büyük bölüm örgütsüzdür. Bizde de, işçi sınıfının esas büyük bölümü en basit sendikal örgütlenmeden bile yoksundur. Ve bu işçi zümreleri daima birleşme mücadelesi içinde olmalarına rağmen bilgi ve tecrübece geri oldukları için, pekçok girişimleri başarısızlıkla sonuçlanmakta, önderleri atılmakta güvensizlik ve yılgınlık ortamı doğmaktadır.

İşte,böyle işçi zümrelerinin, kendiliğinden çıkan, bilgi ve tecrübece geri öncüleri, İsmet Demir'in anılarından, kendilerini bir sürü yanlıştan koruyabilecek pek çok şey öğrenebilirler. Hem de kolayca, roman ya da hikaye gibi okunabilir. Daha başarılı mücadeleler vermek mümkün olabilir.

Bir geleneğe bağlanmanın,geleneğe dayanmanın,onun üzerinde yükselmenin önemini bütün büyük devrimciler bilirler.Proletarya da kendi mücadelesinin en iyi geleneklerini bilmeli,onların unutulmasına ve gömülmesine müsaade etmemelidir. İsmet Demir'in anıları, her proleterin gururla ve güvenle dayanıp üzerinde yükseleceği bir geleneği, proletaryanın yeni kuşaklarına taşıyan bir köprüdür.

•

İsmet Demir'i yalnızca bir sendikacı olarak değerlendirmek yanlıştır.İsmet Demir bir devrimciydi, bir halk önderi idi... Yalnız, mücadelenin 1960-70 arasındaki koşullarında bir devrimcinin, bir halk önderinin ağır basan görevleri kavranamazsa; İsmet Demir pek alâ bir sendikacı ya da bir ekonomist olarak değerlendirilebilir. Ama böyle bir değerlendirme 60'lı yıllarda devrimci hareketin, işçi hareketinin içinde bulunduğu gelişim aşamasının ortaya çıkardığı o günkü görevleri gözardı ettiği için yanlış olur. Denildiği gibi: "gerçeklik somuttur"

1960'larda devrimci bir Marksistin başlıca görevleri neler olmalıydı. Hele ki bu Marksist-Leninist, yapı işçileri gibi bir işçi sınıfı zümresinden çıkmış ve başlıca ilişkileri bu alanda ise... Ayrıca unutmayalım ki, İsmet Demir'in bilimsel sosyalizmi okuyup kavramaya başlaması 1965-68 yılları arasındadır.

İşçi sınıfı, ekonomik mücadelenin, sendikaların, grevlerin okulundan geçmek zorundadır. Bu okuldan geçmeden, işçi sınıfı "kendi kendine bir sınıf" olmaktan çıkıp "sınıf kendisi için" olamaz. Bir nesne olmaktan çıkıp, tarihin öznesi haline gelemez. Bu durumda, yapı işçileri çoğunlukla bu okuldan geçmediğine göre, bu işçi zümresi içinden çıkan, onlarla ilişkileri olan bir devrimci için: sosyalist propaganda faaliyetini aksatmadan,işçilerin bu okuldan en kısa ve en sancısız yoldan en doğru bilgi ve tecrübelerle geçmesine yardımcı olmak, o günün koşullarında başlıca görev idi. İşte, İsmet Demir'in yaptığı da bu olmuştur. Köyden gelmiş, benüz aşiret

bağlarını bile koruyan yapı işçilerini, sabırla eğitmiş en keskin mücadelenin okulundan başarıyla geçirmiştir.

Yapı iş kolunda kış aylarında bir direniş kesin yenilgi demektir. Çünkü işverenin işine gelir. Kış ayları fasılaların ağırlığı daha ziyade örgütlenme, sendikaların gereği ve faydaları konusunu anlatma gibi noktalarda yoğunlaşır. Yaz aylarında, ekilen tohumlar meyvaya durur. İsmet Demir 1965'den sonra hemen her yaz bir büyük direniş yönetmiştir. 1965 Ambarlı Santralı, 1966 Boru Hattı, 1967 Kadıncık Barajı, 1968 İzmit Petro-Kimya, 1969-70 Aliağa Rafinerisi, 12 Mart döneminde hapislik ve 1974 yazında İskenderun Demir-Çelik tesisleri direnişi... Bunların yanı sıra daha birçok, küçük direnişler ve örgütlenmeler.

İsmet Demir bütün bunları yaparken kişi olarak gücünü ve enerjisini tüketmekteydi. Öncü işçilerin sosyalist ve siyasi eğitimine yeterince zaman ayıramıyordu. Ama o bu eksikliğin her zaman farkındaydı. Ve bu eksikliğin, kollektif bir işbölümü içinde diğer mücadele arkadaşlarınca giderilmesini ister, onları bu yönde teşvik ederdi.

Sendikacılar devrimci gençlerin işçilerle ilişki kurmasından daima korkarlar. İsmet Demir ise aksine davranırdı.Devrimci gençleri alır işçilerle tanıştırır, devrimci aydınlarla işçiler arasında bir bağ kurmak için çırpınırdı. Devrimci gençlerin yaptıkları ukalâlıkları,yanlışları hoşgörüyle karşılar, hemen yüzlerine vurmaz, kendilerinin görmelerini beklerdi. İnanırdı ki er veya geç bu ilişkiden birşeyler doğacaktır..

Bir ara öyle olmuştur ki Dev-Genç'in her önde gelen militanı, işçilerle ilişkide kolaylık da sağlaması bakımından YİS'in hüviyet cüzdanından birini "organizatör" olarak cebinde bulundururdu. Hattâ yakalanan bazı Dev-Genç militanlarından YİS'in üye kartlarının çıkması polisin dikkatini çekmiş, İsmet Demir MİT tarafından kaçırılmış, zamanın İçişleri Bakanının huzurunda işkenceli sorguya çekilmiştir.

İsmet Demir, kişisel olarak sosyalist propagandaya pek fazla vakit ve güç ayıramazdı ama, bu eksiği de bir bakıma hakkında yürütülen komünist propagandası giderirdi. İsmet'i komünist diyerek tecrit etmeye çalışanların bugün kendilerinin komünist olduklarını ilân ederek işçiler arasında bir etki sağlayacaklarını düşünmeleri, İsmet Demir'in başarısı hakkında bir fikir verir.

Ayrıca İsmet Demir sendikanın olanaklarını devrimci hareketin emrine vermekten hiçbir zaman kaçınmamıştır. Örneğin 1967 yılında çıkan Türk Solu dergisi, YİS'in binasından ve edevatından yararlanmıştır. Deniz Gezmiş'in önderi olduğu D.Ö.B.(Devrimci Öğrenci Birliği) hiçbir yerde yer bulamamış onlara yalnız İsmet Demir sendika binasında bir yer vermişti. 1970 yılında çıkan Sosyalist Gazetesinde çalışmak üzere, sendika etrafında toplanmış bulunan devrimci gençleri ve işçileri görevlendiren yine İsmet Demir'di.

Bütün bunlar gözönüne alınınca,İsmet Demir'in hareketin 1960'lardaki gelişme aşamasının ortaya koyduğu görevlere uygun bir şekilde sendikacılık yaparak yapı işçilerini savaş okulundan geçiren bir devrimci olduğu daha iyi anlaşılır. Ve böyle olduğu içindir ki, Türkiye'de sendikacılık yapıp da han, hamam, apartman sahibi olmamış tek örnek; "zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyi" olmadan ölen tek bildiğimiz örnek İsmet Demir olmuştur.

Anısı mücadelemize örnek olsun.

Arkadaşları...

YAYINA HAZIRLAYANLARIN NOTU:

İsmet DEMİR 1974 yılında İS-DEMİR olayları üzerine tutuklu kaldığı İskenderun Hapishanesinde, sonradan kanser olduğu anlaşılan hastalığının ilk belirtileri olan ses kısılmalarına uğramış, bir-iki kez de kriz geçirmişti.

Tahliye olduktan sonra, Ankara'da tanıştığı iki genç doktora muayene olmuş, teşhis konulamamıştır.

Olağanüstü zayıflama, güçten düşme, ses kısılmasının yoğunlaşması ve solunumda görülen anormallik gibi hastalığın bütün belirtileriyle ortaya çıkması / sonucu Ankara Numune Hastanesinde muayene olmuş, teşhis konularak şua tedavisi görmüştür.

Ancak, bir süre sonra-başarılı bir şua tedavisine rağmen-hastalığın ilerlemesinin yarattığı solunum zorluğunu gidermek için boğazı delinmiştir. Solunum zorluğu giderilmiş fakat sesi çıkmaz duruma gelmiştir. Bu nedenle sadece yazarak "konuşabiliyordu."

Bu aşamadan sonra Tıbben yapılabilecek bir şeyin kalmaması üzerine hem değişik tekniklerin denenmesi hem de moralce bir olumluluk sağlanabileceği düşüncesiyle 10 Ocak 1978 tarihinde İsveç'e gitti.

İsveç'li doktorların kendisine ömrünün sınırlı olduğunu belirlemeleri üzerine, İsmet DEMİR 7 Ekim 1978 tarihinde Türkiye'ye döndü.

İşte, İsmet DEMİR Anılarını-deneylerini bu koşullarda kaleme aldı. Büyük bir bölümünü İsveç'te kaldığı süre içinde yazdı. Yurda döndüğünde de yazmaya devam etti.

3 Bölümdeki "Grev ve direnişlerde dikkat edilecek hususlar"ın 22. maddesinden sonrasını İstanbul'da tamamladı.

Anılarının-deneylerinin redaksiyonunu, el yazmalarının daktilosunu ve düzenlemesini kendisi yaptı.

Bu kitabın yayınlanmasında kendi orijinal düzenlemesi esas alındı. Yalnızca, ölümünden bir kaç saat öncesine kadar, kaleme aldığı **"İşçi örgütlenmeleri üzerine"** başlıklı yedi daktilo sayfalık bir yazı kendi düzenlemesi içinde yer almadığı için, kitabın bu baskısına dahil edilmedi.

İsmet DEMİR'in mücadele anıları ve deneyleri işçi sınıfı mücadelesinin belli bir dönemine ilişkin önemli bir belge niteliği de taşıdığından; anılarda sözü edilen olaylar sırasında yayınlanmış bildiri, çekilmiş fotoğraf vb. belgeleri olayın anlatımı içinde verdik. Olayların yankılarına ve sonuçlarına ilişkin bildiri, haber, yorum, v.b diğer belgeleri kitabın sonuna "belgeler" başlığı altında ek olarak koyduk.

Bu kitabın yayınlanması ile; Türkiye İşçi sınıfı hareketinin belli bir kesitine ilişkin olayların ve çıkarılan derslerin mücadele içindeki arkadaşlara ve gelecek kuşaklara aktarılmasında emeği geçen, maddi ve manevi katkıda bulunan tüm dostlara teşekkür ediyoruz.

YİS

YİS
Yapı İşçileri Sendikası
Tüzüğü

Başlangıç (1)

İnsan topluluğunda "insan için çalışmaktan gayrısı yalandır." Büyük sözüne göre; her değerin özü emektir. Emeğin tek canlı kaynağı kırda kentte çalışan bütün işçi sınıfı ile emekçi zümrelerinin kolları ve kafalarıdır. Bu bakımdan, Anayurdumuzun "çağdaş uygarlık düzeyi" denilen, öteki milletlerden aşağı kalmayacak kerteye ulaşması ve verimlice kalkınması, en başta, işçi sınıfımızla emekçi zümrelerimizin çoluk çocuklarıyla sürünmeden, ezilmeden, rahatlık

---

(1) Yapı İşçileri Sendikası (YİS) tüzüğünün bu "başlangıç" bölümünün yazarı: Dr. Hikmet Kıvılcımlı'dır. İsmet Demir bu bölümü çok beğenir, tanıdığı işçilere ve devrimci gençlere okumalarını tavsiye ederdi. Anılarının başına da bu "başlangıç" bölümünü yine kendisi koymuştur.

Bu kısa metin, bildiğimiz kadarıyla, bilimsel sosyalist öğretiye uygun olarak yazılmış, ilk ve tek sendika kuruluş gerekçesidir. Ve bugüne dek, benzerlerince hala açılamamıştır.

Metinde Marksist-Leninist öğretinin sendikalara ilişkin görüşünün son derece kısa ve özlü bir açıklaması yapılmaktadır.

Önce Marksist değer teorisinin son derece kısa ve özlü açıklaması yer alıyor: "Her değerin özü emektir". Ve hemen, artı-değer teorisinin pratik sonucu: "Ana yurdumuzun (...) kalkınması,en başta, işçi sınıfımızla emekçi zümrelerimizin çoluk çocuklarıyla sürünmeden, ezilmeden, rahatlık ve huzur içinde çalışmalarına gelişmelerine bağlıdır. (...)"

İkinci paragrafta sendikanın işçileri birleştirme görevi, meslek dar görüşlülüğünden öte, tüm sınıfın ve halkın birliğine bağlı olarak koyulur: "(...) işçi sınıfımızın ve emekçi tabakalarımızın ayrılmaz bir bölüğü olarak, yapıcılık iş kolu işçilerinin (...)".

Üçüncü paragrafta sosyalizm ve ona bağlı olarak halkın üzerinde yükselmeyip ona hizmet edecek bir devlet cihazı amacı Anayasa'nın "sosyal devlet" kavramına yüklenen içerikle açıklanır: "... sosyal devlet prensibini: her işsiz kalıştan toplum güçlerini toptan sorumlu tutmak, herkese yetenek ve emeğine göre iş bulmak ve her çalışana yarattığı değer ölçüsünde orantılı bolluk ve mutluluk sunmak ("herkesten yeteneğine göre, herkese emeği kadar") anlamına alır ve kıyasıya savunur."

Dördüncü paragrafta uzak sınıfsız toplum amacı da, bir ilke olarak koyulur:" 'İMTİYAZSIZ SINIFSIZ' TOPLUMCULUK"

Ve nihayet son iki paragrafta, ulus ölçüsünde tüm emekçi tabakaların birliği; dünya ölçüsünde tüm işçi sınıfının ve emekçilerin birliği savunulur.

Bütün bunlar, biçimce, "Ezop dili" ile ifade edildiği için, "keskin" ama çoğu kez *içi boş sözlere kulakları ve kafaları yatkınlaşmış devrimcilerce* anlaşılamamaktadır. Ama görüldüğü gibi, içerikçe bundan daha keskin bir tüzük gerekçesi şimdiye dek hiçbir sendikanın bayrağı olmamıştır.

Ve kabul etmek gerekir ki, bütün bunlar sözde de kalmamıştır. İsmet Demir ve arkadaşları, buradaki ilkeleri hayata geçirmek için ellerinden geleni, hatta gelmeyeni yapmaya çalışmışlardır. Anılar da bunu kanıtlamaktadır. (y.n.)

ve huzur içinde çalışmalarına, gelişmelerine bağlıdır. Çalışan insansız bir toplum düşünülemeyeceği gibi, hakkın aranamadığı ve alınamadığı bir medeniyet ve ilerleme de varolamaz. O inançla Sendikamız, yaradana sığınıp vatan müdafaası yaparcasına, işçi haklarını ve emekçi davasını savunur...

Sendikamız, Anayasamızın emrine uyarak, hiçbir felsefe, inanç, din, mezhep, tarikat, ırk, millet ve bölge ve ilh. ayrımı yapmaksızın, yalnız değer yaratan çabaya önem vererek, işçi sınıfımızın ve emekçi tabakalarımızın ayrılmaz bölüğü olarak, yapıcılık işkolu işçilerinin de ekonomik, sosyal ve moral eşitlik ve kardeşlik ülküsü uğruna savaşır.

Sendikamız, kanun ve kitaplarca yazılmış yahutta hayattan fışkırmış emekçi hak ve görevlerini olumluca yerine getirip geliştirmek yolunda en demokratik düşünce ve davranışları gösterip tutar. Türkiyemizde "özel sektör" adlı bir avuç yerli-yabancı baltacıların baltalamalarına rağmen, derin köklü bir çınar gibi büyüyen ve kaçınılmaz tarihsel gereklerle kendisini dayatarak Anayasamızın ruhuna sinen sosyal devlet prensibini; her işsiz kalıştan toplum güçlerini toptan sorumlu tutmak, herkese yetenek ve emeğine göre iş bulmak ve her çalışana yarattığı değer ölçüsünde orantılı bolluk ve mutluluk sunmak anlamına alır ve kıyasıya savunur.

Sendikamız, yukarıdaki prensipleri her ne pahasına olursa olsun, hiçbir sebep ve bahane ile vazgeçmiyeceği HALKÇILIK, "İMTİYAZSIZ SINIFSIZ" TOPLUMCULUK yolunda gerçekleştirmek için:

1. Y U R T içinde tümüyle yapıcılık işkolunun ve işçi sınıfının, emekçi tabakaların ekonomik, sosyal, kültürel ve ilh. her türlü düşünce, davranış ve denemelerini, bilinçli ve tutarlı, candan ve yiğitçe, yardımlaşma ve dayanışma inisiyativine göre birleştirip bağdaştırır.

2. D Ü N Y A için tümüyle her işkolunun ve işçi sınıfının ve emek tabakalarının ekonomik, sosyal, kültürel ve ilh. her türlü düşünce, davranış ve denemelerini, karşılıklı güven, eşit hak ve göreve dayanır temsil yolunda değiş tokuş ederek, insanın insanı sömürmesini ve kula kul olmayı gideren, evrensel bilinç ve kültür kazançlarını ve insancıl teşkilât ve barış ülküsünü bayraklaştırır.

BÖLÜM 1

• Anılar

1925 yılında Eskişehir-Ankara demiryolu üzerinde **Biçer İstasyonu**'nda dünyaya gelmişim. Babam, Devlet Demir Yolları'nda amele olarak çalışıyordu. Sonunda, Demiryolu Bekçiliği, Çavuşluğu yaptı ve öldü. Babamdan bana kalan 3 anıyı yazmadan geçemiyeceğim.

1- Biçer İstasyonundaki araziler çiftlik sahiplerinin. Bunlardan biri bir gün hastalandı. Köyün hocası her gün sabahları bu ağanın evine gider, yâsin okurdu.

Babam her sabah erken kalkar.. Yolda giden Hocaya sinirlenir: **"hoca, sen bu adam ölsün de yeni urbaları alayım, diye gidiyorsun. Amma bu adam çok insan hakkı yedi, kolay kolay ölmez. Korkarım gelip giderken sen öleceksin!"** diye takılırdı.

2- Biçer İstasyonu ufak bir çiftlik olduğu için bir kahvesi vardı. Bu kahve ağalara aitti. Bir gün babamlar kahvede kağıt oyunu oynarlarken ağa gelir ve kahveciyi çağırır. Herkesin duyabileceği bir şekilde bağırarak, **"Bu kağıt oyunu amelenin eline düştü artık, bize bu kahvede kağıt oynamak haram oldu"** diye söylenir.

Bunu duyan babam çok üzüldü, sabaha kadar uyuyamadı. **"Biz cephede dövüşürken bu adamlar askerden kaçıp buradaki arazileri fakir fukaranın elinden zorla alıp zaptetmişler. Şimdi adam olup bize hakaret ediyorlar."** diye dert yandı ve bu olaydan sonra kahveye bir daha hiç gitmedi.

3- Hayatımda ilk defa işe gitmiş ve para kazanmıştım. Babam işten gelmiş, ağaçların altında arkadaşları ile birlikte içki içiyorlardı. Ben sevinerek yanına vardım ve kazandığım paraları verdim. **"Oo, benim oğlum para kazanmış, bütün içkiler benden."** dedi ve kazandığım parayı içkiye verdi.

O zaman fena halde bozuldum. Bunu fark eden babam dedi ki: **"Ne bozuluyorsun oğlum? Ben seni senelerdir besliyorum, senin harcadığın paralar için bozulmuyorum da, senin paranı bir defa harcadık diye hemen bozuluyorsun!.."**

Bu olayda babam haklı idi, fakat benim bunu görecek kadar tecrübem yoktu. Durumu şimdi değerlendirebiliyorum.

Babam Selimiye isyanlarına karışmış, Arnavutluğa sürgün gitmiş; oradaki isyana karışmış, Arabistan'a sürgün gitmiş.. Balkan Harbine, İstiklâl Savaşlarına katılmış ve bir sürü yara almış çok tecrübeli bir kişi idi.

Annem tam Anadolu kadını.. Babama yardım olsun diye evde koyun ve hayvan besler, onlara bakar, babama yardım ederdi. Çok çilekeş bir kadın, bütün ömrü çalışmakla geçti gitti.

Bunları yazmamdaki maksat: Anne ve babamın tutumlarının bana bütün ömrümde örnek olduğunu belirtmek içindir. Bütün bunlara rağmen anne ve babamın arzu ettiği insan olamadım.

Babamın sağlığında ortaokul 1'nci sınıfa kadar okudum, fakat başarılı bir talebe olamadım. Askere gittim. Askerlik dönüşü kendime iş aradım ve bir Topoğrafın yanında iş buldum. Ondan çok şeyler öğrendim. Onunla birlikte Türkiye'nin ziraat sahalarını gezdim ve 12.500 mikyaslı haritalarını yaptık.

Bu çalışma devresinin önemli anılarını sıralayım:

1- Topoğraf (Ferit Koper) Türkiye Şeker Fabrikaları'nda görev aldı. Beni de birlikte götürdü. Söylediğim 12.500 mikyasli haritaları Türkiye Şeker Fabrikaları için yapmıştık.

O zaman vasıta yok, yaylı dediğimiz arabalar var. Onunla her tarafa birlikte gidemiyoruz. Çünkü atların yiyeceği yem büyük sorun oluyordu. Bu nedenle bütün köylere yaya gidiyor, akşamları köylerde kalıyorduk. Böylece haritaları yapıyorduk.

Bu çalışmalarımıza Ziraat Mühendisleri de katılıyordu. Köylülere: nasıl tarla sürüleceğini, nasıl ikileme yapılıp pancar ekileceğini anlatıyor, birlikte getirdiğimiz çayı, şekeri, çocuk ayakkabılarını, fistanları dağıtıyor, pancar ekiminin önemini anlatmaya çalışıyorduk. Fakat köylüler, ana ve babasından gördüğü gelenek ve göreneklere göre tarlasını sürüyor, tabii bu sürüm işi iyi olmadığı için netice alınmıyordu. Köylüler bir türlü yeni sürüm işini kabul edemiyorlardı.

Bir olayı anlatmadan geçemiyeceğim. Ziraat Müdürü ile köylere gitmiştik. Köylüler tarlayı yeni sürmüşler, fakat yapılan sürüm pancar ekimine elverişli değil. Büyük tezekler halinde tarla.. Köylüler Ziraat Müdürünün arabasını uzaktan tanıyorlar. Köylünün biri elinde kürek büyük tezekleri kırmaya başlıyor. Diğer bir köylü de büyük tezekleri arabaya yüklemeye başlıyor. Netice: Köylülerin yanına Müdürle birlikte geldik, Müdür köylüye sordu: **"Tarlanın toprağını nereye götüreceksin böyle, arabaya dolduruyorsun?"** Köylü korkudan birşey söylemedi. Müdür arabaya yüklenen toprağı boşalttırdı ve tarlayı yeniden tırmıklattı. Tarla ekilebilir hale geldi. Şimdi o köylülerin hepsi şehirde apartman sahibi oldular.

Bu olay beni çok düşündürdü. Demek insan örf ve adetinin dışında birtakım yenilikleri kolay kolay kabul edemiyor. Büyük çıkarları söz konusu olsa dahi..

2- Çalışmaya başlamadan önce çok dar bir dünya görüşüne sahiptim. Bir kişi ile konuşsam utançtan yüzüm gözüm kızarırdı. Bu nedenle bir aşağılık kompleksi içinde idim.

Bir gün şehir içindeki birtakım arazileri ölçmeye çalışıyordum. Kılık kıyafeti yerinde bir zat yanıma yaklaştı ve **"Bu araziyi ölçemezsin"** dedi. **"Ben bu memlekette valilik yaptım"** diye kendini tanıttı. Bu arazi ölçme işleminin kendisi ile bir ilişkisi olmadığını anlattım. Fakat adam direniyor, **"Bu araziyi ölçtürmem"** diyordu

Adamın gereksiz yere direnmesi bende bazı çağrışımlar yaptı. Tarlasını sürmesini bilmiyen köylü ile okumuş bu adam arasında cahillik bakımından hiç fark yoktu. Ben ise bu tip adamları daima gözümde büyütür dururdum. Çünkü beni bu yolda uyaran olmamıştı. Artık utanmanın benim için yeri olmadığı, rastgele kişilerin benden daha bilgili olmadığı kanaatine vardım.

Bu olay üzerine, **"Devlet dairelerine bu tip insanlar nasıl gelebiliyor, üst mevkilerde nasıl yer alabiliyor?"** diye uzun uzun düşünmeye başladım. Fakat o günkü tecrübelerime göre bir türlü değerlendirme imkânı bulamadım. Bu olayın nedenlerini çözme imkânını ancak daha sonra bulabildim. Bu adamlar finans-kapitalin uşakları imiş. Kültürlü olmalarına gerek yok, sıkı sıkıya bağlı olmaları yeterli imiş.

3- Çalışmalar ilerledikçe ve insanlarla çeşitli temaslar kurdukça insan tecrübe sahibi oluyor ve her geçen gün yeni şeyler öğrendikçe okuma ihtiyacını duyuyor. Bu nedenle içimde okumaya karşı bir sevgi uyanmaya başladı. Okuyacaktım, fakat neyi? Bir türlü bilemiyor, okumaya başlıyamıyordum.

Konya civarında çalışmak için görev verilmişti. İşe başlamak üzere Konya'ya gittim. İşte o an Konya'da Mevlâna'nın Türbesini ziyaret ettim. Yazılmış birçok eseri olduğunu söylediler. Bende bunu incelemek için **"mesnevi"** kitabını aldım ve ondan sonra Mevlâna ile ilgili bütün kitapları okudum. Mevlâna gerçekten zamanının ilimini bilen kişi, eserleri insan uyarıcı. Benim de uyanmama neden oldu. Her zaman saygı ile anarım. İnsan âlemi bu sebepten kendisini anmaktadır.

4- Trakya bölgesine görev verildi. Bu görevler benim her geçen gün uyanmama sebep oldu. Trakya'da her köy, İç Anadolu köylerinin aksine, uyanık.. Arazi kıymetli.. Çeşitli lisanla konuşmalar yapılıyor. İlk zamanlar ben bu durumu çok yadırgadım. Fakat insanları tanıdıkça yanlış düşündüğümü anladım. Trakya köylüsünün İç Anadolu'ya göre çok uyanık olmasının nedeni Avrupa ile ilişkili.

Trakya'da çalıştığım müddetçe en önemli bir olayı anlatayım. Edirne'de Bulgaristan hudutlarında Arpalı karakolu civarında çalışıyorduk. Birden etrafımızı köylüler çevirdiler. Bizi alıp köye getirdiler. Edirne'ye telefon ettiler: **"Bulgar hududunda casus yakaladık, gelin alın"** diye. Oradan: **"Arpalı karakoluna teslim edin, onlar bize getirirler."** diye emir verildi.

Bizi köyden tekrar Arpalı karakoluna götürdüler, askerlere teslim ettiler. Askerlerin başında bir kumandan yok. Derdimizi anlatamıyoruz. Askerler bizim ısrarımız üzerine Edirne'ye tekrar telefon açtılar. Verilen emir şu oldu: **"Ellerini bağlayın, Tunca nehrine yaklaştırmadan buraya alın gelin!.."**

Yapılacak iş yoktu. Ellerimiz bağlı olarak Edirne'ye yaya yola çıktık. Nihayet Yanık Kışla'ya geldik. Bizi bir üstteğmene çıkardılar. Üstteğmen, birtakım yerlerle konuştuktan sonra, **"Bizim sizinle ilgimiz yok, Edirne'ye gideceksiniz."** dedi. Bir araba ile gitmek istedik, müsaade etmediler.

Ellerimiz bağlı Edirne sokaklarında gidiyoruz. Halk, **"Bulgar casusları yakalanmış"** diye, bize durmadan küfürler ediyorlar. Neticede Birinci Şube'ye geldik. Nezarete aldılar. İlk gün sorgu yapıldı. Nezarete geri götürdüler. Aradan bir hafta geçti, arayan soran yok. Biz başladık ileri geri söylenmeye. Bu sefer iki memur geldi. Bizi güzelce bir dövdüler ve söylenirsek daha kötü döveceklerini söyleyip gittiler. Tam bir ay nezarette yattık. Sonra **"çıkın!"** dediler.

Bizde hal kalmamıştı. Nezaretteki farelerden uyumak imkânı yoktu. En küçüğü bir kedi yavrusu kadar vardılar. Perişan bir halde bir otele yerleştik ve ilgili makamlara durumu duyurduk. Fakat neticede olan bize olmuştu.

Bu olay beni çok üzmüştü. İlk defa böyle bir olayla karşı karşıya gelmiştik.

Derdimizi anlatacak bir yer olmaması çok düşündürücü idi. Elimizde Genel Kurmay'dan çalışma iznini gösterir bir belgenin olmasına rağmen bu hale düşmemiz bana çok dokundu. Şimdi ise çok normal karşılıyorum. Çünkü sebeplerini öğrenmiş oldum.

Buraya kadar gezdiğim köylerin örf-âdet ve geleneklerinden gözüme çarpanları anlatayım.

Trakya köylerinde genellikle bir bekçi vardır. Köye misafir geldi mi, onları alır, köy odasına veya hali vakti yerinde olupda oda sahibi evlere götürür. Misafir ederler. Bu köylerin dışında Bekçi teşkilâtı var, fakat böyle bir usul yok. O zaman köyde hem aç kalır, hem de yatacak yer bulamazdık. Köy şoselere yakın ise kaza merkezlerine gider, sokak döverdik. Uzakta ise, sabaha kadar açıkta kalırdık.

İç Anadolu köylerine gelince, durum tamamen değişik. Çok az yerde Köy Bekçileri gelen misafirleri karşılar, onlara yatacak ve yiyecek şey ikram ederdi. Genellikle köy ihtiyarları gelen misafirleri karşılar, köy odasına götürür veya hali vakti düzgün olanların odaları varsa oraya yerleştirirdi. Misafirlere gereken ilgiyi gösterirlerdi.

Söğüt civarında bir köy ilgimi çekti. Akşam köye geldiğimizde bizi misafir odasına aldılar. Yemek vakti geldi. Bütün köy odaya yemek gönderdi. Ve arkasından da hane sahipleri geldiler, oturup birlikte yemek yedik. Bu âdete başka hiç bir yerde rastlamadım. Hatırıma gelmişken yazdım.

Buraya kadar, sonuç: şunu itiraf etmek zorundayım. 30 yaşına geldim, hiç bir şey bilmiyorum.

Bu günden sonra öğrendiklerim beni gerçek hayata kavuşturdu. Bu bakımdan şimdiye kadar öğrendiklerimin tamamını kafamdan silip atmak gerekti. Ve bunu yaptım. Fakat çok zor olduğunu da söylemek zorundayım. Şimdiye kadar değer yargıları olan bir takım inançları silip atmak ve yeniden işe başlamak oldukça zor fakat zevkli.

Zorluğu şuradan geliyor. Yeni öğrendiğim bilgiler üstünde pratik bir çalışma olmadığından, yanlış iş yaptığım kanısına insan elinde olmayarak kapılıyor ve eski inançtan koparken insanın içi burkuluyor, tüyleri diken diken oluyor. Fakat atılan adım sağlam olunca bu düşünce yargısının ne kadar saçma olduğunu insan öğrenmiş oluyor ve ileriye daha emin adımlarla ilerliyor.

30 yıl sürece içimde bir his beni, bir boşluk olduğunu ve bunun doldurulması gerektiğini dürtü durdu.

Bu dürtünün gerekçesi ortaya çıktı. İnsan kendi kişiliğine kavuştukça, toplum içinde yerini aldıkça, çalışma zevkine daha çok inanıyor. İnandıkça da bütün zorlukları yok ederek ileri bir adım atıyor.

Daha önceleri sol lâfını duymuştuk. Fakat ne demek olduğunu bilmiyorduk. Öğrendik ki, sol demek, insanın kendisi ve kişiliğe kavuşması demekmiş. Bunu öğrenmeni istemeyen bir sürü kuvvetler var. Fakat insan bunları yok eder. Kendi kişiliğine kavuşur.

Günlerce kafamı meşgul eden düşünceyi artık çözmüştüm.Bundan sonra yeni bir yol çizmem gerekiyordu. Onu yaptım. Bu olaya başlarken de, daha önce öğrendiğim bütün değer yargılarını, maddi mânevi ne varsa silkip attım. Yeni bir dünyaya başladım.

Örneğin:

- Daha önce arkadaşlık kurduğum kişilerden ve bulundukları muhitlerden uzaklaştım.

- Devlet dairelerinde iyi bir maaşla çalışıyordum. Ayrıldım. Kendimi işsizliğin pençesine attım.

Bütün bunlar bir anda verilen karar değil, öğrendiğim düşünce sonunda vardığım karar idi. Bu kararda beni en çok zorlayan bir olay vardı. O da evli olmam. 4 çocuk vardı. Bu işe de onları yok sayarak harekete geçmem gerekiyordu. Ve öyle de yaptım.

Bu hususta beni çok suçlayan olacaktır. Fakat ben kendimi, bir ailenin değil, toplumun ferdi olarak kabul ettiğimden, bundan sonra yapacağım mücadeleyi de bireylere değil topluma hediye etmek amacında idim. Ve öyle de yaptım.

Çocuklarımla olan ilişkim kesilmedi. Fakat gerektiği kadar ilgi gösteremedim. Şimdi onlar okudular, yeni yeni şeyler öğreniyorlar. Ve yaptığımız mücadelenin kutsallığına inanmışlardır.

Bu durum beni çok mutlu etti. En zor iş böylece çözüme kavuştu. Yalnız bu işte beni anlamayan bir tek kişi kaldı, o da ailem. Ona da hak veriyorum. Cefakâr bir kadın. Çocukların büyümesinde büyük rolü oldu.

Eski hikâyeyi burada kapatıyorum. Yaşamımın 2'nci kısmına geçeceğim.

İsveç, 24-2-1978

BÖLÜM 2

• Yapı-İş Sendikası ANKARA

İşten ayrılalı 2 yıl oldu. İşsizlik son derecede rahatsız ediyor. İş bulma imkânları yok. Bu nedenle, iş arama maksadıyla Yapı-İş Sendikası ile irtibat kurdum. Sendika'ya bir Amerikalı gelip gidiyor. Birgün Sendika'da otururken Amerikalı tekrar geldi: **"İşsizliği protesto edelim. Ne kadar işsiz arkadaş toplayabilirsiniz? "** diye sordu. Orada bulunanlar kendilerine göre birtakım rakamlar verdiler. Bir kısmı da, **"Araştıralım"** dedi. Ve ertesi günü toplanmak üzere ayrıldık.

Ben kendi yönümden yaptığım araştırma sonucu 1000 kadar kişinin toplanabileceği kanaatine vardım.

Netice: Her arkadaş kanaatini söyledi ve ne kadar kişiyi toplayabilirsek toplayacağız ve Meclis'e yürüyüş yapıp iş isteyeceğiz..

Meclis'e yürüyen işsizler (3 Mayıs 1962)

Ertesi günü(3 Mayıs 1962) alınan kararı uygulamaya koyulduk. Bir de ne görelim! Gelen kalabalık 5000 kişinin üstünde. Ve yürüyüş başladı. Meclis'e geldik. Bizim geldiğimizi duyan milletvekilleri Meclis'in arka kapısından Wolkswagen arabalara 6-7 kişi girerek kaçmışlar. Sonradan öğrendik.

O günlerde Başbakan İsmet İnönü idi. Meclis'e geldi Meclis Başkanı Fuat Sirmen ve Senato Başkanı S.Hayri Ürgüplü, ne istediğimizi sordular. İşsiz olduğumuzu, bize iş temin etmelerini söyledik. **"Gerekli garantiyi Sendika Başkanı Tahir Öztürk'e verin!"** dedik. Ve öyle de yaptılar. Biz de Meclis'ten ayrıldık.

Ertesi günü gazetelerin başlıkları şöyle idi: **"Çıplak Ayaklılar Meclis'te"**. (2)

Bu olay oldu. Ertesi günü Sendika'da otururken, polis Sendika'ya baskın yaptı ve yakaladığı işçiyi alıp götürdü. Olay içinde bulunanları tespit etmeye çalıştı. Netice alamadı. Fakat çok zorlu bir sopa atarak serbest bıraktılar.

Bu durumu Başbakana tekrar Sendika duyurdu ise de, hiç bir cevap alamadı. Bizler yediğimiz sopayla kaldık.

Bu olay böylece kapandı, fakat yeni iş sahaları açıldı.

---

(2) 3 Mayıs 1962 günü Rüzgarlı Sokak'taki Yapı-İş Federasyonu binasının önünden başlayıp polis barikatlarını aşarak, koşar adımlarla Meclis'e gelen Yapı İşçilerinin "İşsizliği Protesto Yürüyüşü" ("Açlar Yürüyüşü", "Meclis Yürüyüşü"), 1960 sonrası yükselen işçi sınıfının mücadele tarihinde önemli bir eylemdir. İsmet Demir'in sözünü ettiği Amerika'lı sendikacı John Thalmayer'dir. Thalmayer, Amerikan vatandaşı olmakla birlikte, Avrupa'daki kapitalist ülkelerin sosyal demokrat eğilimli sendikalarının etkin olduğu Uluslararası Ağaç ve Yapı İşçileri Federasyonu ile Tarım İşçileri Federasyonu temsilcisi olarak Türkiye'ye gelmiştir.

Meclis Yürüyüşü sırasında birkaç saat gözaltına da alınan J. Thalmayer daha sonra Ereğli Demir Çelik Tesisleri ve Çiğli Havaalanı inşaatını yapan Morrison-Knudsen of Turkey Şirketine karşı Yapı-İş Federasyonunun çalışmalarına ve 12 Ağustos 1962 günü Ereğli'de yapılan Miting'e katıldığı için 26 Ağustos 1962 tarihinde sınır dışı edilmiştir. J. Thalmayer'in sınırdışı edilmesinde Amerikan tekeli Morrison'un ve Hükümetin yanısıra, Amerikan AİD yardımlarıyla beslenen Seyfi Demirsoy ve Halil Tunç gibi Türk-İş yöneticilerinin de etkin rolü olmuştur.

Bu olay, Türkiye Burjuvazisinin ve Türk-İş yöneticilerinin işçi hareketlerine salt "sendikalist" bir mantıkla yaklaşan batı tipi bir sendikacılık anlayışına ve "burjuva demokrasisine" bile ne kadar tahammülsüz olduklarını açıklamaktadır.

Belgesel ekler bölümündeki 21.9.1962 günlü meclis tutanağı (Belge:1) ile 5 Eylül 1962 günlü Öncü Gazetesi'ne (Belge: 2) bakınız. (Yayınlayanların notu)

İnşaat kolundaki işsizliğe çare bulunması için

Ankara'da beşbin işçi Meclise kadar yürüyüş yaptı

Topaloğlu: Aralarında Tahrikçiler Var, diyor

B. Ecevit'e Göre de 3,5 Milyon tarım İşçisi boşta

İzinsiz yapılan Bu hareket Sonunda 40 Kişi nezarete Alına alındı

Hürriyet Gazetesi (4 Mayıs 1962)

Amerikalı Sendikacı John THALMAYER (Ortada el sıkışan uzun boylu) Türkiye'den ayrılırken.

Ereğli'ye İstanbul'dan geldim. Uzun bir zaman işsizdim. Yol parasından sonra cebimde 750 kuruş para vardı. Gün Cumartesi. Otobüsten iner inmez doğru iş istemeye gittim. Müracaat formunu doldurdum. **"Sen git, biz sonra haber veririz"** dediler. Bu durum benim işime yaramıyordu. Hemen daire şefini gördüm; imtihan yaptı, işe giriş belgesini imzaladı.Böylece Morrison (3) şirketine Topograf olarak girmiş oluyordum.

Beni 3'ncü sahaya gönderdiler. Kısım şefi ile görüşmemi ve iş başı yapmamı istediler. Kısım Şefini gördüm, işe başlamış oldum. Ancak işe giriş belgelerini hazırlayıp personele vermem gerekiyordu. Fotoğraf çektirmem lâzımdı. Fotoğrafçıyı buldum.Paramın olmadığını, hemen ödeyeceğimi söyledim. Adam anlayışlı çıktı; resimleri çekti ve verdi. Böylece zorluğun bir kısmı çözülmüş oldu.

Akşam yaklaştı. Yatacak yer gerekli. Bu durumu nasıl çözüme bağlarım diye düşünürken yanıma bir işçi yaklaştı. Kendisi Erzincan ilinin Tercan kazasından imiş. İş için gelmişler. İşe giremediklerini söyledi. Ben de durumumu kendisine açtım. **"Biz bir oda tuttuk, sen de kal"** dedi. Ve beni arkadaşlarına tanıştırmak üzere alıp götürdü. Arkadaşlarla tanıştık. Hepsi candan samimi insan idiler. Yalnız hiç birisi işe girememişti. Ben, **"Sahada ekip kuracağım,adam lâzım;şefle konuşur sizi alırız"**dedim.Ve ertesi günü şefle konuştuk. Bu arkadaşları da işe aldık. Böylece önemli bir konu çözüme bağlanmış oldu.

Çünkü Ereğli'ye iş istemek için her gün 500 ilâ 1000 kişi arasında gelen vardı. İş alamıyorlar. Yatacak yer yok. Mezarlık içleri adamla dolu. Ev kiraları birden yükseldi. Oteller aynı şekilde. Rezalet diz boyu. Yemek yemek bir olay. Ekmek yetmiyor. Her şey karaborsa. İşte böyle karışık bir ortamda işe girmekle büyük şanslı idik.

Sahaya her gün müracaat oluyor, fakat gerekli işçi alınmıyor. Rüşvet akıl almaz şekilde. Gelen işçi soyuluyor. Bu soyguna İş ve İşçi Bulma Kurumu müdürünün de ortak olduğu ileri sürülüyor. Netice, yapılan şikâyet sonucu müdür tutuklandı ve mahkemeye verildi. Bu rüşvet olayı da böylece doğrulandı.

Her yer boş işçi ile dolu. Kahvelerdeki sandalye sabaha kadar bir işçi için fahiş fiyatla kiraya veriliyor. Takip eden yok.

İşe gireli 15 gün oldu. Sabah işbaşı yapmıştık. 1000 veya 1500 kişi ellerinde Türk Bayrağı Morrison şirketinin müdüriyet binasına doğru yürüyor. Başlarında kahvecilik yapan Karslı Battal var. Göğsüne Türk Bayrağını sarmış, yürüyüşe katılanları ajite etmekte.

Yürüyüşçüler Müdüriyet binasına gelinceye kadar Müdüriyet binasının etrafını deniz piyade alayı sarmıştı. Netice, yürüyüşçülerle Alay Kumandanı konuştu ve kalabalık dağıldı. Fakat iş bununla kalmadı. Yürüyüşe katılanlar

---

(3) Meşhur Morrison şirketi. Bu Amerikan tekeli, Türkiye Finans-Kapitaline Süleyman Demirel'i verdi. Sömürdüğü işçiler de İsmet Demir'i çıkardı. Kapitalizm kendi mezar kazıcısını böyle yetiştirmiştir.

Ereğli'de Morrison şirketinde çalışırken Süleyman Demirel ve İsmet Demir bir çok kez karşılaşmışlardır. İsmet Demir: İşçi lideri-topograf, Demirel mühendis ve yönetici olarak.

İsmet Demir'in hayattayken anlattığına göre, Demirel o zamanlar "solcu" geçinirmiş. İsmet Demir'e "biz de solcuyuz İsmet Bey" dermiş. (y.n.)

tespit edildi ve şehir dışına sürgün edildiler. Karslı Battal'a da iş verdiler. Sonunda öğrendik ki, Karslı Battal Emniyet adamı imiş.

Bu olay aklı başında olan herkesi düşündürdü. Ve dedikodu sahaya yayıldı. Artık her gün huzursuzluk devam edip gidiyordu. Bu arada Ankara'ya haber salıp Sendikayı kurmak istediğimizi bildirdim... Tahir Öztürk, Yusuf Sarı isimli bir arkadaşı gönderdi. Sendikaya yer aradık, bulduk ve işçilerin sendikada birleşmelerini istedik.

Sahadan her ay sendika için gerekli parayı topluyorduk. Fakat, Sendikalar Kanunu henüz çıkmadığı için, hiç bir iş yapılamıyordu. Ancak, işçilerin, şunun bunun elinde oyuncak olmasına engel olundu. Olayları protesto için büyük bir yürüyüş ve miting düzenlendi. O sırada Türk-İş'e bağlı bütün sendikalar katıldı ve büyük bir yürüyüş yapıldı. Sendikanın yaptığı en önemli iş bu oldu. (4)

---

(4) Türkiye'de yaygın "mavi hikaye"lerden biri de "Sendikalar" ve "Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt" kanununun hiçbir mücadele olmadan burjuvazi tarafından verildiğidir.

Bu yargının nice yanlış olduğunu, İsmet Demir'in Ereğli'ye ilişkin olarak anlattıkları göstermektedir. Ve Ereğli'deki işçi mücadeleleri sendika ve grev kanunlarının çıkmasında çok etkili olmuştur.

Anılardan anlaşıldığı gibi, işçiler aidatlarını elden topladıkları sendikalar kurmuşlar, seri grevler ve mitingler yapmışlardır. Burjuvazi, işçileri Zubatov benzeri "Karslı Battal"lar aracılığıyla kontrol altına almaya çalışmıştır.

Kendiliğinden gelişen bu örgütlenme ve direnişleri kontrol altına alabilmek için, 24 Temmuz 1963 yılında çıkarılan 274 ve 275 sayılı yasalara konan hükümlerle sendika aidatını işveren keser, grev ve sözleşmeler bin türlü kurallara bağlanır olmuştur. (y.n.)

12 Ağustos 1962'de Yapı-İş Federasyonu tarafından düzenlenen "Sömürücü Patronlara İhtar ve Hükümetin Sosyal Politikasını Eleştiri" mitingi

Morrison şirketi hafriyat işini bitirdi,işi tasfiye etmeye başladı. Makina montaj kısmı için Foster Wheeler şirketi işçi almaya başladı. Morrison şirketinden çıkan işçi Foster'e giriyor ve çalışmayı devam ettiriyordu. Ben Saha Şefinin yardımcısı olduğum için işim devam etti. Bütün işler bitti, öyle işten ayrıldım.

Foster'e müracaat ettim. Beni Maliyet Mühendisliği yardımcılığına aldılar.

Bu arada Sendikalar Kanunu çıktı. İşçileri sendikalı yapmak için yoğun bir çalışmaya girdim. Benimli birlikte 40 kişi çalışıyordu. Ve her gün işçileri kontrol ediyorlardı. Bu sebepten işçilerin sendikaya girmeleri zor olmadı.

Ancak biz işçileri sendikalı yapınca iş değişti. Foster Wheeler şirketinin Türk Müdürü 27 Mayısçı bir albay idi. Bir sabah beni çağırdı, işçileri sendikaya kayıt etmekten vazgeçmemizi arkadaşlara söylememi istedi. Bu olayı sendikada tartıştık, daha gizli hareket yapmamız için karar aldık. Ancak, ne konuşuldu ise Albay'a aynen söylenmiş. Bizim Kayıt ettiğimiz üye fişlerini de Albay'a teslim etmişler. Albay bunları bana gösterdi:**"Boşuna uğraşıyorsunuz,işe şimdiye kadar yaptığınız kayıtlar burada,sen ve arkadaşlarını bu işten vazgeçin!"** dedi. Demek ki sendika yönetiminde bunlara ait adam var. Bu ortaya çıkmıştı.

Akşam Sendika Başkanını bir kenara çektim, **"Üye kayıt fişleri nerede?"** dedim. **"Sendika'da"** dedi. **"Emin misin?"** diye sordum. **"Evet"** dedi. **"Öyle ise Sendika'ya gidince bak, üye kayıt fişleri yok. Fişler Foster şirketinin müdürlüyet binasında"** dedim. Başkan merak etti. Sendika'ya gidip geldi. Şaşırdı. Söylediğim doğru idi.

Bu olay şu gerçeği ortaya çıkardı. Sendika yönetiminde aynı düşünceleri paylaşan kişiler olmadıkça başarı olmayacaktı. Bunun üzerine işyerinde arkadaşlarla olayı tartıştık. Bundan böyle işverenle mücadeleyi sahada yapmaya karar verdir. Alınan karara göre her gün bir branşta işçi greve gidecek ve haklarını istiyecekti. Diğer taraftan da Sendika mücadele eder görünecekti.

Ve alınan kararlar tatbikata kondu. Her gün bir branşta işçi greve gidiyor, hak istiyordu. İşveren bu işi karıştıranları aramaya başladı. Ve tabii sonuçta kimlerin bu işle uğraştığını öğrendi. Bu durum işçiler tarafından öyle benimsendi ki, kimsenin kendisini uyarmasına lüzum kalmadı. Bir işçi işten mi atılıyor, bütün işçi işi birden bırakıyor. Ücret mi istiyorlar, durum gene aynı. Artık işveren işyerinde inisiyatifi elinden kaçırmıştı. İşçilerin isteklerine ister istemez boyun eğmek zorunda kaldı.

Ancak, Sendika bir başarı gösteremediği için, Toplu Sözleşme yapma imkânı olmadı. Olamazdı da. Çünkü üye fişleri işverene satılıyor ve durumu rahatlıkla engelliyorlardı.

Bu arada Sendika kongresi yapıldı. Beni yönetime almak istediler. Girmedim. Ancak dışardan yardımcı oldum.

Kongre'ye Bülent Ecevit geldi; konuştu. O zaman Çalışma Bakanı idi.

Genel Merkez Kongresi için beni de delege olarak seçtiler ve Sendika'nın Genel Merkez Kongresini yapmak için Ankara'ya gittik. Yolda Kızılcahamam'a uğradık,orada Oleyis Sendikasının otelinde bir saat kadar kaldık.

Ankara'da Kongre bitti, Ereğli'ye geri geldik. Ertesi günü beni Emniyet'ten

çağırdılar. Gittim. **"Bolu ormanlarında bir Beyaz Saray varmış, orada toplantı yapmışsınız"** dediler ve ifademe başvurdular. Ben Kızılcahamam'da Oleyis Sendikasının otelini söyledim. **"Dışarıda bekle"** dediler. Beklemeye başladım. Savcılıktan kağıt geldi. Tutuklanmam için mahkemeye çıkardılar. Hakim anlayışlı çıktı. Tutuklamadı.

Artık şu anlaşılıyordu: Bundan sonra durum zorlaşacaktı. Ve öyle de oldu. Bir olay oldu mu, hemen emniyete çağırıyorlar. İfadem alınıyor, tutuklanmam için mahkemeye sevk ediliyordum.

Bu durum işçiler tarafından anlaşılınca, beni ne zaman tutuklamaya kalksalar, işçiler işi bırakıyor ve işvereni protesto ediyorlardı. Uzun bir müddet bu böyle devam etti.

İşveren baktı ki bu yol çıkar yol değil, beni satın almaya kalktı. Olay şu idi:

Evden ayrılalı uzun bir zaman olmuştu. Kızım ilkokulda okuyordu. Okulda dedikodu yapmışlar Bu kızın anası babası yok mu, diye. Bu durum çocuğa fena halde tesir etmiş. Okula gitmemek için **"ayaklarım tutmuyor"** diye başlamış konuşmaya.Durumu bana bildirdiler. Ben de çocuğu Ereğli'ye yanıma istedim. Çocuğu getirdiler. Baktım çocukta birşey yok. Yalnız çevrenin dedikodusu çocuğu kötü duruma düşürmüş. Bunu çalıştığım işyerinden duymuşlar. Çocuğu tedavi için Amerika'ya götürmemi, masrafları şirketin karşılayacağını söylediler. Bu çirkin teklifi şiddetle reddettim. **"Ben çocuğu tedavi edecek kadar çalışıyor ve karşılığında para alıyorum. Benim kimsenin yardımına ihtiyacım yok"** dedim. Ve bu olay da kapandı.

19 Ağustos Mitingine katıldıkları gerekçesiyle Morrison şirketinde çalışan 150 işçinin işten çıkarılmasını protesto için K.Ereğlisinde Atatürk anıtına yapılan yürüyüş.

Kız çocuğuna gelince.. Bir hafta işyerine getirdim. İşçilerle tanıştırdım. O kadar çok insan gördü ki, hastalığı unuttu. Başladı işçilerle oturup konuşmaya, gezmeye. Bu hastalık işi de böylece kapandı gitti.

Şirket tarafından yapılan teklif reddedilince, işyerinden çıkışım için hazırlık başladı. Ancak kolay kolay işten çıkaramıyorlardı. Çünkü işçilerin devamlı desteğini görüyordum. Bu durum şirketi oldukça rahatsız ediyordu ve çare arıyorlardı.

Ereğli'de son günler artık başlamıştı. İşçiler gruplar halinde işten çıkıyor, işveren işi teslim ediyordu. Bu durumdan yararlanarak benim işime de son verdiler .İşçiler: **"Ereğli'den ayrılma; Sendika'da görev al, destekliyelim.."** dediler ise de, bu durum benim için geçerli bir şekil değildi. Ereğli'den ayrılarak İstanbul'a gitmeye karar verdim. Ve öyle de yaptım.

Netice:

Ereğli olayları bana şu gerçeği öğretti: İnsanları sevmesini ve hiç bir karşılık beklemeden insanlara hizmet etmeyi. Bu gerçeklik bundan böyle hayatıma hâkim olacaktı ve oldu da.

İşçilerden gördüğüm ilgi, insanı bir ömür boyu mutlu etmeye yeter de artar bile.

Ereğli çalışması böylece kapanmış oldu.

Grevleri detaylı anlatmak için durumun müsait değil. 33 branşta grev oldu. (5) Her birinde önde yardım etmeye çalıştım. Başarılı olduk zannediyorum. Çünkü işçilerde medeni cesaret hızla gelişti. Bunu farkettim.

• Yapı-İş Marmara Bölge Sendikası İstanbul:

Marmara Bölge Sendikası'nın Başkanı Suat Şükrü Kundakçı idi. Onu Ankara'ya Yapı-İş Merkez Kongresi delegesi olarak gittiğimde tanıdım.Yanında Arif Erim vardı. Ankara'ya birlikte gelmişlerdi. Mali durumları çok kötü idi. Onlarla tanıştığım gün Gençlik Parkı'na götürdüm. Birlikte yemek yedik. Durumum müsait olursa, İstanbul'a gidersem birlikte çalışmayı kararlaştırdık. Aradan bir yıl geçti. Ben İstanbul'a gittim. Marmara Bölge Sendikası'nı aradım ve Perşembe Pazarı'nda bir yerde buldum. O gün Suat ve Arif'le birlikte oturup konuştuk. Çalışmalarını anlattılar. **"Beraber çalışalım"** dediler. Ve bunun üzerine çalışmaya karar verdim.

Ben Marmara Bölge Sendikası'nda görev aldığım zaman, Sendika, Unkapanı'nda İbrahim Yolal inşaatına ait 60-70 kişilik bir işyeri ile sözleşme yapmıştı. Ataköy inşaatlarında çalışma yapmışlar, fakat netice yok. Buna benzer daha 3 işyeri ile irtibat kurmuşlar, fakat netice alıcı olmamış. Çalışmalar devam ediyordu.Sendika'nın mali durumu: Yok.. Sıkı çalışmak gerekti. Ve öyle de yaptık.

---

(5) Sözü edilen 33 branştaki grev, Erdemir inşaatında çalışan kaynakçı, demirci, marangoz gibi meslek gruplarının bazen ayrı ayrı bazen de topluca birkaç saatlik veya günlük iş bırakmasıdır (direniş). Bugünkü anlamda yasal prosedür işletilerek yapılan grevler anlaşılmamalıdır. Bu eylemler sonucu, işçiler önemli ölçüde ücret artışı ve sosyal hak elde etmişlerdir. (y.n.)

Tarabya Oteli inşaatının işini bitirdik. Sendika ufak ta olsa bir gelire kavuştu.

Ataköy inşaatlarından iki sendika birden aidat istemişler. İşveren aidatları kesiyor fakat hiç bir tarafa ödemede bulunmuyordu.

Olay şu idi:

Yapı-İş Sendikası Genel Merkezinde görüş ayrılıkları var. Bir kısım yönetici **"Yapı-İş Federasyonu olarak çalışalım"** derken, diğer taraf **"Milli sendika olalım"** diyor ve sendika ikiye bölünüyor. Her iki tarafta üyenin kendisine ait olduğunu bildirerek aidat kesilmesini istiyorlar.

Ben Sendika'da göreve başlayınca, **"Aidat talebinden vazgeçelim, işçi ile irtibat kuralım"** dedim. Kabul edildi. Aidat kesilmemesi için işverene yazı yazdık. Bunu bütün işçilere duyurduk. İşçiler arasında bu durum memnunluk yarattı. Artık her gün irtibat kuruyor ve işçilerle ilgileniyorduk. Sendikada bir canlılık başladı. Suat bu durumdan çok memnun kaldı. Bana daha da sahip çıkmaya başladı.

Sendikayı gelire kavuşturmak için büyük bir işyerinde toplu iş sözleşmesi yapmak gerekti. Bunu Suat'a anlattım. **"İşyeri buldum"** dedi. O günlerde Karamürsel'de Havaalanı inşaatı yapılıyordu. İçeride 400-500 kişi kadar işçi çalışıyordu. Görev verildi. Karamürsel'e Adem Ersöz'le birlikte gittik. İki gün Karamürsel'de kaldık ve işçilerin tümünü Sendika'ya üye yaptık. Bu üye kayıt işinde,Ereğli'de çalışan Karslı işçiler vardı,beni tanıyorlardı.Sahada diğer işçileri de uyarmak kolay oldu. Bu suretle Sendika büyük bir işyerine sahip olduğu gibi, gelir durumuda düzeldi.

Karamürsel işyerine gidip gelirken Yücel Kıvılcım'ı da tanıdık. TÜNATOS Sendikasının başkanlığını yapıyordu ve sendikal konuları çok iyi biliyordu. Bu arada ondan çok yararlandık. Sendikal gelişmelerde yardımcı oldu.

Sendika tam gelişeceği bir sırada bölünmekle karşı karşıya kaldı.

Olay şu idi:

Suat Sendika yönetimine hiç bir hak tanımıyor, daima kendi kararlarını uyguluyordu. Bu yönetim kadrosunu değiştireceğini söyledi. Değişiklik gerekli idi. Fakat bunu usulüne uygun yapmak doğru idi. Fakat Suat uygulamayı değişik yapmaya kararlı idi. Yönetim Kurul üyelerinin ücretlerini düşürecek ve onlar da **"Düşük ücretle çalışmayız"** deyip çekip gideceklerdi. Hesap bu idi. **"Bu usul geçerli değil, sana karşı çıkarlar, zor durumda kalırsın"** dedim. İnanmadı. Uygulamaya başladı. Bunun üzerine yönetim kurulu üyeleri birleşerek Suat'ı Sendika'dan ihraç etmeye karar verdiler. Sendika'ya geldiğimde Adem Ersöz bana bunu açıkladı. **"Doğru değil"** dedim ise de, kararları kesindi. Durumu Suat'a söylediğim zaman, kuşku ile bana baktı: **"Bu işi onlar yapamazlar, sen yardım ediyorsun"** anlamında sözler sarfetti. Bu işle ilgim olmadığını, olayın gelişmesine Şefik Öke'nin öncülük yaptığını söyledim. **"Bu durumda ne yapalım?"** dedim. Benim onlarla olmamı, durumu izlememi istedi. Ben de onlarla birlik oldum. Suat Sendika'dan ihraç edildi. Ataköy inşaatlarından Mehmet Yavuz, Mustafa Tokel, Hasan Kır, Mustafa Eroğlu, Burhan isimli temsilciler Sendika yönetimine geldiler. Bana da Sendika'da sekreterlik görevi verdiler. Sendikanın ismini Türk Yapı-İş olarak değiştirdiler. Bu hususta Şefik Öke Genel Başkanlık görevini üslendi. Birinci Şube ile de sıkı ilişkisi vardı. Durumu Suat'a anlattığımda şaşırıp kaldı.

Artık Türk Yapı-İş Sendikası olarak faaliyet gösteriyorduk. Ataköy inşaatları da Sendika'ya girince Sendika mali yönden iyice gelişti.

Sendika yönetimine gelenler hiç bir şey bilmiyorlardı. İşi Şefik idare ediyordu. Bir gün benim Suat'la ilişki kurduğumu öğrenmişler, bana sordular. **"Suat'la görüştüğüm doğru"** dedim. Ancak tesadüfen olduğunu söylediysem de inanmadılar. Bu suretle onlarla benim arama da ayrılık girmiş oldu.

Bir gün Sendika'ya geldiğimde bütün yönetim kurulu üyeleri toplanmışlar,karar vermişler, beni Sendika'dan ihraç etmeye..Kararı bana söylediler. İtiraz ettim. Hemen atamadılar. Usulen ve kanunen uygun bir yol aramaya koyuldular. O gün Suat'la buluştuk. Durumu anlattım. Şaşırdı. **"Ne yapalım?"** dedi. Ben de: **"Bir Sendika kuralım. Üye bizimle birlikte, bunları tasfiye ederiz."** dedim. Ve öyle yaptık. YİS-Yapı İşçileri Sendikası'nı kurduk. (6) Marmara Bölge Sendikası ve Türk Yapı-İş çatısı altındaki çalışma da böylece sona ermiş oldu.

Buraya kadar netice:

Şunu iyi bilmek gerekli: Tecrübesizlik insanı şaşkına çevriyor. Önüne gelen birşey söylüyor. Netice alınmıyor. İşler daha da karışıyor. Ve çıkmaza giriyor.

Bu çıkmazı suat başlattı. Ben de ona yardımcı oldum. Hiç netice alamadık. İnsanları kendimizden uzaklaştırdık. Kurulu işi bozduk. O kadar. Daha dikkatli olsa idik. Bugün Türk Yapı-İş Sendikası olmaz, işçinin başına belâ kesilmezdi. Hatamız bu işte büyüktür.

Bütün olayları anlatmaya gerek duymuyorum. Çünkü çok olumsuz işler yaptık. Sorumlusu Suat ve benim. Tek kelime ile durum bu. Türk Yapı-İş olayı kötü idaremiz yüzünden ortaya çıktı.
Gerçekte bizim komünist olduğumuz bilinçli şekilde yayıldı. Ve sendika yönetiminde görev alan bilinçsiz işçiler de komünist lâflarından ürktüler. Aleyhimize karar verdiler. (7) Aradan zaman geçince bu işte hatalı olduklarını anladılar ise de, iş işten geçmişti. Bu iyi niyetli işçilerle sonunla YİS'de beraber çalıştık.

---

(6) YİS, Yapı İşçileri Sendikası 10.8.1965 tarihinde İstanbul'da kurulmuştur. (y.n.)

(7) Bu olay 115. Sayfadaki "Sendika kongresi ve iki anı" daha geniş anlatılıyor (y.n)

• YİS - Yapı İşçileri Sendikası

Sendika kuruldu. Ben iki taraflı çalışıyorum. Türk Yapı-İş'te görevim hâlâ devam ediyor. Fakat bugün veya yarın atılmam söz konusu. Bu sırada Zeytinburnu ve Tuzla göçmen evleri inşaatı toplu iş sözleşmesini yürütüyorum. İşin sonuna gelince sözleşme imzalamaya sıra geldi. Sözleşmeyi YİS-Yapı İşçileri Sendikası adına imzaladım. Ve aradan 6 gün geçti, sözleşme kanunen kesinleşti. Böylece YİS'in 150 kadar hukuki üyesi oldu. Tabii bu durum ileride Türk Yapı-İş yöneticileri tarafından öğrenildi ise de iş artık bitmişti. Birşey yapmadılar. Mahkemeye verdiler. Mahkeme YİS'e ait olduğunu tasdik etti.

Bu arada Küçükçekmece Ambarlı Termik Santralında inşaat başladı. İşi Lummus isimli bir Amerikan şirketi aldı. Burada çalışan işçilerin hepsini tanıyorum. İlk zamanlar Türk Yapı-İş'e üye kayıt etmiştim. O fişleri iptal ettim, YİS'e üye kayıt yaptım. İşvereni toplu sözleşmeye çağırdık. Gelmedi. Biz de sendika olarak grev kararı aldık. Ve bu işyerinde hiç parasız bir greve başladık. Grev 20 gün sürdü (8). İşveren sonunda anlaşmaya geldi. O günün en geçerli bir toplu sözleşmesini imza ettik. Bu işyerinde de 150 kadar üye sahibi olduk.

Sendika bu sırada hem üye ve hem de para sahibi oldu. Fakat beni de bu faaliyetlerim bahane edilerek Türk Yapı-İş'ten attılar.

Sendika merkezini iyi bir yere taşımak için karar alındı ve yer bulundu. Oraya taşındık. Artık çalışmaları ikiye bölmüş idik. Birincisi yeni işyerleri temin etmek. Bu benim görevim idi. İkincisi Türk Yapı-İş Sendikası adına daha önce imza edilen işyerlerinde çalışmak ve işçiyi istifa ettirmek idi. Bu görev de Adnan ve Suat'ın idi. Her iki kararda da başarılı olundu. İşçiler YİS'e girmiş. Sendika eski gücüne çıkmıştı.

İşte bu arada Petrol Boru-Hattı inşaatı başlamıştı.

Bu kısma geçmeden, 1'nci grevin özelliklerinden bahsetmek istiyorum.

---

(8) YİS'in DİSK üyeliği için doldurduğu bilgi formunda Lumnus Grevinin 11.10.1965 günü başladığı ve 20.10.1965 günü sona erdiği yazılıdır. (y.n.)

Grev kararı alındığında Küçükçekmece'ye gidecek tren parası hiç kimsenin cebinde yok. İşçiler işe yeni başlamışlar, onlarda da para yok. İşyerine yakın çadır kurmak lâzım. Çadır arıyoruz.Yok. Maden-İş'e gittik. Prensip kararından bahsedip çadırı vermediler. En gerici bir sendika bize çadırı verdi. Hava sonbahar, yağmurlu günler.. Çadır yetmiyor.

İşçilerin bir kısmı dışarıda kalıyor. Çadır arıyoruz. Yok.

İşveren bu durumu biliyor. Grevi kırmak için çeşitli taktikler uyguluyor. Bölge Çalışma Müdürünü de kendilerine yardımcı seçtiler. Bölge Çalışma Müdürü beş vakit namaz kılan ve 5 vakitte yalan söyleyen biri.İşçiler bu durumu pek göremiyorlar. Onların söyledikleri birtakım uydurma lâflara inananlar çıkıyor. Bu bakımdan işçilerin yanından hiç ayrılmıyor, işverenin ve yardım edenlerin temaslarına engel oluyorum. Bu durum bir hafta sürdü. Geçerli sonuç alamadılar. Ve sözleşme imzalandı. İşbaşı oldu.

Bu grevde işçiler özellikle resmi devlet dairesinin başında görevli bir kişinin nasıl sermaye adına yalan söylediğini, jandarmanın onların emrinde nasıl çalıştığını gördüler. Ve bu işçiler, çalıştıkları sürede bu grevi unutmadılar.

Toplu sözleşme ile elde edilen haklar hemen işçiler arasında yayıldı. Ve sendikanın gelişmesine yol açtı. .

Bu arada MWK isimli bir ikinci Amerikan şirketi aynı işyerinde iş aldı. Oraya giren işçiler de sendikaya üye oldular. Ve daha iyi bir sözleşme imzalandı.

Artık Sendika iyice gelişme yolunda. Bu arada Suat ve Yücel Avrupa'ya gittiler. MWK sözleşmesi son anda imza edilirken Suat geldi. Yücel'le araları açılmış. Birbirlerini suçladılar. Fakat kim haklı, bir türlü karara varamadım.

Anbarlı Termik Santralı inşaatı Lummus şirketi grevine katılan işçilerden bir grup (15.10.1965)

• Petrol Boru-Hattı İnşaatı Ve Grev:

Küçükçekmece Termik Santralında MWK ile Lummus şirketlerinin toplu sözleşmeleri bitmiş; işçiler kongre ile Sendika yönetimine getirilmiş, açıkcası işçiler Sendikaya sahip çıkmışlardı.

İşçilerin bu birlik hareketini tamamlamak için seminerler düzenlendi ve işçi eğitimine önem verildi. İşte böyle bir durumu düzenlemekle meşgul iken, sabah gazeteleri, boru hattı inşaatında 1500 işçinin direnişe geçtiğini yazıyordu. Bu durumdan yararlanmayı düşündük. Lummus işyeri Sendika Temsilcisi Fahrettin Tunçkaya ve ben birlikte görev aldık. Ve İskenderun'a gitmek üzere hareket ettik.

İskenderun'da durumu incelediğimizde, direnişin bittiğini, işçilerin Dörtyol, Osmaniye ve Bahçe'de gruplar halinde çalıştıklarını öğrendik. O akşam Dörtyol'a gittik, otelde kalan işçilerle görüştük ve işyerine geleceğimizi söyledik. Aynı gün Osmaniye'ye gittik, orada çalışan işçilerle görüştük ve işçileri Sendikalı yapmak istediğimizi söyledik. İşçiler gündüz arkadaşları ile konuşacaklarını, akşama buluşmamızı istediler. Ve öylece anlaştık.

Fahri'nin Adanalı arkadaşları vardı, onlarla tanıştık. Fahri ertesi sabah İstanbul'a döndü. Ben de Dörtyol'a tankların yapıldığı yere gittim. İşçilerle görüşmemiz sonucu şunları öğrendik: Bu işyerinin ismini şimdi hatırlayamadığım bir Fransız şirketi (9) yapıyordu ve inşaatta 35 işçi kaynakçı ve montajcı olarak çalışıyordu. İşçileri Sendikaya üye yaptım. Sendikanın işyerinde kanunen söz sahibi olabilmesi için ne kadar müddet bekleneceğini işçilere anlattım, kanunsuz iş bırakmamalarını söyledim. Ve öğle üzeri işyerinden ayrılıp Osmaniye'ye gittim.

Akşam Osmaniye'de diğer işçilerle konuşurken Dörtyol tank inşaatındaki işçilerden biri geldi. İşçilerin grev yaptığını, beni istediklerini söyledi. **"Yarın sabah orada olurum"** dedim. Osmaniye'de işçilere Sendikanın önemini, kendilerine ne gibi haklar sağlayabileceğini, birlik olmalarını ve

---

(9) Fransız Şirketinin adı "Construction Metalliquos Do Prevence Et Des Ardenaes Departmente Montage" (CMP)'dir. (y.n)

neticede işçilerin kazançlı çıkacaklarını anlattım. Üye yapmak için harekete geçtim. Mevcut işçileri üye yaptık. Olmayanları üye yapmak için boş üye kayıt fişi verdim. Doldurup imza ettirip getirmelerini istedim.

Bir kısım işçiler bir evvelki direnişte kendilerini kandırdıklarını, hiç bir hak elde edemediklerini söylediler. Bunlara gereken cevap verildi. Resmi daire olmasına rağmen işverenlerin bu dairelerde sözünün geçerli olduğu, onun için bir Sendika ile birlikte mücadele edilirse kazanabilecekleri anlatıldı. Onlar da Sendika ile birlik olacaklarına söz verdiler.

Ben ertesi gün sabah erkenden Dörtyol tank inşaatının yapıldığı yere geldim. İşçiler çalışmıyordu. Beni görünce etrafıma toplandılar. **"Ne yapacağız?"** diye sormaya başladılar. Yapılan işin kanunsuz olduğunu, işveren isterse tüm işçinin iş akdini feshedebileceğini, bu hakkı kanunun işverene tanıdığını söyledim. Şimdi benim söylediklerimi aynen uygularlarsa belki işvereni suçlu çıkarır, 1 yıllık ücretleri karşılığı tazminat alırız, diye anlattım. Neler yapılması gerektiğini teker teker işçilere öğrettim. Ve bir yazı ile Bölge Çalışma Müdürlüğüne müracaat ederek, Sendikaya kayıt ettirmiş olmamdan dolayı işverenin işçileri işten attığını, bu işlemin yasal olmadığını, bir müfettiş marifetiyle durumu tespitini istedim. Aynı gün müfettişle işyerine geldik. Benim işçilere öğrettiklerimi işçiler ayrı ayrı müfettişe söylediler ve tutulan tutanakları imzaladılar. Birer suretini de ben Sendika dosyası için aldım.

Bu tespit işi yeterli değildi. Hemen Dörtyol İş Mahkemesine bir müracaatla bu haksız işlemin durdurulmasını, işçilerin işe iade edilmelerini istedim. Benim bu müracaatlarım işvereni uyandırdı. O da Valiliğe müracaat ederek işyerinin emniyete alınmasını istedi.

İş Mahkemesi hâkimi ile işyerine geldiğimizde işçiler bir tarafta duruyor, jandarmalar bir tarafta duruyordu. Kaymakam erkenden gelmiş, **"Bu direniş kanunsuzdur"** diye işçileri işbaşı yapmaya zorluyordu. Hâkimin yanında Kaymakama müdahale ettim. Haksız işlemi işverenin yaptığını, durumu tespit için Mahkemeye müracaat ettiğimizi söyledim. Hâkimin bu maksatla burada olduğunu bildirdim. Ve işçilere baskı yapılmamasını istedim.

Kaymakam, Hâkim ve ben işverenin yazıhanesine gittik. Fransızlar gelenlerle hiç ilgilenmiyor, üstelik **Hâkimin yanında birisi işliyordu.** Bu durumdan yararlanmak için, **"Hâkim Bey,** dedim, **bu adamlar kanunlara ve kanun adamlarına karşı sonsuz derecede saygısızdırlar. Bir Türk hâkiminin ve kaymakamının yanında iş yaparken işemek ne demektir?"** dedim. Hâkim fena bozuldu, fakat birşey söylemedi. Durumu bir tutanakla tespit edip oradan ayrıldı, işçilerin yanına geldi. Teker teker ifadelerini aldı ve tespit işlemini bitirmiş oldu.

Yapılan tespit ile birlikte tazminat için mahkemeye müracaat ettik. Bu müracaatımız sırasında işveren Kaymakam yanında idi. Bizi istetmiş. 2-3 tane işçi alarak Kaymakama gittim. Kaymakam işin kanunsuz olduğunu iddia etmekte, tutuklatmak için Savcıya müracaat edeceğini söylemekte... O sırada işçilerden biri, **"Siz böyle bir iş yaparsanız, biz de baltayla işverenin kafasını ezer, bu inşaatı ona yaptırmayız"** dedi. İşçinin bilinçsizce Kaymakamı tehdit etmesi Kaymakamın gerilemesine neden oldu. Kanun yolları varken bu tür işlemlere girişmenin taraflara zarar vereceğini anlatmaya başladı. İşçiler böylece ufak bir zafer kazanmış oldular.

Kaymakamlıktan ayrıldık, işyerine geldik. İşçilerle konuştuk. **"Hukuken her türlü işlem yapıldı. İleride Mahkemede daha önce verdiğimiz ifadelerin**

aynısını verin" dedim. **"Şimdi gidip işverenden çalıştığınız günlere ait ücretleri alın, yalnız boş kâğıtlara imza atmayın"** dedim. İşçiler söyleneni yaptılar, ücretlerini aldılar. Ve işi terkettiler. Başka işe girmek için işyerinden ayrıldılar.

Mahkeme üç ay sürdü. İşçiler birer yıl tazminat parası aldılar. Bu işyerine işveren yeni işçi aldı ise de, bu işçiler de Sendikaya üye olarak ileride greve gittiler. Bunu ayrıca anlatacağım.

Birinci kısım çalışan işçilerin meselesi böyle oldu. Tabii bu 1 senelik tazminat aldıkları bütün Boru-Hattında çalışan işçiler tarafından duyuldu.Bu durum da Sendikanın gelişmesine çok yaradı.

Bir taraftan Dörtyol tank inşaatı işçilerinin işlerini gündüz takip ederken, diğer taraftan Boru-Hattında (10) çalışan işçileri sendikaya üye kaydetmeye devam ettim. Tamam üyeyi kayıt ettik. Bölge'ye T.Sözleşme için müracaat ettik. Çalışan işçilerin Adana bölgesinden çıktığı, Gaziantep Bölge Çalışma Müdürlüğü emrine girdiği bildirildi.

Bu karar benim uyanmama neden oldu. Çünkü iş devamlı yürüyordu. Demek ki bölge nezdinde muamele yürütürken hukuken boşluklar meydana gelecek ve bundan işveren yarar görecekti. Bu durumu gözönünde bulundurarak, Adana, Gaziantep, Malatya, Diyarbakır Bölge Çalışma Müdürlükleri nezdinde muameleye başladım. İlânları ona göre verdim. İşverenin kaçacak yanı kalmamıştı. Ve Gaziantep Bölge Çalışma Müdürlüğünde dosyanın tamamlanacağını Bölge Çalışma Müdürlüklerine bildirdim.

Boru-Hattı Osmaniye Şantiyesi:

Bu bölge önemli miktarda işçi bulunan merkezlerden biri. Fakat iş bitmek üzere. İşçiler daha ileride hazırlanan şantiye merkezlerine gitmeye hazırlanıyorlar. Burada Sendikaya üye kaydı yapılmış, Bölge Çalışma Müdürlüğüne müracaat edilmiş ise de, iş bitti gerekçesiyle müracaatımız geri çevrilmişti. Aslında iş daha bir yıl sürecekti.

Bölge'nin bu anlayışsız ve tek taraflı, işverene çalışmasını gözönünde bulundurarak müracaatı Gaziantep'e yapmayı düşündüm. Ertesi gün hareket edeceğim. Osmaniye'ye sendikacı akını başladı. Türk-İş'e ait Petrol-İş, bugünkü DİSK'e bağlı Maden-İş ile mahalli Yapı-İş sendikası teşkilâtları tümü birden işçilerin önünde konuşuyor, benim komünist olduğumu, dine inanmadığımı, işverenden para alıp kaçacağımı anlatıyorlardı. Mani olamazdım. Osmaniye Emniyet Amiride onlarla beraber idi.

Sendikacılar gitti. Ertesi gün işçiyi sahada toplayıp söylenenlere inanmamalarını istedim. Ve işçiler de benimle beraber olduklarını söylediler. Zaten bu arada şantiye taşındığı için Petrol-İş ve Maden-İş gelmedi. Fakat Ankara merkezine bağlı Yapı-İş Sendikası Bölge Temsilcisi Hüseyin Coşkun geldi. Hüseyin Coşkun kendisi Malatyalı idi. Kürtleri üye yapar, bu işe başlarım diye düşünüyordu. Fakat ilk tepki Kürtlerden geldi.

---

(10) Batman Rafinerisinde işlenen petrolün bir liman şehri olan İskenderun'a nakli için yapılan Boru Hattı'nın (Pipe-Line) ihalesi, T.P.A.O. tarafından JOİNT VENTURE ENTREPOSE TECHİNT adlı Fransız-İtalyan ortaklığı olan bir şirkete verildi. Boru Hattı inşaatında, 500 km.lik hat boyunca kurulan şantiyelerde iki bine yakın işçi çalışmıştır. (y.n.)

Bir daha şantiyeye gelecek olurlarsa döveceklerini işçiler söylemiş, o da bir daha gelmedi.

İşçilerin yerleşme merkezleri şu şekilde oldu: Bahçe, Maraş, Pazarcık, Gaziantep, Kömürler gibi.. kısımlara bölünmüştü. İşçileri artık toplu görmek için bu yerleşme merkezlerine gitmek gerekti ve öyle yaptım. Günlüğü 125 liraya bir jip tuttum. Boru-Hattını gündüz baştan aşağı tarıyor, üye kaydediyordum. Fakat işveren de her gün işçi çıkarıyor, benim üye çoğunluğunu almama mani olmaya çalışıyordu. İşten çıkartılan işçilerin şantiyeden ayrılmamalarını ve tekrar işe alınacaklarını kendilerine söyledim. Onun için her şantiye önünde 100 ilâ 200 işçi toplu halde duruyorlardı. Haksız işten çıkarmalar için Gaziantep Bölge Çalışma Müdürlüğüne müracaat ettim, durum tespiti istedim. Ayrıca Maraş Valiliğine bir resmi yazı ile müracaat ederek, işten çıkartılan işçilerin tahrik edildiğini, bir olay çıkarıp işçileri suçlu çıkarmaya çalıştıklarını anlattım. Vali, **"Durumu birlikte görelim"** dedi. Bölge Çalışma Müdürüne telefon ederek yarın hazır olmasını istedi. Ertesi gün idi, Vali ve Bölge Çalışma Müdürü ile birlikte Pazarcık şantiyesine gittik. Valiyi şantiyeden içeriye koymadılar. Vali işten çıkartılan işçilerle konuştu. Bölge Çalışma Müdürüne emir verdi. Bu kanunsuz durumu derhal tespit etmesini istedi.Ben de bu olaydan yararlanmayı düşündüm. Bölge Çalışma Müdürlüğüne resmen müracaatımız olduğunu, Sendikaya toplu sözleşme hakkı tanınırsa ancak bu tür haksızlıkların engellenebileceğini söyledim. Vali, **"Durum tespiti yapın, bana bildirin"** dedi. Bölge Çalışma Müdürü bu emir üzerine işyeri ve emniyeti hakkında bir rapor tanzim etti ve işverenin kanunlara uygun davranmadığının tespitini yaptı ise de, işten çıkarılan işçiler için bir kelime söz ve yazı yoktu raporda. Toplu sözleşme yetkisi için yapılan müracaatımıza da olumlu cevap vererek, Gaziantep Bölgesi hudutları içinde işçi çoğunluğuna sahip olduğumuzu bildirdi.

Zor olan işlerden biri, işverenin Valiye karşı takındığı kötü tavır yüzünden sonuca bağlanmıştı. Aslında Bölge Çalışma Müdürü çok korkak ve yetkisini kullanmasını istemeyen bir kişi idi. Bir gün bana: **"Sen beni ya iyi bir devlet dairesine başkan yaptıracaksın, ya da en kötü bölgelere sürgün ettireceksin"** diye dert yanmıştı. Geceleri uyuyamadığını, sinirlerinin bozulduğunu söylemişti. Sendika yetkili olunca: **"Müdür bey: Korkma, verdiğin bu dürüst karardan dolayı seni korumaya hazırız"** dedim. Buna çok memnun oldu. Aynı müdür ileride Çalışma Bakanlığı Müsteşarlığına tayin edildi. (11)

Biz konumuza dönelim. Sendikanın yetkili olduğunu işverene bildirmek gerekti. Yazılan yazıyı şantiyeler almıyor, Ankara'da merkeze vermemizi söylüyorlardı. Ankara'ya bizzat gittim, şirketin merkezini buldum. Yazıyı vermek istedim, almadılar. Bunun üzerine 2 tane noter birbirine şahit gösterilmek suretiyle yazıyı işveren yazıhanesinin giriş kapısına astırdım. Böylece yazıyı tebliğ etmiş oldum. Konu Bölge Çalışma Müdürlüklerindeki toplantılara kaldı. İşveren hiçbir toplantı isteğimize gelmedi. 275/15 ve19 maddeleri uyarınca işyerinde greve gitme kararı aldım. Ve grev kararını tüm şantiyelere astım.

Kanunî sürelerin dolmasını bekliyorum. Bölge Çalışma Müdürlüğünden bir yazı geldi, işverenin oturup konuyu görüşmek istediğini bildiriyordu. Ben de, resmi olarak değil, her zaman oturup konuşmaya hazır olduğumuzu bildirdim. Bölge Çalışma Müdürlüğünün aracılığı ile ilk defa işvereni temsilen 2 kişi ile gayri resmi olarak karşı karşıya geliyorduk.

---

(11) Sözü edilen kişi, Yılmaz İnaler'dir. (y.n.)

Bu durum beni çok düşündürdü. Şimdiye kadar görüşmeleri kabul etmeyen işveren, nasıl oluyordu da böyle bir toplantıyı kabul ediyordu? İşin içinde birşey olmalı idi. Akşam oldu. Beni yemeğe davet ettiler. Akşamları rakı içtiğimi öğrenmişlerdi. Yemeğe gittim. Beni sarhoş edip elimden yazı almak istiyorlardı..Kendimi iyi kontrol etmem gerekti ve öyle de yaptım.

Yemekte söz şirketin tavrına geldi. İşçilere her türlü sosyal haklar veriliyor, en yüksek ücret uygulaması yapılıyor, fazla mesai saatleri ödeniyor diye

Y. İ. S.
Nurusmaniye Cad 81/3
Cağaloğlu İstanbul

15 — 9 — 1966
Telf : 27 70 68

1. NOLU BEYANNAMEDİR

Yeryüzünün her işini elleriyle yapanlar, hayatı kuranlar, bütün değerleri yaratan sabırlı cefakar YİS Teşkilâtının kahraman işçileri.

Dün erkendi, yarın geç, artık vakit tamam.

Beni israil kavmi firavun tarafından 40 yıl sahrayı tih'te esaretle tutuldu amma ümütlerini hiç kaybetmeden, bozgun vermeden binbir halleşliğe rağmen sonuçta mukaddes topraklara firavunun ecirliğinden kurtularak vardılar

Bizim insanlarımız!

7 haziranda bu yana insan sırtından çarık çıkarmaya yemini Avrupalılar, kanunun lâyetkililiğinden ve kendilerine bulduktları Müslüman uşaklarının akıl hocalığı ile bütün şeytanca kurnazlıklarına rağmen bu gün sendikadan telefon emri almaya amade ve iflah etmez şekilde kapana kısılmış vaziyettedirler. İş veren şirket domuz boynuruğu ile yere yıkılmış durumdadır.

İşveren şirket kendine bulduğu o soytarı amerikan maşalı uşak sendikasının barga kılavuzluğu sayesinde başını bataklığa sokmuştur.

YİS Sendikası şunu ilân eder ki : Bu malûm ecnebi uşaklarını sonuna kadar takip edecek ve bu dolandırıcıların ecnebilerle gizli pespaye anlaşmasını bizzat siz işçilerin huzurunda işverenin kendisine paçavra yırtar gibi parçalattıracaktır.

Şimdi dikkat ediniz :

İşverene son defa verdiğimiz bir haftalık müddet onun aklını başına getirememiştir. Bu yüzden kesinlikle 23 eylül tarihi saat 10 da grev başlamış olacaktır.

Mehmet Özlü, Yusuf Işık, Nazım Kesal, işte çalışmış gibi toptan yevmiyelerini alacaklar ve işe devam etmeleri sağlanacaktır.

İş başında ölmüş bulunan bir işçi ve bir şoför arkadaşlarımızın ailelerine otuz bin lira tazminat, yirmidört saat zarfında kanuni varislerine verdirilecektir.

Şimdiye kadar işyerinde doktor bulundurmadığı için vizite çıkıp rapor almış olanlara her defası için 100 lira tazminat defaten ödettirilecektir.

Sosyal yardımlar ve zamların ne olacağı konusuna gelince: İsmet Demir ve Mehmet Özlu nezaretde aramızdan seçeceğiniz her yirmi beş kişiye bir posta başı temsilci olmak üzere 40 arkadaş (bir müddet açıklanmadan) kararlaştırılacaktır. Ve seçilen arkadaşlar mesul olacaktır.

İşveren tarafından gönderilen ve işçilerin huzurunda sendika tarafından asılan grevle ilgili ilân kağıdını yırtanlara ve işçi arkadaşlara baskı yapanlar hakkında halen Cumhuriyet Savcılığı ile kanuni takibat açılmış olup bu şahısların işveren tarafından işlerine derhal son verilmesi istenilecektir. Şimdilik İşverene Ön tekliflerimiz bunlardır

Grevle ilgili işleri takip için Genel Sekreter İsmet Demir in üç güne için İstanbula gidip geleceğini bu müddet zarfında ve grev devamı müddetince Mehmet Özlunün, İsmet Demirden sonra yetkili bulunduğunun bilinmesini ve acil durumlarda bu arkadaşın haberdar edilmesini, grev müddetine kadar her bo-yunda bu arkadaşın devamlı arkadaşlarının işlerinin takibi ile meşgul olunacağının bilinmesini, arkadaşların sendika yetkililerinden gayri ve ortaya koymuş bulunduğu meselelerden başkasına, itibar göstermemesini ve bu suretle daha başarılı bir grev hareketini yürüterek hedefimize varılacağının bilinmesinin faydalarını arkadaşlarımıza hatırlatırız.

Zafer mutlaka bizim olacaktır. Başarılar.

Y.İ.S
Yapı İşçileri Sendikası
Başkanlığı

işveren devamlı anlatıyordu. Ben de, bunun tam aksine (12) şirket işçileri günde 14 saat çalıştırıyor. 8 saat üstünden ücret ödeniyor, 6 saat fazla mesai yapan işçiye günde 1 saat fazla mesai ücreti ödeniyor, dedim. Bunu her zaman ispat edebilirim, dedim. İşveren inanmadı. **"İstersen hemen gidelim, gece işçi saat 2'de kalkıyor, işe gidiyor, gözlerinle görürsün"** dedim. Ve öyle de yaptık. Lokantadan çıktık, bir arabaya binip şantiyeye gittik.

Şantiyeye geldiğimizde saat 00.1 idi. İşçinin yarısı kalkmış yemek yiyor, yarısı da kalkıyordu. Ben hemen çadırları dolduran işçilere şöyle dedim: **"Şimdiye kadar sizi sömüren işveren bu gece geldi, sizinle konuşmak istiyor. Bütün haksızlıkları teker teker anlatın"** Ve işçilerin yemekhanede toplanmasını istedim.

Yemekhane dediğim, üstü kamışla örtülü, 100-150 kişiyi güneşten koruyacak büyüklükte bir yerdi. İşçiler toplandılar. İşveren: Her türlü anlaşma yapıldı, haklarınızı vereceğiz, dedi. Ben müdahale ettim: **"Böyle bir anlaşma yoktur"** dedim. Anlaşma olacağı zaman işçilerden kurulu bir komite olacağını, onların huzurunda böyle bir anlaşmanın imzalanabileceğini söyledim. Görüşmeler bitti. Saat 2'de işçiler işbaşı yapmak üzere işyerine hareket ettiler.

---

(12) İşçi sağlığı ve işgüvenliğine ilişkin hiç bir önlemin alınmadığı dağ başında kurulan şantiyelerde 8 işçi "iş cinayeti" sonucu hayatını kaybetmiştir. Boru Hattı inşaatındaki çalışma koşullarının daha iyi değerlendirilebilmesi için, Gaziantep Bölge Çalışma Müdürlüğünün teftişleri sonucu verdiği ve YİS tarafından "PETROL, KAN, TER, ECEL...İskenderun-Batman Pipe-Line Boru Hattı inşaatı çalışanları hakkında - DEVLET RAPORU-" adı ile yayınlanan raporun belgesel ekler bölümünde aynen vermeyi uygun gördük.(Belge:3) (y.n)

Y. İ. S.

Nuruosmaniye Cad 81 /3
Cağaloğlu İstanbul
Tlf. 177048

24 —9 — 1966
Gaziantep

2. NOLU BEYANNAMEDİR

Yürü işçi, adımınla bin ailenin kaderini tayin edeceksin:

27 Eylül 1966 Salı günü sabah saat 10 da, senin insanlığın, Milli haysiyetin, şeref ve namusun: kutsal bir bayrak olacak boş aydır seni dolandıranlara karşı dalgalanmaya başlayacaktır.

Onları, elimizdeki çelikleşmiş kanun sopasıyla, bir maymuna terbiye eder gibi:

T.C. Kanunlarını tatbik etmeye zorlayacağız.

Bizzat Kendimiz, iş yerlerindeki çalışma ve karşılığında işe uygun, adil ücret ve sosyal hak verilmesini sağlıyacak, Toplu sözleşme anlaşmasını işverene imzalatacağız.

Fatih Sultan mehmet nasıl, bir denizden öteki denize gemilerini dağlar üstü karadan kaydırıp geçirdiyse, bizler de her türlü güçlüğe rağmen haklarımızı alıp, anadolu deryasında yeni iş sahalarına yelken açacağız.

İşveren yaralı kocaoğlan vaziyetinde. Terlemiş durumdadır. Biz salı sabahından itibaren BU TERLEMİŞE MUKAVELEYİ İMZALAMASI İÇİN KALEM UZATACAĞIZ. Sonunda biz ka nanacağız, işveren kaybedecektir. Şöyle ki:

1— İş zaten daha bir veya birbuçuk ay sürecek, işe devam etsek veya etmesek neyi kaybedeceğiz sanki.

2— Aksine bu çöl korsanı işverene Cumhuriyet kanunlarını, İŞÇİ BİRLİĞİNİN GÜCÜNÜ ve insanlığı öğreteceğiz. İşte bundan ötürü bizim kaybedecek birşeyimiz yok.

Kanuni muamelemiz tamamen. Artık korku: Dağlara kaçtı, orada bekliyor.

Selâm sana yüreği, kafası ve koluyla Hayatı kuran insan.

Y. İ. S.
Yapı İşçileri Sendikası
Genel Başkanlığı

Not. 3 — Nolu grev talimatı beyannamemizi okuyup ezberlemeliyiz.

Bu konuşmalar sonucu işverenle irtibat koptu. Onlar gittiler. Ben de bir çadırda yattım. Sabah Gaziantep'e gitmek üzere yola çıktım. G.Antep'te Bölge Çalışma Müdürü ile görüştüm, durumu anlattım. Beni işçinin yanında satın alınmış ve gizli anlaşmalar yapmış adam durumuna getirmeye çalıştıklarını söyledim. Bu sırada Araban'dan bir telefon geldi. Acele Araban'a gelmemi istiyorlardı.

Sabah hareket ettim. Ben bu telefonun işçiler tarafından yapıldığını zannetmiştim. Halbuki işveren tuzak kurmuş, adamlarına telefon ettiren işveren imiş. Bu durumdan ne benim, ne de şoför Hasan'ın haberi olmadı. Biz Araban'a giderken yarı yolda önümüze silâhlı 3 kişi çıktı. **"Siz kimsiniz?"** dedi. Bizde: **"Araban'da çiftçiyiz"** dedik. Adamlar o zaman **"gidin"** dediler. **"Ne için sordunuz?"** dedik. **"Sendikacıyı arıyoruz"** dediler. **"Biz böyle bir şey bilmiyoruz"** dedik ve hareket ettik. Yolda şoför Hasan'la konuştuk: Yarı yoldan başka bir yola sapacağız ve G.Antep'e geri

Y. İ. S.

Nuruosmaniye Cad 81 5
Cağaloğlu İstanbul
Tlf. 277068

3. NOLU BEYANNAMEDİR

GREV TALİMATI

Çok mühimdir. emirdir

Arkadaşlar

25 —9 — 1966

Gaziantep

Grev şakası olmayan bir kavgadır. Ekmek aslanın ağzındadır. Bu sebeble silkinerek, yekinerek seferberlikteki bir askeri harekât gereği gibi aşağıdaki hususları biliniz - yapınız.

1 — Grev 27 eylül Salı Sabahı saat 10 da bütün hat boyunda başlıyacak ve herkes o saniyede çalıştığı işin 50 metre gerisine veya en yakın çağıra çekilecek terk ettiği yere 2 NÖBETÇİ bırakacak. Bunlara grev gözcüsü denir.

2 — Grevin başlıyacağı dakikada : Sarıl da Yusuf Işık, Hilvan'da İsmet Demir - Arif Şimşek, Diyarbakır mıntıkasında Avukat Ali Yaşar, Suat Kundakçı - Mehmet Özlü bulunacaklardır.

3 — Onların veya vazife verecekleri ve sizinde bilmiş olacağınız posta başı temsilcilerin işareti ile tüm işçiler işi o saniyede bırakacaklardır.

4 - Bir aksilikle başınızda o anda, kimse bulunmaz ise, asla şaşkınlık gösterilmeyecek ve o saatte aranızdan bir grev kumandanı seçip onun direktiflerine itaat edeceksiniz.

5 — Grevin başlamasından sonra İsmet Demir bir Jip arabasıyla hat boyunda süratle kontrol hareketine başlıyacaktır.

6 — İsmet Demirden sonra idare etme selahiyeti Arif Şimşektedir. Bir zorlukla karşılaşırlırsa Diyarbakır - 1988 - Numaralı telefondan Suat Kundakçı, Avukat Ali Yaşar, İsimleriyle aranılabiliz.

7 — Yabancı işçilerin çalıştırılması kanunen yasaktır.

8 — Salı günü gruplar, temin edilecek kamyonlarla, gerekli yerlere götürülüp getirilecektir. Çarşamba günü yeni beyanname ile yeni talimat bildirilecektir.

D İ K K A T D İ K K A T

Grevin başlamasından itibaren, aşağıda isimlerini sıralayacağımız kimselerin ağzından, kulağınızla işitmedikçe hiçbir söze ve dedikoduya kulak asmayınız. İsrarla greve devam ediniz.

1 — İsmet Demirle beraber Arif Şimşek

2 — Yusuf Işıkla Suat Kundakçı, Mehmet Özlü

3 — İsmet Demir, Suat kundakçı, Arif Şimşek, Ankaralı Avukat Cahit Çelikel, Kırıkhanlı avukat Ali Yaşar.

Yukarıda isimleri yazılı olanlarla görüşmeden ne fikrinizi ve nede kavlinizi bozmayınız.

Felek her türlü cefasın toplasın gelsin

Dönersem kahbeyim grev yolunda bir azimetten!

Y. İ. S.
Yapı İşçileri Sendikası
Genel Başkanlığı

döneceğiz.. Bir köy yoluna saptık ve başka bir yoldan Antep'e geldik. Böylece kurulu bir tuzaktan kurtulduk.
Grev kararının kanuni süresinin dolması için 2 gün kaldı. Boru-Hattını baştan aşağı bir defa dolaşacağım ve grevin saat 9'da başlayacağını işçilere haber vereceğim. Öyle de yaptık. Tüm Boru-Hattını dolaştım. İşçilerle varılan anlaşmaya göre, ben onların çalıştıkları yerden jiple geçeceğim, fakat işçiye hiç bir şey söylemeyeceğim. Beni gören işçi greve başlayacak.

Bu işe Pirinçlik şantiyesinden başlanacaktı. Ve öyle de yaptık. Grev günü sabahı jiple Boru-Hattı boyunca gitmeye başladım. Jipi gören işçi greve başlıyordu. Siverek şantiyesini geçtik. Araban'a doğru gidecektik. Tam bu sırada bir jip bizi takip etmeye başladı. Ben durumun iyi olmadığını anladım. Şoföre söylesem belki yola devam etmez diye söylemedim. Ve tam o anda jip geldi, bizim arabaya olanca hızı ile bindirdi. Bizim araba bir sağa, bir sola derken yoldaki büyük borulara yaslandı kaldı. Tesadüf eseri bize hiç bir şey olmamıştı. O anda bizim şoför eline tabancayı almış adamı vuracak. Ellerine sarıldım. **"Aman vurma! Bütün işçilerin işleri yatar, haklarını kaybederler. Rica ediyorum, vurma!"** diye şoförün eline yapıştım.

Boru hattı (pipe-line) grevine katılan bir gurup işçi (4 Ekim 1966)

Tam o sırada 3-4 kamyon birden geldi. Bunlar Boru-Hattında kum ve toprak taşıyan kamyonlar idi ve greve gitmişlerdi. Jipin olanca hızla bizim arkamızdan geldiğini görünce, bir olay olacak diye onlar da jipi takip etmişlerdi. Ve tam zamanında yatıştırdık, şoförün elinden tabancayı aldık. Büyük bir olayı önlemiş olduk. Kamyon şoförleri jip içindeki Fransızı alıp götürdüler. Yolda çok fena şekilde dövmüşler, sonradan öğrendim.

Biz şoförle beraber kaldık. Fakat şoför: **"Ben seni taşımam, para da istemem!"** dedi ve beni yalnız bırakıp gitti. Daha gideceğim şantiyeler vardı.

Çaresiz onlara gidemedim. Asfalt (şose) boyunca yürüyordum. Karşıdan askeriyeye ait bir araba geliyordu. El salladım, durdu. **"Beni Siverek'e kadar götürür müsünüz?"** dedim. Birşey sormadan arabaya aldılar. Yolda giderken, grevden bahsediyorlar, bu arada sendikacıya, yani bana küfür ediyorlardı. Tabii bir şey söylemedim.Beni Siverek'te bıraktılar, onlar Siverek'ten grev mahalline gittiler.

Yolda geçen bir tankere atladım ve Gaziantep'e gittim. Oradan da Araban'a geçtim. Araban'da işçiler beni görünce toplandılar. Greve devam edileceğini, dünkü olayı anlattım. Bu sebepten gelemediğimi söyledim. Araban'dan sonra daha birçok noktalarda işçiler gruplar halinde çalışıyorlardı. Fakat onlara da gitmek mümkün olmamıştı. Onlar da grevin başladığını duyunca işi bırakıp grevci işçilerin yanlarına geldiler.

Milliyet Gazetesi
(29 Eylül 1966)

Hükûmet petrol borusu inşaatı işçilerinin grevini erteleyince

BİN İŞÇİ DÜN KANUNSUZ GREVE BAŞLADI

Yeni Gazete
(2 Ekim 1966)

Türk-İş, Pipe-Line işçilerinin grevini tasvip etmiyor...

Danıştay, Hükûmetin grevi erteleme kararını bir süre için durdurdu

ANKARA. (H.A.) — Bakanlar Kurulunun bir ay erteleme-

Jandarmanın, işçileri işbaşı yapmaya zorladığı ve 8 işçinin yaralandığı iddia ediliyor

YURT HABERLERİ SERVİSİ

TPAO'nun, «Fransız - İtalyan» şirketine yaptırdığı Batman - İskenderun petrol borusu hattı inşaatının Siverek'in Aradul santiye-

Böylece 1500 kilometre yol boyunca grev başlamıştı.

Grevin 3'ncü günü, Bakanlar Kurulu kararı ile grevin ertelendiğini işveren işçilere tebliğ etti. Ben,Ali Yaşar ve Suat Şükrü Kundakçı, **"Bakanlar Kurulu kararı bizi bağlamaz, idari bir karardır. Mahkeme kararı olmadan grev durmaz"** diye işçiye anlatmayı kararlaştırdık. Grev devam etti. Bu durum üzerine beni tutukladılar. Siverek hapishanesine gönderdiler. (13)

---

(13) 27.9.1966 günü başlayacağı ilân edilen grev, Süleyman Demirel başkanlığındaki AP iktidarı tarafından "Milli Güvenlik" gerekçesi ile 30 gün ertelenmişse de, grev ilân edilen gün ve saatte başlamıştır. Bu nedenle, İsmet Demir tutuklanmış, Urfa'nın Hilvan kazasında işe işçiler "Jandarma dipçiği ve süngüsü altında" çalışmaya zorlanmış, 8 işçi dipçikle yaralanmıştır. 1.10.1966 günü Danıştay, hükümetin grevi erteleme kararını bozmuştur. 9.10.1966 tarihinde toplu iş sözleşmesinin imzalanması ile sona eren Boru Hattı grevi basında ve kamu oyunda büyük yankılar uyandırmıştır. Daha önceki işçi eylemlerinde olduğu gibi: Türk-İş, AP iktidarı ve gerici basın Fransız-İtalyan şirketinin yanında greve karşı cephe almış, ilerici sendikalar, TMTF, FKF gibi gençlik örgütleri, öğretmen örgütleriyle, diğer ilerici kişi, kuruluş ve basın emekçileri grevi desteklemişlerdir. (Belge: 4,5,6,7,8) (y.n.)

Milliyet Gazetesi (4 Ekim 1966)

"GREV YÜRÜTÜLECEK,,

Danıştay'ın «erteleme» kararını durdurmasıyla kanuni nitelik kazanan boru hattı inşaatı işçileri grevi dün de devam etmiştir. Hâlen tutuklu bulunan Yapı İşçileri Sendikası Genel Sekreteri İsmail Demir ise, «1500 işçi haklarını alıncaya kadar greve devama kararlıdır. Türk-İş'in söz konusu ettiği sözleşme hükümsüzdür» demiştir. Resimde İsmail Demir, Adana temsilcimiz Alâeddin Kutlu ile konuşurken....

SÜKAN, GREV İÇİN BÖLGE VALİLİKLERİNE GENELGE GÖNDERDİ

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — İçişleri Bakanı Faruk Sükan, Güney Doğu Anadolu İlleri Valiliklerine gönderdiği çok gizli bir genelgede, **«Batman - İskenderun petrol boru hattı grevinin bazı komünist tahrikleri ile düzenlenebileceği üzerinde durmuş ve bu konuda uyanık olunarak, gerekli tedbirlerin alınmasını» is** temiştir.

Özellikle Mardin, Elâzığ, Urfa, Diyarbakır, Maraş, Hatay, Gaziantep Valiliklerine gönderilen genelgede ayrıca, grevin kanunsuzluğu belirtilmekte, konunun hassasiyetle incelenmesi istenmektedir.

Cumhuriyet Gazetesi (4 Ekim 1966)

"Pipe-Line grevi siyasî tahrikle yapıldı,,

ANKARA, (H.A.) — İskenderun ile Batman arasında döşenmekte olan Pipe - Line inşaatında çalışan işçilerin giriştikleri grev hareketini dün kadar desteklediklerini bildiren Yapı - İş Genel Başkanlığı, dün yayınladığı bildiride 180 derecelik bir dönüş yaparak grevi desteklemediklerini ifade etmiş, «Elbette ki sendikamızın bu grevle bir ilgisi yoktur», demiştir.

Grevin karşı bir sendika tarafından desteklendiğini, fakat bu sendikanın isminin ne olduğunu açıklamadığı bildirisinde Tahir Öztürk, «Grev siyasîdir. Siyaset alanında kendisini kabul ettirmek için bir maceraperestin teşvik ve tahriki ile bu grev ilân edilmiş tir. Yapılan bu grevin yasa dışı olup olmadığı mahallî yüksek mahkemelere aittir» demiştir.

Bir gün önceki basın toplantısında ise Türk - İş'i suçlayan Yapı - İş'in Genel Başkanı bu defa, «Elbette bu gibi yasa dışı hareketleri Türk - İş ve teşkilâtımız desteklemiyecektir» dive konuşmuştur.

Yeni Gazete (4 Ekim 1966)

Hapiste durumu takip ediyordum. Grevi kıramadılar, devam etti.

Bu sırada işveren ve Bakanlık kendi kendine karar alıyor, Yüksek Uzlaştırma Kurulunu toplayarak bir toplu iş sözleşmesi imza ediyorlar. Benim dışımda Sendikadan Suat ve Avni'yi de çağırıp toplu sözleşmeye imza attırıyorlar. İşçiye de söylüyorlar. Fakat işçi, ben hapisten çıkmadan ve toplu sözleşmeyi imzalamadan işbaşı yapmıyacağını söylüyor. Bunun üzerine emir veriyorlar, beni hapisten çıkarıyorlar, acele Ankara'ya gelmemi istiyorlar. Ben de; işçilerden bir heyet olmadıkça Ankara'ya gitmeyeceğimi, hapiste kalmamın daha iyi olacağını söylüyorum. Bunun üzerine işveren radyo (14) vasıtasıyla görüşme yapıp durumu bana bildiriyor ve işçilerden bir heyet te benimle birlikte Ankara'ya hareket ediyoruz.

Ankara'da Çalışma Bakanlığında Uzlaştırma Kurulu toplu halde bulunuyordu İşçileri temsilen Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç da vardı. **Ben, "Tunç'un işçileri temsil edemiyeceğini, toplantıyı terketmezse toplantıya girmeyeceğimi"** söyledim. Ve uzun bir müzakereden sonra Halil Tunç çıkıp gitti. Biz girdik.

Yeni Gazete (3 Ekim 1966)

Türk-İş asla işçi sınıfını temsil edemez

Danıştay tarafından Grev yapmalarında bir usulsüzlük görülmeyen Pipe - Line işçilerinin bağlı bulunduğu Yapı İş çileri Sendikası Başkan yardımcısı Avni Tok, bir basın toplantısı yaparak Türk — İş yöneticilerine çatmış ve «— Türk - İş işçi sınıfını asla temsil edemez- demiştir.

Avni Tok, Danıştay'ın aldığı son kararı ile Yapı İşçileri Sendikası tarafından alınmış bulunan grev kararının uygulanacağını bildirmiş ve «Danıştay'ın tehlikeli icra kararlarını uygulamamak alışkanlığında olan hükümetin bu karar karşısında kanunsuz davranışlar da bulunacağını tahmin etmiyoruz» demiştir.

Türk—İş'in grevci işçilere karşı olan tutumunu da yeren Avni Tok, yöneticileri ağır bir dille itham ederek şunları söylemiştir:

«— Türk—İş grevin başka yerlerden getirilmiş işçiler tarafından bozulmasına hattâ tehdit ile yapıldığını söylüyor. Bu ga-

(Devamı Sa. 7, Sü. 3 de)

UZLAŞTIRMA KURULU DÜN TOPLANDI

ANKARA, (Y.G.) — Batman - İskenderun boru hattı inşaatında çalışan işçilerin bir süre önce Bakanlar Kurulunun erteleme kararına rağmen greve gitmesi sebebiyle ortaya çıkan uzlaşmazlığın çözümlenmesine çalışılmaktadır. Nitekim dün saat 14'de Başbakan adına Devlet Bakanı Refet Sezgin'in başkanlık yaptığı bir toplantı yapılmıştır. Yargıtay 9. Daire ve Danıştay 5. Daire Başkanlarının da katıldığı uzlaşma kurulunun toplantısına işçi temsilcisi olarak Türk - İş Genel Sekreteri Halil Tunç ve Türkiye İşverenler Sendikası Konfederasyonundan bir üye de katılmışlardır.

Bu arada Yargıtay Başkanı: **"Toplu sözleşme hayırlı olsun!"** dedi. Ben: **"Bu toplu sözleşmeyi kabul etmeyiz"** dedim. **"Sendika yetkilileri vardır, sözleşme imzalanmıştır"** dedi. Ben de, Sendika yetkililerinin yetkilerinin kaldırılmış olduğunu, dolayısı ile toplu sözleşmenin geçersiz olduğunu söyledim. Yargıtay Başkanı fena halde kızdı ve toplantıyı terketti.

Toplantıda işveren, Çalışma Bakanı ve Devlet Bakanı kalmışlardı. Toplu sözleşme ile neler istediğimizi sordular. Ben de: **"İşçilerin geçmiş hakları**

---

(14) Radyodan kasıt, telsiz olsa gerek (y.n.)

BORU HATTI İŞÇİLERİ EYLÜL MAAŞLARINI ALAMADILAR

DANIŞTAY HÜKÛMETİN GREVİ DURDURAN KARARINI ERTELEDİ

Cumhuriyet Gazetesi (2 Ekim 1966)

vardır, onlar verilmelidir" dedim. Bir komite kurup kimin ne hak istediğini tespit edelim ve ödeyelim, dediler. Ben kabul etmedim. Tam o anda, Çalışma Bakanı: **"Toplantıyı kısa bir müddet erteleyim, taraflar durumu daha iyi gözden geçirsinler"** dedi ve kabul edildi.

Bu erteleme olayından sonra tatsız olaylar oldu. Benimle birlikte gelen işçilere işveren 25 bin, 30 bin lira tutarında çekler vermiş. Benim haberim yok. Toplantı başladı. İşçiler işverenden yana tavır aldılar. Baktım durum çok kötü. Bir yazı yazarak, işçilerin temsilciliklerinin kaldırılmış olduğunu, toplantının bundan sonra tüm işçiler önünde yapılacağını, bildirdim. İşveren ve Bakan fena halde bozuldular. Fakat yapacakları bir işte yoktu. Zoraki kabul ettiler. Ve toplantı Diyarbakır'a bırakıldı.

İşçilerin işverenden para alması gerçekten beni fena halde sarstı, fakat hiç birşey diyemedim.

Neticede Diyarbakır'da toplu sözleşme işçilerin önünde imza edildi. (15)

İş, toplu sözleşmenin uygulanmasına kalmıştı . İşveren bir hafta içinde tüm uygulamaları yapacaktı. İşverene hazırlık için bu fırsatı verdim ve işçiler işbaşı yaptılar. İşveren ödemeleri yapmaya başladı. Her işçi 5000 ilâ 10.000 lira arasında para almaya başladı. Ödemeler devam ediyordu. Ben İskenderun'a iş takibi için gitmiştim. Gece telefon geldi: Acele Diyarbakır'a gel, diye.Hemen hareket ettim. 1500 ilâ 2000 kişi toplanmış, işveren ücretlerimizi vermiyor, diye söyleniyorlar.

---

(15) 9.10.1966 günü imzalanan ve 1.7.1966'dan itibaren geçerli olan toplu sözleşme ile işçilere; saat ücretine 100 krş. zam, günde 3.-TL. Yemek bedeli, ayda 20.-TL çocuk zammı,400.-TL doğum,500.-TL evlenme parası alınmıştır. (y.n)

Ben şaşırıp kaldım. İşverene gittim, durumu söyledim. **"Bunlar bizim işçimiz değil"** dedi. **"Nasıl olur?"** dedim. Ve durumu inceleyeceğimi, sonra gelip konuşacağımı söyledim.

Olay şu: İşte çalışan işçi ücreti alınca köye gidiyor, **"ben paramı aldım. Şirket para dağıtıyor. Siz de gidin alın!..."** diyorlar. Gelen topluluk bu. Fena halde çıkmaza girmiştim. Ne yapmalıydım? Ya işverenden yana olacaktım, ya da bu kişilerden yana. Karar verdim: Bunlara da çalışmış gibi ücret verilmelidir, işverene söyledim. Ben bu topluluğu dağıtamam, kötü durumda kalamam, dedim.

İşveren Valiye durumu bildirdi. Vali beni çağırttı: **"Bunları dağıt"**, dedi. Ben de: **"Elimde askerim yok, senin elinde asker ve polis var. Sen dağıt!... Onlar haklarını almak istiyor"** dedim. Vali fena halde bozuldu. İşverenle görüşmek üzere gitti.

O gece işçilerden 100 kişiye 1000 (bin) lira fazladan para ödüyorlar. Bu işçiler bana küfür ediyor, işçiyi aleyhime teşvik ediyorlar. Diyarbakır'a haber geldi: **"Aman İsmet Abi gelmesin, işçiler onu linç edecek!"** dediler.

Ben şaşırıp kaldım. Bir gecede durum nasıl değişmişti? İşveren ne gibi taktik uygulamıştı? Onu düşündüm ve bir takım kişilere para verip işçiyi kışkırtacaklarını buldum. Bu durumu iyice muhakeme ettim. Gitmesem, davadan kaçan kişi durumuna düşeceğim. İşveren birçok toplu sözleşme uygulamasından vazgeçecek. Gidersem, duruma hâkim olunmazsa son çare öldürebilirler..

Artık ölümü göze alıp şantiyeye gittim. Benim geldiğimi duyunca bütün işçiler toplandı. Anama avradıma küfür ediyorlar, **"Yalın ayak, aç it!"** diye bağırıyorlar.

Hemen bir masanın üstüne çıktım ve ben de başladım küfür etmeye. **"İşveren içinizden birkaçına 1000 lira fazla para vererek bu olayı yarattı"** dedim. Ben gidersem birçok işçinin hakkını alamayacağını, söyledim.

O sırada zayıf bir kişi fırlayıp masanın üstüne çıktı.**"İşverenin oyununa gelmeyin. Daha dün bu adama 'Allah razı olsun' diyordunuz. Aldığınız paralar daha kursağınızda erimedi. Bu kadar nankörlük olmaz."** dedi. Bu adamın konuşmasından sonra durum değişti.. İşverenin oyunu bozuldu.

Bu sefer ben işçilere seslendim: **"Siz erkeksenız, benim arkamdam gelin, bu 1000'er lirayı size de aldırtacağım"** dedim.

Yalnız şantiyenin etrafı 3 sıra jandarma dolu idi.

İşçinin önüne düştüm, onlar da beni takip ettiler. Jandarma süngüyü takmış: **"Gelme, vururum!"** diyor. Jandarmaya: **"ben sendikacıyım, işverenle görüşmem gerek!"** dedim. Geçtim. Benim geçtiğimi gören işçi jandarma barikatlarını aşarak şantiye binasını çevirdi. Şantiye binasından içeri girdim. İşveren temsilcisi teslim olmuştu. **"Ne istersenız yapanm!"** Dedi. Ben de, hiç kimseden imza almadan 1000'er lira öde, dedim. Ve öyle yaptı. Yalnız birtakım işçiler diğer şantiyelerde olduğu için, onlara verilmek üzere protokol yaptık. Fakat sonunda işveren bu parayı ödemedi. Çünkü iş bitmişti. Biz de o protokola dayanarak işvereni mahkemeye verdik. Mahkeme işçiler lehinde karar verdi. Yargıtay bozdu. Ve para alınamadı.

Türkiye'nin hukuk düzeni bu idi. İşçiler buna çok bozuldular. Bu tür olayların bir iyi tarafı oluyor: İşçiler ister istemez politikaya gelmiş ve birtakım gerçekleri öğrenmiş oluyorlar.

Boru-Hattında işin bitmiş olması nedeni ile işveren uygulamada birtakım zorluklar çıkardı ise de ödemede bulundu.

Ben bu uygulamaları takip ederken,Boru-Hattında çalışmaya geldiğim an Dörtyol tank inşaat işçilerinin hakları için dava açıp kazandığımızı söylemiştim. O işçilerden sonra işe giren işçiler Boru-Hattı grevinde elde edilen hakları görünce, onlar da tekrar Sendikaya üye oldular. İşveren toplu sözleşme çağrılarına gelmedi. Grev ilân edildi. Bu grev hadisesiz geçti (16) Bir tek özelliği: İşçilerin elde ettikleri hak tüm olarak masanın üstüne kondu, bir sana bir bana usulü ile işçilerin gözleri önünde dağıtıldı. Bu da işçilerin nazarında çok iyi oldu. Bu işçiler ileride Sendikanın yükselmesi için çok çalıştılar.

Petrol Boru-Hattı grevinde daha iyi sonuçlar elde etmek mümkün idiyse de, Sendikanın ekonomik yönden güçlü olmaması, iş müddetinin kısa olması, işçilere ekonomik ve politik bilinç taşınamaması sonuca tesir etmiştir.

Dörtyol tank inşaatı grevi ile Boru-Hattı grevlerinde Fransız şirketlerinin kanun dinlemez tavırları hâkim ve valileri tanımamaları da, bu grevlerin kazanılmasında bir neden olmuştur.

Boru-Hattı grevi sonunda Sendika 250.000 lira kasasına para koydu. Ve gelir durumu düzeldi. Sonra bu paralar Suat ve Avni tarafından kötü bir şekilde sarf edilerek işçilerin yararına kullanılamadı. Aramızda ihtilâf çıktı ve ayrıldık.

---

(16) Sözü edilen işçiler Dörtyol Tank İnşaatını yapan "Construction Metalliques De prevence Et Des Ardanaes Departmente Montage" (C.M.P) şirketine sonradan girenlerdir. Grev, 6.12.1966 da başladı, 24.12.1966 günü sona erdi. (y.n)

İsmet Demir (üst sırada soldan dördüncü) Dörtyol Tank inşaatı grevine katılan bir grup işçi ile.

Sendika Boru-Hattı grevleri ile yükseliş devresine girmiş, gelir durumu düzelmişti. İşçiler tarafından benimsenmiş, yeni açılan işyerlerinden Sendikaya devamlı haberler gelmeye başlamıştı. Sendikanın bu başarısı kamuoyunda çok iyi tesirler uyandırmış, sosyalistlerin sempatisini kazanan Sendikada görev yapmak üzere bir çok iyi niyetli insanlar müracaat etmeye başlamışlardı. Ve bunlar içinde hiç bir para karşılığı beklemeden çalışmaya başlayan Fuat Fegan, Lâtife Fegan, Haydar - soyadını bilmiyorum, yalnız sosyalistler polis Haydar diyorlar (17), fakat adamın polislikle ilgisi yok - Önder Aktosun, Arif Erim, Nizamettin Üstündağ, Arif Şimşek, Ali Yaşar, Sadık Göksu gibi arkadaşlar Sendikanın gelişmesine yardımcı olmaya çalışıyorlardı.

Yalnız Suat Şükrü Kundakçı çok sekter ve sekter olduğu kadar da kariyerist bir kişi. Suat'ın tavrı çalışanlara karşı çok kötü. Arkadaşlar hiç bir ücret beklemeden çalışırken Suat Sendika paralarını sorumsuzca harcıyor.Sendika yönetimine katılan işçileri İstanbul'un en batak yerlerine götürüyor, onları baştan çıkarıyordu. İşçiler de böylece yozlaşıp gidiyordu.

İşte böyle karışık bir ortamda Boru-Hattı grevi bitmiş, İstanbul'a dönmüştüm. Yaptığım araştırma sonucu Boru-Hattından gönderdiğim 250.000 liranın bankadan çekilmiş, hiç bir masraf karşılığı gösterilmeden ortadan kaldırılmış olduğunu gördüm.Bunun üzerine Suat'a karşı tavır aldım. Paranın hesabını sordum. Doğru bir cevap alamayınca durumu Doktor Hikmet Kıvılcımlı'ya şikâyet ettim. Doktor bir komite kurdu ve tarafların ifadelerini aldı. Suat Şükrü Kundakçı şimdi miktarını hatırlamadığım bir parayı zimmetine geçirmişti. Ve Sendikayı arkasından hançerlemişti. Artık aramızda ihtilâf başlamış, Sendika yönetimi ikiye bölünmüştü. Dışarıya karşı bütün olarak gözükse de, Sendika bölünmüştü.

---

(17) Sözü edilen kişi Haydar Saka'dır. (y.n)

Sendikada gelişmeler normal gitmiyordu. Her taraftan işçiler Sendikaya haber gönderip teşkilâtlanmak istemelerine rağmen, biz yeterli bir çalışmayı, geliştiremiyorduk. Sebebi açıktı. Bu kötü şartlar içinde İzmit Petrol Kimya Tesisleri inşaatında çalışan işçileri teşkilâtlandırmak üzere harekete geçildi. Bir yer tutuldu. İşçiler üye kaydedildi. İşleri takip için Arif Şimşek, Suat, Avni görevlendirildi. Ben de Kütahya'da bulunan işyerlerini teşkilâtlandırmak için görev aldım. Kütahya'dan arasıra İzmit'e geliyor, durumu izliyordum.

İzmit'e son gelişimde canım çok fena sıkılmıştı. Foster şirketi ile yapılacak toplu sözleşme ilânı gazetelere yanlış verilmişti. Hemen müdahale ettim, yeniden ilân verdik. Ancak yapılan bu hata, işyerinde çalışan işçilerin tümü Sendikaya üye olduğu halde, toplu sözleşme yetkisini kaybetmemize sebep oldu. Sebebi: İşveren Ankara Yapı-İş Sendikasını araya koyarak, yetki için müracaat ettirdi. Tüm işçilerin üye fişleri sahte olarak tanzim edildi ve yetki Yapı-İş'e verildi. (18)

Bu olay korkunç bir hatâ idi. Benim kanaatime göre işçilere karşı yapılan bir ihanet idi. Çünkü hiç bir işyerinde işçi sendikayı bu kadar desteklemez.

Toplu sözleşme yetkisi Yapı-İş'e verildi. Fakat bir yıla yaklaştı, toplu sözleşme imzalanamadı. Çünkü işçiler direniyordu. (19)

---

(18) Yapı-İş Sendikası, YİS aleyhinde anti-komünist bildiriler dağıtarak, Foster Wheeler şirketinin açıktan desteğini alıyordu. (Belge: 9) (y.n)

(19) YİS, 18.2.1968 günü İzmit'te Sendikal Hak ve Özgürlükler için Amerikan şirketinin sömürü ve baskısını protesto mitingi düzenlemiştir. Miting diğer Kocaeli sendikalarınca desteklendi. (Belge: 10-11)(y.n)

İsmet Demir Mitingde konuşurken

Bu arada Suat Şükrü Kundakçı Yapı-İş ile gizli anlaşmalara girişti. Sendikada görevli kişilerin de Yapı-İş'le anlaşarak toplu iş sözleşmesini imzalamasını istiyordu.

Bu uzun süre bir ihtilâf konusu oldu. Sonunda durum Doktor'a anlatıldı. Doktor'a yanlış bilgiler verilerek yanıltılıyor ve Doktor da ikna ediliyordu. Sonunda Sendikadaki yöneticilerin hepsi bir oldular, ben yalnız kaldım. Yapı-İş ile anlaşarak sözleşmenin imzalanması karar altına alındı.

YİS'te görevli arkadaşlar Yapı-İş'te görev alacaklar, sonra Kongre yapılıp yönetime katılacaklardı. Toplu sözleşmenin işçiler lehine imzalanması sağlanacak, sonra YİS'deki eski görevlere dönülecekti. Bu nedenle YİS'in kongresi yapıldı.(20) Sendika Osman Sercan'a teslim edildi.

YİS'i Osman Sercan'a devrettik.Ankara Yapı-İş Sendikasında görev aldık. Görev almakla birlikte aramızda ihtilâf da başlamış oldu. Zira, Petrol Kimya tesisleri toplu sözleşmesinin işverenle müzakeresi sırasında, Yapı-İş yöneticileri, Suat ve Fahrettin Tunçkaya'yı da yanlarına alarak, işverenden istediğimiz birtakım haklardan feragat etmek istiyorlardı. Ben kabul etmiyordum. **"İşçilere soralım, sonra karar verelim"** dediğimde, ona da karşı çıkıyorlar, işçinin anlayacağı iş değil diyorlardı.

Ben ısrar ettim.İşçiyi topladım. İşverenle aramızdaki ihtilâfı anlattım. Burada alınan karara göre hareket edeceğimi söyledim. Ve öyle de yaptım. Uygulamaya koydum.

Bu olay, Suat, Fahri, Avni ve Yapı-İş yöneticileri arasındaki birliği daha da pekiştirdi. Bana karşı muhalefeti geliştirdiler.

Toplu sözleşme imzalanınca YİS'de yapılan masraf ve çalışmalar karşılığı Yapı-İş 55.000 lira verecekti. Bu paranın dağılış şekli şöyle idi:

20.000 Fahrettin Tunçkaya
10.000 İsmet Demir
10.000 Avni Tok
8.000 Nizamettin Üstündağ
7.000 Lirayı şimdi hatırlamıyorum.

Bu para alınınca verilecekti. Parayı verdiler. Benim adıma 10.000 liradan 1000 lirasını bana verdiler. Üst tarafını Eskişehir'e çocuklarıma göndermişlerdi. 9.000 liralık makbuz Suat'ta kalmıştı. Sonunda Suat bu makbuzu saklayacak, aleyhimde kullanmaya kalkacaktı.

Bu sırada Yapı-İş'in Keban'da ihtilâflı bir işi vardı. Mahalli bir sendika kurulmuş, Yapı-İş'in kötü yönetimine karşı çıkmış ve işçilerin tümünü bünyesinde toplamıştı. Yapı-İş Keban'ın yerli halkından olan Nuri isimli bir şahsı Şube Başkanlığına getirmiş. Bu kişi de zor yolu ile, işçileri tehdit ile ayakta duruyordu.

Yapı-İş yönetim kurulu benim işçilerle iyi ilişkilerim olduğunu, oraya giderek bu işi düzeltmemi istiyorlardı. Yapı-İş'le ilişkilerim devam ediyordu: İsteklerini kabul ettim, Keban'a gittim. Yaptığım araştırma sonucu şunu gördüm: işçilerin tümü Yapı-İş'ten kopmuşlar, onların baskılarından,

---

(20) Sözü edilen kongre YİS'in 28.4.1968 tarihinde yapılan. 3. Olağanüstü Kongresidir. (y.n.)

haksızlıklarından şikâyet ediyorlardı. Bu durum karşısında Ankara'ya telefon ederek: **"Ben bu işe karışmam, siz buraya Suat'ı ve Bayraktar'ı gönderin, onlar düzeltsinler. Ben geri geleceğim."** dedim.

O gün akşam Suat ve Bayraktar hareket etmişler. Sabah Keban'a geldiler. Durumu anlattım. **"Ben işçileri karşıma almam, istediğiniz gibi hareket edin, ben gidiyorum"** dedim. Ve ayrıldım.

Suat ve Bayraktar ısrarlı şekilde orada işçileri Yapı-İş'e döndürmeye çalıştılar. Ve o gece ikisi birden dövüldü. Suat'ın köprücük kemikleri kırıldı. Bu durumdan beni sorumlu tuttular. İşçileri ben üzerlerine kışkırttım, diye bana cephe aldılar. Aslında benim olayla hiç bir ilgim yoktu. Bu işi yeni kurulan mahalli sendika yöneticileri hazırlamış ve tertip etmişlerdi. İleride bu durum açıklığa kavuşacaktı.

Ben Ankara'ya geldim, durumu anlattım ve Yapı-İş'ten ayrıldım. (21) İstanbul'a hareket ettim. Osman Sercan'ı buldum. Durumu kendisine anlattım. **"Yapı-İş'le artık ilişkimiz kalmadı , YİS'te beraber çalışalım"** dedim. Ve öyle de yaptık (22)

İzmit'te 10.000 işçinin 2 yıl süren direnişi bitmiş, elde edilen gelirler gerici teşkilâtın eline düşmüştü. İzmit olaylarını, sonra öğrendik ki, Suat ile Yapı-İş yöneticileri birlikte hazırlamışlar. Senin anlayacağın, YİS'i sırtından bıçıklayarak öldürmeye teşebbüs etmişler. Bunda kısmen de olsa başarıya ulaşmışlar, YİS'i çalışamaz duruma getirmişlerdi.

Bu durumu doktor sonradan öğrenince fena halde kızdı ve Suat'la ilişkisini kopardı.

• Kadıncık Ve Şamlar Barajı Grevi:

Bu işyerine işçilerin ısrarı üzerine geldim. Yapı-İş Sendikası İspanyol şirketi (23) ile anlaşmış, günde 1 lira, yâni ayda 30 lira zamla toplu sözleşme imzalamışlar. İşçiler bu haksız durumdan kurtulmak için her türlü mücadeleye hazır olduklarını söylediler. Ne yapılması gerekli ise onu yapalım, diyorlardı.

Hukuken bir toplu iş sözleşmesi yapmak mümkün değildi. Ancak birlik sağlandığı takdirde bir kısım direnmeler sonucu işverene bazı istekler

---

(21) İsmet Demir'in Yapı-İş'te kaldığı kısa süre içinde Foster Wheeler şirketinin Ankara'daki mühendislik bürosunda 22.5.1968 günü başlayan ve 5.7.1968 günü sona eren bir grev yapıldı. İzmit Petro Kimya Tesisleri işyeri için ise toplu iş sözleşmesi imza edildi. (Belge: 12) (y.n)

(22) YİS 3.9.1968 günü bir bildiri yayınlayarak İsmet Demir'in Yapı-İş'le ilişkisini kestiğini açıklıyor. (Belge: 13) (y.n)

3.11.1968 günü YİS'in Genel Kurulu toplanıyor İsmet Demir'le birlikte Yapı İş'te görev alan Suat Şükrü Kundakçı, Avni Tok ve Fahrettin Tunçkaya da Genel Kurula çağrılıyor, fakat gelmiyorlar. Bu genel kurul İsmet Demir'i tekrar Genel Başkanlığa getiriyor. (Belge: 14) (y.n.)

(23) Sözü edilen sendika, merkezi Ankara'da olan Türk-İş üyesi Yapı-İş'tir. İspanyol şirketi ise; Drogodos Y.Construcciones'dir. (y.n)

5 Ekim 1967
Perşembe

Sonhaber

GÜNLÜK TARAFSIZ, SİYASİ GAZETE

520 İşçiyi tehlikeye sürüklediler

Olayların Sebebi: TAHRİK

Şamlar ve Karageçit şantiyesinde meydana gelen olaylara tahrikçilerin çıkardığı söylentiler yol açmış

7 EKİM 1967 Cumartesi

Kemal Turunçbey

Tarsus

DEMOKRASİNİN BEKÇİSİDİR

Kanun da olsa kötü, diş, fakat eğilme sakın

V. H.

Bir gün evvel Kaymakamlıkda yapılan toplantıda işçilerin kanuni haklarını tanımaya söz veren ve Mersinde son bir oturum yapılmasını isteyen

Dragados Şrk.nin toplantıdan kaçması yüzünden baraj işçileri yürüyüşyaptılar

Yürüyüşe 400 işçi ve yapı işçileri sendikası yöneticileri katıldı, Dragados şirketi temsilcisi Av. Suphi Menemenci'nin «İspanyadan sorduk cevap gelecek ona göre hareket edeceğiz» demesi işçileri üzdü, işçi hatipler şirkete [Faşist] dediler

kabul ettirilebilirdi. İşçiler gerçekten çok kötü şartlar içinde çalışmaya zorlanmışlardı. İlk yapılacak iş işçilerin Yapı-İş Sendikasından istifa edip YİS'e üye olmaları idi. Noterle anlaştık, tüm işçiler Yapı-İş'ten ayrılıp YİS'e üye oldular.

İşveren işçilerin Yapı-İş'ten ayrılıp YİS'e üye olduklarını öğrenince, adamları vasıtasıyla işçileri işten atmakla tehdit etmeye başladı. Sendika ile yakın ilişki kuranları tespit ediyor, işten çıkarıyordu. Öyle bir durum meydana geldi ki, işçileri toptan işten çıkarmaya yöneldi.

İşte işverenin bu kanunsuz tavrını tespit için Savcılığa bir yazı ile müracaat ederek: kanunsuz ve haksız işçi çıkartıldığını, bunun lokavt anlamında olduğunu, bu olayın yerinde tespitini istedim. İki saycı yardımcısı Tarsus'tan görevli olarak şantiyede çalışmaya başladılar. İşçilerle görüşüyor, ifade alıyorlardı. Bir yandan da işverenle ilişkilerini sıkı fıkı devam ettiriyorlardı. İşveren huzurunda işçilerin ifadesi alınıyordu. Ben duruma müdahele ettim. **"Bu bir nevi baskıdır, ve işveren yanlısı bir harekettir"** dedim. Tarafsız hareket edilmesini istedim. Beni hapse atmakla tehdit ettiler. Tabii buna aldırış etmedim.

Anladım ki bu tespit olayı işçi lehine sonuç vermiyecek. O akşam şantiyede işçilerle konuştum: **"Direnişe geçmek gereklidir. Bu direniş yasal değildir. Tüm işçinin iş akdini feshedebilirler. Fakat biz birlik olur da direnirsek, bazı iyi sonuçlar almamız mümkündür. En kötü şekli ile işten ayrılıp gitmek söz konusudur"** dedim. Tüm işçi kararlı bir şekildi, ya bu kötü iş şartları değişir, olmazsa işi terk eder gideriz, dediler. Ve böyle keskin, namuslu, yiğitçe bir karara vardılar.

İşçilerin bu kararından sonra hareketi başarısızlığa götürecek nedenleri de tüm işçi ile birlikte görüştük. Her türlü kötü tavra karşı işçiler arasında görev bölümü yaptık.Tarsus'tan Mersin'e yürüyüş yapılacak, durum kamuoyuna duyurulacaktı. Bu iş için işçiler kendi aralarında para toplamaya karar verdiler.

İşçilere açıktan bir tek şey söyleyemedim.Aralarında işveren adamları da vardı. Onlar da işçiler arasına karışmıştı. Ben tanıyordum, fakat işçiler tanımıyordu. Bu adamlar ileride işçiler arasında bozguna sebebiyet verebilirlerdi. Onlar bu işe girişmeden önlemem gerekti. En iyi hal çaresi, bu adamları komitelere seçtirmek, işçiler önünde namus sözü verdirerek ilerde yapacakları kötülüğü böylece önlemekti. Ve öyle de yaptım. Komitelere seçtirdim.Masa üstüne çıkartıp, tüm işçiler önünde, sonuna kadar işverenle namusluca mücadele edeceklerini söylettim.Bu taktik çok başarılı oldu. Bu söze rağmen işveren tarafına geçenler oldu. Yürüyüş için toplanan parayı alıp kaçanlar oldu. Fakat işçinin birliğini bozamadılar.

Neticede direniş başladı.(24) İşveren işçileri kanunsuz direnişe itti diye hakkımda şikâyette bulundu. Ben de işverenin kanunsuz lokavt yaptığını ileri sürdüm. Direnişi anlatmadan önce işveren tarafından geliştirilen bir tuzağı anlatmam gerek.

Olay şu idi:

Kadıncık Barajı Tarsus'a 50 kilometre mesafede bir yerde. Şamlar şantiyesi de bir o kadar kilometredir. Sendika olarak hiç para yok. Benim geçinmem Daniş Boroğlu arkadaş temin etmekte. Kendisi Tarsus'un Yenice'sinden. Çevreyi iyi bilen kişi. Onunla İzmit'te işyerinde tanışmıştık. Sendika temsilcisi yaptık. İşten attılar. Sonunda Kadıncık barajında buluştuk. İnançlı, dürüst bir sosyalist arkadaştı. Ben her gün 50 kilometre yolu Erbab Mustafa ile gidip geliyorum. Cebimizde para yok. Bu mesafeyi 3-4 araba değiştirerek işyerine geliyoruz.

Kadıncık barajında otururken bir haber geldi. İşveren tuzak kurdurmuş, beni vurduracakmış. Adamları ile yolu kesmiş. Gelip bana söylediler.Ben de, her zaman gittiğimiz yoldan değil, dağın yâni ormanın içinden Şamlar şantiyesine gitmeye karar verdim.Haberi getiren işçiye teşekkür ettim. Gitti. Ve böylece işverenin tertibi boşa çıkmış oldu.

O gece Şamlar şantiyesine indik. Dağlar çok sarp yerlerdi. Yorulmuştum. İşçilerin yattığı çadırlardan birine girip yattım. Kalktığımda öğle olmuştu. Etrafı jandarmalar çevirmiş, işçileri işbaşı yapmaya zorluyorlardı. İşçiler direndi, işbaşı yapmadı.

Kararlaştırıldığı gibi, ertesi günü Tarsus'ta yürüyüşe geçtik ve yürüyüşü Mersin'e kadar sürdürdük. Halk büyük ilgi gösterdi. Grevci işçilere katılanlar dahi oldu. (25)

---

(24) Direniş 2 Ekim 1967 günü başlamıştır. (y.n.)

(25) Tarsus-Mersin yürüyüşü, 6 Ekim 1967 günü yapıldı. Aynı gün İsmet Demir tutuklandı. Direnişin sonucuna ilişkin (Belge: 15 ve 16) ya bakınız. (y.n.)

Tutuklandı — Kadıncık Santralı inşaatı işçileri, dün Mersin ve Tarsus'ta birer protesto mitingi

Kadıncık Santralı inşaat işçileri sessiz yürüyüş yaptı

Yapı - İş Başkanı tutuklandı

TARSUS, (Çoban YURTÇU bildiriyor) — Kadıncık Santralı inşaatı **«Şamlar»** ve **«Kanlıgeçit»** şantiyelerinde çalışan işçiler istedikleri sosyal hakların kendilerine verilmemesi ve işveren İspanyol **«Dragados»** şirketi temsilcilerinin «Yapı - İş» Sendikasiyle «Yapı İşçileri Sendikası» mensuplarını birbirine düşürmesi üzerine önce greve başlıyan işçiler dün de Tarsus ve Mersinde birer sessiz yürüyüş yaparak, işvereni protesto etmişlerdir.

Sabah Tarsus'ta, öğleden sonra da Mersin'de yapılan protesto yürüyüşüne, 500'e yakın işçi katılmıştır. Hâdisesiz geçen gösteride, başlarında tünelci şapkaları ve ellerinde ekmek bulunan işçilerin taşıdıkları dövizlerde **«Dragados, İspanya faşizmi burada yürümez»**, **«Ezilen biz, yiyen siz.. Bu mu sos**

Yürüyüş Mersin'de bitmişti. Tarsus'a geri dönüyorduk. Tarsus yol kavşağında yolumu polisler kesti. Hakkımda tevkif kararı vardı. Bu durum işçileri çok üzmüştü.

Direniş işçiler tarafından yürütüldü. İşveren tarafından yapılan teklifler geri çevriliyordu.

İşveren araya adam koyarak hapishaneye haber gönderiyor, teklifleri kabul ettiğim takdirde hapisten çıkartılacağım söyleniyordu. Bu çirkin teklifi şiddetle reddettim. Bu tür tekliflerle gelirlerse hiç anlaşma olmayacağını söyledim.

22-2-968

sayın genel Başkan ismet demir satırlarıma
Başlanmadan önce selam Ederim Her iki
Ellerinden Hurmetle seve seve incitmadan
öperim sayin Başkanımız senin 6 şubat 1968
Tarihli gönderdiğin cok kiymetli mektubunu
aldım dağlar kadar memnun oldum Allada
senda memnun olsun sayın Başkanımız
kara geciTda Bütün işci arkadaşları
Topladın namus uzere Hepemiz yimin
iştik sayin Başkanımız ismet demer peşinde
dönmiyeceğiz diye söz Verdik biz halen
senden imdat bekliyoruz Alla yardimcin
olsun sayin Başkanımız şea dimek işciler
sozunden döndular peşimi biraktilar sanma
Biz senda Haber Almayince Başka bir yere
Hareket Etmiyeceğiz sayin Başkanimiz savol Alla
umurlar versin Son: Bu mektubu gönderen
üyeniz Şeho kiRAZ :T: Elbistan Maraş

Kadıncık Barajı grevine katılan bir işçinin İsmet Demir'e gönderdiği mektup.

Bu arada birgün, işveren ve avukatı Şamlar şantiyesine jandarma nezaretinde giderken yolda işçiler tarafından çevriliyor. Jandarma müdahale etmeye kalkıyor. Silâhları ellerinden alınıyor. İşveren arabasını dereye atıyorlar. Ve işvereni yaya, Tarsus'a jandarmalarla birlikte geri gönderiyorlar. Tarsus'a girecekleri zaman jandarmaların silâhlarını geri veriyorlar ve ortadan kayboluyorlar. Bu durum resmi makamlarca çok sert biçimde karşılanıyor. İşçilerin yakalanıp sorumluların hapsedilmesi için emir çıkıyor. Fakat bir tek işçiyi yakalamak mümkün olmuyor.(26)

---

(26) Bu konu, 78. sayfadaki "iki jandarma olayı" başlığı altındaki kısımda daha geniş ve değişik bir yorumla ele alınmıştır.(y.n)

Bu olay sonucu beni hapisten çıkardılar. İşverenle anlaşma yapılmasını istiyorlardı. Bunun bir tuzak olduğunu bildiğim için, işçilerin toplanmamasını, gerekince benim kendilerini çağıracağımı söyledim. Anlaşma olmayınca Vali fena halde kızdı. Tehdit etmeye başladı ise de, bu şekilde anlaşmalara yanaşmayacağımızı söyledim.

Artık anlaşma zemini kalmamıştı. Karşılıklı mahkemeler devam etti. Direniş 30 günü geçmişti. Artık işçiler parasız kalmıştı. Bu direnişin daha fazla devam etmeyeceğini, işverendeki paralarını alıp yeni işe gideceklerini söylediler. Durumu işverene bildirdim. İşçiler içeride çalıştıkları günlere ait ücretlerini aldılar ve işyerini terkettiler.

Bu ücret alma sırasında, Şamlar şantiyesinde işveren vekili işçilere ücretlerini vermek istemeyince, işçinin birisi çekip vurdu ve işveren vekili öldü. Durum bir hafta gerginliğini devam ettirdi. Sonunda işveren ödemeleri bitirdi.

İşveren, işe girmek için müracaat eden olmadığı için, 3 ay kadar bekledi, sonra işi tasfiye ederek bıraktı gitti. İş başka bir işverene ihale edilerek sonuçlandırıldı.

İspanyol şirketi direnişi kırmak için jandarmaya İspanya'dan silâh getirtip verdi ise de, bu da iş görmemişti.İspanyol şirketi gitmek zorunda kalmıştı.

• YİS'de Ekonomik çöküntü ve Yenilenme

YİS Sendikası daima işçilerin özüne dayalı çalışmalarını sürdürmüştür. Bu tutum ve davranışı ile sosyalist gençliğin de, sosyalist kişilerin de desteğini görmüştür.

YİS'deki parçalanma ekonomik krizi de beraberinde getirmişti.Çünkü YİS'i güçlendirmek amacıyla yapılan çalışmalara ait verim, Suat Şükrü Kundakçı'nın çeşitli oyunları sonucu Yapı-İş kasasına akmaktaydı. Sadece İzmit işyerinden 10 milyon lira..

İstenilseydi, en az 5 milyon lira YİS kasasına girerdi. Girmedi. Çünkü YİS'i içten yıkma faaliyeti vardı.

Burada şunu söyleyeyim: Doktor'u Suat ikna etmemiş olsa idi, bu iş olmaz, Yapı-İş'te bu parayı alamazdı. Suat kurnazlık yapmış, Doktor'a birtakım yalanları doğru diye aktarmıştı. Sendika yönetiminde benden başka muhalif kalmamıştı. Hepsi Suat'ı destekler duruma gelmişlerdi. Bu durumda Doktor'un yanılmasına yetmişti. Çünkü bir tarafta 1 kişi, diğer tarafta 5 kişi olunca, Doktor'un yanılması da normal idi.

İşte böyle bir tutum, Yapı-İş'i ekonomik yönden kuvvetlendirmiş , YİS'i çökertmişti. Bu açmaz durumda YİS'i yeniden örgütlemek üzere faaliyete geçtim.

İlk iş olarak, "Kimlerle çalışabilirim?" sorusu aklıma geldi. İşçilerden yeterince kadro bulmak mümkün. Bu işin bir noksanlığı var: İşçilerin bilinç düzeyi az. Kandırılmaları kolay oluyor. Bu bakımdan ideolojik yönden gelişmiş kişiler de gerekti. Bu güç-kaynak ta sosyalist gençlikte vardı.

Sendika kapısını gençliğe sonuna kadar açtım. Maksadım: Gençlik içinde işçi sınıfı ideolojisine sıkı sıkıya bağlı gençler çıkacaktı. Çıktı da.

• YİS'in Gençlikle İlk İlişkileri:

YİS üç katlı bir bina kiralamış, faaliyetini devam ettiriyordu. Türkiye'de sol hareket te hızla gelişmeye başlamıştı. Faallyet için yer gerekli idl. İşte YİS'e ait katın biri sol harekete verildi ve TÜRK SOLU gazetesi çıkmaya başladı. Artık İstanbul'da solla ilgili ne kadar kişi ve kuruluş varsa bu binaya gelip gidiyor, dolaylı olarak YİS'le de irtibat kurulmuş oluyordu. Bu durum sol yuvarlar çıkıncaya kadar devam etti.

İşte böyle bir faal devrede, gençler kurmuş oldukları derneklerine yer bulamıyorlardı. "Polis Haydar" diye isimlendirilen arkadaş bana geldi: **Deniz Gezmiş** ve arkadaşlarının kurduğu Devrimci Öğrenci Birliği'ne yer bulamadıklarını söyledi. Ben de, **"Sendika'nın üst katında faaliyet gösterebilirler"** dedim ve onlara üst katı verdim.

Böylece, gençlik YİS'e daha da yakın bir yere gelmekle, arzu ettiğim gençlik-işçi yakınlaşması ve kaynaşması kısmen de olsa gerçekleşecek duruma gelmişti. Yalnız sol hareket bir parti örgütü ile bağlı olmadığı için, kontrol her yuvarın kendi insiyatifi altında gelişiyordu. Bu da büyük bir noksanlık yaratıyordu.

Ne var ki bu durum tamamen olumsuz olmamıştı. Bugün için proleterya sosyalizminin varlığını yürütecek nitelikte gençleri de kazanmış oluyorduk.

YİS'in gençlikle ilişkisi 12 Mart Muhtırası'na kadar devam etmişti. Yapılan tevkifatlar sonunda YİS de kapatılmış oldu. YİS'in gençlik ile ilişkileri işçiler arasında çok olumlu sonuçlar verdi. Hâlâ işçiler gençliğe sonsuz inanmaktadırlar.

Böylece YİS kendini yenileme imkânına kavuşmuş oldu. Ve YİS, gençlikle yeni işçi eylemlerine uzun vadeli çalışmak üzere girmiş oldu.

• Aliağa Petrol Rafineri İnşaatı Ve Grev:

Sefer Güvenç ve Demir Küçükaydın, ısrarlı bir şekilde orada faaliyet göstermemizi, çevreyi çok iyi bildiklerini söylediler. YİS'in gelişmesi için bir şantiye seçmemiz gerekiyordu. Böylece arkadaşların ısrarı bu işe çözüm getirmiş, Aliağa'da faaliyet göstermeye karar vermiştik.

Sefer, Demir ve ben, 3 arkadaş İzmir'e hareket ettik ve Aliağa'ya geldik. Arkadaşların söyledikleri doğru idi. Aliağa'da bize gereken saygı gösterildi. Ve faaliyetlerimize yardımcı olundu.

İş yeni başlamak üzere idi. (27) İşçilerin bir kısmını eskiden tanıyordum. Bir kısmını da orada tanıdık. Aliağa'da artık yerleşmiş işçilerle her gün

---

(27) Sovyetler Birliği kredisi ile yapılan Aliağa'daki İzmir Rafinerisi inşaatının büyük bir kısmının ihalesi, T.P.A.O tarafından Badger Turkey Ltd. Şti. Adlı Amerikan, İngiliz ve Hollanda ortaklığı olan bir şirkete verilmişti. YİS Rafineri inşaatında ilk örgütlenme çalışmalarına 1969 yılında Badger şirketinde başladı. (y.n)

ilgileniyor ve Sendika'ya üye kaydetmeye çalışıyorduk. İşçiler yeni işe girdiklerinden, bir kısım işçi üye olmaktan çekiniyordu. Bir kısım işçi ise, başlarındaki büyüklere bağlı olarak üye olmaktan çekiniyorlardı. (28) Bunları ikna için her gün kahvede ve evlerde oturup konuşuyor, işçilerin sendikalı olmalarını istiyorduk. Her geçen gün işyerinde işçi çoğalıyordu.

Sefer de işyerine girmek için müracaat etmiş ve işe alınmıştı. Böylece işyerinde işçileri hem saha içinde, hem de saha dışında kontrol ederek, bu işyerinde toplu sözleşme yetkisini almak istiyorduk. Bu durumda bu işi elde etmemek için de sebep yoktu.

Günler geçtikçe işyerine, tanıdığımız işçiler geliyor ve durumumuz sağlamlaşıyordu. İşyerinde işçi sayısı 400 olmuştu. Artık yetki almak için harekete geçmek gerekti. Bölge Çalışma Müdürlüğü ile irtibat sağlamak için İzmir içinde bir yer gerekli idi. Elimizde bina kiralamak için olanak yoktu. Çare olarak İzmir'de faaliyet gösteren Orman Tarım İşçileri Sendikası vardı. Başkanını eskiden tanıyordum. Durumu kendisine anlattım. Sendika binasını adres olarak göstermemizi söyledi. Böylece, kısa adı OT-İŞ olan Sendika binası YİS'in İzmir Bölge Temsilciliği olarak gösterildi. Sendika Başkanı Akın Demircan'da Bölge Temsilcisi yapıldı. Bölge'ye karşı hukuki işlemler de tamamlandı. Toplu sözleşme için yetki müracaatında bulunuldu. Bölge'de yapılan sayım sonucu sendika toplu sözleşme yetkisini almış oldu.

İşte bu yetki alma işleminden sonra işveren uyandı. Araya Ankara Yapı-İş Sendikasını koydu. Yapı-İş Sendikası yöneticilerinden üç tanesi, yani: Suat, Avni ve Fahri, YİS'den ayrılıp Yapı-İş'e giden kişilerdi. Bu sendikanın her türlü politikasını Suat idare ediyordu. Ellerinde büyük para imkânları vardı. İşe Cumhuriyet Savcısını bara davet etmekle başladılar. Savcı hâkimin iyi adamı idi. Almış olduğumuz yetkiye itiraz ettiler. Bu arada, 10 ilâ 15 kişi arasında, bazı işçileri satın aldılar. Ve dilekçe ile hakimliğe müracaat ettirdiler. Hâkim lehimize karar verdi; yetki YİS-Yapı İşçileri Sendikası'na mahkeme kararı ile verilmiş oldu. Biz bu duruma sevinirken, aradan 3 gün geçtikten sonra, hâkim bir karar daha vererek, bir evvel vermiş olduğu yetkiyi iptal etti.

İş Mahkemesine yaptığımız itirazlarda neticesiz kalmış; hakkımız olan yetki, bir sebep gösterilmeden elimizden alınmıştı.

Yetki için tekrar harekete geçtik. Fakat Yapı-İş de harekete geçmişti. İşverenle birlikte çalışıyorlardı. Tüm işçi listelerini sahte imza ile doldurdular, yetki aldılar. Biz de müracaat ederek iptal ettirilmesini istedik ise de, mahkeme hiçbir şekilde nazara almadı.

Bunun üzerine işçilerden irade beyanı aldım. Bu sefer işçilerin irade beyanlarını noter kanalı ile de tasdik ettirdim. Notere para vermek gerekti. 500 lira borcumuz kalmıştı. İstanbul'daki telefonu satıp vereceğimizi söyledim notere. Kabul etmedi, parayı istedi. Sonradan öğrendim ki, bizim işçilerin irade beyanına ait tüm liste ve imza taklidini noter Yapı-İş'e vermiş.

Bu durum karşısında yetkiyi kaybetmemiz kaçınılmaz olmuştu.

---

(28) İnşaat işçilerinin kendine özgü bazı özelliklerinin ve Aliağa örgütlenmesinin daha iyi kavranabilmesi için, 8.12.1970 günlü "Sosyalist" gazetesinin 1. sayısında "İzmir Aliağa'daki İşçi Olaylarının Nedeni" başlığı ve Ali Kaynakçı imzası ile yayınlanan bir yazıyı belgesel bölümünde vermeyi uygun gördük. (Belge: 17) (y.n)

Ne yapılmalı idi? Karar verdik: Noteri güzelce bir dövmek gerektiğine kanaat getirdik ve öyle de yaptık. Sabaha kadar notere sopa attık. Zorla 2 büyük şişe rakı içirdik ve götürüp evinin önüne bıraktık. Sonradan şikâyet etti fakat ispatı yapamadı.

Noter sopayı yedi, fakat biz de büyük bir işyerinin yetkisini kaybedecektik. Darbeyi noterden yemiştik. Bütün yaptıklarımız boşa gitmişti. Çünkü aynı işlemin iptali Yapı-İş tarafından yapılmıştı. Tek yol kalmıştı.

Tekrar mahkemeye müracaat ettim; işyerinde sayım, yâni referandum yapılmasını istedim. Mahkeme kabul etti. Gün verdi. O gün işçilerin iki sendikadan birini kabul etmesi gerektiğini tüm işçilere anlattık, işçilerin uyanık olmalarını istedik.

Referandum günü gelmişti. Akşam işçiler işten çıkmadan yarım saat önce başlayacaktı. Hakim işveren yazıhanesine girmiş, çıkmıyordu. Gidip kendini gördüm. **"Hakim bey, işçilere haber verilmemiş, gidiyorlar"** dedimse de, aldırış etmedi. Aradan 20 dakika falan geçmişti, Hâkim ile işveren birlikte çıktılar. Gelen işçiyi çevirip sormaya başladılar. Hâkim beye itiraz ettik ise de netice değişmedi. Çünkü karar işveren yazıhanesinde verilmiş, imza edilmişti. Biz böylece mevcut yetkiyi kaybettik. Yapı-İş Sendikası yetki almış oldu. Bu olay fena tesir etti. İşçiler şaşırıp kalmışlardı. Ne yapılması gerektiğini soruyorlardı.

Yapılacak pek bir şey yoktu. Direniş yapsak, iş daha yeni başlamıştı. Başarılı olması imkânsız. Hukuken yapılacak işler boşa gitmişti. Bu nedenle, toplu sözleşmenin yapılmasını ve sonra istifa ederek sözleşmenin yürütülmesini istemek vardı. Durum işçilere bu şekilde anlatıldı.

Sonradan istifa işi de olmadı. Çünkü işyerine 5000'in üstünde işçi girmişti. Para gerekti. Bu temin edilemedi. Ve işyeri Yapı-İş'in yürütmesinde kaldı.

Aliağa'da ve İzmir içinde çeşitli işyerleri ile ilgileniyor, yapılan haksızlıklar karşısında devamlı bildiriler dağıtıyor, işçinin uyanmasına çalışıyorduk. İşte bu arada rafineri içinde ÇAVUŞOĞLU-KOZANOĞLU FİRMASI TANK İNŞAATI yapıyordu. Bu işçiler sendikaya müracaat ederek üye oldular. Bu olaydan sonra Aliağa'da mücadele hızlandı. İşçi hareketleri gelişti.

Greve doğru olaylar hızla gelişiyordu

Bu nedenle Aliağa'daki olayları yeniden bir özetlemek ve faaliyetlerimizi gözden geçirmek gerek. Bu olaylarda yaşıyan kişilerin sıkıntılarını gözönünde tutmak gerektiğine inandığım için kısaca değineceğim.

Aliağa hareketlerinde Demir Küçükaydın ve Sefer Güvenç sonsuz fedakârlıklar yaparak çalışmalara katıldılar. Çalışmalar sırasında Ali Karşılayan ve Tunç Gezgen'e de yer vermek gerek. Çünkü en az Sefer ve Demir kadar fedakârca çalışmalarda bulundular. Olayların başından sonuna kadar. Birlikte yaşadılar.

Az kalsın unutuyordum: Adanalı Kemal Sarın vardı. Bu arkadaş ufak tefek bir kişi idi. Ama teşkilâtlanmada üstün kaabiliyete sahipti. Çalışmalara yardımcı oldu.

Bu 4 arkadaş devamlı çalışanlar idi. Ayrıca 15 günde bir gelip çalışmalara katılan arkadaşlar vardı. Bunlardan Selâhattin Okur, Mustafa Karşılayan, Ahmet Sina.. Bu arkadaşlar Ankara ve İstanbul'dan gelip çalışmalara

yardımcı oldular. Ayrıca İzmir Üniversitesinden Mehmet Çavuş, Nurettin Öztürk, Mutlu Aydın, Muzaffer Doyum zaman zaman çalışmalara katıldılar ve yardımcı oldular. Ayrıca Ankara Ortadoğu Üniversitesi'nden Ersin, Dinmez, Sadık Gökçen hareketi maddi manevi destekledikleri gibi, YİS'in Ankara faaliyetlerine yardımcı oldular, gelişmesi için gayret sarfettiler.

Özetleyecek olursak, daha ismini ve soyadını hatırlayamadığım devrimci arkadaşlar çalışmalara katıldılar, ellerinden geldiği kadar yardımcı olmaya çalıştılar.

Hareketlere yardımcı olan arkadaşların hiçbirinde para yoktu. Dolayısıyla çok sıkıntılı günler geçirdik. Arkadaşların geçimi için bir örnek vereyim, Sefer, bayram kartları alıyor, oyuncak tabanca alıyor, daha benzeri birtakım eşyalar alıyor, öğleye kadar satıyor ve 3-5 günlük yiyecek ve yol parasını çıkarıyor, çalışmaların yürütülmesini sağlıyordu. Diğer arkadaşlar da sıra ile Sefer'e yardımcı oluyor, işleri yürütüyorlardı.

Kısacası zor şartlar içinde çalışmalar devam etmiştir. Bu, arkadaşların davaya inancını sarsmamıştır.

Kozanoğlu-Çavuşoğlu işyeri ile ilgili toplu sözleşme prosedürü bir türlü Bölge Çalışma Müdürlüğünce sonuca vardırılmıyordu. Sonunda mesele açıklığa kavuştu. Ömer Kara isimli bir şahsın yürüttüğü, Yapı işkolunda kurulu bir sendika, işçilerden habersiz bir toplu iş sözleşmesi imza etmişti. Fakat Bölge'ye zamanında vermemişti. İşçiler YİS'e girince, işveren bu işten kurtulmak için çare aramaya koyulmuştu.

En başta, şahsım hakkında devamlı dedikodu yapıyor; benim komünist olduğumu, halbuki sendikada ben olmasam hemen toplu sözleşme imza etmeye hazır olduğunu işçilere söylüyordu. İşçiler bu yalana inanmaya başladılar. Toplantılara gelmemeye başladılar. Sebebini araştırdım. Benim komünist olduğum için işverenin toplu sözleşme müzakerelerine katılmadığını söylediler.Ben de işçileri topladım: Sendikanın kongresini yapıp, inandıkları bir arkadaşa devredeceğimi ve dışarıdan yardımcı olacağımı söyledim.

İşveren belirli ölçüde başarılı olmuş, işçileri aleyhime çevirmesini becermişti. İşverenin bu oyunun bozmak, onun tanımadığı sağlam bir arkadaşı sendikanın başına geçirmek gerekli idi. İşin başından sonuna kadar hareketlere katılan Demir Küçükaydın, Sefer Güvenç, Tunç Gezgen, Ali Karşılayan işveren tarafından tanınıyordu. Onları sendikanın başına getiremezdim. Aklıma Ankara'da YİS'in Bölge Temsilciliğini yapan Necmettin Giritlioğlu geldi. Hemen Ankara'ya gidip arkadaşla konuşmaya karar verdim ve öyle de yaptım.

Necmettin'le konuyu görüştüm. İlk defa: **"İşçileri tanımıyorum, onlar da beni.. Bu iş nasıl olur?"** diye tereddüt etti ise de, kendisini inandırdım. Ve birlikte İzmir'e hareket ettik.

Necmettin'i işçilerle tanıştırdım. Kongre yapıp Sendika Başkanlığına getireceğimi söyledim. İşçiler kabul ettiler. Kongre yapıldı ve Necmetin sendika başkanlığına getirildi. Bu arada sendikanın yönetim kadrosuna işyerindeki işçi arkadaşları getirdik.

İşverenin tutunduğu dal kopmuştu. "Bu sendika komünisttir" dedikçe, işçiler "Vay, sen bize komünist diyorsun!" diye işverene olanca güçleri ile karşı çıkmaya başladılar.

Bu arada, toplu sözleşmenin iptali için mahkemeye yaptığımız müracaat da netlicelenmek üzere.. Hakim bir türlü karar veremiyor. Bu arada Bölge Çalışma Müdürlüğüne yaptığımız müracaat olumlu neticelendi. Bizim toplu sözleşme yapmaya hakkımız olduğuna dair karar verdi.

İşvereni sözleşmeye davet ettik.Gelmedi. Bölge nezdinde toplantı istedik. Gelmedi. Ve sonunda grev yapma kararını elde etmiş olduk.

Bu arada Bölge Çalışma Müdürlüğü evvelce vermiş olduğu kararı iptal etti. Arkadaşlarla oturup son hukuki durumu gözden geçirmek gerekti. Toplantı yapıldı. Ankara'ya giderek hukukçularla durumu müzakere etmeye karar verdik. Böylece Necmettin ve ben Ankara'ya hareket ettik.

Ankara'ya hareket etmeden önce, zaman kazanmak amacıyla grevi ilân edip gidelim diye karara vardık ve öyle de yaptık.

Ankara'da çeşitli hukukçularla durumu müzakere etmek için zamana ihtiyaç vardı. Birkaç avukatla görüştük. Kesin bir karar sahibi olamadık. Bu durum karşısında Necmettin İzmir'e hareket edecek, grevi başlatacak, ben de bir gün daha kalıp grev başladığı gün İzmir'de olacaktım.

Necmettin İzmir'e gitti. Grev ilân edildiği sabah saat 8'de İzmir'e geldim. Menemen ve Aliağa arabalarını aradım. Menemen'e araba vardı. Bindim. Saat 9'da Menemen'e geldim. Tam Aliağa'ya hareket edeceğim an işçilerden biri beni gördü, koşarak geldi.Ağlıyordu. **"Ne oldu!"** dedim. **"Necmettin'i vurdular"** dedi

O anda dünya bana zindan olmuştu. Asabım fena halde bozuldu. Hemen Aliağa'ya gittim, rafineriye geldim. İşçiler etrafımı çevirdiler. Tüm işçilerin sinirleri gerilmişti. Yakıp yıkacak, vurup kıracak şey arıyorlardı. Bir kısmı Necmettin'in cenazesi ile Menemen'e gitmişlerdi.

İşçilere sakin olmalarını söyledim. **"Her türlü müdahale yapılacak, akan kanın hesabı sorulacaktır. Arkadaşımızın kanı yerde kalmayacaktır."** dedim. **"Sizleri tahrik edip, grevi kırmak için yalan sözler sarfederek sizleri suçlu düşürüp grevi kaldırmaya çalışacaklardır. Kurt dumanlı havayı sever. Siz arkadaşların uyanık olması lâzımdır."** dedim. Ve greve sahip çıkmalarını istedim.

Bu grev hareketini anlatmadan önce 3 önemli olayı anlatmam gerekti. Fakat sonradan hatırıma geldi. Şimdi grevi anlatacağım, sonra bu olayları da anlatacağım. Bu olaylardan 1-tanesi: Bölge Çalışma Müdürlüğünü işgal. 2- Yapı-İş Sendikası Genel Merkezine baskın. 3- Badger Şirketi temsilcisinin evine baskın. Bu üç olayın grevden önce anlatılması gerekli idi. Başım ağrıyor, olayları bir türlü derli toplu anlatamıyorum.

Allağa, İzmir Rafinerisi inşaatı grevi.

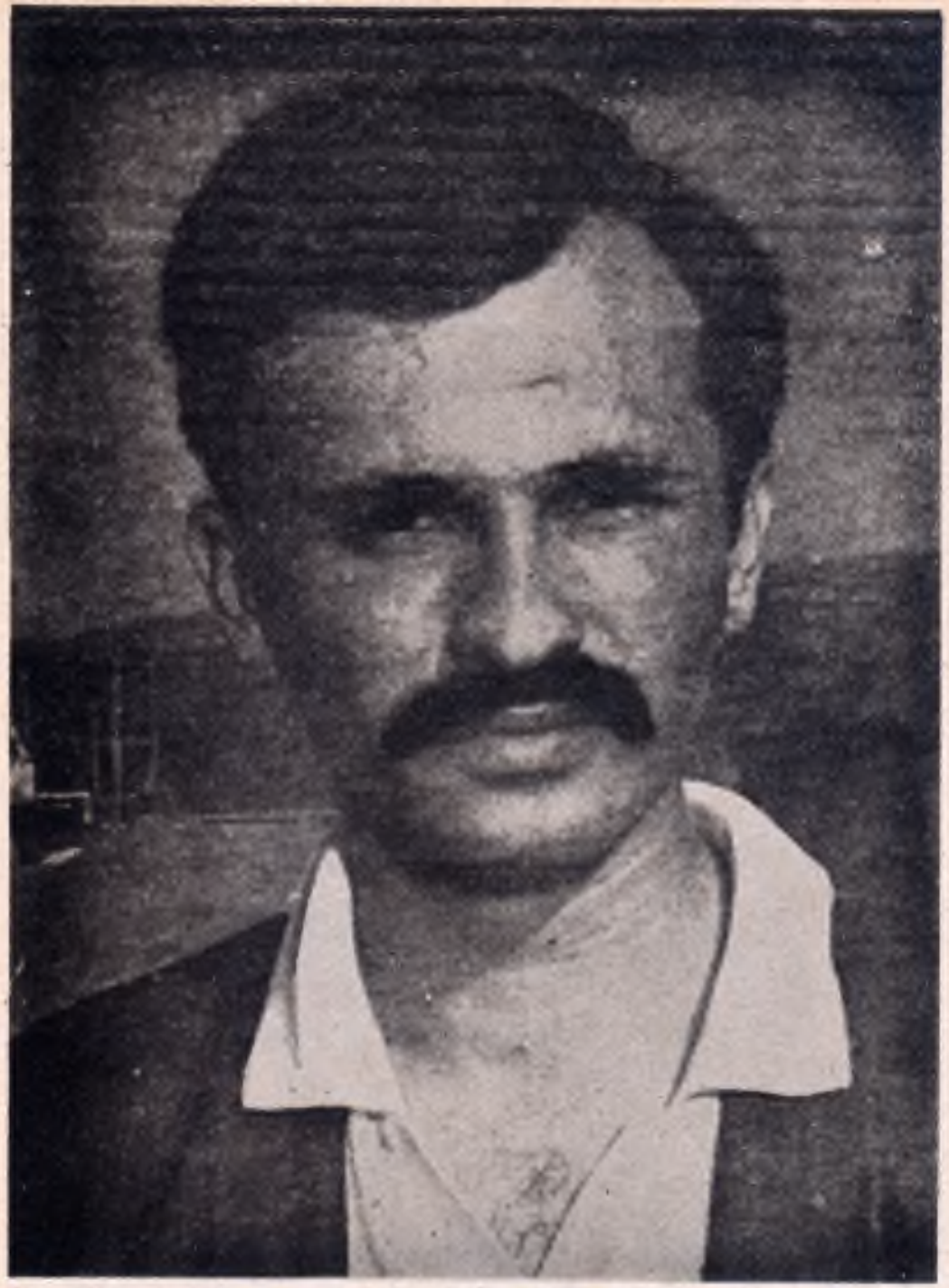
• Grev:

İlk defa Necmettin'in öldürülme olayını işçilerden dinledim. Anlattıkları olay şu idi: Grev sabahı bütün işçiler giriş kapısı önüne toplanmışlar. İşçilerden bir grup, içeriye çalışmak için girecek işçileri geri çevirmekle görevli. Necmettin bunların başında bulunuyor. İş saati geliyor. Sovyet teknisyenleri içeri girmek istiyorlar. İçeri giremiyecekleri anlatılıyor. Sovyet teknisyenlerini getiren birinci araba geri dönüp gidiyor. İkinci araba geliyor. Onlara da içeri giremiyecekleri anlatılıyor. Fakat Sovyet teknisyenlerini getiren şoför, küfürle karışık: **"Kimse beni yolumdan geri çeviremez, gireceğim.."** diyor ve gaza basıyor. İşçiler arabanın önüne geçiyorlar, arabayı durduruyorlar. Bu sırada Necmettin olayı duyuyor, koşarak geliyor. Şoföre geri dönmesini söylüyor. Şoför torpido gözünde beze sarılı tabancayı çıkarıyor. Bunu işçiler görüyorlar; "Necmettin Ağabey, geri çekil, tabanca var elinde" demelerine rağmen, Necmettin arabanın kapısını açmaya çalışıyor. Bu sırada, şoför tabancayı ateşliyor. Necmettin yere düşüyor. (29) Şoför, işçilerin şaşkınlığı arasında arabayı gazlıyor ve şantiye önüne bırakarak kaçıyor.

İşçilerden bir grup şoförü yakalamak üzere arkasından harekete geçiyorlar. Bu arada bir grup jandarma da şoförü arama işine katılıyor. Şoförün bir tek yoldan kaçma ihtimali var: Deniz.. Aksi takdirde bulunduğu yer yarımada gibi bir yer. Bu arada çeşitli lâflar var. Şoförün deniz yolu ile kaçtığı ileri

---

(29) Necmettin Giritlioğlu; Grevin başladığı, 22 Agustos 1970 günü öldürüldü. Katil şoför Kazım Soyuncu A.P militanlarından ve Menemen Minübüsçüler Derneği Başkanı idi. (y.n)

NECMETTİN GİRİTLİOĞLU
1944-1970

"Kavgada vurulan dağ gibi düştün
Duyuldu zelzelen dört bir taraftan"

sürülüyor. Bir kısmı ise, işverenin şoförü bir sandığa koyup şantiyeden dışarı çıkardığını söylüyorlar. Bunların hiçbiri doğru çıkmadı. Şoför işçiler tarafından yarımada içinde yakalanmış, yalnız jandarma duruma müdahale ederek , işçilerin elinden onu almışlardı.

Bu arama işlemleri sırasında Necmettin'in cenazesini Menemen Devlet Hastanesine kaldırmışlardı. İşte bu anda ben rafineriye geldim, işçilere greve sahip çıkmalarını söyledim. Sonra Necmettin'in cenazesi için yanımda bir grup işçi ile birlikte Menemen'e gittim. Cenazeyi görmek istediğimi Doktora söyledim. Kabul ettiler. Cenazeyi gördüm. Bir tek kurşun aslan gibi delikanlının hayatına son vermeye yetmişti.

Bundan sonra Necmettin'in ailesine haber gönderildi. Bu arada Ankara'daki

Baruf ficisi patladı

Rafineri grevinde kan aktı!..

Yapı-İş Genel Başkanı öldürüldü...

Menemenli katil şoför yakalandı

İzmir'de yayınlanan günlük "Demokrat İzmir" Gazetesi (23 Ağustos 1970)

Necmettin Giritlioğlu'nun cenazesi, Rafineride yapılan törenden sonra Ankara'ya uğurlanırken.

devrimci arkadaşlara da durum duyuruldu. Ertesi gün Necmettin'in ağabeyi ve kızkardeşi geldiler. Kendileri ile görüştüm. Arkadaşımız için şanına lâyık bir tören yapacağımızı,bize bu hususta yardımcı olmalarını istedim. Kabul ettiler.

Polisin Oyunu

Polis bizim dışımızda Necmettin'in ağabeyi ile görüşüp,cenazeyi İzmir'e götürmek istediklerini,çünkü cenaze burada kalırsa büyük olaylar olacağını

TÜRKİYE HALKLARINA

Amerikanın ortağı, toprak ağalarının barınağı satılık iktidar siyasi cinayetler serisine bir yenisini ekled.

Y. İ. S. Sendikası Başkanı Necmettin Giritlioğlu'nu kahpece öldürdüler. O, işçi sınıfının patronlara ve sarı sendikacılara karşı savaşının bir neferiydi. O, Türkiye halklarının Amerika ve toprak ağalarına karşı verdiği savaşta en önden bir saf geride kalmadı.

NECMETTİN'i öldürenler, patron, polis, siyasî iktidar üçlüsüdür.

Necmettin'i işçi sınıfını sindirmek, amacıyla öldürttüler.

Fakat her ölenin yerine bin kişi gelir. Aldanıyorlar. Bundan önceki cinayetlerde olduğu gibi Necmettin'in katili de yakalanmayacaktır.

Çünkü onu siyasî iktidar öldürdü. Necmettin'i öldürenler, Demir Döküm fabrikasında işçiye saldıranlardır.

Necmettin'i öldürenler 16 Haziranda 200.000 kişiye kurşun yağdıranlardır. Ölen ölür, kalan sağlar bizimdir.

Yaşasın işçi sınıfının devrimci birliği.

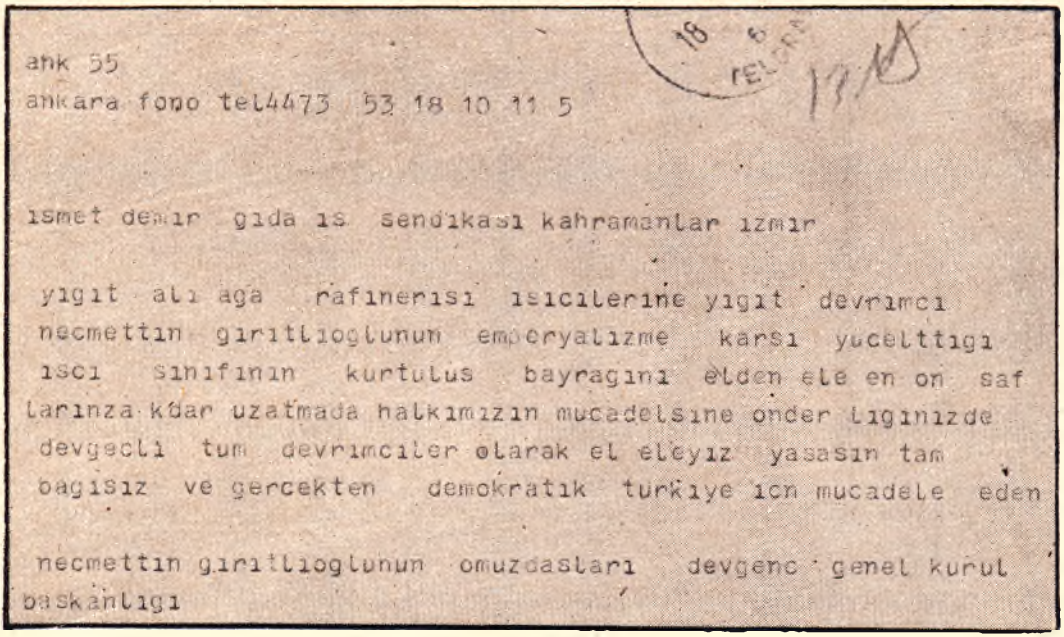
Yaşasın işçi ve köylülerin demokratik iktidarı, kahrolsun Amerika, işbirlikçi patronlar ve onların iktidarı.

Y. İ. S.
YAPI İŞÇİLERİ
SENDİKASI

anlatarak, ağabeyinden izin almış ve cenazeyi İzmir'e kaçırmıştı. Bu durum işçiler tarafından görüldü. Gelip bana cenazeyi İzmir'e götürdüklerini söylediler. Bunun üzerine bir otobüs dolusu işçi ile canezeyi almak için İzmir'e hareket ettik .Bu olayı duyan işçi, İzmir'e hareket etmişti. İzmir Devlet Hastanesinin önü ana baba gününe dönmüştü. En az bin işçi cenazeyi almak için hastahanenin önüne toplanmışlardı.

Hastahane Baştabipliğine gidip cenazeyi vermelerini istedim. **"Ben veremem, polise gidin."** dedi. Biz: **"Bu işe polis karışmaz, cenaze bizim"** dedik.Ve İşçilerle birlikte morga gittik.Cenazeyi alıp dışarı çıkardık.Polis: önümüzü kesti. Biz cenazeyi almakta kararlı idi. Polis: **"Kardeşinin isteği üzerine buraya getirilmiştir, gelsin kendine teslim edelim."** dedi. Bu arada kardeşi yanımızda idi. İster istemez, **"Cenazeyi arkadaşlarına verin"** dedi. Bilhassa kızkardeşi polise şiddetle karşı çıkıyor. **"Ne hakla cenazeye sahip çıkıyorsunuz?"** diyordu.

Böylece cenazeyi polisin elinden alıp Menemen'e getirdik. Ertesi günü cenaze merasimi yapmak için Aliağa Rafinerisi önüne cenazeyi götürdük.Binlerce işçi cenazeyi gözyaşları içinde seyretti. Rafineri önünde ben ve Necmetin'in kızkardeşi birer konuşma yaptık. Bundan sonra cenazeyi Ankara'ya götürmek üzere harekete geçtik.2 kilometreden fazla işçilerin omuzlarında taşınan cenaze sonunda bir arabaya kondu. Ve Ankara'ya gönderildi.

ank 55
ankara fono tel4473 53 18 10 11 5

ismet demir gıda is sendikası kahramanlar izmir

yigit ali aga rafinerisi isicilerine yigit devrimci necmettin giritlioglunun emperyalizme karsi yukselttigi isci sınıfının kurtulus bayragını elden ele en on saflarınıza kdar uzatmada halkımızın mucadelsine onder liginizde devgecli tum devrimciler olarak el eleyiz yasasın tam bagısız ve gercekten demokratık turkiye icn mucadele eden

necmettin giritlioglunun omuzdasları devgenc genel kurul baskanligi

Ben Ankara'ya gidemedim. Çünkü grevin başında bulunmam gerekti. Cenaze ile birlikte Ankara'ya giden işçilerin anlattığına göre, tüm devrimci kuruluşlar Necmetin'in cenazesine gelmiş, şanına lâyık bir merasim de Ankara'da yapılmıştı. Bu acı ve hazin olay böylece sona ererken, grev devam ediyordu.

İşveren, bu olaylardan ders alıp geri çekileceğine, aksine grevi kırmak için her türlü hile ve oyuna başvuruyordu. Bu arada Bölge Çalışma Müdürlüğünden bir yazı getirmiş, Bölge'nin daha önce verdiği yetkinin iptal edildiğini bildiriyordu. Bu durum hukuken bir boşluk yaratmıştı.Grevi kırmak için bu karar yeterli idi. Ancak biz bu uğurda bir arkadaşımızı

kaybetmiştik. Bu grevin bizim yönümüzden durması söz konusu olamazdı. Ancak işveren taktiklerini boşa çıkarmak da gerekli idi. İşveren, münazaralı da olsa, eline bir karar geçirmişti. Bu karara dayanarak işçilerin iş akitlerini feshedebilir ve yeni işçi alabilirdi. Bu durumu göz önüne alarak şu karara vardım ve işçilere durumu anlattım: **"Bu kararın iptali için mahkemeye müracaat edip iptalini isteyeceğim. Siz de içeride işbaşı yapacaksınız fakat çalışmayacaksınız."** dedim. Bu durum işçiler tarafından benimsendi.

İşte bu anda bir itiraz yapıldı, Necmettin'in arkadaşı Bingöl Erdumlu tarafından.. Bingöl, şiddetle bana çatıyor, oportünist, revizyonist, ekonomist bir tavır içinde olduğumu, ölen arkadaşı unuttuğumu ileri sürüyor. Böyle bir işveren yanında çalışmaktansa çalışmamanın daha iyi olacağını ileri sürüyordu. Necmettin'in cenazesi üzerine gölge düşürtmeyeceklerini ve her türlü işi yapmaya hazır olduklarını söylüyor, işçilerin duygusal yanlarına hitabederek, onları aleyhime çeviriyordu. İşçiler olayların seyrini birbirinden ayıracak bilince sahip olmadığından, duygusal yönleri daha ağır basıyordu. İşte ben bu durumu görünce grevin bir hiç uğruna kırılacağını gözönüne getirdim ve kararımı değiştirdim.

"Arkadaşlar!" dedim. **"Çalışmamakta direnir iseniz, işveren iş akitlerini iptal eder. Hukuken haklı duruma geçer. Siz şimdi Bingöl arkadaşın önerisine uyarak, çalışmamak için karar veriyorsunuz. Bunu iyi düşünün. Düşmanın eline silâhı veriyorsunuz. Bir kısmınız hiç çalışmamak gibi öneriler getiriyor. Bu durum düşmana meydanı teslim etmektir.."** dedim. **"Yarın sabaha kadar düşünün. Şayet işbaşı yapmak ve içeride çalışmak istiyorsanız, işyeri kapısının önünde buluşalım.."** dedim.

Bu arada işçiler otobüslere binmeye koştular. Ben, **"Otobüsle değil, yaya gidelim"** dedim. (30)Maksadım, işçiler dağılmadan verilen yanlış karardan dönmelerini sağlamaktı. Nitekim dediğim doğru çıktı. İşçiler işi bırakmanın kendilerine bir yarar getirmeyeceğini anladılar. **"Meydanı işverene teslim edersek, nasıl mücadele edeceğiz?"** demeye başladılar. Bana gelip durumu açtılar. Ben de **"Kararı Bingöl verdirdi, onunla konuşun"** dedim. İşçiler, ana yola çıkmadan Bingöl'ü çevirdiler. Yanlış karar aldıklarını söylediler. Bingöl yanıma geldi, işçilerin işbaşı yapıp içeride çalışmayacaklarını söyledi. Böylece büyük bir yanlışlık yapılmadan verilen sözden dönülmüş oldu.

İşçileri topladım. "Bizim bu konuşmalarımız işveren adamları tarafından işverene duyurulmuştur. İşveren yarın sizin işbaşı yapmak istediğinizi duyunca, iş vermiyebilir. Siz hiç bir şey yapmadan şantiye önünde toplanın. Sonra ne yapılması gerektiğini ben sizlere söylerim." dedim.

Ertesi gün işveren benim tahmin ettiğim gibi işbaşı yaptırmadı. Lokavt ilân ettiğini ileri sürdü. Böylece mücadele başka bir biçime dönmüştü. (31)

Ben, işverenin bu gayrı kanuni tutumunu tespit için mahkemeye müracaat ettim. İşte bu anda elimize hukuki bir yol geçti. Daha önce işyerinde yapılan gizli toplu sözleşme, işyeri açılmadan imza edildiği için, mahkeme bunu

---

(30) Rafinerinin kapısından İzmir asfaltına çıkan yol yaya olarak 15 dakika çeker. Grevden önce örgütlenme çalışmalarının sürdürüldüğü zamanlarda; işçiler İzmir asfaltına çıkmadan, yamaç bir yerde toplantı yaparlar, asfalt kenarında beklettikleri servis arabalarına sonradan binerlerdi. (y.n)

(31) Mahkeme, 24 Eylül günü grevi durdurma kararı verdi. Lokavt, 6 Ekim 1970 günü başladı. 11 Ekim 1970 günü Lokavta karşı İzmir'de bir miting yapıldı. Rafineri yapım işçilerinin mücadelesi tüm ilerici güçler tarafından desteklendi. (Belge: 18.19.20) (y.n)

11 Ekim 1970 günü İzmir'de düzenlenen, lokavtı ve işten çıkarma girişimlerini protesto mitingi.

iptal ediyordu. Bizi toplu sözleşme yapmakla yetkili kılıyordu. Bu durumu hemen değerlendirdim. İşvereni kısa sürelerle toplantıya çağırdım. Gelmedi. Ve işyerine ikinci defa grev kararını astım.

Bu olay işvereni hiç ilgilendirmedi. Üstelik olayları tahrik edici tavra girdi.

Bir gün yakın köylerden bir kamyon işçi toplayıp işyerine koymaya çalıştı. Fakat aldığımız tedbirle çalışmalara engel olduğumuz gibi, bu işçilere de sahip çıkıp kendi saflarımızda mücadele etmeye inandırdık.

Olayların seyri her gün değişiyor; işveren ilân ettiği lokavt durumuna rağmen, her türlü hileye başvurmaktan da geri kalmıyordu.

İşyeri kapısı önünde emniyet tertibatı alan Toplum Polisi ve Jandarma Komando Birliği, fırsat düştükçe işçilerle ilişki kurup işçilerin bu işten vazgeçmelerini, böyle bir durum ortaya çıkarsa ücretlere zam verileceğini söylemekte ve "Tarafsızlık ilkelerini" çiğnemekteydiler. Bu durumu Vali'ye anlattım; böyle devam ederse, işçiler arasında çatışma çıkacağını, onun için" tarafsız" kalmalarını istedim.

Böylece emniyetin müdahalesini önlemiş olduk. İşveren artık yapılacak iş kalmayınca; "İşçiler gelsin, içerideki ücretlerini alsınlar. Yoksa bankaya hesaplarına yatıracağım" diye haber göndermeye başladı.

İşçiler artık kesinlikle işverenin hilesini öğrenmişlerdi.İşveren tarafından geliştirilen her olayı gelip soruyorlar ve ona göre davranıyorlardı.

İşçilerden olumlu bir cevap alamayan işveren birdenbire ilişkisini kesti ve

ortalıkta gözükmemeye başladı. İşçiler her gün Nizamiye kapısı önüne geliyor, sıra ile nöbet tutuyorlar. Aradan 20 gün geçti, işverenden hiç bir ses yok.

İşçilerde para yok. Yerleri yakın olanlar yaya Nizamiye'ye kadar geliyor. Menemen, İzmir ve köylerde oturanlar gelemiyor. Nöbet tutacak işçi kalmadı. Her biri günlük geçim için çalışmaya gidiyorlar. Bu durum işverenin gözünden kaçmıyor. İşçileri üçer beşer kişilik gruplar halinde topluyor, yemek ziyafetleri veriyor. Bir kısım işçileri de içki içirip bizim nöbet tuttuğumuz yerlere gönderiyor. Bu işçiler bize kafa tutmaya başlıyor.

Bu durumu önlemek için çare aramaya başladım. İşveren nöbet tutacak işçi kalmadığını öğrendiği an bu katı tutumunu devam ettirecek ve grevi kırmaya gayret gösterecekti. Nitekim, işveren bildiri yazıyor; emniyetin hususi arabaları ile Aliağa'ya, köylere, Menemen'e, İzmir'e çarşaflar dolusu bildirileri yayıyor. Sendikanın komünist olduğunu, bunların gayelerinin işçi haklarını savunmak değil, işyerlerinde huzursuzluk yaratıp devleti yıkmak, kendi arzu ettikleri devleti kurmak olduğunu yazıyorlardı. YİS yöneticilerini suçluyor, işçileri tahrik ederek işlerinden ettiklerini bildiriyorlardı.

Diğer taraftan bizimle ilişki kurmaya uğraşıyor, ama bunu belli etmemeye çalışıyordu.

Bir ara işveren muhasebecisi geldi, görüşme teklifi yaptı. Ben de orada hazır olan arkadaşlara söyledim, işverenle görüşmeye gideceğimi bildirdim. Bu konuşmalar sırasında Bingöl Erdumlu yoktu. Galiba Menemen'de idi. Ne ise, işverenle görüşmeye gittim. Birtakım olumlu tavır alınacak olursa, işi yeniden alınacağını ve bunu yapabilmesi için sendikanın desteği gerektiğini söyledi. Ben durumu arkadaşlarla görüşüp neticeyi bildirileceğimi söyledim.

Dikkat!

1 — işçi arkadaş YİS sendikası seni kandırmaktadır

2 — Haklı ve iyi niyet taşıyan isteklerin tabii ki kabul edilecektir.

3- Ancak sen kanunsuz olarak çalışmak istemezsen artık yapacak birşey yoktur.

4 — Tahriklere kapılma

işin seni bekliyor

Sendika yönetim kurulu ve görevli arkadaşları topladım, durumu anlattım. İşte bu anda şiddetli bir muhalefet oldu. Bingöl Erdumlu benim işçileri satmak istediğimi, bu tavrın revizyonist, ekonomis, sendikalist, oportünist bir tavır olduğunu, ölen arkadaşın haklarını sonuna kadar savunacağını ve benim böyle bir anlaşmayı yapmamı engelleyeceğini söylüyor, bazen da edep dışı tavır alarak küfür ediyor, bir sürü hezeyan gösteriyordu.

Bingöl'ün bu tavrı çekilir cinsinden değildi. Nitekim söylediklerini hep geri çevirdim. **"Bir satış işlemi olsa bu toplantıyı neden yapayım?"** dedim. Şayet işveren anlaşma zemini ararsa, sorumlu kişi olarak görüşeceğimi ve işçilerin haklarını savunmak için toplu sözleşme yapacağımı bildirdim. **"Şayet isterse Bingöl de işverenle yapılacak görüşmelere katılabilir"** dedim.

İŞÇİ KARDEŞ!

— YİS sendikası seni zehirlemektedir.
— YİS sendikası sabıkalı bir sendikadır.
— YİS sendikası karışıklık, anarşi, tahrik üzerine kurulmuştur.
— YİS sendikası şimdiye kadar muvaffak olamamış bir sendikadır.

SORUYORUZ:

EVİNİ, BARKINI, ÇOLUĞUNU, ÇOCUĞUNU BIRAKIP EKMEK PARASI İÇİN ÇALIŞMAYA BURALARA GELEN İŞÇİNİN DURUMU NE OLACAK?

Y İ S ONLARIN İAŞESİNİ, YEVMİYESİNİ HATTA YİYECEĞİ EKMEĞİ TEMİN EDECEK MİDİR?

Y İ S HANGİ İŞTE MUVAFFAK OLMUŞTUR Kİ ŞİMDİ OLSUN?

Y İ S ŞİMDİYE KADAR KİME NE FAYDA SAĞLAMIŞTIR? ÇOLUK ÇOCUĞUNUN HALİ NE OLACAKTIR?

Y İ S İŞÇİ İŞİNİ KAYBEDERSE İŞ VEREBİLECEK MİDİR?

Y İ S MADEM Kİ KUVVETLİ OLDUĞUNU İDDİA EDER, NİÇİN ZORLA İŞÇİYİ KENDİ SAFINA SOKMAK İSTER?

Y İ S ÇÖKMEYE MAHKÛMDUR, ZİRA ANARŞİSTTİR, TAHRİKÇİDİR.

Y İ S'te GRUPLAŞMALAR, FİKİR AYRILIKLARI BAŞLAMIŞTIR.

Y İ S Zorbalığa dayanan, dayak atan çalışmak isteyen azimli işçiyi zorla kamyondan indirip, dövüp, kolundan çekerek kendi safında imiş gibi gösteren bir sendikadır.

Y İ S'te dayanışma yoktur, zorbalık vardır.

Y İ S'te ciddiyet ve sistem yoktur tahrik vardır, vaat vardır, yalan vardır.

BU ŞEKİLDE ÇALIŞAN ELBETTE Kİ MUVAFFAK OLAMAMIŞTIR, OLAMIYACAKTIR.

Y İ S sendikasının bu hareketlerinin hesabı sorulacaktır.

Y İ S sendikasını tevkif, mahkeme ve hapis beklemektedir, zaten YİS'in mazisi de budur. YİS sendikası çökecektir.

İşçi arkadaş, YİS'in idarecileriyiz diye sizin işyerinizden olmıyan ve sizleri kışkırtan yabancıların kimler olduğunu araştırdınız mı? Bunların mazisini biliyor musunuz?

Yarın bunlarla beraber hapse girmeği göze alıyormusunuz?

Y İ S Sendikası başkanı grevler yüzünden Keban Barajının maliyetini 3 milyardan 4 milyara çıkararak memlekete 1 milyar zarar sağlamıştır. Bu grevlerde birçok işçi ölmüş, yaralanmış ve perişan olmuştur.

Bunları araştır vatan hainlerine aldanma.

NETİCE İŞÇİ KARDEŞ.

İyi düşün, kominstlere aldanma. İş insana, iç huzuru, emniyet verir, YİS'i unut. Perişan olma. Tevkif, mahkeme, hapise düşme.

İŞİNE DÖN

Bingöl her fırsatta Necmettin'in ölümünü öne sürüyor, işçilerin duygusal yanlarına hitap etmeye çalışıyordu. Bu toplantı gece yarısına kadar sürdü. Ben işverenle görüşmeye gideceğimi bildirdim. Bingöl'ün gidemezsin demesine rağmen, **"Ben gidiyorum, sen nasıl mânî olacaksan ol!"** dedim. Ve münakaşayı kestim.

Ertesi gün sabah Bingöl ne düşündü bilmiyorum, **"Ben de seninle geleceğim"** dedi. Kabul ettim. Birlikte işverenle görüşmek üzere İstanbul'a hareket ettik. İstanbul'da 2 gün süre ile toplu sözleşme müzakereleri sürdü.

Günün şartlarına göre iyi bir toplu iş sözleşmesi imza edildi. Sözleşmede, ücretlerin dışında, işçilerin boşta geçen günlerine ait 250.000 lira fazladan işveren ödemede bulunacaktı. Yalnız kimlere ne miktar ödeme yapılacağını sendika tespit edecek, bir liste ile işverene bildirecek, işveren de ödemede bulunacaktı. Yalnız bu parayı işveren şartlı olarak ödeyecekti.

Olay şu idi:

İşveren Sovyetler'den kur farkı alacak ve aldığı zaman işçilere ödemede bulunacaktı.

Toplu sözleşme imza edildi. İşçiler toplu sözleşme müzakerelerine gruplar halinde iştirak ettiler. Böylece sözleşme bir sendika tarafından, bir de işçilerin bulunması ile iki defa gözden geçirilmiş ve imzalanmıştı.

İşçiler işbaşı yaptılar. İşveren ödeme yapmak için hazırlıklara başladı. Hazırlıklar tamamlanmadan araya bayram girdi. Bayramda işçiler para istiyordu. İşveren Sovyetler'den para istemiş, Sovyetler'de Türkiye Petrollerinden para talebinde bulunmuştu. İşte bu anda bir terslik oldu. Sovyetlerin istihkaklarından fazla para çekmiş olmasından dolayı Türkiye Petrolleri ödeme yapmıyordu. İşler adamakıllı karıştı. Sovyetleri sıkıştırdım. **"Bayramda işçi para istiyor, işveren sizden talepte bulunuyor, bu işi çözün!"** dedim. **"Gereken yerlere müracaat yapıldı"** dendi.

İşveren kendi kesesinden ödeme yapmaya yanaşmıyor. Tekrar greve gidilse hukuki yol yok. Direniş yapacağız diye işvereni tehdit ediyoruz. Aldığımız cevap şu: **"Yapılan toplu sözleşme ile bana hiç bir kâr haddi tanımadınız. Ben başlanılan bir işin bitmesi için bu işe girıştim. Türkiye Petrolleri versin, ben imza edeyim."** diye diretiyordu.

Bu mücadele yapılırken, Bingöl Sendika Yönetim Kurulu üyelerini toplamış, benim işveren tarafından yana olduğumu, onun için ödeme yapılmadığını söyleyerek yönetim kurulu üyelerini buna inandırmıştı. Bingöl durmadan aleyhimde hareketler geliştiriyordu. Necmettin ölüdü öleli Bingöl başımı ağrıtmaya başlamıştı. Sendika yönetim kurulunu topladım. **"Bingöl olayları yanlış yorumluyor, sizleri de yanıltmaya çalışıyor. Uyanık olmanız lâzım. Ben şu andan itibaren hiç bir şeyle meşgul olmam. Fakat 1 senedir yapılan mücadele boşa gidecektir. Bu nedenle ilgileniyorum. Sizleri satmak için bir gerekçe kalmadı. Toplu sözleşme bütün arkadaşların gözönünde imza edildi. Şu halde neyi satacağız? Sözleşmenin yürürlüğe girmesi için birlikte mücadele ediyoruz. Durumu bütün yönetim kurulu birlikte takip ediyoruz. Bu huzursuzluğa bir son verip çalışmaları sürdürelim. Bingöl haksız çıkışlar yapıyor. Benim verdiğim yetkiye göre işyerinde söz sahibi. Yetkisini kaldırsam kimse dinlemez.Üstelik işyerine de almazlar. Bu durumu devam ettirirse, yetkisini kaldıracağım"** dedim. Bingöl aşırı tavırlar yapmaya başladı. Toplantıyı terkettim.

Durumun normale dönmesi için Bingöl'ün bulunduğumuz şartları iyi değerlendirmesi lâzımdı. Aksi takdirde işler çıkmaza girecekti. Fakat Bingöl bu değerlendirmeden yoksundu. Onun dediği gibi tavır alsak, işveren işi bırakacak, 400 işçi elimizde kalacaktı. Bu gerçeği bir türlü Bingöl kavramak istemiyordu. İşin tehditle düzeleceği inancında. Bu yüzden, devamlı, işleri yapıcı değil, tahrik edici yönde hareket ediyordu.

Tunç Gezgen, Ali Karşılayan, Osman Sercan ile birlikte -şimdi tam hatırlıyamıyorum, galiba Demir Küçükaydın, Sefer Güvenç de vardı,- olayların baştan sona değerlendirmesini yaparak, Bingöl'ün geliştirdiği bu

olumsuzluğa karşı bizim ne yapmamız gerektiğini konuştuk, tartıştık. Bu işe son vermek için bütün olayları çıplaklığı ile işçilere anlatmaya ve onu tesirsiz hale getirmeye karar verdik.

Bizim bu kavga ve gürültülerimiz arasında bayram bitmişti. İşçiler bayramı parasız geçirdiklerinden üzgün.. Bayram sonu bütün işçiyi topladım. Bayramı parasız geçirdiklerine üzüldüğümüzü, elimizden gelen gayreti göstermemize rağmen çözüm bulamadığımızı, daha sert hareket yapsak bize zarar verebileceğini hesap ettiğimizi anlattım. Şimdi önümüzdeki 10 gün içinde işyerinden bütün alacaklarımızı alacağımızı söyledim. Bu açıklama işçileri rahatlattı. İşe sahip çıkmakla haklarımızı alacağımıza inanmış oldular.

İşverenle, Sovyetler'le ve Türkiye Petrolleri ile konuştum: **"İşçilerin haklarını 10 gün içinde verin. Şimdiye kadar işçiyi zorla tuttum. Bundan sonra sorumlu sizlersiniz."** dedim. Aynı durumu resmi yazı ile de kendilerine bildireceğimi söyledim. Ve resmi bir yazı ile de durumu bildirdim. Ayrıca Vilâyete de bir yazı yazdım. Bundan sonra olayların sorumlusu olmayacağımı bildirdim.

İşçilere ücretler ödenmeye başlandı. Yalnız yapılan toplu sözleşmenin uygulanmasının işveren tarafından yanlış yapıldığını işçiler söylediler. Bir kısım işçiler toplu sözleşme ile elde edilen hakların kendilerine verilmediğini ileri sürüyorlardı. Yapılan araştırma sonucu bu iddia doğru çıktı. İşverene uygulamanın noksansız yapılmasını ihtar ettim.İşveren, bu hatanın kendisinden değil, Sovyetler tarafından ileri geldiğini söyledi. **"Bir kısım işçileri Birinci Sınıf Kaynakçı ve Montajcı saymıyorlar"** dedi. Sovyetler'le görüştük. Olay doğru idi. İmtihan etme şartı ile durumu kabul edeceklerini söylediler. İşçilerle konuştum. Kabul ettiler. Böylece aradaki sürtüşme ortadan kalktı.

Bir tek konu kalmıştı: O da, toplu sözleşme ile işçilere ödenmesi gereken 250.000 lira idi. Sedika olarak işçi listelerini tamamlayıp işverene vermemiz gerekiyordu. Bu işin tamamlanması için, grev zamanı grev kırıcılığı yapan işçileri bu haktan istifade ettirmemek gerekti.Sendika yönetim kurulunu topladım. Listeyi hazırlamalarını istedim.Bingöl'ü bu işle görevlendirdim. Bazı işleri takip için İstanbul'a gittim.

Sendika Yönetim Kurulu listeyi tamamlamış. Paranın tamamının sendikaya ödenmesini işverenden istemişler. İşveren, benim imzam olmadan listeyi kabul etmeyeceğini bildirmiş. Aynı zamanda, Türkiye Petrollerinden parayı almadan ödemede bulunamayacağını bildirmiş. Bingöl işverenin bu tavrına fena halde içerlemiş, işverene ana avrat küfretmiş. Bunun üzerine sendikaya telefon gelmiş, işveren beni aradığını söylemiş. Gelince kendisini görmemizi istemiş. İşveren yazıhanesine gittim. Durumu bana anlattılar. İşyerine gidip bu durumu düzeltmemi, Bingöl'ü taraf olarak kabul etmediklerini bildirdiler. O gün akşam İzmir'e hareket ettim. İşyerine vardım. Bingöl olayları anlattı. Ben de: **"Haberim var, işveren anlattı"** dedim. Listeyi, işverene verilen yazıyı istedim. Verdiler. Listeyi kontrol ettim. İşçilerin çoğunluğuna para verilmiyor, bir takım sıralama yapılıp,bir kısım işçilere fazla para ödenmesi isteniyordu. Listenin çok yanlış hazırlandığını, bizim böyle bir ayrım yapamayacağımızı, ancak grev kırıcılığı yapanlara bu hakkı tanımayacağımızı söyledim. Ayrıca, bizim sendika olarak işverenden böyle bir parayı alamayacağımızı söyledim. Bingöl şiddetle karşı çıktı. **"Biz bu parayı alacağız ve (...) alıp Dev-Genç'e vereceğiz!"** dedi. Bunun hiç olmayacağını söyledim. **"Dev-Genç'in parası var, işçilerin haklarını oraya yatıramayız"** dedim. Bingöl ile aramızda tartışma büyüdü. **"Sendika yönetim kurulunu toplayıp karar verelim"** dedim. Kabul etti ve akşam üzeri sendika yönetim kurulu toplantı.

Yönetim Kurulu Bingöl Erdumlu tarafından.Çünkü işverenden alınacak paranın büyük bir kısmı yönetim kurulu üyelerine verilecekti. Bu durumu belirttim. Hepsi birden karşı çıktılar Bu haksız durumu işçilere anlatacağımı söyledim. Her taraftan itiraz sesleri gelmeye başladı. Karar alamadan toplantı dağıldı.

Bizim bu kararları almaya çalıştığımız günlerde **İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneği** İzmir şubesinin kongresi olacaktı. Bu vesile ile Doktor Hikmet Kıvılcımlı da gelmişti. Ertesi gün Kongre'ye gideceğimi Bingöl'e söyledim. **"Arkadaşları topla, siz de gelin. Aramızdaki ihtilâfa çare bulalım."** dedim. Kabul etti.

Kongrede söz aldım. Kongre bitince hiç bir arkadaşın salondan ayrılmamasını istedim. **"Sayın Hikmet Kıvılcımlı'nın başkanlığı altında YİS Yapı İşçileri Sendikası içerisindeki ihtilâfı gidermek için YİS'i yargılayacağız"** dedim ve sözlerimi bitirdim.

Derneğin kongresi bitti. Ben durumu olduğu gibi anlattım. Aradaki ihtilâfı gideremediğimizi söyledim. Ben bu hususları açıklarken Bingöl devamlı müdahele ediyor, konuşturmak istemiyordu. **"İşçiler burada, onlar karar versin"** diyordu. Ben, bu işçilerin yönetim kurulunda üye olduklarını, hazırladıkları liste ile kendilerine en büyük payı almak istediklerini, dolayısıyla tarafsız olamayacaklarını söyledim. Neticede, listenin yeniden hazırlanıp grev kırıcılığı yapanlara bu hakkın tanınmamasını, diğer işçilerin eşit haklar almasını karar altına aldık.

Ben ertesi gün listeyi hazırlarken, Bingöl, alınan karara uymayacaklarını, eski kararlarında ısrarlı olduklarını söyledi ve gitti. Ben listeyi alınan karara göre hazırladım, işverene ve Türkiye Petrollerine birer tane verdim. Bu listenin dışında verilecek listelerin kabul edilmemesini bir yazı ile tebliğ ettim.

Ayrıca Bingöl Erdumlu'nun da yetkisini kaldırdım.

Ertesi gün Bingöl'ü işyerine almadılar. Yanıma geldi. Bu haksız işlemi yapamayacağımı söyledi.Ben,işçilerin bir gün önce paralarını almaları için bu durumu gelişitirmek zorunda olduğumu söyledim. İleri geri lâflar ederek gitti. Öğle üzeri yönetim kurulunun kararını işçilere anlattım: **"Bingöl'ün yetkisini kaldırdım. Listeyi işverene verdim. Grev kırıcılığı yapanların dışında her işçi eşit olarak hakkını alacaktır."** dedim. İşçilerin hepsi: **"Biz seninle beraberiz, başka kimseyi tanımıyoruz"** dediler. Böylece yapılacak haksızlığın önüne geçilmiş oldu.

İşveren, parayı Türkiye Petrolleri kontrolunda işçilere dağıttı.

Bingöl ve yönetim kurulu ile aramızdaki ihtilâf bitmemişti. Bingöl yönetim kurulunu toplayarak sendikaya olağanüstü genel kurula götürmemizi istedi. Kabul ettim. Genel kurulun ancak İstanbul'da yapılabileceğini söyledim. Karşı çıktı. Yönetim kurulu genel kurul kararı almıştı. Gazete ilânı vererek kongreyi İstanbul'da topladım. Yeni yönetim kurulu seçtim. Durumu işverene ve vilâyete bildirdim.

Ben bu işleri yaparken, Bingöl Erdumlu da bir kongre yapmış ve yeni yönetim kurulu seçmişti.(32) Böylece YİS yönetimi iki başlı olmuştu.

Bu durum işverene yarayacaktı. Ancak işverenin bu fırsatları değerlendir-

---

(32) Anılan kongre, 28 Şubat 1971 günü Menemen'de yapılmıştır. (y.n)

mesine imkân kalmadan **12 Mart** muhtırası verilmiş, **Sıkıyönetim** ilân edilmiş, YİS'in tüm yöneticileri tutuklanmıştı. Bingöl Sıkıyönetim makamlarınca aranan kişi olmuştu. Böylece işveren başına buyruk kalmıştı. (33)

Ayı hatırlamıyorum, uzun bir müddet tutuklu kaldıktan sonra serbest bırakıldık. Serbest kaldıktan sonra YİS'i çalıştırma imkânı kalmamıştı. İki başlı bir sendika ile hiçbir iş görülemeyeceğini gözönünde bulundurmam gerekti, ve öyle de yaptım. YİS'in kapatılmış olduğunu emniyete bildirdim. Böylece, yapıcılık işkolunda çok önemli işler gören tek sendika da ortadan kalkmış oldu.

Şimdi de, daha önce **belirttiğim** üç olayı anlatayım:

• İzmir Bölge Çalışma Müdürlüğüne Baskın

Rafineri inşaatında, Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün çeşitli oyunları ve İş Mahkemesi'nin de taraf tutması sonucu toplu sözleşme yetkisini kaybetmiştik. Aliağa'da uzun bir mücadele vermeyi karar altında almış olduğumuzu belirtmiştim. Bu karar sonucu İzmir Üç Kuyular semti civarında yapılan sosyal meskenler inşaatında çalışan işçileri sendikalı yaptık. Bunu öğrenen işveren işçiler üzerinde çeşitli baskı metotları uygulamaya başladı. İşçilerin iş tecrübesi hiç yok. Siyasi bilinç sıfır. Bu nedenle işveren baskı yapınca işçiler evlerine gitmek istediler. İşveren ücretlerini vermedi. Bunu almak için Bölge Çalışma Müdürlüğüne müracaat ederek işçilerin ücretlerinin ödenmesini istedik. Bölge müracaatımıza hiç olumlu bir cevap vermedi. Tek yapılacak iş Bölge Çalışma Müdürlüğüne baskı yaparak bir yazı almaktı. Arkadaşlarla oturup karar aldık.Bölge Çalışma Müdürlüğüne gerekli baskı yolu denenecekti.

İşçileri topladım.Bölge Çalışma Müdürlüğüne gittim.O sırada İstanbul'dan yeni gelmiş olan Selâhattin Okur da yanımda idi. Müdürün odasına 5-6 işçi, Selâhatin ve ben birlikte girdik. Kendisinden, bu işçilerin haklarını almaları için hemen bir yazı yazıp vermesini istedik. **"Siz Bölge Çalışma Müdürlüğüne baskın yaptınız.Ben bu yazıyı yazmam. Şimdi emniyete telefon edeceğim"**dedi ve telefonu kaldırdı.İşte tam bu sırada Selâhattin Okur ileri atıldı ve müdürün eline vurarak telefonu gerisin geriye bıraktırdı. Ben: **"Memurlarına emir ver, yazıyı yazsınlar. Sen imzala. Sonra emniyete telefon edersin."** dedim. Müdür karşı çıktı. İşçilere dedim ki: **"Bütün memurları bir odaya kapatın. Müdür yardımcısını buraya getirin."** Ve öyle yaptılar. Müdür ve yardımcısı yazıyı yazdılar, evraktan geçirdiler, imzalayıp bana verdiler. Ben de, Selâhattin'lere: **"Yazıyı alın, fotokopisini çekin, işverene verin Ben arkadan gelirim."** dedim.

---

(33) 12 Mart'tan sonra İsmet Demir tutuklandı, işveren işyerine Türk Yapı-İş adlı sarı bir sendika getirdi. İşçiler baskı ve tehdit altında YİS'ten istifaya zorlandı. Bir süre sonra da, bu sarı sendikacıların şikayet ve ihbarları üzerine YİS'in Kozanoğlu-Çavuşluoğlu işyerinde çalışan yönetim kurulu üyelerinden; Yusuf Taşlı,Sadettin Aydın, Fehmi Yüzgeç, Mehmet Ceylan ve Hüseyin Kiremit tutuklandı.

İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinin 7.4.1972 tarihli kararıyla hüküm giydiler. Aynı mahkeme YİS'in kapatılmasına da karar verdi. Ancak Askeri Yargıtay 22.8.1972 günü İzmir Sıkıyönetim mahkemesinin anılan kararını oybirliği ile bozdu. (Belge: 21,22,23,24) (y.n)

Bölge Çalışma Müdürlüğüne gelen işçiler gittiler. Yalnız 5-6 işçi benim yanımda kaldı. Müdür telefon etti. Toplum polisi geldi. Şefi beni çağırdı, durumu sordu. Ben de: **"İşçiler paralarını almak için Bölge'ye müracaat ettiler. Müdür bu müracaatı baskın olarak niteledi. Baskı olsa idi işçiler burada olurlardı."** dedim. Polis şefi: **"Dışarıda beni bekle"** dedi ve müdürün yazıhanesine girdi. Yarım saat sonra müdürle birlikte dışarı çıktılar. Müdür: **"Siz bana kabalık ettiniz, fakat ben sizi affediyorum"** dedi. Ben hemen karşılık verdim: **"Senin himmetine ihtiyacımız yok. Yaptın ise vazifeni yaptın."** dedim. Polis şefi koluma girdi ve beni binadan dışarı çıkardı. Bizim haklı olduğumuzu söyledi: **"Git işçilerin paralarını ödesinler"** dedi.

Ben şantiyeye geldim. Toplum polisi şantiyeyi çevirmişti. İşveren: **"Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün kararı beni bağlamaz"** diyerek, ödeme yapmaktan kaçındı. İşverene dedim ki: **"İşçilerin paralarını öde. Sen ödemezsen, biz kasadan parayı alıp işçilere dağıtacağız."** İşveren başladı yüksek sesle bağırmaya. İşte o anda alnının orta yerine bir tabanca dayandı. Baktı işin şaka tarafı yok, oturdu işçilere ücretlerini ödemeye. Ben, parasını alan işçinin İzmir'i hemen terk edip gitmesini söyledim. **"Zira, işveren tekrar polise müracaat eder. lüzumsuz yere karakolda beklersiniz."** dedim.

Ödeme bitti. Biz şantiyeyi terkederken işveren başladı bağırmaya. Polis şefi geldi: **"Neden bağırıyorsun?"** dedi. **"Zorla para dağıttırdılar, silâh çektiler."** dedi. Polis arama yaptı, silâh yoktu. İşverenin müracaatı böylece boşa çıkmış oldu.

• Yapı-İş Genel Merkezine Baskın

Necmettin Giritlioğlu sendika başkanlığına yeni getirilmişti. Bu nedenle ara sıra Ankara'ya gidiyor, 2 veya 3 gün kalıp geri geliyordu. Bir seferinde Ankara'dan yeni dönmüştü. Suat Şükrü Kundakçı ile konuşmuş; Suat Aydınlık Dergisine 200 bin veya 300 bin lira yardım edeceğini; birlikte çalışırsak her türlü yardım yapacağını söylemiş. Necmettin de bana anlattı. Ben dedim ki: **"Bu adam üç kâğıtçı, önemli bir işi olmazsa bu yatırımı yapmaz. Sen buna inanma. Bu kişi devrimci hareketi bono verir şahsi çıkarları için. Bizleri harcar. İnsan kandırmakta hünerlidir..."** Necmettin inanmadı. Benden yetki istedi. **"İstediğin gibi hareket etmekte serbestsin"** dedim.

Aradan 20 gün sonra Necmettin Ankara'ya gitti ve ertesi günü geri döndü. Yapı-İş Sendikası Genel Merkezini komandolar işgal etmişler, Suat'ları dışarı atmışlar. Necmettin: **"Sendikayı komandolardan geri alalım, tanıdığın işçileri alıp Ankara'ya gidelim"** dedi. **"Necmettin, bu iş yanlış. Bizi destekleyen işçileri yarın işten atarlar. Bunlara bakamayız. Zor durumda kalırız. Bu adamlar bu işyerinde toplu sözleşme yaptılar, söz sahibidirler, kendileri gelip işverenden izin alıp işçi götürsünler"** dedim ise de, Necmettin ısrar etti. **"Her türlü mesuliyeti bana ait. Sen şahsi gururun yüzünden devrimci bir harekete mani olmak istiyorsun."** dedi. Beni suçlamaya başladı.

Bu ısrarlar üzerine, bir otobüs dolusu işçi arkadaşı alıp Ankara'ya gittik. Suat'la buluştuk, durumu anlattı. Yapı-İş merkezine Süreyya Denizli

komandoları yerleştirmişti. Bu durumda ne yapılabilirdi? Sendika merkezini komandolardan kurtarmak için Sendika'da görevli kişi olmak gerekti. Bizim hiç birimiz yetkili değildik. Komandoları dışarı çıkarırken Suat'ın da bizimle beraber olmasını istedik. Kendisinin bu işleri geriden takip etmesinde fayda olduğunu ileri sürmeye başladı. Bu, şu demekti: bize fedailik yaptırmak istiyorlardı.Ben Necmettin'i bir kenara çektim:**"Biz Yapı-İş'in fedailiğini yapamayız, doğru dürüst mesuliyeti kabul edip bizimle beraber olurlarsa biz varız."** dedim. Necmettin Suat'la görüşmek üzere gitti. İşçileri topladım,durumu anlattım.**"Şayet Yapı-İş'ten yetkili kişi gelmezse, hiçbir hareket yapmayın"** dedim. Necmettin geldi. Suat'ın Münür'lere 300.000 lira bono verdiğini söyledi. Necmettin'e işin kötü taraflarını anlattım. **"İşçileri gereksiz yere harcamaya hakkımız yok"** dedim. **"Ben bu işte yokum"** dedim. İşçiler de aynı şeyi söylediler. Böylece baskından vazgeçtik. Aliağa'ya hareket ettik.

Bu arada işveren Ankara'ya giden işçileri tespit etmiş, hepsinin işten çıkışlarını vermişti. Korktuğum başımıza gelmişti. Necmettin'e dedim ki: **"Hadi, Yapı-İş işyerinden yetkili, baskın yapıp işçileri işe aldırsınlar.."** Necmettin gitti, geldi. Yanlış iş yapıldığını anlamıştı.

İşçiler işten çıkarılmıştı. Bu zor durumu düzeltmek için tekrar araba tutup Ankara'ya hareket ettik. Yapı-İş merkezine baskın yapıp komandoları dışarı çıkartıp sendikacıları teslim aldık. İşçilerin işbaşı yapmaları için temasa geçtiler.İşçileri işbaşı yaptırdılar. Bizi de polise ihbar ettiler, fakat delil yokluğundan serbest bırakıldık. Yapılan hatayı böylece düzeltmiş olduk. Fakat işveren ilk fırsatta bu işçilerin çıkışlarını yine verdi ve af etmedi. Bu durumu, sağ olsaydı Necmettin'in görmesi şarttı. Zira iyi bir tecrübe edinmiş olacaktı. Ne yazık ki kahbe Finans-Kapital ve uşakları bu tığ gibi delikanlıyı kısa zamanda yok ettiler.

• İşveren Temsilcisinin Evine Baskın

Bu baskın olayı, bizim tecrübesizliğimizden ve bu işte görev alacak kişileri iyi tespit edememekten dolayı başarısız geçti. Biz harekete geçmeden karşı taraf haber alarak tertibat almış oldu, ve iş bitinceye kadar da evi polisler kontrol altında tuttular.

Bu temsilci hakkında biraz özel bilgi vereyim. Adamın kişiliği iyice anlaşılsın. Bu kişi askerlikten ayrılma binbaşı. Hiç bir işten ve teknikten anlamazken, bu şirketin Türkiye temsilciliğine getirilmesini, Türkiye'de kimlerle birlikte çalıştığını ve destek gördüğünü anlatmaya gerek yok. Bu olaya kısaca burada değinmem başarısız olmamızı anlatmaya yeter galiba. Bu nedenle çalışmaların nasıl bir prensip içinde yürütülmesinin şart olduğunu ve hiç bir hata kabul etmediğini iyice anlamak gerek.

Bu aşırı tavrı neden yapmak istedik? Gereği şu idi. Bu adamın hâkim ve savcı ile konuşup sahte üye belgesi tanzim ettirmesi, Noter'le konuşup bize ait belgeleri Yapı-İş'e verdirmesi, bizim yetkiyi kaybetmemize en büyük katkıyı yapması, bizi bu tavra itmeye yetmişti. Ne yazık ki, bu önemli olay karşılıksız kalmıştı. Bu büyük işçi hareketi büyük bir kayba uğradı, bu alçak kişinin yüzünden.

• İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneğinin İzmir Mitingi:

İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneğinin İzmir Şubesi miting yapmaya karar vermişti. Derneğin yöneticisi Arif Şimşek, Aliağa'dan işçilerin bu mitinge katılmalarını sağlamamı istemişti; ben de kabul ettim. Yalnız bir sorun vardı: İşçileri taşıyacak vasıta konusu. Ona da çare bulundu. Ege Üniversitesinden Mehmet Çavuş ile temasa geçildi, ondan üniversiteye çalışan otobüslerin Aliağa'dan işçileri taşımasına yardımcı olmasını istedik. Kabul etti. İlgili yerlerle temas ettikten sonra otobüs işi halledilmişti. Otobüsler sabah erken saatte işçileri Basmahane tren istasyonunun önüne taşımaya başlamıştı.

Yürüyüş ve miting başlamak üzere idi. Yanımda siyah kadillak marka bir araba durdu, içinden bir kişi çıktı. Cebinden polis hüviyet cüzdanını çıkartarak emniyete davet etti. Arabaya binip emniyete gittik. Olayı duyan Arif Şimşek emniyete gelerek beni çıkartmak için gayret sarfetmiş ise de kabul edilmemişti. Böylece ben mitinge katılamadım. Beni ertesi günü sabaha karşı aynı araba ile Ankara'ya götürdüler.

Ankara'da bir hafta emniyette bir odaya kapadılar. Sorguya çektiler. Beni Konya yolu üzerinde Amerikan şirketinin bulunduğu yere bomba atmakla suçluyorlardı. Ayrıca askeri cunta işine karışmış bir albayla ilişkim olup olmadığı da araştırılıyordu. Bu sorgular sırasında Orta Doğu Teknik Üniversitesinde okumakta olan Ersin Dinmez'i benim bulunduğum odaya almışlardı. Durumu ona anlattım. Bir haftadır burada olduğumu, arkadaşlara haber vermesini istedim.

Dışarıda bulunan Sefer Güvenç ve diğer arkadaşlar emniyete müracaat ederek beni sormuş iseler de, olmadığım söylenmiş. Bunun üzerine arkadaşlar olayı gazetelere intikal ettirdiler.. Durum gazetelere intikal edince beni serberst bıraktılar.(x)

• İki Jandarma Olayı

1- Aliağa Grevi İle İlgili Bölüm:

Halk çocuklarının olaylar içinde nasıl dayanışma içine girdiğinin tipik bir örneğidir. Bu bakımdan atladığım bu kısmı yazmakta yarar gördüm.

Bilhassa sosyalist fraksiyonların bu olay üzerinde eğilmesi ve derin derin düşünmesi gereklidir. Bilhassa ordu tezini kaskatı doktriner bir biçimde görenlerin bu iki olayı değer yargılarına vurmaları gerekmektedir. Ordu'nun, hakim sınıfların bir aracı görülüp; ordunun tümünü faşist olarak niteleyip, sırf baskı aracı olarak değerlendirmenin sakıncalarını, iyice anlamamız gerekliliğine eğilmenin zorunluluğuna dikkat edilmelidir.(34)

---

(34) İsmet Demir'in burada anlatmak istediği, burjuva ordusunun halka karşı bir araç olmasına rağmen, aynı zamanda halktan insanlardan örgütlenmiş olmasının çelişkisini görmek ve işlemek gereğidir. Anlatılmak istenenin bu olduğu zaten anlatılan olaydan da kolayca anlaşılmaktadır. Kendisi de bir işçi-köylü çocuğu olan jandarma eri, yerdeki tabancayı görmezlikten gelmiş, jandarma olarak görevini yapmamış, kendi sınıf çıkarları doğrultusunda davranmıştır. (y.n.)

(x) Belge 32

Necmettin Giritlioğlu haince katledildikten sonra en yakın arkadaşları da grev üzerine eğilmişlerdi. Bu greve ilgi duyanlardan bir tanesi de Yusuf Küpeli idi. Hüseyin Cevahir, Münir Ramazan Aktolga, Atilla Sarp, Ahmet Sina, Sadık Gökçen, Ersin Dinmez gibi arkadaşları da saymak mümkün. Birgün Yusuf Küpeli Aliağa'ya geldi. O günlerde bir yardım edebilir miyim diye gelmişti. Biz,işçileri uyarmak amacıyla grev mahallinin uzağında ana şoseye yakın bir mahalde toplamıştık. Toplantıda Yusuf Küpeli arkadaşı işçilere tanıştırmış yardım için onların emrine geldiğini işçilere söylemiştik. Yusuf Küpeli arkadaş da işçilere bir konuşma yapmıştı. İşte bu konuşmalar sırasında aniden jandarma birliği yolu kesmiş, işçilerin etrafı abluka altına alınmıştı. Bunun üzerine konuşmayı kesmiş işçilere dağılmasını, evlerine gitmesini, ertesi günü grev mahallinde bulunmalarını söyleyerek toplantıya son vermiştik. Ben, Bingöl Erdumlu, Yusuf Küpeli beraberce Aliağa'ya gitmek üzere yola çıktık. İşçiler bizim arkamızdan geliyorlardı. Jandarma birliği komutanı arama yapacağını söylemişti. Böylece geçmek isteyenlerin üzerini aramaya başladı. İşçilerin etrafı jandarma tarafından çember içine alınmıştı. İşte o anda arkadaşların ikisinde tabanca varmış; bunlar tabancaları şosenin üstüne atıp ayakları ile tabancaların üstünü kumla örtmeye çalışırken jandarma bunu görmüş. O da ayakları ile tabancaların üstüne kumatarak kapanmasına yardım etmişti. Bunu işçiler bana sonradan anlattılar. Arama bitip jandarmalar gittikten sonra işçiler gidip tabancaları almışlardı. Bu olay halk içine çabucak yayılmış ve tabanca olayı Yusuf Küpeli'ye mal edilerek kendisine bir de isim takmışlardı: "Çifte tabancalı başkan" gelmiş diye. Böylece Yusuf Küpeli halk için efsaneleşmişti. İsmi günlerce Aliağa ve yakın köylerde konuşulmuş ölen arkadaşının intikamını alacaklar diye çevreye dedikodu yayılmıştı. Bu sözler polisin de kulağına gitmiş günlerce emniyet tedbiri almışlardı.

2- Kadıncık Barajı:

Bu olay olduğu sırada ben Tarsus'ta hapiste idim. Ziyaretime gelen işçiler olayı heyecanlı bir tarzda bana anlatmışlardı.

Olay şöyle olmuştu. İşveren ve avukatı bir jandarma müfrezesi ile birlikte Şamlar şantiyesine giderlerken yol, işçiler tarafından kesilmiş, jandarmaların elinden silahları alınmış. İşçiler, işverenin arabasını dereye yuvarlamışlar, "işveren ve avukatını yaya olarak Tarsus'a götürmeye söz verirseniz, sizin de silahlarınızı veririz" diye jandarmalardan söz alıp silahlarını geri vermiş ve olay mahallinden uzaklaşmışlar. Tarsus'a dönen işveren, Cumhuriyet Savcılığına şikayet ederek jandarmaları şahit göstermiş. Savcılığa ifade vermeye giden jandarmalar böyle bir olayla karşılaşmadık diye ifade vermişler. Jandarmaların bu ifadesine bozulan işveren bizi yabancılara karşı rezil ettiniz diye jandarmaları baskı altına almaya çalışmışlarsa da, jandarmalar ifadesini değiştirmemişti. Bu olay işçilerle jandarmanın olaylar karşısında yabancılara karşı gösterilen tepkinin bir örneği idi. Bu olay yaşayanların hafızalarından silinmeyecek bir anıdır.

Birbirlerinden uzakta ve ayrı zamanlarda meydana gelen bu iki olay bulundukları bölgelerde hala canlı şekilde anlatılır.

Yapım-İş'in kuruluşu

YİS-Yapı İşçileri Sendikası'nın İzmir-Aliağa olayları sırasında Bingöl Erdumlu ve arkadaşlarının anlayışsız tavırları nedeni ile yönetim ikiye bölünmüştü. Bunun üzerine çalışamaz duruma geldiği için Sendika'nın kapatılmış olduğunu, YİS'i anlatırken bahsetmiştim.

YİS kapatılınca binlerce işçi sendikasız kaldı. YİS'e gönül vermiş, onun yükselmesi ve yücelmesi için mücadele etmiş işçiler beni bir sendika kurmaya zorladılar. Ben de bunu uzun bir zamandanberi düşünüyordum. Zira hapisten çıktık çıkalı hiç bir iş yapmamıştık. İşçilerin bu isteğini olumlu buldum. Birlikte YAPIM-İŞ adlı sendikayı kurduk. Faaliyet alanı olarak İskenderun Demir-Çelik Fabrikaları inşaat sahasını seçtik.

Akla şu gelebilir: Neden Yapım-İş Sendikasını kurdun? YİS'in yeniden kuruluşunu verebilirdin.. diye. Önce bunu açıklayayım.

YİS, kurulduğu günden kapanış gününe kadar işçi sınıfının şanına, şerefine ve namusuna, sınıf mücadelesi ruhuna sadık bir kavga vermiş, hiç bir sapmaya düşmeden işçi sınıfı mücadelesinde yerini almıştı.

YİS kadrolarında görevli işçiler çeşitli şantiyelerde çalışmaya gitmişlerdi. Bu arkadaşların yanyana gelmesi için zamana ihtiyaç vardı.

Acele kurulmasına karar verilen sendikada görev alacak arkadaşlar olaylarca sınanmış değildi. Yapılan hata geçmişi de kötüleyebilir düşüncesiyle, başka isimli sendika kurmayı uygun gördüm. Fakat sonradan yanıldığımı anladım.Sendikada görev alan arkadaşlar çok sağlam çıktılar. Sendikanın adını YİS koymadığıma sonradan üzüldüm. Arkadaşlar hakkında peşin yargıya vardığım için pişman oldum. Ne zaman bu yönetici arkadaşlarla karşılaşsam, içimde onlara karşı bir eziklik duydum. Çünkü yiğit kişilerdi. Ancak siyasal bilinç düzeyleri çok düşüktü. Bu nedenle bütün görevleri bana yüklediler.

Kuruluş yapılırken birtakım zorluklar vardı. Bunlar çözüme bağlanmalı idi. Yoksa ileride harekete zarar verebilirdi. Bu nedenleri açıklayan bir örnek vereceğim.

Sosyalistler kendi siyasal eğilimlerine göre fraksiyonlar teşkil etmişlerdi. Bu yuvarlar uzun bir zamandır işçi hareketi yapacağız diye çalışmalarda bulunmuşlar, fakat bir tek olumlu iş yapamamışlardı. Sebebi mi? Gayet açık idi. Bu gruplar silâhlı eylem yolu ile işçi ve köylüleri devrime hazırlayacaklardı. Bir kısımları ise pasif tavırları yüzünden işçilerin dışında kalıyor, elde ettikleri bir iki işçi ile vakit öldürmekten öteye çalışma yapamıyorlardı. Diğer bir kısımları ise, işsiz güçsüz sokaklarda dolaşıyor, işçi ile ilişki kuramıyorlardı. Kaldı ki, işçileri kendi siyasal eğilimlerine göre inandırmış olsalar bile, sorunlarını çözecek bilince sahip gözükmüyorlardı.

Benim İskenderun'da faaliyet göstereceğim işçiler arasında yayılınca, bu siyasal yuvarlar teker teker benimle temasa geçmeye, ben burada işçi hareketlerine başlarsam bunların daha önce yaptıkları çalışmaları olumsuz yönde etkiliyeceğini ileri sürmeye başladılar. Bu işten vaz geçmemi istiyorlardı.

"- İskenderun'da inşaat 3 yıldır sürüyor" İşveren sömürüsü alabildiğine devam ediyor.. İş kazası adı altında her gün birkaç cinayet işleniyor.. Fakat siz işçi haklarını savunmada en ufak bir çalışmada bulunmamışsınız. Bu nedenle ben burada çalışayım, sizler de bu çalışmalara yardımcı olun." dedim.

Hiç bir fraksiyon olumlu cevap vermedi. Bende şu kanı iyice yerleşmişti: Demek ki, bu sahadaki sosyalistlerden bize en ufak bir yardım gelmeyecektir.İşte ona göre çalışma plânı hazırlamam gerekli idi ve öyle de yaptım.

Sosyalist fraksiyonların dışında bir de işveren sendikaları vardı. Bunlar işverenlerle içli dışlı faaliyetlerini sürdürüyorlardı. (Kaleyi içten fethetmişlerdi. Bu deyim işveren sendikacısının ifadesi idi.)

Sömürü iki başlı devam ediyordu.Bütün işyerlerinin toplu sözleşmesi imza edilmişti. Sendikalara bir tek işçi üye değildi. İşçi aidatlarını işçiler adına işveren ödüyor, durumu idare ediyorlardı.

Sendikaların dışında işverenlerin çalışma biçimi bambaşka idi. Şimdi onu anlatayım.

Buraya kadar işçilerin dağınık ve örgütsüz olduğunu söylemeden geçmeyeceğim. Bu örgütsüz durumun dışında, hiç işçilik hayatı olmayan köylüleri Anadolu'nun çeşitli yerlerinden getirmişlerdi. Bu durum işçiler arasında gruplaşmayı daha da hızlandırmıştı. Sizin anlayacağınız, işverenler işçileri kesin tuzağa düşürmüşlerdi.

İşveren Teşkilâtları:

İşverenler İskenderun'a tezgâhlarını tam ve insafsız bir sömürü düzenine göre kurmuşlardı. Bunu bir örnekle anlatayım. Tüm işverenler aynı uygulamayı yapıyorlardı.

Örneğin:

ENKA Kollektif Şirketi İskenderun Demir-Çelik İşletme müessesesine inşaatın bir bölümü için ihaleye giriyor ve ihaleyi alıyor. İhale alınınca, şirket, ENKA BİR, ENKA İKİ, ENKA ÜÇ, ENKA DÖRT, ENKA BEŞ, ENKA ALTI, ENKA YEDİ gibi isimlere bölünüyor. Alman inşaatın bir bölümünü onlara kendi aralarında bölüştürüyor.

İş bununla da bitmiyor. İnşaatın belirli kesimlerini tâli müteahhitlere, taşaronlara veriyor. Bu tali müteahhit ve taşaronlar çalışan işçiler içinden ustabaşıları seçiyor. Bunların yanına beşer onar işçi vermek suretiyle, bu ustalara işi götürü usulü ile veriyor. Böylece işin içinden çıkılmaz bir çalışma düzeni kuruluyor.

Haksızlığa uğrayan işçi, ilk defa beraber çalıştığı ustaya, ondan sonra tâli müteahhit ve taşaronlara, ondan sonra şirketlere, şirketlerden de genel merkeze kadar uzanan bir zincir halkası ile başbaşa kalıyor. Hiç bir zaman sorumlu bir tek kişi bulamadan boğuntuya getiriliyor.

Tabiî bu şirketler ayrıca Bölge Çalışma Müdürünü ve Müfettişleri satın alıyor. Acil ve tehlikeli işler için savcı ve hakimleri bu kirli işlerde kullanıyorlar. Her gün lokantalarda ziyafet üstüne ziyafet veriliyordu.

Sayın
Nafiz Soyer

Biz Memleket çocuğuyuz. Memleketimizde Sizin gibi iş adamlarının yetişmiş olması biçim için bir haz, bir gurur olmuştur. Zatiniz, tarafıma söz vermiştiniz. Toplu iş sözleşmesi olan işyeri için ayda -5000- Sendikamızca yetkisi alınmış ikinci işyeri içinde ayda 5000 TL. vermeyi. Sayın Nafiz bey siz söz vermiştiniz Bir insana veya teşkilâta ümit verip yerine getirmemek o insanı veya teşkilâtı ne hale düşürür bunun izahını lüzumsuz görüyorum. Tarafınızdan taahhüt edilmiş ve Sendikanıza her ay ödenmesi lâzım gelen -10.000- 1.5.1972 tarihinden buyana hiç ödenmemiştir. En az 30.000 TL.nin 23.2.1973 günü ödenmesi hassaten rica olunur.

B.Sök

İskenderun Demir-Çelik İşletmeleri Umum Müdürlüğünden 40 tane asil işveren iş almış, yapılan sahtekârlıklarla 40 şirket tahminen 300'e yakın şirket görünümüne bürünmüştü. Hazırlanan bu sahte şirketler hukuken hiç bir varlığa sahip değilken, faaliyet olarak işi tamamen onlar yürütüyordu.

Hiç bir haksız işlemin karşılığını almak mümkün değildi. Çalışma durumuna itiraz eden işçi işten atılıyor, hakettiği günlük ücreti dahi verilmiyor. Tuttukları paralı aşağılık kişilerle işçileri dövüyor, şantiye dışına çıkarıyorlardı. İşçiler devletin idari organlarından istifade edemediği gibi, yargı organlarından da en ufak bir destek göremiyorlardı. Sizin anlayacağınız, İskenderun dükalığı kurulmuş, "Cumhuriyet Hükümeti yasaları" iş göremez duruma getirilmişti.

İşveren cephesinin nasıl örgütlü olduğunu kısaca anlattım.

Yapım-İş Faaliyete Geçiyor:

Kurulan sendikanın ne gibi zorluklarla karşı karşıya kalacağı daha önce

yazdığım yazıdan belli idi. Mesele bilinen zorluklarla bitmiyordu. Bir sürü sorun çözüm yolu bekliyordu. Onlara karşı alınacak tavır önemli idi.

Bu nedenle, sendika kurucu heyetini ve yönetim kadrolarını, ayrıca bizi dıştan destekliyen arkadaş gruplarını topladım. Olayları uzun uzun tartıştık ve bir çalışma programı yaptık.

Burada şunu belirteyim: Toplanan arkadaş kadroları çok acemi ve tecrübesiz idi. Bu nedenle herşey benim tecrübelerime dayandırıldı. Benim tecrübelerimin de zaman zaman yetersiz kaldığını belirteyim. Ne zaman hangi olayda yetersizlik gösterdiğimi olayları anlatırken açıklayacağım.

Bu bakımdan, herşeyden önce Yapım-İş için resmi bir adres yeri gerekli idi. Bu yeri tespit işi önemli idi. Zira bu kadar çok sahtekârlık ve hilenin döndüğü bir ortamda ve her türlü ahlâksızlığı siyasi kanaat olarak utanmadan topluma pervasızca açıklayan işveren çevreleri çok zor durumda kaldıkları zaman Yapım-İş yöneticilerine her türlü tuzağı kurmaları işten bile değildi. Ayrıca toplumu terörize etmişler, kişiler yanyana gelmekten korkar duruma düşürülmüşlerdi.

Bu nedenlerden dolayı işverenlerin bu tavırlarını boşa çıkartmak, güçler dengesini tarafımıza çevirmek için, yer önemli idi. Bu iş için bir hafta boyu yer aradık ve bulduk. Bulduğumuz yer, Yıldırım Tepe'de bire birbuçuk metre en ve boyunda bir yerdi. Bu bize yeterli idi. Kiraladık.

Bu yerin özelliği şu idi: bu semtte en çok Elbistanlı, Tuncelili, Mardinli kişiler oturmakta idi. Ve semtin kişilerinin gözleri kara idi. Polis, hiç bir vak'a için soruşturma yapmaya bu sokağa gelemiyordu. Kişilerin terörizmi geçerli idi. Yapım-İş merkezini buraya almakla, bu kişileri de yanımıza almış olduk.

Böylece kısmî de olsa bir tedbir alınmış idi. Bu tedbir yarım da olsa, başka türlüsünü bulmak imkânsızdı.

Bu yer konusunu işverenler bir propaganda aracı olarak kullanmak

istedilerse de, başarılı olamadılar. (Propagandanın özü şu idi: "Bunlar bir kışının oturacağı sandalyeden dahi yoksunlar. Sizin haklarınızı nasıl korurlar?" gibi sözleri işçiler arasında kullandılar.)

Yer meselesi halledildi. Çalışmaya başladığımızı bir bildiri ile işçilere duyurmak gerekliydi. Bildiri için para yok. Ankara'da bastırmayı düşündüm, ve öyle de yaptık. Mimarlar Odası'nda Sâdık Gökçen'i buldum. Bildiriyi verdim, bastırmalarını istedim. Bu işi Sâdık yaptı.

İşyerlerine bildiri dağıtmak, işçileri üye kaydetmek gibi işlere sıra gelmişti. Sendika adına, çalışacak arkadaşları tespit ettik. İşyerlerinde üye kaydederken işveren adamları müdahale ederse, onlara karşı sert tavır alarak işçiler önünde küçük düşmelerini sağlamak, böylece uzun bir zamandır işçilerin ezilen gururunu yüceltmek ve yükseltmek, işveren karşısında hak iddia edebilen bir kişi durumuna gelmesini sağlamak taktiğini uyguladık. Bu taktik çok başarılı oldu.

İşyerlerinde bildiri dağıtılmış, işçiler arasında bir kaynaşma meydana gelmişti. (35) Bilhassa iş saatleri dışında, akşamları işçilerin 50'şer, 100'er kişilik gruplar hâlinde sendikaya akın etmesi, işverenleri şaşkına çevirmişti. (36)

Artık işçiler üzerinde her türlü baskı ve terör uygulanıyor fakat anında işçiler tarafından karşılığı veriliyordu. İşten çıkarılan işçilerin haklarını mahkemeler önünde savunabilmek için teşebbüslerimiz noter yolu ile işverenlere tebliğ ediliyordu. Diğer taraftan, işyerlerinde toplu sözleşme yapılmış olduğunu bildiğimiz halde, hiç bir şeyden haberimiz yokmuş gibi, Bölge Çalışma Müdürlüğüne müracaat ederek toplu sözleşme yapacağımızı bildiriyorduk.

Bu hukuki girişimlerin hiç bir işe yaramadığını,zaman kaybından başka birşey olmadığını biliyordum. Ancak işçiler burjuva hukukunun kendi zararlarına çalıştığının farkında değillerdi. Bu nedenle hukuki yönde çeşitli alternatifler düşünüp girişimlerde bulunuyor ufak bir çözüm noktası arıyordum.

Örneğin, bir Enka şirketi işyerlerinde toplu sözleşme yapılacağına dair 9 ayrı isim altında bildirimde bulunuyor,ilân veriyor,karşılık bekliyorduk.Bu konularda Bölge Çalışma Müdürlüğü baştan sona yanlış cevaplar veriyor, işi çıkmaza itiyordu.

işyerinde 40 müteahhit de aynı durumda idi. Çok az farklı yöntemlerle işi idare ediyorlardı.

Bunun dışında İş Kanunu hükümlerinden yararlanmak için tespit yollarını arıyordum. Ayrıca, Borçlar Kanunu ile işverenlerin işçilere olan bağlantıları arasında irtibat kurmaya çalışıyor, hareketi yerine oturtmak istiyordum.

Sosyal Sigortalar yasasına dayanarak, işçilerin büyük gruplar halinde, örneğin 300-500 kişi birden sigortaya hastalık için çıkması ve istirahat alarak işi kanun yönünden aksatması yoluyla işverenlere isteklerimizi kabul ettirmeye çalışıyordum.

---

(35) (Belge:25) "İşçi Arkadaş" başlıklı bildiri (y.n)

(36) İşçilerin Yapım-İş'te örgütlenmesinin hızlanması üzerine, işverenlerin sendikası da "İlginç" bildiriler yayınlamaya başlamıştı. (Belge: 26) (y.n.)

Bu durum bir buçuk ay kadar sürdü. İşverenler, büyük zararlar görmelerine rağmen, hiç oralı değilmiş gibi tavır aldılar. Gazetelerde bir tek yazı çıkmıyordu. Çünkü işverenler durumu kontrol altına almışlardı.

Bu zorlamalar sonucu Vildan Güleryüz şirketi iş yasalarını uygulamak amacıyla toplantıya geldi. Bir protokol imza edildi. Ancak ertesi günü tüm işverenler Vildan Güleryüz'e kaşı cephe aldılar. O da işi tasfiye ederek ayrıldı.

Vildan Güleryüz hareketini sırf işverenlerin baskısına bağlamak hatalı olur. Zira Vildan'ın aldığı ihaleyi bitirmesine bir ay gibi zaman kalmıştı. İkincisi, protokol ile yeni şartlar yükleniyordu. Bunu uygulama alanından kaçırmak için aradan çekilmek en müsait durum idi. Daha evvelce çalıştırdığı mühendise işi ihale yolu ile devrettim, diyerek, işin içinden sıyrılmak istiyordu.

Bu arada bu şirketin işçileri tam bir bütünlük içinde işverene karşı direniyor, haklarının verilmesini istiyorlardı. Ancak işveren önde gelen işçileri satın alarak hareketi kırmaya yöneldi ve başarılı da oldu. Biz Vildan işçisini tekrar toplayıp işveren karşısına çıkıncaya kadar, işveren hareketlerini yasalara uygun hale getirdi, işi devretti. "İşyerinde denetim yapılsın" dedik. Gelen denetçiler işçilerin iş yasalarından doğan haklarını aldıklarını bir rapor halinde bildirdiler. Böylece Demir-Çelik sahaları içinde büyük bir imkân kaybetmiş olduk.

Ancak, aradan bir hafta geçti: Vildan'dan para alan işçiler, **"Çok kötü iş yaptık, şimdi çalışıp hatamızı düzeltmek istiyoruz"** dediler. Çalışmalarını kabul ettim. Bu işçiler diğer şantiyelerde çalışan işçilerin örgütlenmesini geceleri üstlendiler. Yoğun bir çalışma başladı. Şantiyelerden her gün yüzlerce işçi malumat almaya veya üye kayıt olmaya başladı.

İşverenlerin dayandıkları bütün noktalar her gün yıkılıyor, işveren çevrelerinde huzursuzluk gün geçtikçe fazlalaşıyordu.

Beş veya on senelik işçiler de sendika üyesi olmaya başlamışlardı. Bu durum başlangıçta sendika için iyi bir başarı olarak nitelenebilir. Fakat iyiliğin yanında, bu tip eski işçilerin tehlikeli yanları daha ağır basar. Bu benim diğer şantiyelerde yaptığım teşkilâtlanmaların sonucunda elde ettiğim tecrübe idi. Bu işçiler en ufak bir baskıda derhal paniğe kapıldığı gibi, çevresini de çürüterek elde edilen birliğin bozulmasını sağlarlar. Bu nedenle, bu işçiler hareket içinde hem gerekli, hem de tehlikelidirler. Bunu bilerek, ileride teşkilâtlanmayı bozucu tavırlarına karşı tedbir alınmalıdır.

Bu tedbiri aldım, fakat yine de yetersiz kaldım. Örneğin, hareket içinde en sağlam temel unsurlar, sessiz ve sedâsız harekete katılan, daima tedbirli hareket eden, eski işçilerin tabirlerine göre cahil olan kişilerdi. Bu işçiler konusunda şunu unutmamak gerekti: Zor harekete katılıyorlar, fakat katıldıktan sonra hiç bir tâviz vermeden davayı sonuna kadar savunuyorlardı. Her zaman bu işçilerin büyük desteğini görmüş ve onların yardımıyla birçok olaydan başarı ile ayrılmışımdır. Bu nedenle olayın sağlıklı gelişmesini sağlamak için bu işçilere büyük önem vermişimdir.

Ancak İskenderun şantiyeleri çok özel durum taşımaktadır.

Örneğin:
Sağ görüşlü siyasal eğilimi şantiyelerde hakim kılmak için Demir-Çelik

tesisleri müdürlüğü 2000-3000 komandoyu özel olarak görevlendirmişti. Bunun dışında, her özel şirketin bu tip görevli elemanları vardı. İşçilerin siyasal bilincinin tam olarak işçiler arasında yayılmadığını da hesap edersek, büyük işçi çoğunlukları kendi bindiği dalı kesen Hoca Nasrettin durumunda.. Bu nedenle bize güç ve destek olacak işçiler azınlıkta kalmakta idi.

İskenderun Demir-Çelik Tesisleri Müdürlüğü'nde çalışan işçilerin sorunlarına çözüm yolu ararken, bir noktada işçilerin birliğini sağladık: İşverenlerin sonsuz derecede sömürü yaptığına, sağı da solu da inandırmış, bu intibaı çevreye yaymış idik.

İşverenleri Toplantıya Çağırı:

İş Kanunu hükümlerini şantiyelerde uygulamak amacıyla bir protokolun imzalanması ve Sendikanın tanınmasını amaç güden bir yazıyı Noter yoluyla işverenlere gönderdik. Hiç bir işveren bu çağrıya gelmedi. Bölge Çalışma Müdürlüğüne toplu sözleşme yapacağımıza dair yazılar yazmış, olumlu hiç bir cevap alamamıştık. İşyerlerinin müfettişler marifetiyle denetimini istedik, gelen müfettişler işveren yanlısı tavır aldılar.

Bu durumları daha açıklığa kavuşturmak, büyük ölçüde işçilerin isteklerini yerine getirmek amacıyla Ankara'ya gitmeyi, Başbakan ve Çalışma Bakanına yapılan haksızlığı anlatmayı düşündük. Bu işi yapmak için işçiler arasından bir heyet hazırladım ve Ankara'ya hareket ettik.

Çalışma Bakanlığında daha tesirli bir durum yaratmak amacıyla, CHP'li milletvekili Oral Mavioğlu ile Süleyman Genç'i de yanımıza aldık. Bakanlığa gittik. Bütün sorumsuzca geliştirilen haksızlıkları teker teker anlattık. Bakan, bu durumla yakınen ilgileneceğini söyledi ve zile bastı, Bakanlık Müsteşarını çağırdı. Aldığı notları müsteşara verdi. Ben bu sırada bu harekete karşı çıktım:

"- Bu müsteşar bizim işlerimizi yapmaz. Zira işverenlerin adamıdır. Birçok olayda şahit olduk. Bu işi yapacaksanız Bakan olarak bizzat yapın!" dedim.

Müsteşar benim bu tavrıma çok bozulmuş, aşağıda kapıda bekliyen polise telefon etmiş: **"Bir daha bu adamı içeri sokmayın!"** diye emir vermiş.

Bakanla görüşme bitti. Bakanlıktan çıkarken polis beni çevirdi ve emri söyledi. Bunu Milletvekilleri de duydu. Ne yazık ki bir daha beni Bakanlıktan içeri almadılar..

Çalışma Bakanı ile görüşme bitmiş, fakat iyi netice alınacağı karanlık idi. Bu bakımdan, Gençlik ve Spor Bakanı Orhan Eyüboğlu'nu görelim dediler. Kabul ettik. Bakanlığa gittik. Randevu aldık. Görüşmeye başladık. Bütün olayları anlattık. Yardım istedik. Verilen cevap şu idi:

"- İsmet Demir, senin günahın çok.. Ben bu günahı taşıyacak güçte değilim. Siz Başbakanla görüşün.."

İkinci gün Başbakan Ecevit'le görüşmek için randevu aldık, fakat görüşemedik. Bir hafta daha beklesek, netice aynı olacağı kanaatine vardık. Gelen heyetteki işçiler geri dönmemizi teklif ettiler. Kabul ettim. İşçilere şunu söyledim:

"- İşçi haklarına sahip çıkmamak için, benim şahsımı sizlerin yanında

kötüleyerek, gerçek yüzlerini ortaya koydular. İşte Sosyal-Demokrat denen politika budur"dedim.

İşçiler bakanların tavrına fena halde bozuldular. Şu gerçek ortaya çıkmıştı: İşverenler, demek ki, Bakanlıklardan da büyük ölçüde yardım sağlamışlardı. Bu olumsuz intibalarla İskenderun'a döndük.

Miting ve Yürüyüş:

İşçiler son derecede hızla sendikaya üye olmuşlar ve sendikanın kendilerine çıkar bir yol göstermesini bekliyorlardı. 6 aydır yapılan mücadeleden gazetelere bir satırlık yazı yazdırmak mümkün olmamıştı. Her tarafta bir sessizlik alıp yürümüştü. Bu nedenle, yapılan haksızlığı kamuoyuna yansıtmak amacıyla, bir Miting ve Yürüyüş tertip etmeyi düşündük ve arkadaşlarla konuyu görüştük. Neticede, 16 Haziran tarihinde Miting ve Yürüyüşün yapılması kararlaştırıldı. Miting ve Yürüyüş yapıldı. 20.000 demir-çelik işçisi yürüyüşe katılmıştı.

Bu Yürüyüş ve Mitingde bir konuşma yaparak, 2 gün işverenlere sendikayı tanıma hakkı tanıdım ve 2 gün içinde gerekli anlayış gösterilmezse tüm işyerlerinde işin durdurulacağını söyledim.

Bu Miting işveren çevrelerini paniğe sevkederken, diğer taraftan resmi makamları da alarma geçirmişti. Her tarafta bir telâştır aldı yürüdü. 2 gün dolmuş, hiç bir işveren anlayış yolunu seçmemişti. Üstelik, hareketi kırmak için İskenderun Demir-Çelik Tesisleri İnşaat Müteahhitleri Derneği'ni kurmuşlar, ilk plânda masrafları karşılamak için 1 milyon lirayı derneğin emrine vermişlerdi.

İşverenlerin bu tavrına karşılık işyerlerinde direniş başladı.(37) Tam 20.000 işçi direnişe girmişti. Bu arada Demir-Çelik tesisleri ana kadrolarında çalışan 5.000'e yakın işçi de direnişe katılmak istedi. Ben buna şiddetle karşı çıktım. Çünkü, 5000 işçinin 2000 ilâ 3000 tanesi resmi komando olarak görevli idi. Bunların direnişi kırmak için katılmak istedikleri belliydi. Bu nedenle buna karşı çıktım ve direnişe katılamadılar.

Direniş hareketini Başbakan, Çalışma ve İçişleri Bakanlarına birer telgrafla duyurdum.

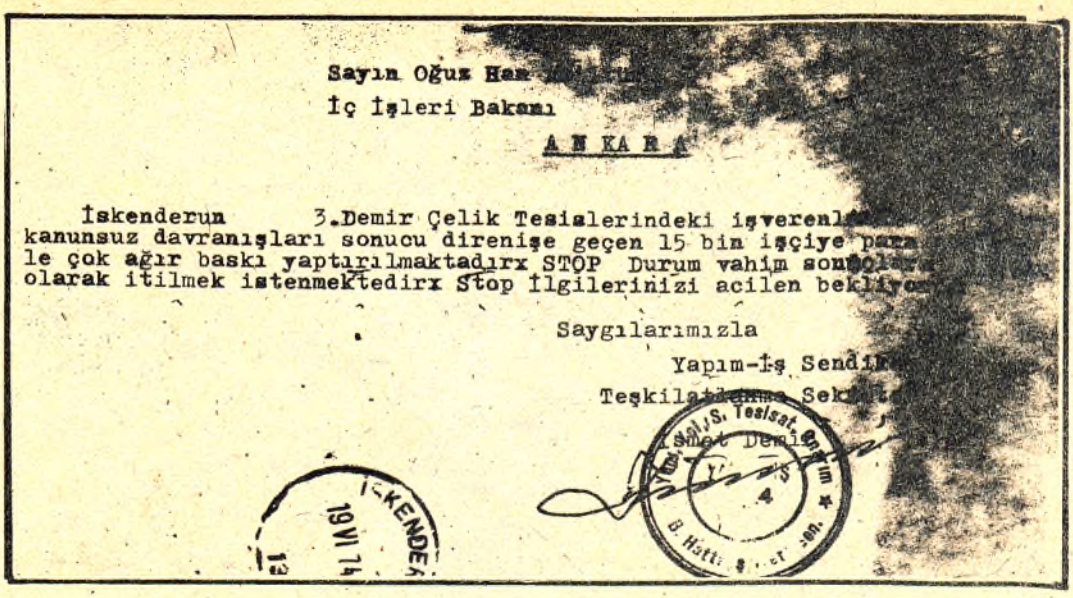
Bu arada Antakya Valiliği işyerlerini emniyet altına almak bahanesiyle işyerlerine askeri birlikleri sevketti. Gelen askeri birlikler ne yazik ki tarafsız kalacağına işverenlerin emrine girmişlerdi. Akşamları işçi koğuşlarına baskınlar tertip ediyor, işçileri dövüyorlar, işbaşı yapmalarını istiyorlardı.Bu durum bana anlatıldı.Telgrafla Başbakana ilettiysem de hiç bir cevap gelmedi. Baskı her geçen gün tazlalaştı.

Sendika olarak işçilere ekmek, zeytin, domates, salatalık veriyoruz. Ancak içecek su yok.Bu işi de Payas Belediye Başkanı çözdü. İşverenler Belediye Reisine tesir etmek istedilerse de, Belediye Başkanı işçileri destekledi. Bu Başkanı gösterdiği yiğitlikten dolayı şükranla anarım.

Direniş üçüncü gününe gelmişti. Demir-Çelik Tesisleri Müdürlüğünde bir toplantı yapılması istenildi.

---

(37) Direniş 18 Haziran 1974 günü başladı. Güvenlik kuvetlerinin işçilere karşı korkunç bir şiddet ve terör uyguladığı, 3 işçinin vahşice katledildiği İskenderun Demir-Çelik direnişi 4 gün sürdü. (y.n)

Sayın Oğuz Han
İç İşleri Bakanı
ANKARA

İskenderun 3.Demir Çelik Tesislerindeki işverenl
kanunsuz davranışları sonucu direnişe geçen 15 bin işçiye para
le çok ağır baskı yaptırılmaktadırx STOP Durum vahim sonuçlar
olarak itilmek istenmektedirx Stop İlgilerinizi acilen bekliyo

Saygılarımızla
Yapım-İş Sendi
Teşkilatlanma Sek
İsmet Demi

İSKENDERUN 19 VI 74 13

Demir Çelik İş. Tesisat Onarım
Y 4
B Hattı

Demir-Çelik'te Toplantı:

Demir-Çelik Tesisleri Müdürlüğünden alman bu davet üzerine işçilerden ve avukatlardan oluşan bir komite kurdum ve Demir-Çelik'e hareket ettik. Toplantı mahalline gelirken gördüğüm tüm yollar asker ve polisle çevrilmişti. İşveren sendikasının adamlarını bir odaya, işverenleri temsilen gelen dernek üyelerini bir tarafa almışlardı. Bizi büyükçe bir salona aldılar. Salonda Vali ve Jandarma Komutanı ile Tesis Müdürü ve yardımcısı vardı.

Ben Valiyi ve Jandarma Komutanını tanımıştım. Bunlar Petrol Boru-Hattı grevinde karşılaştığım Urfa Valisi ve Jandarma Komutanı idi. (38) Onlar beni tanımamışlardı.

Toplantı başladı. Ben isteklerimizi 2 maddede bildirdim. Bu isteklerimiz şunlardı: 1) İşyerlerinde İş Kanunu uygulansın, 2) Sendika tanınsın.. Verilen karşılık çok enteresandı:

"-Burada yaptığınız çalışmaların karşılığını ve işçilerden alacağınız aidatı ilk plânda ödeyelim. Bunlar için şimdilik bir milyon lira verelim. Sonra geri kalan kısmını hesap eder, öderiz". dediler.

Ben de dedim ki:

"-Madem ki para vereceksiniz, neden sendikaya veriyorsunuz? İşçilere verin. Sizin işlerinizi onlar yapıyor.."

Ve Vali beye dönerek, dedim ki:

"-Vali bey, siz Urfa Valisi iken Petrol Boru-Hattı grevinde de işverenleri tuttunuz. Jandarma Komutanı da emrinizde idi. Şimdi de aynı şeyi yapıyorsunuz. Ayrıca, bu teklifler anlaşma yapmaya yeterli değil" dedim.

---

(38) Sözü edilen Hatay Valisi Kemalettin Gazezoğlu ile Jandarma Komutanı Sedat Özgen'dir. (y.n.)

DEMİR - ÇELİK FABRİKALARINDA DURUM GERGİNLİĞİNİ KORUYOR

İskenderun'da 10 bin işçi dün de çalışmadı

Hürriyet Gazetesi (20 Haziran 1974)

Vali benim bu kesin tavrıma karşı, **"Şimdi seni tevkif ettireceğim"** dedi. Ben de:

"-Tevkif edersiniz, amma asla satın alamazsınız." dedim, ve toplantıyı terkettim.

Demir-Çelik sahalarından çıkıp sendikaya gelince tevkif ettiler ve Demir-Çelik Tesisleri içinde eski bir binaya hapsettiler.

DUYURU

18 haziran 1970 tarihinden beri İskenderun Demir Çelik Fabrikaları inşaatında Yapım-İş Sendikasınca yürütülmek ve yönetilmekte olan yasa dışı eylem ile ilgili olarak adı geçen sendikanın basında yer alan iddialarına cevabımız aşağıdadır:

1 — Yasalar gereğince, işverenler toplu iş sözleşmesi yapacağı sendikayı seçme serbestisine sahip değillerdir. Toplu-iş sözleşmelerimizin tamamı, Bölge Çalışma Müdürlüğünce yetkili kılınmış sendikalarla yapılmış olup, tümü ile yasalara uygundur.

2 — İşçilerimizin can güvenliğine büyük önem verilerek, iş emniyetinin gerektirdiği her türlü tedbir alınmaktadır. Nitekim sahada bugüne kadar olan kazâ sayısının bu çaptaki bir iş için dünya istatistiklerinin verdiği rakamların çok altında oluşu da bunun en açık delilidir.

3 — İşçi haklarının hiç bir şekilde sömürüsü bahis konusu değildir. İşçilerimizin her türlü kanuni hakları, zamanında ve noksansız olarak verilmektedir.

Türkiye'mizin en büyük yatırımında canla başla çalışarak emeği geçen Türk işçisinin kanuni haklarının sömürüsünü hiç bir zaman düşünemeyeceğimiz gibi, esasen her türlü sömürünün her zaman karşısındayız.

4 — Demir Çelik sahası dahilinde hiç bir işverenle toplu-iş sözleşmesi bulunmayan Yapun-İş Sendikasının grev olarak nitelendirdiği hareket tümü ile yasa dışıdır.

DURUMU KAMU OYUNA SAYGI İLE DUYURURUZ.

İSKENDERUN DEMİR ve ÇELİK FABRİKALARI MÜTEAHHİTLERİ

Artık işçiler üzerinde şiddet ve terör başlamıştı. Yüzlerce işçi tevkif edildi. Toplu haldeki işçiler üzerine makineli tüfekle ateş açıldı. Bu şiddet ve terörden dağlara kaçan işçiler üzerine asker göndererek sürek avı yapar gibi ateş açtılar ve 3 işçiyi öldürdüler. Ölen bu işçileri dağdan getirip bir kamyonun içine koydular ve işe trafik kazası süsü verilerek, cânice işlenen cinayet örtüldü.

İlerici bir tek gazete işçilerle ilgilenmedi. Bu şiddet hareketlerinin karşısında direniş kırılmış, Yapım-İş yöneticileri hapse atılmıştı.

İşçiler işbaşı yaptılar, fakat asla işverene verimli bir çalışma yapmadılar.

Hapishane:

70-80 kişi hapise atıldık. Bu işçilerin hapishane içinde yiyecek, içecek, sigara ihtiyaçları vardı. Bunları Avukat Orhan Alpan temin ediyordu. Bu

Güvenlik Mahkemesi
Savcı 140
işçiyi tutukladı

● 100 kadar işçinin
sorgusu devam edi-
yor. Kınçan sendika
başkanı bulunamadı.

Cumhuriyet Gazetesi (23 Haziran 1974)

Avukat Adalet Partisi İskenderun İlçe Başkanı idi. 10 senedir kendisini tanıyordum. Namuslu ve yiğit bir adamdı. Kendisine sosyalist süsü veren birçoklarına taş çıkartırdı. Hapishanede 80 kişiye bakmaya söz verdi ve yaptı da.

Ancak, hapishane içinde, ne olduğu belli olmayan bir kişi propaganda yaparak: **"AP'li bir avukat bizi satacak"** sözünü yaydı. "Buna cevap verelim" dedim. Bunu yaptım. Ancak aynı kişi, beni: Komünizm propagandası yapıyor diye, savcılığa müracaat ederek şikâyet etti. Ve benim uzun süre hapiste yatmama neden oldu. (39)

Bu aşağılık kişi Lâtif Güvenç isimli biri idi.

Şunu demek istiyorum: Orhan Alpan bizimle çalıştığı sürece en ufak bir sapma ve yanlışlık yapmadı. Üstelik büyük maddi imkanlar sağlayarak, işverenler karşısında tavır almamıza yardımcı oldu. Adamın en büyük yanlışlığı AP'li olması, sınıflar kavramını bilmemesi, bütün ömrünce kendi çıkarları doğrultusunda çalışmış bir küçükburjuva olması idi.

Kendisiyle bulunduğum zamanlarda bana şunu derdi: **"Fakir fukarayı koruyan biziz. AP'li bir Avukatı işveren adamı olarak gösteremezsin."** Bu sözü, İskenderun için adeta doğru idi. Demir-Çelik'te iş alan müteahhitlerin tümünün avukatları CHP'li idi. Orhan Alpan bu durum karşısında gurur duyuyor ve övünüyordu.

Bazen telefonu açıyor, **"CHP'lilerin hepsi sahtekâr ve sömürücüdür"** diye telefonda CHP'lilere bağırıyor, sonra dönüp, **"Gördünüz mü? Karşılık dahi vermiyorlar, çünkü bunlar namussuz kişilerdir".** diyordu.

---

(39) Direniş nedeniyle tutuklanan İsmet Demir, daha uzun süre içerde tutulmak için, hapishanede tezgahlanan bir provakasyon sonucu; İskenderun Ağır Ceza Mahkemesinin 20.11.1975 günlü kararı ile, Komünizm propagandası yaptığı gerekçesi ile, T.C.K'nun 142/1-4 maddelerine istinaden 1 SENE AĞIR HAPSE mahkum olmuş,ancak Yargıtay 8.Ceza Dairesi 1976/1248 esas ve 1976/3936 no.lu kararı ile İskenderun Ağır Ceza Mahkemesinin anılan kararını bozmuştur. (y.n.)

İskenderun Demir-Çelik tesislerinde şimdiye kadar 396 işçinin iş kazasında öldüğü açıklandı

İskenderun Demir-Çelik'te 12 bin işçi, toplumsal güvenlik istiyor

Cuhan YURTÇU

Cumhuriyet Gazetesi (30 Haziran 1974)

Bizim de izlediğimiz kadar, gerçekten söylenen sözler doğru idi. Bu nedenle, Ecevit'in Başbakan olduğu bir hükûmet işbaşında iken, işçilerin sürekli olarak "İşçi Ecevit!" diye slogan atıp yardım bekledikleri Ecevit'ten en ufak bir yardım gelmemişti. Sadece, alay eder gibi, hapishaneye telgraf çekerek hareketimizde başarılı olmamızı istemişti.

Birbiri ile çelişen bu kadar güzel örnek bulmak mümkün değil. Bir tarafta başarı telgrafı.. Diğer tarafta, "İşçi Başbakan Ecevit"in emrindeki askeri birlikler işçiler üzerine ateş açıyor,3 işçi öldürülüyor.. Ve ölüler ortadan kaldırılıyor...

Bu olayı Sosyal-Demokrasiye bel bağlayanlar iyice incelemelidir. Halka CHP ne getirecektir, açıkça belli oluyordu.

Yol-İş Federasyonu:

Hapishaneden çıkalı bir hafta olmuştu. Arkadaşlarla geçmişin muhasebesini yapmak gerekiyordu. Ancak arada geçen 8 ay gibi bir zaman içinde arkadaşların büyük çoğunluğu dağılmıştı. İşyerlerinde işçiler ile işveren arasındaki mücadele ise bir kördöğüşü hâlinde devam ediyordu.

Sorunlara kesin çözüm bulmak gerekiyordu. Bir evvelki direnişi tekrar başlatmak, bir çıkmaza saplanmaktan öteye gitmezdi. Bir evvelki direnişteki baskı ve terörün izi işçilerin üstünden kalkmamıştı.

Yol üstüne yüzü kapalı işçileri yatırıp çiğnetmek, işçilerin gözü önünde Jandarma Albayının Türk Bayrağını yırtması ve benzeri olaylar işçilerin gözünde büyümüştü. (40) Askeri birliklerin dağda sürek avı yapar gibi

(40) (Belge: 27)

işçi avlanması, bir taraftan nefret ve kin hislerini beslerken, diğer taraftan da gözdağı olmakta devam ediyordu. Komandolar ilerici işçileri tehdit ediyor, üzerlerinde baskı ve terör havası estiriyorlardı.

Bu nedenle ikinci bir direnişin benim kanımca başarı şansı azdı. Böyle bir direnişin başarılı olacağını ileri sürenler de vardı. Tecrübe edilmedi. Görüşler ortada kaldı. Çünkü ben direnişin tekrar başarılı olacağına inanmıyordum. Bu nedenlerle olmadı.

Mevcut arkadaşlarla bu konuları tartışırken, Yol-İş Federasyonundan bir teklif geldi. Yol-İş'in önerisi şu idi:

"- İşkolu seviyesindeki yetkimizi kullanarak işverenler nezdinde bir toplu iş sözleşmesi yapacağız. Ancak işçiler sizi tanıyor. Bizi destekleyin, işçiye hizmet götürelim.." dediler.

Bu teklif cankurtaran simidi gibi birşeydi. Teklifi incelemek üzere Ankara'ya gittim. Yapılan görüşmeler sonunda pürüzlü bir konu kalıyordu, o da şu idi:

Yol-İş Federasyonu işkolu seviyesindeki yetkisini kullanırken işverenler yapılan çağrıyı kabul etmedikleri takdirde grev kararı alınması gerekli idi. Grev kararı alınması içinde, Federasyona bağlı sendikanın toplu iş sözleşmesi çağrısı yapması ve bu sendikanın grev kararı alıp Federasyonun grevi uygulaması gerekiyordu. İskenderun'daki toplu sözleşmeler Federasyona bağlı sarı bir sendika tarafından yapılmıştı. İş çatallaşmıştı. Zira bu sendika yüzünden direniş yapılmış, binlerce işçi bu sendika yüzünden işinden atılmıştı. Şimdi işbirliği nasıl yapılacaktı?

Bu hassas konuda kendim karar vermemek için, durumu arkadaşlarla konuşmak üzere İskenderun'a gittim.

Bu olayda iki noktanın çözüme kavuşması gerekli idi:

Birincisi: Bu sendika ile şimdiye kadar karşılıklı mücadele edilmiş olması,

İkincisi: Bu sendika ile Federasyon aracılığı ile anlaşma olduğu takdirde, bizimle birlikte çalışan bazı işçileri para karşılığı satın almaya çalışacağı meselesi idi.

Konuyu arkadaşlarla konuştum ise de, hiç biri bu konularda görüş ileri sürüp olaylara çözüm getirici öneride bulunmuyordu.

Bu nedenlerden dolayı, biz işçilerle konuyu iyice konuşup sağlam adım atabilirsek netice alırız, yoksa sonuç alınmaz idi.

Federasyon bize teminat verdiği takdirde bu işe gireceğimizi bildirdim. Federasyon harekete geçti. Sarı sendikayı kontrol altında tutmak için ben sürekli bu sendikada duruyor, gelen işçilerle konuyu görüşüyordum.

İşverenler Yol-İş'in çağrısına uymadılar. Bu nedenle GREV KARARI ALINDI. Greve evet demeleri için işçilerle konuştum ve greve evet dedik. Netice buraya kadar başarılı idi. Ancak grev kararına işçilerin evet demesinden sonra Yol-İş'in tavrı değişti. Bizi terk etti. İşverenlere yanaştı.

Bu tavrı eleştirmek için tüm işçilerin Demir-Çelik tesisleri müdürlüğü önünde toplanıp olayı protesto ederek toplu sözleşme yapılmasını talep etmelerini istedik. Ancak zamanın çok kısa olması nedeniyle şantiyeleri tam olarak örgütleyemedik. Müdüriyet önüne 3-4 şirket işçisi gidip protesto gösterisinde bulundu.Ama netice değişmedi.

Bu olay üzerine büyük bir sorumluluk benim üstümde kaldı. Beni bu konuda eleştirenler çıktı.

Bu olaylar üzerine şunu söyleyeceğim: Yol-İş bu işverenlere karşı biraz daha direnebilseydi, çok iyi neticeler almamız işten bile değildi. Aylık 600 lira zamla yetindiler. Bu pis manevralı işe girmesek, işçiler hiç bir zam yüzü göremiyeceklerdi. Böylece iki taraflı pis sonuç alındı. Bir ihanete uğradık.

Bu Federasyonun da Sosyal-Demokrat olduğu düşünülecek olursa, Sosyal-Demokratların olaylar karşısında ikinci kez pisliği ortaya çıkıyordu.

Yol-İş için yapılan eleştirilere şu cevabı vermek istiyorum.

İşçi hareketleri her zaman başarılı sonuçlarla bitmez. Önemli olan işçiler lehine geliştirdiğin tavrı işçilerin benimsemesidir. Bu olaylar sonucu işçilerle yaptığım konuşmalar sonunda, işçiler: **"Sen olmasan, biz bu zammı ve sosyal hakları alamazdık."** dediler. Böylece işçilerin bakış açıları bir kere daha ortaya çıkıyordu. Olayları tamamen ekonomik yönden ele alıyorlar. Siyasal değerlendirme yapmıyorladı. Bu görüşe göre değerlendirme yapılırsa, yapılan iş hatalı gözükmüyordu.

Bu olay bir noksanlığımızı vurguluyordu: Demek ki siyasal bir görüş açısı götürememiştik.

Bu nedenle, İskenderun'da gerek işçi görevlendirilmesinde, gerekse işçilerin örgütlenmesinde ne gibi konuşmalar yapıldığını kısaca anlatacağım. Çünkü bu yazıyı okuyan arkadaşlar tam değerlendirme yapabilsinler, istiyorum.

Biz de korkmadan doğrularımızı ve eğrilerimizi gözönüne sermeden çekinmiyelim. Yoksa yarının kurulacak sosyalist ülkesi insanlarına ihanet etmiş oluruz.

● İşçi örgütlenmeleri üzerine konuşmalar

1- Birlik ve Beraberlik neden gerekli?

İşverenler yıllar yılı işçiler üstünde hakimiyetlerini sürdürmek, daha çok sömürmek ve kazancı üstüne kazanç koymak amacıyla geniş bir propaganda ağı kurmuştur. Eline geçirdiği parayı silâh olarak kullanmasını çok iyi bilmektedir. Senin, alınterin, göz nurun karşılığı elde ettiğin parayı, kendisinin sana velinimeti olarak tanıtmıştır.

"-Ben sizin velinimetinizim. Birçok zorluklarla uğraşıp iş elde ediyorum. Sonra bu işi yapmak için sizlere büyük fedekârlıklar ederek iş veriyorum. Aslında sizlere verdiğim para çoluk çocuğumun nafakasıdır. Siz de aldığınız bu paralarla çoluk çocuklarınıza bakıyor, kendi geçiminizi sağlıyorsunuz. Ben olmazsam, sizler aç, susuz kalır, evde çocuklarınız perişan olur.." gibi sözleri devamlı sizlere söylemekte veya adamları vasıtası ile söyletmektedir.

Bu ileri sürülen işveren sözleri doğru mu? İlk defa bunu inceleyelim.

İşverenlerin bu tezleri tamamen uydurma ve kendi çıkarları uğruna kullandıkları bir silâhtır.

Herşeyden önce her değerin yaratılması için emek lâzımdır.

Kırsal alanda köylü: buğday, arpa, nohut, mercimek gibi çeşitli mahsul eker, elde ederken bir emek sarfeder. Şehirde işçi işgücünü satar, her türlü teknik makineyi yapar; değer yaratır.

İşte işveren hırsızlık ederek, yaratılan bu değere el koyar. Bunu götürüp piyasada satar ve kazanç elde eder. Elini sıcak sudan soğuk suya vurmadan milyonlar kazanır. Sonra bu kazançtan, işçilerin ölmemesini sağlamak için bir miktar para (ücret) verir.

Demek ki, her türlü değeri yaratan ve insanlığı aydınlığa kavuşturan insan emeğidir. Velinimet işte bu emektir.

Buna göre işveren yalanlarına inanmaya artık son verelim. Haklarımızı arayalım. İnsan gibi geçim sağlayacak ücrete kavuşalım. Çoluk çocuğumuzun yanında gezerken başımız dik olsun.

Yıllar yılı işverenlerden himmet bekledik. Ne netice alındı? Hiç. İşveren insanı ne öldürür, ne de ondurur. Bu gerçeği gözden kaçırmayalım.

İşveren yanında hasta bir adam gibi yaşayıp taksitle ölmektense haklarımızı elde etmek için yiğitçe ölmek yeğdir. Bu yiğitlik ve mertlik bizim tek onur madalyamızdır.

İşverenler kahpece kaypak tavırlarla bize yanaşmakta, bizim yiğitlik ve mertlik tavrımızdan aşırı derecede istifade etmektedir. Bugüne kadar bütün fedakârlıkları işçiler olarak biz yaptık. Bakalım, biraz da işverenler yapsınlar. O zaman, koç koyundan nasıl ayrılırsa, iyi ve kötü de ortaya çıkacaktır. Çünkü işverenler kazançlarının en ufak bir parçasından vazgeçmiyeceklerdir. Yarın bir grev olsun, kim dost, kim düşman daha iyi anlayacaksınızdır. Artık aldanmaya son verelim. İnsanlığın gerçek velinimeti insan emeğidir dedik. Bu büyük ata sözünü hiç unutmayalım. Yaşadığımız sürece bize bu gerçek yol gösterecektir.

İşverenler bir tilki kurnazlığı ile şimdiye kadar çalışan tüm insanların yarattıkları değerlere el koyup aşırı kazanç elde etmekte sonra da kendilerini bir efendi gibi tanıtıp sırtüstü yatmaktadırlar. Bu onların yeteneğinin fazlalığından değil, ahlâksızlık ve haksızlığı baş tacı edip her türlü sömürüyü kendileri için hak kabul etmelerindendir. Bu elde ettikleri kazancı kayıp etmemek için, insanlar arasında her türlü hile ve tertiplere başvurmak, yalanları bir gerçek gibi topluma kabul ettirmek, kendi propagandalarını yapacak zayıf karakterli kişiler bulup onlar vasıtası ile çevreyi etkilemek suretiyle, yaşama yöntemlerini geliştirmişlerdir. Ekonomik yönden insanların midesine el atmışlardır. İstedikleri kişiyi istedikleri zaman aç bırakıyor, isterlerse karnını doyuracak imkân veriyorlar.

İnsanlar arasında sahte milliyetçilik kılığına girerek, kendilerini üstün bir ırk insanı gibi göstermeye yeltenmekte ve başarılı olmaktadırlar. Toplumumuz içinde yaşıyan insanlara: "Sen Türksün, sen Kürtsün, sen Lâzsın, sen Çerkezsin, sen Abazasın, sen Arapsın, Boşnaksın, Gürcüsün" diyerek insanları milliyetlere bölmekte, bununla yetinmeyip, dini inançlarına el atmakta: "Sen Müslümansın, sen Alevîsin, sen Katoliksin, sen Hristiyansın.." diyerek, insanların inanç noktalarına el atıp onları kendi

çıkarları uğruna parçalamaktadırlar.Zira, bu kadar bölünmüş insan topluluklarını yöneltmek ve sömürmek çok daha kolay olduğu için, işverenlerin bir numaralı politikası "Böl ve Yönet"tir.

Artık biz, bu çirkin ve ahlâksızca oynanan oyunlara son verelim. Birlik ve beraberliğimizi sağlayalım. İşverenlerin karşısına haysiyetli bir insan olarak çıkıp haklarımızı savunalım.

İşverenlerin dini, imanı ve vatanı yoktur. Onun barındığı tek yer sömürünün bol olduğu yerdir. Bu sahte milliyetçilere asla inanmıyalım. Yoksa bindiğimiz dalı kesen şaşkın insanlara döneriz. Düşmanı kendimize güldürürüz.

Düşünün bir kere: Dün sizinle birlikte işçilik yapan bir kişi aranızdan sıvrılıyor ve birden bire patron olup çıkıyor. Bu ne demektir? Çalışmakla patronluk elde edilse idi, bütün işçilerin patron olması lâzımdı. Demek ki, çalışma, patron olmak için yeterli değildir. Başkalarının kazançlarından kârlar elde edilmedikçe, sermaye temin etmek mümkün değil. Bol paralar sömürü olmadıkça elde edilemez. Artık sırtımızdaki bu kenelerin fazla yaşamasına müsaade etmeyelim. Onlar sırtımızda oldukça bizim kanlı canlı olmamıza imkân yoktur.

İşverenlerin kendilerini ilâhi bir varlık haline getirerek kutsallaştırmak için her türlü oyunlara başvurduklarını unutmayalım.Kendileri ile uğraşmanın imkânsızlığını topluma kabul ettirmek için, ellerine geçirdikleri Devleti bu sömürü alanı için son dakikasına kadar kullanmaktadırlar. Bugün için sözde bizim olan Devlet, aslında işverenlerin devletidir ve bir sömürü aygıtıdır.

Bu nedenledir ki, devlet ve onun yöneticisi hükümet işverenlerindir. Bunun en güzel örneğini grevlerde görmekteyiz. İşçiler işverenden haklarını almaya sonuna kadar kararlı ise, hükümet hemen askerini, polisini işçinin üstüne yürütmektedir. Oysa hiçbir işverene baskı yapmamaktadır. Bu açıkça taraf tutmadır. Bizi bu olaylar uyandırmalıdır.

İşverenlerin en büyük silâhı devlettir.Bu gücü ellerinde bulundurmak için yapmayacakları ve başvurmayacakları iş yoktur. Yıllar yılı, ellerindeki devlet gücü ile, hâkimiyetlerini sürdürmek için, insanlığın kültürüne, dinine, örf ve âdetlerine kadar herşeyde söz sahibi olmak için, bütün imkânları seferber etmişler ve başarılı da olmuşlardır.

Ancak çağımızda insanlık büyük uyanış içindedir. Bugün dünya ülkelerinin yarısı zincirlerini kırıp atmış, kendi halkını söz sahibi yapmış, devleti ele geçirmiş, halk hükümetleri kurarak sosyalizm bayrağını dalgalandırmaktadırlar. Geri kalan ülke halkları da hızla bu sömürü ağını yırtıp atmak için dişe diş, başa baş mücadele yürütmektedirler. Eninde sonunda başarı halkların olacaktır. Artık büyük balık küçük balıkları yiyemiyecektir. Çünkü küçük balıklar yaşama savaşını öğrenmişlerdir. Kendilerini korumanın çarelerini bilmektedirler.

Sırası gelmişken bu balık hikâyesini de anlatayım:

Denizlerde yaşıyan küçük küçük Mercan balıkları vardır. Bunlar düşmandan korunmak için sürüler halinde yaşarlar. Ne zaman bir Mercan sürüden ayılırsa, büyük balıkların avı olur. Bu nedenle Mercanlar sürüden ayrılmazlar. Sürüler halinde yaşıyan Mercanlar ise, ne zaman bir saldırıya uğrayacak olsa, üstlerinde bulunan ince ince pulları denizin üstüne bırakırlar. Bu pullar büyük balıkların gözlerini dalar ve Mercan sürüleri bu sırada düşmandan kurtularak yaşamlarını sürdürürler.

Demek oluyor ki, bu deniz kanunu, bugün için toplum hayatımızda da önemli yeri olan bir olaydır. Bizlere örnek bir harekettir.Bizler teker teker işveren karşısında daima kaybederiz. Amma birlik ve beraberliğimizi sürdürürsek, her hakkı elde ederiz. Mercanların yaşamı bize örnek olmalıdır.

Artık kaderin, mukadderatın sırları çözülmüştür. Demek ki insanlığın alnına böyle yazgı yazılmamıştır. İnsanlığın gelişme devresi içinde, toplumda söz sahibi olmak için, birtakım kişilerin çıkarlarını koruması için uydurulmuş bir olaydır, safsatadır bunlar.

Kader ve mukadderat üzerine bir örnek vereyim.

Anadolu köylerinden 20-25 yaşlarında bir delikanlı şoförlük mesleğini öğrenmiştir. İş aramaktadır. Fakat aradığı işi bulmak imkânı yoktur. Yeni bir meslek sahibi olmuştur. Bu yolda çalışıp anne babasına bakmak, evlenmek ve toplum içinde itibarlı bir insan olarak yaşamak istemektedir. Bu nedenle bu mesleği değerlendirmenin zorunlu olduğuna inanmaktadır. Anne babasına baskı yaparak, bir tarla satmak suretiyle taksitle bir araba almıştır.Araba taksitle alınırken anne babanın diğer tarlaları da ipotek edilmiştir. Finans-Kapital bu ipotek işlerini de az görmektedir; bu bakımdan, parasını bir an önce almak için aylık taksitleri de çok yüksek yapmaktadır. Bir insan günde 12 ilâ 14 saat çalışma karşılığı bu taksitleri zorla ödemektedir.

İşte bu anormal şartlar altında alınan arabanın borcunu bir an önce ödemek için şoför her gün 14 saat çalışmak zorundadır. Bu arabanın alındığı ilk 2 veya 3 ay içinde şoför genç ise bu kötü çalışma şartlarına ayak uydurabilmektedir. Çalışma kişinin bünyesi zayıf ise, her gün araba üstünde uyuklamaya başlayacaktır.

Ve bu uykusuzluk halinin getirdiği tehlikeden belki bir gün kurtulacak, fakat ertesi günü uyumak suretiyle araba ile birlikte uçuruma yuvarlanacaktır. Böylece, "kaza" neticesi kişi ya ölmekte veya sakat kalmakta, araba ise kullanılmaz hale gelmektedir.

İşte biz bu "kaza"nın neticesine hiç bir zaman kader veya mukadderatla bağ kuramıyacağız. Bu Finans-Kapitalin çıkarları uğruna yapılan kazanın ta kendisidir. Ölen veya yaralananın başına, Vehbi Koç'un hesabına bu belâ gelmiştir. Bütün olaylar iyice incelendiğinde, işin hiç bir zaman kader veya mukadderatla ilgisi olmadığı anlaşılır.

Biz işçiler bu gerçekleri görerek yaşama koşullarımızı ona göre değerlendirmek zorundayız. Örneğin, şoför, aşırı taksit ödeme zorunluğunda olmayarak 8 saat çalışma şartlarına sahip olsa idi, bu kaza hiç bir zaman olmayacaktı. Olacak olsa dahi, bin olaydan biri olacaktı. Kaza neticeleri azalacak ve daha emin seyahat etme olanakları ortaya çıkacaktı.

Bu durum finans-kapitalin hesabına gelmez.Zira çok kazanç elde etme olanağı yoktur. Bu özgür ve hürce çalışma olanağını halk sosyalizmi kurarak kazanacaktır. Bu nedenle sosyalizm işçiler ve köylüler, küçük esnaflar vesair halk tabakaları ve zümreleri için korkulacak birşey değildir. Korkacak biri varsa o da Vehbi Koç'tur. Vehbi Koç ve benzeri zenginler kendi çıkarları uğruna nasıl insanlar üzerinde baskı ve terör kurarak yaşamak eğilimindeyse, biz de birlik ve beraberliğimizi kurarak kendi haklarımızı koruyalım.

Bunları unutma (41)

İşyerindeki YİS Sendikası temsilcilerine danışmadan hiçbir kağıda imza atma.
Çok sıkışırsan sendikaya müracaat et.
Vaktin oldukça, özellikle Cumartesi günleri sendikaya uğra, arkadaşlık et.
Her girdiğin yeni işte işyerinin durumunu derhal sendikaya bildirir.

Haklarımız-Görevlerimiz:

Hak verilmez alınır.
Devletin görevi; çalışanların adaletli bir ücret almaları için tedbir almaktır.
Devlet, devlet ise Teb'asına iş bulur.
Sendikalı işçiler, sendikasız işçileri uyarmakla görevlerini yaparlar.
Senin işyerindeki emniyetin, bütün işyeri arkadaşlarının sendikalı olması ile mümkündür. İşyeri arkadaşlarını aynı işkolunda başka işyerlerinde çalışan hemşehrilerini ve tanıdıklarını YİS'e yazdır.

Sendika Nedir:

Sendika, işçi sınıfının hayat ve hak savaşı okuludur. Dün yalnızdın, bugün YİS'e girdin, arkanda senin gibi milyonlarca arkadaşın var. Sendikaları, kapitalist sistemin sömürme aracı sayan görüşe karşıyız. Sendika, yurt ve dünya olaylarının tüm şartlarını inceleyen ve değiştiren bir teşkilâttır.

Savaşımız:

İşçinin kendisini ve çoluk çocuğunu, en modern seviyede geçindirecek geliştirecek bir ASGARİ ÜCRET için savaşıyoruz.

İşçiyi açlığa ve işsizliğe mahkum etmek, bir hak olamaz. Üretimi durdurma ve anarşiye uğratma olan ve adına LOKAVT denen, üretim GERİCİLİĞİNE karşıyız.

YİS Nedir

YİS, özellikle Lumnus ye Pipe-line boru hattı grevleriyle örnek olmuş Türkiye'deki en büyük yapı işkolu sendikasıdır.

YİS Türkiye'nin ve genel olarak insanlığın gidişi, politik ve ekonomik durumu, konuları ve geleceğiyle yakın ilgilenir.

YİS, din, ırk, cins, felsefi inanç ayrımına karşıdır.

YİS: her üyenin, her kademedeki yöneticiyi en acı gerçekçilikle eleştirmesini rica eder.

YİS; Türkiye'nin az gelişmiş, geri bırakılmış bir ülke olduğunu bilen, bu bilinçle davranan, yurdun az gelişmişliğini, geri bırakılmışlığını kökünden kazımaya and içen bir sendikadır.

YİS: yaptığı toplu sözleşmelerle saat başına 100 ila 150 kuruş ücret zammı, 350 kuruş yemek bedeli, çocuk başına ayda 20 TL. çocuk zammı, 5000 TL. toplu sözleşme pirimi, haldeki ve geçmişteki yolda geçen zaman paralarını, yüksek doğum, ölüm ve evlenme yardımlarını, çeşitli yüksek tazminatları alabildiğini ve saat ücretlerini vasıfsızlar için 350, vasıflılar için 475 ve kaynakçılar için 11.00 kuruşa çıkartabildiğini ispat eden yapı işçilerinin sendikasıdır.

---

(41) Bu bölümde yer alan sloganlar YİS Kimlik Cüzdanından alınmıştır. (y.n)

Grev ve Toplu Sözleşme

Grev: işçiyi işçi yapan, kanunlar getiren, ileri teknik ve ileri medeniyet yaratan sosyal bir savaştır.

En yüce hak, en güçlü grevin sonunda.
İşçi sınıfının toplu sözleşme ile yalnız hayat pahalılığına karşı koyması yerinde saymak olur.

Grev erteleme kararı, Türk adaletinin hükümet emrine alınması kadar büyük bir haksızlıktır.

İş, Ücret ve İşçi Sınıfı:

Ücret, yapılan işin değil, işgücünün karşılığıdır.
Bütün işçi sınıfı birbirinin eşit kardeşidir.
Kuvvet birlikten doğar.
Sendikalar işçi sınıfı için dahi bir egoizma alanı, dar kafalılık teşkilâtı, zindan içine kapanmış tarikat tekkesi olamaz. Bunun için: Türk işçisinin bizzat kendi gücüyle yarattığı ve güttüğü: köylü, esnaf, aydın teşkilâtlarıyla ahenk kurduğu bir işçi konfederasyonu için savaşıyoruz.

İşçiler - İşverenler ve Devlet

İşverenlerin vergi kaçakçılığını gerçekten önlemek ancak işçilerden vergi almamakla olur.

Tasarruf bonosu ile işverenlere sermaye sağlamak için çalışanların nafakasını kesmek, sosyal cinayettir.

İşçi tarafından denetlenen bir Çalışma Bakanlığı istiyoruz.
İşçi parası ile kurulan Sosyal Sigortalar Kurumu, işçi sınıfının emrinde çalışmalıdır. Hastanelerdeki doktorlar da işçi sınıfı tarafından tayin edilmeli ve değiştirilmelidir.

Özel sektöre maskeli soygun alanı olup, halkın kontrolunda olmayan kamu sektörcülüğüne karşıyız.

Sınıf Şuuru, Milliyetçilik ve Demokrasi:

Sınıf şuuruna sahip olmayan işçi, haklarını alamaz. İşçiyi işveren uşağı ve Kapıkulu yapan,derebey artığı sarı sendika eğitimini yok edeceğiz.

Türkiye'deki her sosyal sınıf, tabaka ve zümre; anayasa, demokrasi, milliyetçilik, vatanseverlik, kuvayı milliyecilik, anti emperyalistlik, anti feodalistlik, devrimcilik ülkülerini işçi sınıfından öğrenmelidir.

Emperyalist sömürücülerinden yardım almak vatan hainliğidir.
Keyfilik; kişi ve zümre imtiyazı yaratanlara karşı yığınların şartsız kayıtsız direnmesi ve girişkenliği bir haktır.

Yurt ve Dünya

Bir milyar insan açlığın pençesinde. Açlık, Türkiye'mize de geliyor. Türkiye nüfusu, çoğalmada dünyada üçüncüdür. Yurdumuz ve bölgemiz, öldürücü yabancı nükleer silahlara yataklık etmemelidir. Kıbrıs'ta Türk kanı dökülmesinin Amerikan ve İngiliz üslerinin yerleştirilmesi için olduğunu öğrendik, unutmadık, unutmayacağız.

1967 yılındaki dış borçlarımızın yekunu 39 milyar TL.dir. Türkiye'de her

çocuk 22.000 TL.borçlu olarak doğuyor. Nüfusun % 23,7'si işsiz. Türkiye'de 600 bin veremli, 35 bin frengili, 2 milyon trahomlu var"

YİS kimlik cüzdanında yer alan bu sloganları Sâdık Göksu kendisinin yazdığını ve Doktor'a sorduğunu söylemişti.

Buraya kadar birtakım konuşmalar ve sloganlar yazdım. Bundan maksadım şu: İşçiler üzerinde konuşmalar olumlu sonuçlar vermektedir. Fakat gerçekten işçinin özüne dayalı bir grev veya direniş yapılırsa, konuşmalardan da daha çok olumlu sonuçlar alınmakta, yapılan hareketi işçiler senelerce unutamamaktadır. Bu nedenle bu iki konu birbiriyle sıkı sıkıya bağlıdır.

İşçilerle ilgili konuşmayı burada kesiyorum.

●

Yol-İş Federasyonu ile geliştirilmek istenen konular Sendika militanlarınca olumlu karşılanmıyordu. Verilen güçlü bir mücadelenin mağlubiyetini militan kadrolar hazmedemiyorlar, sonucu anarşiye dayanan ve bir netice alınmayan düşünce ve davranışları ileri sürüyorlardı. Olaylara hep kısa vâdeden bakılıyor, uzun vâdeli kavga ve sonuçları hesap edilmiyordu.

İşte işçi sınıfı mücadelesinin can alıcı noktası bu idi. Uzun vâdeli kahredici çalışma programını göze almak, kitleler içinde kayıp olup gitmeyi göze almaktı. Halbuki herkesin gözünü kamaştıracak biçimde yiğitçe bir mücadele verilmişti. Militanlar bu hazır sonuçtan nasiplerini almak ve rütbelenmek gibi en tabii isteklerini ön plânda tutuyorlardı. Verilen mücadelenin sonunu görmek istemiyorlardı.

Gerçi yiğitçe ve güçlü bir mücadele verilmiş, fakat finans-kapital devlet aygıtını da kullanarak bizleri mağlup etmişti. Bizim görevimiz bu mağlubiyette paniğe kapılmadan geri çekilmek ve daha ileride verilecek güçlü kavganın plânlarını yapmaktı. Birçok olumsuz eleştirilere rağmen öyle yaptım. Onurlu bir çekilme yaparak mevzilendik. Yeni bir taarruz için herşey hazırdı. Ancak hapishanede yakama yapışan kanser illeti yakamı bırakmadı, hasta düşürdü. Finans-kapitale yeni bir hücüm etme olanağını tanımadı.

Yol-İş Federasyonunu araya sokmak; yeni bir toplu sözleşme yaparak işçilere az da olsa birtakım haklar elde etmekti. Bilinçsiz işçi kadrolarını yılgınlığa düşürmemek ve verilen her mücadelenin sonunda bazı haklar elde etmenin mümkün olduğunu işçilere göstermek istiyordum. Ve öyle de yaptım.

Gerçi Sendika olarak biz büyük kayıplara uğradık. Bu sonuç Sendikada görev alan arkadaşlara göre normaldi. Ne de olsa mağlubiyetin olumsuz etkileri Sendika kadrolarını da etkilemişti. Bu bana yöneltilen eleştirilerden belli oldu. Bu olay bizim iç bünyemizdeki durumdu, eleştirisi yapılarak yaralar sarılabilirdi. Öyle de yapılması için çok olumsuz eleştirilere göz yumdum. Eleştiriler organ dışı olduğu için cevap vermedim.

İşçilerle ilişkiyi çok daha değişik bir gözle görmek gereklidir. Bize göre çok az alınan ücret onlarca bir değer, kıymetti. İşte bu hassas konuyu kavrayan birkaç tane işçi ileride açılacak işyerlerinde kavgayı başlatmaya yeter ve artar bile. Yeter ki sen işçiler adına yürüttüğün kavgayı namuslu ve

yiğitçe, işçilere kabul ettirerek yap. Onlar neden mağlup olduğumuzu, daha iyi sonuçlar alamadığımızı senden benden daha iyi hesap ederler. Senin benim göremediğimiz kavga içindeki olayları mit'leştirerek yeni çalışma alanlarına götürürler. Zira çıkarlarının seninle birlik olmakta olduğunu bilirler.

Yönetici arkadaşlar bazı olumsuz tavırları büyüterek kendilerini kitlelerden soyutlamasınlar.

Sakın yanlış anlaşılmasın. Bu olayları anlatırken mesuliyetten kaçarak, olayların olumsuz yanlarını ele alarak, bazı arkadaşları suçlayarak kendimi temize çıkarmak istemedim. Aksine bütün mesuliyetin olumlu ve olumsuz yanları ile birlikte şahsıma ait olduğunu belirtmek isterim. Sendikada görevli olan arkadaşların hiç birisi bu konulara muhatap değildi ve olmadılar da.

Şunu demek istiyorum. Birçok olaylarda yetersiz kalmışımdır. Birtakım hatalar yapmışımdır. Ancak kavgayı en ufak bir ikircilliğe düşmeden yaptım. Mücadeleyi yiğitçe ve namusluca yapmaya çalıştım ve başarılı da oldum, kanısındayım.

Bu hassas konuyu benimle çalışan arkadaşlar değerlendirsin, daha iyi. Bu yazılar çok noksan, biliyorum. Fakat baş ağrıları devamlı rahatsız ediyor, düşünmeye imkân vermiyor. Bu nedenle yazıyı burada keseceğim. Sonra fırsat buldukça yazacağım. Bu nedenlerden dolayı beni bağışlayın.

Bu konuları daha çok araştırmak ve arkadaşlara faydalı olmak gerek. Böyle bir yazının hazırlanması sırf benim görüşlerime dayalı kalmamalı. Çalışmalara katılan diğer arkadaşların da görüşleri alınmalı, düzgün bir yazı yazılmalıdır.

İsveç,24.5.1978

BÖLÜM 3

• Grev ve direnişde dikkat edilecek hususlar

1- Grev veya direniş başlamadan önce hareketi başlatma kararını Sendika değil işçilerin vermesi gereklidir. Çalışmalar bu yönde yapılmalıdır.

2- **İşçiler genellikle işveren adamlarını tanımalarına rağmen, yine de onların grev veya direnişte kendi yanlarında yer alacaklarına inanırlar. Bu nedenle, bu tür adamları zararsız hâle getirmek için, onlara işçiler önünde görev verilir ve bu görevi yapacaklarına dair namus sözü ettirilir. Sözünden döndüğü an işçiler onları kendi aralarından uzaklaştırırlar ve böylece kötülük yapmaları önlenmiş olur.**

3- Grev veya direnişin başarılı olması için, işçiler gruplar hâlinde postalara bölünür ve işçilerden biri Postabaşı olur.

4- **Postabaşılarının bulunduğu bir komite kurulmalı. Grev ve direnişin başarılı yürümesini sağlamak için bu kurul kararlar almalı, alınan kararlar işçilere duyurulmalı ve uygulama sağlanmalıdır.**

5- İşçilere, kendi içlerinden seçtikleri arkadaşlarının dâvâdan dönmeleri hâlinde zarar vermemesi için, her işçinin ve Sendika'nın postabaşılarını kontrol etmelerinin gerekli olduğu anlatılmalıdır.

6- **Grev veya direnişte Sendika görevlisinden başka kimsenin sözüne inanmamaları sağlanmalıdır. İşçiler önünde Sendika yetkilisi tespit edilip işçilere duyurulmalıdır.**

7- İşçiler grev veya direniş başladıktan sonra genel olarak içlerinde kırıp dökmeye karşı bir eğilim belirir. Bunun zararları işçilere kesin olarak anlatılmalıdır. İçki içmeyen işçi bile içki içip grev ve direniş mahalline gelip saymaya başlar. Bu durum gözönüne alınarak işçilerin içki içmeleri yasak edilmeli, filtreli sigara içmelerine engel olunmalıdır. İşçiler genellikle fazla masraf yapmaya alışıktırlar. Bu nedenle, az sarf yapmaları için devamlı uyarıda bulunmalıdır.

8- **İşçilerin çoğunluğu kumara alışıktır. Oyun yasak edilmelidir ve çok sıkı kontrol edilmelidir. Zira kumarda kaybeden işçinin morali bozuktur. Bu durum diğer işçilere de tesir eder. Hiç beklenmedik bir şekilde bu moral bozukluğu tüm işçilere tesir eder. Grev veya direniş hiç bir haklı nedene dayanmadan kırılır,başarı yok olur. Bundan da sendika sorumlu tutulur. Bu durum sık sık işçilere anlatılmalı ve bu gibi olayların olması önlenmelidir.**

9- Grev ve direniş anında işçiler sıra ile nöbet tutmalı ve cetveller hareket sonuna kadar tutulup saklanmalıdır. Devamsız işçiler toplu sözleşme haklarından mahrum edilmeli, bu konu tüm işçilere anlatılıp kendi aralarında karar almaları sağlanmalıdır. Bu konuya dikkat edilmezse, grev ve direniş sonunda, işveren bundan yararlanmaya kalkar ve işçileri ikiye böler. Toplu sözleşmeyi uygulamaz.

10- Grev veya direnişe geçmeden 3 ay öncesinden başlayarak evli işçilerin evlerine gitmeli, haklı dâvâ anlatılmalı, kadının kocasını bu hususta desteklemesi istenmelidir.

Bizde işçiler genellikle hiç ailelerine danışmazlar. Grev ve direnişin uzaması hâlinde, işveren adamları aileleri yanlarına almak için her türlü yalan ve tezvirata başvururlar. Sonunda kadınla kocası arasında kavga olur. Bu kavganın akisleri grev ve direniş mahalline kadar intikal eder, işçiler arasında yayılır. Moral bozukluğu yaratır. Ayrıca, hiç hesapta yokken, para konusu ilk plâna çıkar ve tüm işçiler de bu para konusuna birlikte sahip çıkıp sendikadan talepte bulunurlar. Bu durum Sendikanın başına belâ olur. Ödenmesi imkânsız işler ortaya çıkar. Çok dikkat etmeli, konu baştan işçilere açık açık anlatılmalıdır.

11- Grev veya direniş başladıktan sonra tespit edilen kurulun dışında kimse işverenle temasa geçmemelidir. İşveren ortalığı toz duman görmeli, karanlık içinde âkibetinin ne olacağını tespit edememeli. İşçilerle ilişki kurarsa, Sendikanın ve işçinin dayanma gücünü tespit eder. Zayıf taraflarından yararlanmak suretiyle hareketi kırmaya yönelir. Yakın bir zamanda anlaşmayı düşünüyorsa, zamanı uzatıp kazanma yollarını arar. Önemlidir. Konu işçilere iyice, her gün anlatılmalıdır.

12- Grev ve direniş anında işveren karşısında başarı sağlamak amacıyla işçiler arasında devamlı hareket potansiyelini yükseltici konuşma ve tavırlardan kaçınılmalıdır. Zararlı yanı şudur: Grev veya direniş uzadığı takdirde, işçilerin moralini devamlı yüksek tutma olanağı ortadan kalkar. İşçiler birşeyler yapılmasını bekler. Bu durumda ölçüsüz işler geliştirmek zorunlu hal alır ve işler çıkmaza girer. Bu nedenle işçilere daima gerçekleri görecek şekilde sorunlar anlatılmalı ve birlikte çözüm yolları aranıp bulunmalıdır.

13- İşçiler grev veya direniş anında işverene karşı içlerinde besledikleri kini her an belli etmek isterler. Bu nedenle davul zurnaya fazlası ile sahip çıkarlar. (Ayrıca örf ve adetlerimiz de bu isteği körükler). İşçilerin bu isteklerini arasıra yerine getirmeli, ama devamlı davul zurna çalmaktan kaçınılmalıdır. (Davul zurna ile işçinin hakları unutturulmaya çalışılmamalıdır). Zira grev veya direniş uzadıkça işçinin bilincinin körlenmesine neden oluyor. Psikolojik olan bu konu, işçilerin sonunda vurdum duymaz bir hal almasına neden oluyor.

Bunun zararlarını birçok grevde gördüm. İşçi gerçek davasını unutmuş, gereksiz isteklere yönelmiş oluyor. Bu durumu gözönüne alarak ben davul zurnayı kaldırdım. Yerine, işçinin gerçek sorunlarını dile getiren toplantılar yaparak, daha başarılı sonuçlar aldım.

14- Grev veya direnişe katılan işçiler sorunlarının nasıl çözüleceğini kesin bilince çıkartamadığı için, kendi gücüne inanmaz durumdadır. Dışarıdan gelen yardımı gözünde büyütür ve bu yolla isteklerini elde edeceğini zanneder. Dıştan göreceği destek güce fazla inanma eğilimi içindedir. İşçilerin teşkilâtlanmaları anında haricen göreceği desteği abartarak anlatmak, davayı başlamadan kaybetmek demektir. Bu nedenle, işçilerin sorunlarına en iyi çareyi işçinin birliğinin çözüm getireceği sık sık anlatılmalıdır.

Bir örnek vereyim:

Aliağa teşkilâtlanma işlerini yaparken gençliğin Sendika ile birlikte olduğu

ve işçilerin davasına kesin çözüm getireceği işçiler arasına yayıldı. Her olayın çözümünü gençlikten beklemeye başladılar. Adeta: "Siz yapın, biz kazanalım!" havasına girdiler. Bu kötü eğilimi yok etmek için uzun bir mücadele vermek zorunda kaldık.

15- Grev veya direnişte veya işçi teşkilâtlanmalarında çalışırken gözönünde bulundurulacak önemli bir konuda: Burjuva hukukunu işçiler lehine kullanma olanağını sağlama konusudur. Bu nedenle, polis beni gözetiyor, kontrol ediyor diye, çalışma alanını kısaltmak, önemli hatâ yapmaktır. Polis gözetiyor fikrine kapılan teşkilâtçı kişi iş göremez. Sınıf bilinci içinde olmayan her işçi polisin göreceği görevi bilmeden yapar. Burada önemli olan konu polis değildir. Senin yığın içinde çalışma sistemin, burjuva hukukundan yararlanma biçimindir.

Öyle olaylar var ki, hukuk dışı düşmüş olmasına rağmen, polis olarak bilinen kişiler olaya müdahale edememektedir. Ancak kendisine emir verilirse işe karışmaktadır. Polis olayını abartmamak gereklidir. Dikkat edilecek husus en geniş işçi tabanına sahip olmak ve onların isteklerine çözüm getirmektir. İşçi tabanına sahip değilsen polis tehlikeli olur.

İşçi sorunlarına çözüm ararken, burjuva hukukunu, boşluklarından yararlanmak suretiyle, işçiler lehine kullanabilme sanatını göstermek gereklidir. Bunu değerlendirmesini bilmiyen teşkilâtçı başarılı olamaz. Bu nedenle olaylara çözüm ararken hukuku unutmamak gerekli.

İşçi hareketlerinin bir yanı ekonomik ise, diğer yanı da siyasidir. Bu nedenle devamlı polis takibatı sözkonusu olabilir. Başarılı bir teşkilâtçı olayları daima hukuk kurallarına sığdırır ve polis tarafından yapılan takibatlara çok rahat cevap hazırlamış olur. Ve devrimci tavra ve arkadaşlara zarar vermeden takibatları atlatabilir.

Dediğim gibi, olayları hukuka iyi adapte etmek gereklidir. Aksi takdirde davaya ve arkadaşlarına zarar verirsin.

16- İşçi hareketlerine katılan kişi asla ikircikli bir tavra düşmemelidir. Aksi takdirde hiç bir işte başarı sağlayamaz. Bu nedenle sınıf ilişkilerinde netlik, dürüstlük ve yiğitlik başta gelen ve aranan haslettir. Bunlar noksan oldu mu, karşı devrimci tavırlara yataklık yapılmış olur. Bilmeden karşı devrimci güçlere yardım edildiği gibi, en yakın arkadaşlarına da ihanet etmiş olur, alnında kara leke kalır.

17- İşçi hareketlerine çözüm ararken kesin dikkat edilecek hususlardan biri de işçilerin kendi iç çelişkilerini gözden kaçırmamaktır. Aksi takdirde hareket yanlış yola girer. Bu nedenle, ileri sürülen tezler dikkatle incelenmeli, sonun 'a karar verirken yararlanılmalıdır.

Ayrıca zayıf mizaçlı kişileri işveren satın alıp aynı yola başvurabilir. Bütün bu oyunların yapılması ihtimali üzerinde durarak gerekli tedbir alınmalı.

Örneğin:grev veya direnişle ilgisi olmayan bir olayı buna mal etmeye çalışırlar. Teklif işçiden gelince şüphe çekici olmaz. Olayın üstüne gidilir ve sonunda çözümü imkânsız bir adım atılmış olur. Kesin dikkatli olunmalıdır.

18- İşçi hareketlerinde en önemli konu sınıfsal bir hareket yapmandır. Bu nedenle işçilerin niteliklerini çok iyi bilmen gerekir. Bilhassa yapı işçisi çok değişik karakterdedir. Bunu biraz daha açıklayayım.

Örneğin: 10 senelik işçi.. Mesleği kaynakçı, montajcı.. evli, 3 çocuk sahibi. Dini inançları çok kuvvetli, her gün namaz kılar. Memleketinde 600 dönüm arazisi ile 1500 baş koyun sürüsü var. Koyunlara bakmak için yıllığı 600 liraya çoban tutmakta.. Araziyi işletmek için de ailesi ve annesi çalışmakta, ayrıca yıllık ücreti 1000 lira olan bir işçi çalıştırmaktadır. Yılda bir memleketine gider, işlerini düzene koyar, tekrar çalışmaya döner.

Bu işçi her grev hareketinde ve direnişte bulunmuştur. Arkadaşlarını hiç yalnız bırakmamış, verdiği her sözü tutmuştur. Bilhassa camilere namaz kılmaya gittiğinde Sendika yöneticileri hakkında söylenen sözlere verdiği cevaplar çok önemlidir."Sendika yöneticileri dinsiz ve imansızdır. Siz bunların arkasından gitmekle hatâ yapıyorsunuz." **dendiğinde,** "Onun dinsiz olması benim dinime zarar getirmez. Onlar verdiği sözü tutuyor. Benim için önemli olan budur" **diye cevap veriyor.**

Bu binlerce işçiden bir tanesi. İşçileri yüzeyden tanırsan aldanır, adamı karşına alırsın. Bu olayı, işçiler hakkında karar verirken, popülistçe tavırlara düşmemek gerektiğini anlatmak için yazdım. Bunları bilmezsen başarı azalır.

19- Grev veya direniş yapılmadan önce işçi teşkilâtlanmalarında dikkat edilecek önemli konulardan bir tanesini örnek vereyim. Her grev ve direniş anında karar alırken ağzı lâf eden adamlar ön plâna çıkar. Grevi ve direnişi sonuna dek yürütecek dürüst kişiler daima sessiz ve sedasız olayı izlerler. Hemen hemen hiç bir karara katılmazlar. Ancak alınan kararları uygularlar. Bu işçiler, yöneticilerden, ön saflarda görev almak isteyenlerin boş kişiler olduklarını anlamalarını ve kendilerine görev verilmesini beklerler.

Hareketi yöneten yönetici dikkatsiz olursa, heyecanlı hareket edenleri ön saflarda görevlendirirse, büyük hatâ yapmış olur. Ağzı lâf eden ve atak davranan kişilerin çoğunluğu işveren yanlısı veya kişisel çıkarlarını ön plânda tutan ve hareketten kendine büyük pay bekleyen kişidir. İçlerinde samimi olanları da vardır.Bunu anlamak için, teşkilâtlanma boyunca başlangıçtan sonuna kadar işçilerin durumları gözönüne getirilmelidir. Bu yapılırsa kimin ne olduğunu zorluk çekmeden anlamış olursun.

Bu ayrım işlerinde hatâ yapmamak gereklidir. Zira grev veya direnişin kırılmasına yol açar. Ağzı lâf eden kişilerin çoğu işçiye kendini kabul ettirmiştir. Ancak işçi onun boş adam olduğunu hareket içinde anlayacağından, gereken titizlik gösterilmeli, hataya düşülmemelidir.

20- Grev veya direniş başlamadan önce, grev veya direniş komitelerinde kimlere görev verileceğini yönetici olarak sen seçmelisin. Dıştan gelen tavsiyelere çok dikkat etmek gerekli, yoksa çok sakıncalı olaylar gelişebilir.

21- Daha önce burjuva hukukunun boşluklarından yararlanarak işçiler lehine hareket koymak gerektiğini yazmıştım. Ancak buna bir örnek göstermem gerekiyordu. Şimdi bu örneği anlatayım:

a) Grevler Bakanlar Kurulu kararıyla ertelenebilmektedir. Bu husus 274-275 sayılı yasalarda gösterilmiştir. Ancak bu karar yargı kararı değil, idari bir karardır. Bu nedenle yasa içindeki bu boşluktan işçi teşekkülü isterse istifade eder. Bakanlar Kurulu kararını uygulamaz. Petrol Boru-Hattı grevinde Bakanlar Kurulu kararına uyulmamış, netice alınmıştır. (42)

---

(42) Boru hattı inşaatında; Bakanlar Kurulu grevi 1 ay süre ile ertelemiş, ancak grev devam etmiştir. Bu arada, sendikanın başvurusu üzerine Danıştay, hükümetin erteleme kararını durdurmuştur. (y.n)

b) **Bir başka örnek:** 274-275 sayılı kanunla işçilere sendikal haklar tanınmıştır. 1475 sayılı kanunla da işçi hakları tayin ve tespit edilmiştir. Bu nedenle her iki kanun bir arada mütalâa edilemez. Şayet işçiler çok haksız uygulamalarla karşı karşıya ise, mutlaka 274-275 sayılı kanun hükümlerini yerine getireceğim diye zaman kaybına gerek yoktur. Yasaların bu durumundan yararlanarak sen hareket yaparsın.

İşverenleri zorla 1475 sayılı yasayı uygulamaya tâbi tutarsın. Bu işler yapılırken, olaylar yasa maddelerine uygun bir şekilde yapılır. İstekler ona göre tespit ve tayin edilir. Bu konuda başka bir örnek vermek mümkündür. Bu hususta işverenlerin durumunu tespit için mahkeme kararı alabilirsin.

22- **Sendikal harekette üç nokta, başarılı olmaya biraz dikkatli olunursa yeterlidir:**

a) İşçilere inanmak, karşılıksız hizmet götürmek,
b) Bürokratik işlemleri ihmal etmemek,
c) Dürüst, yiğitçe, işin içine yalan sokmadan hizmet etmek.

23- İşçiler (43) grev ve direniş anında kesin kavga içindedirler. Bu bakımdan yöneticilerin yapacağı en ufak bir hata hareketi anarşiye döndürmeye müsaittir. Yöneticinin çok soğuk kanlı olması ve ileriyi görmesi zorunludur. Aksi takdirde kavgayı baştan kaybetmeye sebep olurlar. İşçilerin aşırı potansiyeli asla söndürülmemelidir. Netice anarşi olur diye korkmak çok yanlış tutum ve davranıştır.

İşçilerin ileri isteklerine yasalara uygun tarzda şekil ve yön vermek, yöneticilerin baş görevidir. Yasalarla, işçilerin istekleri tam birbirinin zıttıdır. Bu zıtlık yöneticileri ürkütmemelidir. Korkarak, hareket, tutucu bir davranışa götürülmemelidir. İşin can alıcı noktası şudur: Nasıl olur da bu ileri isteklere yasaya uygun şekil verdirilir. Bu hususta bazı açıklamalar yapayım.

İşçiler uzun bir zamandan beri ezilme ve sömürülme sonucu, sendikayı da destekçi görerek patlamalara ve aşırı isteğe yönelmekteler. Bu nedenle işçilerin istekleri iyice tesbit edilmelidir. Yönetici pratik bir tutum içine girerek, yasalara uygun olanları kabataslak tesbit etmelidir. Geri kalan ve kabul edilmesi mümkün olmayan istekler de tasnif edilir. İşçilerce normal, işverence aşırı istek olarak nitelenen kısmı için ise, yasa boşlukları zorlanır. İş yasalarınca yer verilmeyen istekler için genel yasalar doğrultusunda yasa maddeleri aranır ve bulunur. Genel yasalar nelerdir? Borçlar kanunu, Medeni kanun vs.. Ayrıca Yargıtay İçtihat kararları incelenir. Bu istekler doğrultusunda yorum yapılır. Bizim yaptığımız yorum işe yaramaz, kabulü mümkün değildir diye bir düşünceye asla kapılınmamalıdır. Bir konunun çeşitli yönleriyle incelenmesi mümkündür. Yöneticinin işçiler yönünde yaptığı yorum ile mülki ve yargı organlarına başvurması, konuyu incelemekle görevli kuruluşun vereceği karara kadar hukuki geçerliliğini muhafaza eder. Bu nedenle karşı güçlerin mülki ve yargı organlarına başvurarak aniden hücuma geçip hareketi bölmeye yönelmesi, geçici olarak hukuken önlenmiş olur. Böylece hareketin hızı kesilmemiş olur ve işverene ilk vurucu darbe indirilmiş olur. Bu yarayı alan işveren şaşkına döner, ne

---

(43) İsmet Demir buraya kadar olan bölümü ve sonuç bölümünü İsveç'te kaleme almış "24 Nisan 1978 İsveç" tarihini koymuştur. Bundan sonra, sonuç bölümüne kadar olan kısımları İstanbul'da yazarak "25.12.1978 İstanbul" tarihini koymuştur.

yapacağını şaşırır. Çünkü yargı organlarının kararını beklemek işverenin hesabına gelmez. Bu nedenle anlaşma yollarını arar. Bu geçici zafer yönetici ve işçilerin başını döndürüp müzakere yollarını kapamamalıdır. Esnek bir tutumla karşı tarafın düşünce ve davranışlarını tesbit edip, ona göre harekete yön verecek yeni taktikler aranmalıdır.

Yargı organlarına ve Mülki İdareye güvenmek çok yanlıştır. Çünkü sonunda işverenle bu kurumlar çabuk anlaşırlar. Bu hassas nokta gözden ırak tutulmamalıdır. Anlaşmaz bir tutum ve davranışa girmek işverenin isteğine uygun olarak hakim çevrelerin harekete geçmesine neden olur ve hareketi kırmak için uygun bir zemin hazırlanmış olunur. Kazanılan bu zaman içinde karşı güçlerin haksız tutum ve davranışları işçilerin bilincine çıkartılmalı, gerekli birlik ve beraberlik daha güçlü olarak sağlanmalıdır.

Yapılan resmi yazışmalar işçilerin gözü önünde yapıldığı için, işveren bu kötü tavrı ile işçilerin gözünde mahkum olur. Şimdi burada başka can alıcı bir noktayı daha belirteyim. Yasaları işçiler lehine yorumlamanın, hareketi kırdırmamak amacını taşıdığını belirtmiştik. Böylece işveren endişelere sevk edilir, mevzi kazanılır, bazı istekler yasalarda yazılı olmamasına rağmen işverence kabule zorlanır. Bir ihtimalle kabul eder.

Bizim bazı isteklerimizin yasalarda yazılı olarak bulunması pek önemli değildir. Zira ne işveren nede işçiler yasalara uygun hareket etmezler. Her iki tarafta fırsatları değerlendirerek kendi çıkarlarına uygun olarak yasaların yorumlanmasını sağlamaya çalışırlar. Bu nedenle **"Sendika yasalarında bu isteklere yer yoktur"** düşüncesi ile harekete geçilirse tutucu bir tavır içine girilmiş olur ve işçiler arasında itibar kaybedilir. Böylece en kuvvetli işçi hareketi işverenin kucağına itilmiş olur. Devrimci bir sendika hareketin öncüsü olursa sonunda mücadele kaybedilmiş dahi olsa işçiler her zaman sendikanın yanında yer alırlar.

İşverenle yapılan mücadelede hiçbir zaman zora başvurulmamalıdır. Bu hususta yapılacak bir hata işvereni kazançlı çıkarır. Hükümete başvurarak hareketi kırdırır. İşçilerin birlikte direnmelerinde amaç; istekleri kabul için işverene gözdağı vermektir. Ve birtakım çıkarlar elde etmektir.

24- Ücret Politikası:

İşverenlerin grev ve direnişte en çok dikkat ettiği konu işçi teşekkülünün kendisine karşı aldığı ücret politikasıdır. Bu nedenle işveren hem kendi çıkarları yönünden, hem de diğer işverenlerin sert eleştirilerine uğramamak, aynı zamanda mahalli yörenin ücret politikasında dengesizlik yaratmamak için çok hassas davranır. Ve böyle bir olaya meydan verdirmek istemezler.

Bir örnek verelim;
Grev veya direniş Çukurova bölgesinde oluyorsa, orada asgari ücret 25 lira ise, işveren bu ücretin üstüne asla çıkmak istemez. Grev veya direniş ne kadar sürerse sürsün işveren direnir, zira diğer işverenlerin desteğini ve yardımını görür. İşçi teşekkülünün bu konu asla gözünden kaçmamalıdır. Kalifiye işçi ücretlerine gelince iş değişir. İstenilen miktarı işverenden almak mümkündür. İşçi teşekkülü işçilere daha fazla miktarda ücret almak istiyor ise asgari ücret politikasını mahalli şartlara göre ayarlayıp, sosyal haklar bölümüne ağırlık vermek suretiyle en az ücret alan işçinin de durumunu yükseltmiş olur. Sosyal hak deyince ne anlarız? Yemek ücreti, ikramiye, yakacak zammı, prim, ağır vasıta zammı, tehlikeli ve zehirli işlerde çalışanlara verilen süt ve yoğurt ücreti, yolda geçen zamanların iş saatinden saydırılması vs. Ayrıca İşçi Konfederasyonları ile ilişkili olmak ve onunla birlikte asgari ücret politikasının yükseltilmesini sağlamasını amaç etmelidir.

Demek ki işçi teşekkülü asgari ücret politikasını esnek tutarken vasıfsız işçileri yardımcı işçi olarak işverene kabul ettirmek, diğer yandan vasıfsız işçi miktarını en az şekilde sınırlamak, azaltmak suretiyle işçi ücretlerinde gerekli ücret değişikliği yapılarak işçileri memnun etmek ve aralarında birliği sağlamak mümkündür..

Önemli bir konuya değinmek istiyorum. İşverenler sosyal hakları vermekte pek müşkülât çıkartmak istemez. Buna sebepte toplu sözleşmeyi uygularken çeşitli kanun boşluklarından yararlanarak hileye başvurmak suretiyle vereceği hakları en az miktara indirme olanaklarına sahip olmalarıdır. Bu hileli tavır gözönüne alınmalı; işçi teşekkülü çok sağlam önlemler almak suretiyle kanun boşluklarından karşı tarafın yararlanma olanakları ortadan kaldırılmalıdır. Böylece çeşitli yorumlara meydan verecek duruma son verilir. Yapılan akidi kanuni bağlarla anlaşılır biçimde yapmalıdır. Yoksa yapılan anlaşmanın hiçbir anlamı kalmaz.

İşverenle ücret politikası tesbit edilirken dikkat edilecek bir konu daha vardır. Kimi işverenler, aynı işyerine çeşitli işyerleri numarası vererek işçilerin büyük bir kesimini bu işyerlerinde çalışmıyor gösterip, "Ben sizinle şu iş yeri için anlaşma yaptım, bu işyerleri anlaşmanın dışındadır" diye işçilere gerekli hakları tanımamak yoluna gitmektedirler. İşçi teşekkülü böyle bir oyuna meydan vermiyecek şekilde anlaşmayı yapmalıdır.

Ayrıca işin bitmesi için az bir zaman varsa anlaşmayı ihlal anında işvereni dava edebilmek için işçilerden sendika adına vekaletname alınmalı, işverenin kanun yollarından kaçması önlenmelidir. Böylece sendika her an işvereni dava edebilme durumuna gelmelidir.

25- Toplu İş Sözleşmesi:

Grev veya direniş anında birlik ve beraberlik gösteren işçiler, toplu iş sözleşmesi imza edildikten sonra aynı birlik ve beraberliği göstermezler. Ve kazandıkları zaferin sonsuzluğuna inanırlar.Böylece bütün isteklerine bu anlaşmanın yeteceğine kendilerini inandırırlar. Sanki Devlet'i ele geçirmiş, her istediğini yapacak gibi bir düşünceye kapılırlar. Yapılan anlaşmayı aradan zaman geçince yetersiz bulurlar, sonsuz istekler ileri sürerler. Sendika önceden tedbir alıp işçileri bu konuda uyarmaz ve gerekli açıklamayı yapmazsa işçilerin sendikadan kopmasına neden olur. Bu can alıcı nokta işçilerin bilincine kesin olarak çıkartılmalıdır. Yapılan anlaşmanın birlik ve beraberlik sonunda işverenden alınan ufak bir ödün olduğunu; kendi çıkarları doğrultusunda işverenin bir adım geri çekildiği işçilere anlaşma öncesi anlatılmalıdır. İşveren, eğer sendika bu konuyu anlaşılır duruma getirmeden anlaşma yapmış ise, işçiler ile sendika arasındaki bu çelişkiden yararlanmak için her türlü yollara başvurur; böylece sıkışmış olduğu köşeden kurtulmaya çalışır. Birkaç kişiyi satın alarak veya işçilere birtakım vaadler yaparak anlaşmadan kurtulmaya çalışır ve kesin sonuç da alır.

İşçiler istekleri yerine gelmediği için ortak dayanışmadan vazgeçer ve birlik, beraberlik dağılmış olur. Bunun sonucunda tabii işveren kazançlı çıkar. Yapılan grev veya direnişin anlamı kalmaz. En önemlisi işçilerin sınıf bilinci körelmiş olur. Bu, sendika yöneticilerinin çok dikkatli olması gereken konudur.

Bu konuda dikkat edilecek ikinci hususta şudur: Grev veya direniş sonunda işveren yenilgiyi kolay kolay kabul etmez. Bu nedenle işverenler , işçiler

arasındaki birlik ve beraberliği bozmak için çeşitli oyunlar tezgahlarlar. Her türlü hileye başvururlar. Bu gerçek ışığı altında bir kısım işveren şiddet yolunu seçerken, bir kısım işveren de işçilerin haklı olduğunu ileri sürerek işçileri uyutma politikası güderler.

Şiddet yolunu seçen işveren, işçileri kanun dışı tutum ve davranışlara düşürmek için her gün baskı yollarını dener. Örneğin işçi öğle paydosunda 5 dakika işe geç gelse veya tuvalete gidip biraz gecikse neden geç kaldın diye işçi üzerinde baskı kurar; toplu iş sözleşmesinden önce işe yarım saat geç gelen işçiye ses çıkarmayan işveren, bundan böyle hazımsızlık gösterip işçileri yıldırma politikasına girer. Böyle bir duruma alışık olmayan işçi ya işi terkeder veya işverene teslim olur.

Böylece fırsatları değerlendiren işveren işçilerin birlik ve beraberliğini, dayanışma gücünü kırarak, sendikaya olan güvenlerini ortadan kaldırmayı amaç edinerek her türlü hile yollarına başvurur.

İşçileri sözde haklı gören işveren ise çeşitli ekonomik zorluklarla başbaşa kaldığını ileri sürerek toplu iş sözleşmesini uygulamamak için zaman kazanmaya bakar. İşçilere toplu iş sözleşmesi ile sendikanın az zam getirdiğini ileri sürerek; işçilere toplu sözleşme dışında zam vermek suretiyle işçiler ile sendika arasıdaki bağları koparmaya çalışır.İşçiler, işverenin bu sinsice tutumuna şüphe ile bakmadığından işveren ağına çabucak düşerler. Sendika ile olan bağlarını gevşetirler. İşçilerin sendika ile olan bağlarının koptuğunu anlayan işveren ondan sonra verdiği zammı ortadan kaldırır.

Sonra ileri gelen işçileri işten atar.

Bu sonuçlar işçilere daha önce anlatılıp uyanda bulunmadıkça işveren tuzaklarına çabucak düşülür. Bu durumda işveren kazancına yardım edilmiş olunur. Bu nedenle her fırsatta sık sık bu konular işçilere anlatılmalıdır. Toplu iş sözleşmesi sonucu daha çok birlik ve beraberliğe ihtiyaç olduğunu, aradaki ortak dayanışma gücünün varlığını işverene duyurmak için boş zamanlarında işçilerin sendikaya uğrayarak bu ve benzeri hile ve tertiplerin kendilerine anlatılacağını işçilere her fırsatta duyurmalıdır. Böylece işveren oyunları boşa çıkartılmalıdır. Aksi taktirde işveren toplu iş sözleşmesini uygulamaz.

İşvereni zorlamak için ikinci bir greve gitme yolunun kanunen kapalı olduğu, direnişin ise her zaman başarılı olmadığı işçilere kesin olarak anlatılmalıdır. Kazanılan hakları kaybetmemek için: Birlik ve beraberliğin devam etmesi gerektiği işçilerin bilincine çıkartılmalıdır.

İşverenlerin toplu iş sözleşmesi imzalandıktan sonra en çok yararlandığı konu işçilerin var olan işçi yasalarını bilmemeleridir. Bu önemli konudur. İşçilere şu gerçek anlatılmalıdır: Biz nasıl birlik ve beraberlik içinde yasalara dayanarak hak ve çıkarlarımızı koruduysak işveren de aynı yasalara dayanarak kendi çıkarlarını korumaya çalışacaktır. Bu nedenle bizler, var olan işçi yasasının bizlere tanıdığı hakları iyice bilmemiz gerekir.

"İşyerinde bundan böyle çalışma saatlerine dikkat edeceğiz. Geç gelerek işveren eline koz bırakmayalım. Boş zamanlarda sendikaya uğrayıp gereken bilgileri alalım".. diye işçilerin bu yönde dikkatleri çekilmelidir.

Toplu iş sözleşmesinin isteklerimiz doğrultusunda yapılabilmesi için işçi olarak ne istediğimizi ne yapacağımızı bilmemiz gerekir. Bu nedenle toplu

iş sözleşmesi anında işçiler arasından seçilecek bir heyetin toplu sözleşme müzakerelerinde müşahit olarak bulunmasını sendikadan istemelidirler.

Toplu sözleşmenin en can alıcı maddelerinden biri disiplin kuruludur. İşverenin istediği an işçilerin işine son verememesi için disiplin kurulunda işçi temsilcisinin çoğunlukta olması sağlanmalıdır. Böylece işveren istediği an işçi çıkaramaz, aklına gelen cezayı veremez. Bu konuda şimdiye kadar sendikalar işçilerin disiplin kurulunda çoğunlukta olmasını başaramamış, ancak işten çıktığında alacağı para miktarını çoğaltmak suretiyle kısmi bir tedbir getirmişlerdir. İşçilerin bu hususta çok dikkatli olması gerekmektedir.

İki işveren iki işçi temsilcisi ve bir "tarafsız" aracıdan kurulu disiplin kurulları işçileri uyutmaktan başka bir işe yaramamıştır. Zira "tarafsız" aracı her zaman işveren yanlısı çıkmış ve işçilerin mağduriyetine sebep olmuşlardır.

26-İşyerlerinin Tespiti:

Sendikanın bir diğer görevi de işyerlerinin adres ve ünvanlarının doğru tesbiti; işverenin kazanç durumunun gerçekçi bir gözle araştırılmasıdır. Bu basit gibi görünen konu çok büyük olaylara neden olabilir. Bu konu ile ilgili olarak sendikanın, işyerinde işçilerin haklarını koruyup koruyamaması söz konusudur. Bu nedenle konuyu bir örnekle biraz açıklayalım.

Baysen-İş sendikası Elbistan'da yapılan bir yol inşaatında sendikal harekette bulundu. İşverenin hangi şartlar içinde ihaleye girdiği işin kazanç durumu tesbit edilmeden işçilere büyük vaadlerde bulunularak sendikaya girmeleri sağlandı.

İşveren, elindeki kalifiye işçileri kaybetmemek ve iyi bir iş temin edinceye kadar işçilerini elinin altında tutmak amacıyla ihaleye girmiş, işi, maliyeti üzerinden az bir kazanca rıza göstererek almıştı. Bu özel durum sendikanın gözünden kaçmış, işvereni toplu iş sözleşmesi yapmaya çağrıda bulunmuştu. İşveren çağrıya gelmemiş ve sendika grev ilân etmişti. Bunun üzerine işveren de ihaleyi iptal etmiş, böylece işçilerle sendika başbaşa kalmışlardı.

Daha önce de belirttiğim gibi en basit bir kuralı değerlendirmeyi yapmayan sendikanın başarısızlığa uğraması kaçınılmaz olmuştur. Bu olayda bulunan işçiler sendikalara karşı güvenemediklerini her gittikleri çalışma yerinde diğer işçi arkadaşlarına anlatmışlardır. Bu tür olayları örnekleri ile çoğaltmak mümkündür. Ancak bu olayı işin önemini belirtmek bakımından yeterli buldum ve başka örnekler vermedim. Bu nedenle sendika yöneticilerinin nasıl uyanık olması gerektiğini anlatmış oldum. Bu basit tesbitleri yapmadan işçiye vaadlerde bulunmanın kötü sonuç verdiği, işçileri yılgınlığa ittiği gözden ırak tutmamalıdır.

27- Bölge Çalışma Müdürlükleri

Bölge çalışma müdürlükleri ve iş müfettişleri işveren yanlısı bir tutum içindedirler. İçlerinde bir kaç tanesinin doğru çıkması neticelere tesir etmemektedir. Bu bakımdan sendikalar iş müfettişlerini her ay ücrete bağlamışlardır. Bu konu açıkça Türk-İş kongrelerinde savunulmuştur. Sendikalar böyle bir tavır içine girince işverenler herhalde boş duracak değillerdir. Onlarda işlerin önemine göre aynı satın alma işlemine gireceklerdir.

Bu konuda bir örnek vereyim: YİS (Yapı İşçileri Sendikası) olarak İzmit Petrol-Kimya tesisleri işyerinin ihalesini alan Foster Wheeler şirketi işyerindeki işçileri örgütleyip toplu iş sözleşmesi yapmak için harekete geçtik. İşçilerin tümünü sendikalı yaptık. Bunu anlayan işveren Ankara'da kurulu Yapı-İş Sendikasını araya soktu ve Bölge Çalışma Müdürünü de satın aldı. Toplu Sözleşmeyi işveren sendikası ile yaparsa şirkette kendisine görev vereceklerini vaad ettiler. Neticede işçiler YİS-Yapı İşçileri Sendikasına kayıtlı üye olmalarına rağmen Ankara Yapı-İş Sendikasına sahte üye beyannameleri doldurtarak yetkiyi Yapı-İş'e verdiler. Bunun üzerine mahkemeye başvurarak Bölge Çalışma Müdürlüğünde bulunan üye beyannamelerine el koydurduk ve dava açtık. Mahkeme üye beyannamelerinin sahte olduğuna dair karar vermesine rağmen toplu sözleşme yetkisi Ankara Yapı-İş'te kaldı. İşçilerle birlikte bir sene uğraştık; Yürüyüşler, mitingler düzenledik, başvurmadığımız makam kalmadı. Fakat neticeyi değiştiremedik.

Bu arada yetki alan Yapı-İş Sendikası da, işverenle oturup toplu sözleşme imzalayamadı. Neticede Yapı-İş ile YİS arasında bir anlaşma yapılarak işverenle toplu sözleşme yapıldı. Bir de ne görelim? Toplu sözleşme görüşmelerinde işveren adına Bölge Çalışma Müdürü'nü karşımızda gördük.Bu şahıs halen Petrol-Kimya tesislerinde sosyal işler bölümünde çalışmaktadır. Adı Zeki, fakat soyadını unuttum.

Bu kadar mücadeleden sonra işçilere önemli haklar elde ettik. Fakat aradan birbuçuk sene geçti. Onbin işçinin birbuçuk senelik zam hakkı kayboldu. Bu para ile işveren daha yüz Bölge Çalışma Müdürü'nü satın alır.

Bir de, aynı Bölge Çalışma Müdürlüğünün yaptığı bir diğer işi anlatayım. Biz petrol kimya tesislerinde işçilere zam alınca İzmit çevresinde geniş tepki yarattı. Bu durum diğer işyerlerine sıçrama yapmıştı. Bu nedenle Petrol-Kimya tesislerine bitişik durumda bulunan seramik fabrikası inşaatı işçileri, sendikaya müracaat ederek sendikalı olmak istediklerini belirtmişlerdi. İşte o anda, sendikada çalışmak üzere gelen Münir Ramazan Aktolga, Arif Şimşek, İsmail Nuri Tarhan görevlendirilmişlerdi. Her türlü bildiri ve duyuru işlerini Münir Ramazan Aktolga yapıyor. Diğer iki arkadaşla birlikte geceleri sendikaya işçileri üye kaydediyorlardı. Üye işleri birkaç gün içinde son bulmuştu. Sıra toplu sözleşme çağrısına geldi. Bölge Çalışma Müdürlüğü seramik iş kolunda kurulu sendikalar çağrıda bulunur diye bizim yetki isteğimizi reddetmişti.Hemen seramik iş kolunda bir sendika kurmuş, işçileri üye kaydedip, yeniden toplu sözleşme yetkisi için Bölge Çalışma Müdürlüğüne müracaat etmiştik. Bu kerre, Bölge Çalışma Müdürlüğü aynı işyerinin montajla ilgili olduğunu ileri sürerek yetki vermedi. Biz derhal montajla ilgili sendika kurmuş, işçileri üye kaydedip, yeniden yetki için müracaat etmiştik. Biz Bölge Çalışma Müdürlüğü ile mücadele ederken işveren geniş emniyet tedbirleri almış sendikaya destek olan işçileri işten atmıştı. Böylece işçilerin mücadele gücünü kırmışlardı. Bu durum biraz açıklığa çıkınca Bölge Çalışma Müdürlüğü yetkiyi sendikaya vermişti. Biz işten atılan işçilerin işe iadesi için uğraşırken, bu karışıklıktan istifade ile işveren, işçilerden imza toplayarak grev oylaması istemişti. Grev oylaması tek yanlı olmuş, işveren adamlarına iki veya üç defa oy kullandırtmak suretiyle grev oylamasını kaybetmiştik. Böylece işveren adına çalışan Bölge Çalışma Müdürlüğü muradına ermişti. Tabii bu arada mükafatlarını da almışlardır. Orası bizce malum değil. Ancak bu kadar çalışma her halde boş bırakılmamıştır. Bizim bu işyerindeki mücadelemizden tahminen bir sene sonra işçiler direnişe geçmişlerdi. Ve direniş de sonuçsuz kaldı. Neticede işçiler sarı sendikaya teslim edilmişti.

28- İşverenlere Karşı Alınacak Önlemler:

İşverenler grev veya direnişi kırmak için sendika yöneticilerini işçiler önünde küçük düşürmek için çeşitli zamanlarda nabız yoklaması yaparlar, kasıtlı olarak işçilerle görüşmelerde bulunurlar. Sendika yöneticilerini hafife almak için alaylı tavırlara girer düşünceler ileri sürürler. İşçiler bu olayı çok ciddi olarak takip ederler .Bu nedenle sendika yöneticisi bu görüşmeler anında çok dikkatli olmalı, işçiler önünde bir otorite olduğunu işverenden daha bilgili bulunduğunu göstermeli, ileri sürdüğü tezlerle işvereni çıkmaza sokmalıdır. Böylece işverenin kazdığı kuyuya kendisinin düşmesi sağlanmalıdır.

Bu güçlü tavır işçileri sendikaya daha çok yaklaştıracak,işçiler arasında birlik sıklaşacaktır.Ve işçilere kişisel güven gelecektir.İşveren ile sendika arasındaki bu tartışma, işçiler arasında günlerce konuşma konusu olacaktır. İşveren ve adamları bu tür konuşmalar yapmaya kalktığı zaman işçiler kişiliklerini korumak amacıyla çok sert cevap vereceklerdir. Ve işveren hakettiği cevabı almış olacaktır.

İşveren bu gibi görüşmeleri sadece sendikayı muhatap seçerek yapmaz. Onun amacı işçiler arasındaki birliği bozmaktır. Bu nedenle işçiler arasında kişiliği gelişmemiş, mizacı zayıf işçileri arar bulur. Soruları ona yöneltir. Bu tip işçilerde konuşma hastalığı vardır. İşverenin kendisine soru yöneltmesini gurur meselesi yapar ve tüm işçileri ve hareketi hedef alan bozguncu konuşmalar yaparak işverene konuşma zemini hazırlarlar. İşveren'de bu durumdan yararlanmak için gerekli konuşmayı yapar. İşte o anda sendikacı gerekli müdahaleyi yaparak onur kırıcı tavrı işçiler önünde mahkum etmezse, işçilerin bozguna uğramasına, birlik ve beraberliğinin dağılmasına neden olur. Bu tür tavırlara asla meydan verdirilmemelidir. Bu konuda birkaç işçi eğitilir. Sendikacı olmadığı zamanlarda bu işçiler sendikacının görevini yerine getirirler.Bu hususa dikkat edilmediği taktirde meydan işverene terkedilmiş olur ve işçilerde sendikaya güvensizlik belirir.

Toplu iş sözleşmesi ve grev ve lokavt kanunu yürürlüğe girdiği andan bu güne kadar sendikalar işçilere gerçek güven vermediği için, işçilerin işverene yanaşma eğilimlerini geliştirmektedirler. Bu nedenledir ki, grev veya direniş anında bazen işveren, işçilere çekinmeden ziyafet vermekte bu ziyafet anını tespit için hatıra olsun diye resim çektirmektedir. İşçiler bu resim çekme olayını iyimser karşılarlar, hiçbir fena yoruma girmezler. Aslında ise, işveren bu resimleri diğer işçilere gösterir, kararlı bir şekilde grev veya direnişi savunan işçilerin morallerini bozmaya çalışır. İşçiler arasında bu ziyafet olayı hemen etrafa yayılır. Olay içinde olmayan işçiler kesin tavır alarak bu işçilerin aralarından uzaklaştırılmasını isterler. Sendika yöneticisi de bu çirkin olayı cezalandırmak amacı ile işçilerin önerilerine uyup bu işçileri hareket dışına itmeye kalkınca işçiler arasında bölünme başgösterir.Buna meydan verdirmemek için,sendikacı bu ziyafete katılan işçilerin bu hareketlerinin olumlu birşey olmadığını; grev veya direnişin kırılmasına neden olacağını, işçilik şerefine uygun bir tavır olmadığını belirtmeli, bu olay işçiler önünde açıkça eleştirilmelidir. Bu işçilerin yanıltıldığı ve böyle bir olaya istemeyerek katıldıkları hususu belirtilir. Bu tip olaylara devam eden işçilerin toplu sözleşme haklarından istifade edemeyecekleri işçiler önünde anlatılır. Bu arkadaşlardan işçi arkadaşların önünde namus sözü vererek bir daha işverenlerle ilişki kurmayacaklarına dair söz alınır. Böylece işçiler arasındaki ikilik olayı ortadan kalkmış olur. Ziyafete katılan işçilerin işveren saflarında yer almasına meydan verdirilmez.

Bu olaydan sonra işverenle ilişki kuran işçi kendi kendini tasfiye etmiş olur;

grev veya direnişte bulunan diğer işçilere etki yapma olanakları ortadan kalkar. Böylece işçiler arasındaki birlik daha sağlam temellere dayanıdırılmış olur. İkinci kez olaya meydan veren işçinin artık aralarında kalmasına işçiler asla müsaade etmezler.

29- Çevre İlişkileri:

Grev veya direnişin başarılı şekilde sonuçlanması için sendika yöneticileri çevre halkının, küçük esnafın da desteğini kazanmak için çalışmalar yapmalı ve iyi ilişkiler geliştirilmelidir. Grev ve direnişin neden yapıldığı halka ve esnafa anlatılmalıdır. İşverenlerin haksız durumları halk önünde de mahkum edilmelidir. Böyle bir desteği kazanmak neden gereklidir? İşçilerin günlük yaşamı içinde yer alan, halk önünde haklı çıkması, işçinin maneviyatını yükseltir. Ayrıca ekonomik yönden ilişki kurduğu esnaf yanında da kredi olanakları çoğalır. İşçinin geniş nefes almasını sağlar. İşçiyi bunalıma itmez, dolaylı yoldan grev veya direnişin de uzamasını sağlamış olur. İşçi-esnaf-halk dayanışması işverenin ve dolaylı yoldan hükümetin de üzerinde baskı görevini yerine getirmiş olur. İşçiler üzerinde yapılacak baskı yolları da böylece önlenmeye çalışılır. Ayrıca işverenleri anlaşma zeminine zorlar.

30- Grev veya Direnişler:

Her grev veya direnişin mutlaka başarılı bitmesi söz konusu değildir. Bu gerçeklikten yürüyerek, harekete katılan işçilere "Yapılan mücadelenin bir hak mücadelesi olduğu" **açıkça anlatılmalıdır. İşçiler,** "hak verilmez alınır" **gerçekliğini gözden ırak tutmamak suretiyle; bu şerefli mücadeleyi** başından sonuna kadar yürütmeye and içmeli ve namus sözü vermelidirler. **İşçiler, "ya bu mücadeleyi kazanırız veya işten ayrılıp gideriz." düşünce ve davranışı ile harekete katıldıkları gün, her zorluk çözülür ve netice alınır. Sendika yöneticileri böyle bir ortamı yaratmak zorundadır. Aksi takdirde en ufak bir güvenlik kuvvetleri müdahelesi hareketi kırar ve başarı elde edilemez.**

Grev veya direniş sonunda imza edilen toplu iş sözleşmesi ile elde edilen haklar işçileri yanıltmamalıdır. İşverenle işçiler arasında kavganın yeni başladığı yapılan mücadelenin sınıflar kavgasının bir bölümünü teşkil ettiği kesin olarak işçilere açık açık anlatılmalı ve bu konuda uyanık olmaları sağlanmalıdır. Zira elde edilen haklar işverenler tarafından yönetilen hükümetlerin işveren çıkarları doğrultusunda yürüttükleri politika sonunda ekmeğe, şekere, tuza, temel gıda maddelerine zamlar getirerek verdikleri parayı geri aldıklarını açıkca anlatmalı, sendikalar kanalıyla ekonomik mücadele verirken diğer taraftan işçilerin söz sahibi olduğu proletarya parti'sinde örgütlenip politik mücadele vererek: devleti ele geçirmekle hak ve çıkarlarını elde etmelerinin mümkün olduğu açıkça işçilerin kafasında yer etmelidir. Bu nedenle bu konularda devamlı, çeşitli örnekler verilerek işçiler aydınlatılmalıdır...

31- Yasal Boşluklar

İşçiler yasalara son derece bağlıdırlar ve her yaptıkları hareketin yasal olup olmadığını araştırırlar. Bu konuda çevre ile ilişkilere girerek yaptıkları hareketin yasal olup olmadığını öğrenmeye çalışırlar.

İşçileri burjuva yasalarına göre şartlandırmak son derece sakıncalıdır. Bu

nedenle var olan işçi yasaları işçiler önünde eleştirilmeli yasal boşluklar gösterilmelidir. Bu konuyu örnekle açıklayalım.

Örneğin var olan işçi yasalarına göre işveren işçileri 8 saatten fazla çalıştıramaz; şayet çalıştırırsa çalıştığı süreler fazla mesai olarak ödenir. Yasa böyle der. Kâğıt üstünde yasa bu hakkı işçilere tanımıştır. Acaba tatbikat aynı mı yapılmaktadır? Bir de ona bakalım. Yasalara göre fazla çalışma, işçilere fazla mesai olarak ödenecek denmesine rağmen, işveren fazla mesai haklarını işçilere vermez. Bu durum karşısında işçilerin mahkemeye müracaat etme hakkı vardır. Bu açık yasa hükmüne rağmen işveren fazla mesaileri vermez. Çünkü işveren hem yasa boşluklarını hem de işçilerin bu konuda yeterince uyanıklığa sahip olmadığını bilir. Ona göre hareket eder. Nedir bu yasa boşluğu şimdi ona bakalım.

İşveren fazla mesai hakkını vermezse: iş yasasının ceza hükmüne bakmak, işi aydınlığa çıkarmaya yeterlidir. Zira işveren yasanın ceza hükmüne göre mesai hakkını vermezse 250 TL. tazminat vermekle yükümlüdür. İşte hassas nokta buradadır. Bu konuyu düşünelim. Bir işyerinde üçyüz işçinin çalıştığını varsayalım. Bu işçiler günde birer saat fazla mesai yapmış olsalar işveren günde 300 saat fazla mesai parası ödeyecek demektir. Çalışan işçilerin saat ücretleri ortalama olarak 5 lira olsa, demek ki işveren günde 1.500 lira fazla mesai ödeyecek demektir. Ayda ödeyeceği fazla mesai parası 45.000 liradır. Şimdi işverenin aydı 45.000 lirayı vermemek için aynı yasanın ceza hükmündeki 250 lirayı ceza olarak göze alması yetiyor. İşverenin bu cezayı yemesi ve işçiye olan borcunu ödemesi için işçilerin işvereni dava etmesi gerekiyor. İşçinin işvereni dava etmesi için 2.000 lirası avukat parası ile mahkeme masraflarını karşılaması gerekiyor. İş bununla da bitmiyor. İşçinin işvereni dava edebilmesi için işten ayrılmayı da göze alması gerekir. Bu kötü şartlar, işçinin hakkını aramasına en büyük engeldir.

İşveren bütün bu yasa boşlukları ile çalıştırdığı işçilerin zayıf taraflarını bilir ve bu nedenlere dayanarak işçilerin fazla mesai haklarını vermez. İşveren sadece yasa boşluklarına ve işçinin zayıf taraflarına güvenmez, ayrıca bordrolarda işçilere fazla mesai ödenmiş gibi işçilerin imzasını alır. Böylece işçi dava etmiş olsa da bordroda parayı almış olduğu görüleceğinden işveren her türlü haksızlığı yapmaktan çekinmez. İşverenlerin **"haklarınız yasalarca korunuyor"** demesi ve yasalara sahip çıkması, çıkarlarını koruduğu içindir.Demek ki; yasalar çalışandan yana değil, çalıştırandan yana yapılmıştır. İşverenlerin yasalara sıkı sıkıya sahip çıkması bu nedenledir. Bu yasa boşlukları işçilere anlatılmalıdır. Böylece yasal şartlanmalardan işçilerin kurtarılmaları sağlanır.

32- Grev veya Direnişte Güvenlik Kuvvetlerinin Yeri

İşçiler grev veya direniş başladığında haklı olduklarını ispat etmek için güvenlik amacıyla gelen polis veya komanda birliklerinin görevlileri ile konuşmayı severler ve işverenin haksız durumunu onlara anlatırlar. Böylece güvenlik kuvvetlerinin tarafsız kalarak kendilerine yardımcı olacağını ümit ederler.Bu konu işçilerin kafasında iyice aydınlığa kavuşturulmalıdır.Gelen güvenlik kuvvetlerinin, işverenin Cumhuriyet Savcılığına yaptığı müracaat sonunda, işvereni korumak amacıyla geldiğini; güvenlik kuvvetlerine emir verildiğinde işçilerin en ufak bir direnişi karşısında işçilere ateş etmekten çekinmeyeceği, bu nedenle işçiler yararına bir tavır koyamayacakları anlatılmalı, onlarla ilişki kurmaları önlenmelidir. Zira her işçiden alınan ufak ufak bilgiler güvenlik kuvvetlerince değerlendirilmeye tabi tutulur.

Hareketin kimler tarafından yönetildiğini tesbit ederek, ilk fırsatta hareketin liderlerini saf dışı bırakarak, grev veya direnişi kırmaya yönelirler. İşçilerin başsız, ne yapacağını bilmez duruma gelmesini sağlarlar. "Güvenlik kuvvetlerinde görevli polis veya asker bizim kardeşimizdir" yollu ileri sürülen sözler, işveren adamlarının düşüncelerinin ifadesidir. Maksatları işçileri konuşturmak, grev veya direnişte ne yapmaları gerektiğini tesbit etmektir. Bu nedenle, gelen polis veya askerlerin teker teker iyi insan olmaları yeterli değildir. Görevleri icabı işçinin karşısında yer alır ve görevini yapar. Bu da grev veya direnişin kırılmasıdır.

Bu açık gerçeklik karşısında işçiler, yapılan toplantılarda,alınan kararları kesinlikle hiçbir kimseye anlatmamalı, gizliliği muhafaza etmek bakımından evdeki ailesine dahi alınan kararları anlatmamalıdır. Bunun, hareketin başarıya ulaşması için gerekli olduğu işçilere defalarca anlatılmalıdır.

Bu gizlilik neden gerekli? Çünkü grev veya direnişin zayıf tarafları işverenin adamları tarafından tesbit edilirse; işveren o yönden harekete geçerek grev veya direnişi kırmaya yönelir. Bu zayıf nokta üzerinde durarak "işçiler fazla dayanamazlar" gerekçesi ile grev veya direnişi kasıtlı olarak uzatabilir. Bu da bazan işçiler yönünden büyük kayıptır. İşçiler haklı olduklarını etrafa duyurmak için yaptıkları konuşmalarla farkına varmadan hareketin zayıf tarafını belirtirler. Bu sakat tavrın getireceği olumsuzluklar işçilere çeşitli zamanlarda anlatılmalıdır. Başlatılan hareketin başarıya ulaşması için dıştan bir yardıma ihtiyacı olmadığı; başarıya ulaşmanın en büyük kaynağının işçilerin birlik ve beraberliği olduğu, ancak böylelikle en yüce hakkı elde etmenin mümkün olacağı aydınlığa çıkartılmalıdır.

33- Bireysel Görevler

Grev veya Direnişi Yönetecek birinci derece sorumlu kişiler bütün işleri kendi üzerinde asla toplamamalıdır. İşçiler arasında seçilen işçiler ile, sendikada görevli bulunan kişiler vasıtasıyla işleri yürütmelidir. Tek elde ve tek kişilere bağlı hareketler en kısa zamanda başarısızlığa uğramaya mahkumdur. Tek yanlı yönetimin yapıldığını karşı taraf öğrendiği an, o yöneticiyi tesirsiz hale getirmek için her türlü hile ve tertiplere başvurur. Böylece hareket yöneticisiz kalınca işçiler arasındaki birliği en kısa zamanda bir bozguna uğratan işveren büyük kazançlar sağlar. Hareket kırılır. İşçiler işverene tekrar mahkum duruma getirilmiş olur.

Böyle kısır bir mücadele içine girmek, işverene peşinen bu davayı sen kazandın demektir. Bu nedenle böyle bir mücadeleyi başlatmak son derece yanlış olduğu gibi işçilere karşı işlenen en büyük ihanettir. Böyle bir yanlışlığa düşmemek için işçiler arasından görevli kişiler seçildiği gibi sendika yöneticilerinden de görevli kişiler arasında iş bölümü yapılır.

Bu gerçek ışığı altında Grev veya Direniş devam ettiği sürece, işin başından sonuna kadar ekipler halinde, konuları çözüme bağlamak ve karşılıklı sorumluluk taşıyarak neticeye gitmek, en geçerli ve doğru çözüm yoludur. Herkes alınan kararlardan sorumlu olduğu için karşılıklı suçlama yolları kapatılmış olacağından, hareket içinde bölünmeye de meydan verdirilmemiş olur. Arada yapılmış bir hata varsa karşılıklı eleştiriler sonunda en doğru yöntem tesbit edilmek suretiyle birlik ve beraberlik ruhu zedelenmemiş olur. Başarısız sonuçlar tüm işçiler arasında paylaşılmış olur. Böylece karşılıklı güven hisleri zedelenmeyen topluluklar en son noktada mutlaka başarı yolunu açmış olurlar.

Günümüzdeki sendika yöneticileri böyle bir dayanışma ruhunu işçiler arasında geliştirmedikleri için işçiler ile sendika arasında derin uçurumlar yaratılmaktadır. Bu kopukluk nedeni ile işçiler de: yapılan anlaşmalar karşısında emrivaki hale geldiklerinden en yüksek ücret dahi elde etseler, sendikanın işverene satılmış olduğu kanaati kesin olarak gelişmektedir. Sendikaya güven hissi az olduğundan tam bir dayanışma içine girememektedirler. Bu işlenen suçun sorumlusuda sendika yönetimidir.

34- Sendikalara Güven

İşçiler, grev veya direniş anında sendikalara karşı güvensizlik göstermemelidir. Sedika yöneticilerini desteklemelidir. Sendika yöneticileri hakkında belirtilen zaaflar ve güvensizlik işveren tarafından değerlendirmeye tabi tutulur. İşveren anlaşma imkanları araştıracağı yerde, sendika yöneticileri ile işçiler arasındaki boşlukları tesbit edip, hareketi kırmak için uzlaşmaz tavır takınarak zaman kazanmaya bakar. Hareketi kırmak için gerekli girişimlerde bulunarak kendi çıkarları doğrultusunda kazanç yollarını dener ve arar bulur da.

Bu nedenle işçiler sendikayı denetim altında tutmalı, fakat hareket anında asla güvensizlik belirtilerini karşı tarafa hissettirmemelidir. İşçiler: sendikayı denetim altına almak için, aralarından en çok güvendikleri kişileri grev veya direniş anında sendika yöneticileri ile birlikte karar alıp hareket etmek üzere görevlendirmeli,sendikacıları bu görevli arkadaşları ile kontrol altına almalı ve böylece tam bir anlaşma güven ortamı sağlamalıdırlar.

Böyle bir anlaşma işvereni zorlayacak, grev veya direnişin müddeti kısalmış olacaktır. Böyle bir birlik ve beraberlikten işçiler yararlanmış olacaklardır. Sendika yöneticilerinin işçileri, işçilerin sendika yöneticilerini karşılıklı olarak denetim altında tutmaları, asla birbirine karşı güvensizlik anlamında yorumlanmamalıdır. Bilakis hareketin daha sağlıklı yürümesini temin bakımından yapılması zorunlu olan bir düşünce ve davranış biçimidir. Bu tutumun, başarıya gidecek tek dürüst yol olduğu karşılıklı olarak kabul edilmelidir. Karşılıklı denetim, alınan kararların hata yapmadan yürütülmesini sağlayan tek güvenceli yoldur. Bu konuda bir aile sırrı gibi işçiler ve sendika yöneticileri arasında tam bir anlaşma sağlanmalı, dışa karşı bu güven hisleri belirtilmelidir.

Bu tür bilinçli atılan adımlar başarı yolunu açacaktır. Zaten sendika ile işçiler arasında gizli herhangi bir şey olmadığına göre, karşılıklı denetleme sonunda elde edilen başarı; sendika ile işçiler arasında kopmaz bağlar sağlamış olacaktır.

• Sendika kongreleri ve iki anı

Gerçi sendika olaylarına karıştığım andan itibaren birçok sendika kongresinde bulunmuş, bununla birlikte temsil ettiğim sendikanın da kongrelerini idare etmiştim. Bununla birlikte bu konuda fazla birşey söylemeden kısaca sendikaların kongrelerinin genel durumu ile temsil ettiğim sendikanın iki kongresinden bahsedeceğim.

Şunu üzülerek söylemek isterim ki yaşadığımız süre içinde gördüğümüz hile, sahtekârlık, yalancılıkları hatırladıkça insan sendikacıyım demeye utanç duymaktadır.

Sendika yöneticileri en çok güvenip dayanacağı kaynak işçiler olması gerekli iken, sendika yönetici kliği işverenlerle anlaşıyor, işçileri uyutup polisle işbirliği yaparak, sendika yönetimine gelmek için her türlü tutum ve davranışı kendilerine hak sayıp utanmadan kürsülere çıkıp birkaç süslü lafla işleri geçiştirerek, seçilme ustalığını ve hilelerini adamakıllı ezberlemişler ve tehlikesizce de seçilme olanaklarını bulmaktadırlar. Bu durum, tabandaki işçiler uyanıp sendikalara sahip çıkıncaya kadar da devam edecektir.

Sendikacılık öyle bir kokuşmuş seviyeye gelmiş ki; yöneticiler bu çürüklüğü, yaptıkları hırsızlıkları kapatabilmek için, akıl almayacak sloganlarla, cilâlı sözlerle, kafa ve kasa birliğinden bahsederek, tekrar seçilebilmeği meslek haline getirmişlerdir. İşçiler ise kafa ve kasa birliğinden ne murat edilmek isteniyor anlamadan, etraflarına şaşkın şaşkın bakarak, kendilerine doğru yolu gösterecekleri beklemektedirler. İşçiler bekleye dursun; bizim gangaster sendikacılar bu arada sendikanın kasalarını soymakta,aldıkları paralarla:kumar masalarında,içki alemlerinde, kendilerinin satın aldığı kişilerle zevki sefa içinde yaşamaktadırlar. Böylece sendika yönetici kliğinin etrafı bir menfaatler çetesi tarafından örülmüştür. Dürüst ve namuslu bir işçinin yalnız başına bu çetelerle mücadele etme olanakları ortadan kaldırılmıştır. Ancak tüm işçiler uyanıp olaya el koyuncaya kadar sürecektir. Gerçi işçiler arasında bir uyanma ve kıpırdama var ise de, daha neticeye tesir edecek güçte değildir. Yalnız şuna inanıyorum: bu şebekeleri ergeç işçi sınıfı mahkum edecek ve kendi yöneticisini seçme olanaklarına kavuşacaktır. Yakın bir tarihte bunu da göreceğiz. İşte o zaman işçi sınıfı üzerinde oynanan oyunlar, dönen dolaplar, yapılan hırsızlıklar vesikalarıyla birlikte işçiler tarafından kamuoyuna açıklanacaktır. Biz şimdi bu olayları anlatmaya çalışsak da elde vesika olmadığı için soyut kalmaktadır.Gerçeği anlatmakta zorluk çekmekteyiz. Bu nedenle ileri sürdüğümüz tezleri şimdilik çürütme olanaklarına sahipler, bunun için sendikaların genel durumuna bu kadar değinmekle yetineceğiz. Gerçi sendikalar içinde işçiden yana olanları var ise de sayıları çok azdır. Köklü büyük sendikalar gangasterlerin elindedir. Bunları anlatmamdaki maksat işçi sınıfı hareketinin kimlerin elinde olduğunu göstermek amacıyladır. Bizim bu anlattığımız konuları her sağ duyu sahibi kişi bilmekte ise de bu rezil adamların durumlarını bir kere daha sergilemekte fayda gördüğüm için üzerinde durdum... Bu konuya değinmişken bir özel durumu da açıklığa kavuşturmakta yarar vardır. İşçilerin uyanmasını sezen işveren eğilimli bir sürü sedika, kılıf değiştirerek bugün için devrimci sendika görünümüne bürünmüşlerdir. Bu sahtekârlık, ergeç teker teker işçiler tarafından açıklığa çıkartılıp kamuoyunun gözleri önüne serilecektir.

Bizim sendika kongrelerinden bahsedeyim. Birinci olay ben Türk Yapı-İş Sendikasında iken meydana geldi. O tarihlerde Türk Yapı-İş Sendikasının tüzüğünde, kongreler bütün üyelerin iştiraki ile yapılmakta idi. Sendika olağan kongresi için ilan verildi. Biz sendika kongresi için hazırlık yaparken diğer taraftan işverenler de bir araya gelerek İsmet'i sendika yönetiminden uzaklaştırırsak bu sendika bizim için tehlike olmaz diyerek sendikanın bazı yöneticilerini de satın alıp beni kongrede sendikadan uzaklaştırmaya karar verirler. Geçen bu olaylardan benim haberim olmadı. Ancak kongre günü durumu öğrendim. İşverenler tüm işçilerine birer günlük ücretli izin verip birer otobüs kiralayarak işçilerin kongrede hazır bulunmalarını sağlarlar ve kendi adamlarını işçilerin başına dikerler.Kongre açılınca salonda olağanüstü bir hal olduğu açıkça belli oluyordu. Bu sırada yanıma bir işçi gelerek **"İsmet Ağabey, ben seni severim. Kongrede ileri geri laf etme. Karar aldılar. Seni dövecekler. Aynı zamanda sendikadan seni**

çıkartacaklar" dedi. Durum benim kafamda aydınlandı. Açış konuşmasında; **"işçileri yanıltıp sendikayı işveren sendikası yapma eğiliminin ağır bastığını, bu bakımdan, arkadaşlar uyanık olun."** deyince salonda sesler yükseldi. **"Aç it in aşağı, komünistlere bu memlekette ekmek yok"** gibi benzeri bir sürü küfür edildi. İşçileri ikna etmenin imkanı olmadığını anlamıştım. Ancak şunu söyledim: **"Beni bu kongrede seçmeyeceksiniz, durum bunu gösteriyor. Unutmayın ben sendikadan ayrıldıktan sonra sendika işveren emrine girecek ve beğenmedikleri karşı gelen işçileri de işten atacaklardır. İleride bunu öğrenecek pişman olacaksınız. Fakat iş işten geçmiş olacaktır."** dedim ve kürsüden indim.Kongre yapıldı beni seçmediler. Sonra; söylediğim gibi, sendikalaşmada rolü olan ne kadar ileri gelen işçi varsa işten attılar. İş yasalarını uygulamadılar. Nerede bir işçi ile karşılaşsam kongrede kendilerinin yanlış yaptıklarını itiraf ettiler. Ve pişmanlıklarını belirttiler. Sonra bu işçilerle YİS Yapı İşçileri Sendikasında beraber çalıştık.

İkinci kongre olayı da İzmit işyerlerini teşkilâtlandırma sırasında oldu. Yurdumuzda işçi kuruluşlarının birleşmesinden yana olduğumuz için **DİSK**'e üye olmak için müracaat ettik. Kongrenizi yapın karar alın dediler. Biz de kongreye **DİSK** yöneticilerini davet ettik. Genel Başkan **Kemal Türkler** ve diğer yöneticiler kongreyi izlemek üzere İzmit'e geldiler. Kongrede kendilerine özel yer ayırttık.Konuşma hakkı tanıdık . Kemal Türkler büyük tezahüratla kürsüye geldi. Alkışlar devam ediyor, **DİSK** lehinde durmadan sloganlar atılıyordu. Görülmedik bir alkış tufanı içinde Kemal Türkler konuşmasını bitirmiş, diğer misafirler konuşmuş ve gündem gereğince **DİSK**'e katılma kararı alınmıştı. Şu kadarını belirteyim **DİSK** diye diye alkış tutmaktan ellerimiz kızarmış, sesimiz kesilmişti. (44) Kongre biteli bir ay olmuştu. Sedikanın **DİSK**'e üyeliği tasdik edilmemişti. Sorduk: **"Neden üyeliğimiz tastik edilmedi?"** diye (45) Alınan cevap enteresandı: **"Siz sendika olarak Dr. Hikmet Kıvılcımlı ile berabersiniz. Biz komünist sendikaları kabul etmeyiz"** dediler.Biz **"Yazılı verin"**dedik ise de cevap alma imkanı olmadı (46).Böylece **DİSK**'e üyelik işlemi suya düşmüştü. Bu durumu öğrenen işçiler son derece üzüldüler ve kızdılar. Biz bu olayın böyle sonuçlanacağını tahmin ediyorduk... **DİSK** yönetiminin kimlerin elinde olduğunu ve maksatlarının neler olduğunu daha anlaşılır duruma getirmek için ısrar etmiştik. O da açıklığa kavuştu. Bu konuda bir tecrübemiz daha vardı. **DİSK**'in kurulması için YİS Yapı İşçileri Sendikası olarak büyük gayret sarf etmiştik. Sendikaların bir araya gelmesi için çalışmalarda bulunduk. Ne varki: DİSK kuruldu, fakat bizi kurucu heyete almadılar.(47) O zaman biz, bir müddet **"neden alınmadık"** diye yöneticileri sıkıştırdık ise de cevap alamamıştık. Netice, aradan geçtikten sonra açıklığa kavuştu. Konu: **Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın** görüşlerinin temsil edildiği bir sendika kabul edilemezdi. Ve etmediler de.

---

(44) Belge: 28)

(45) (Belge: 29)

(46) YİS, DİSK üyeliğine kabul edilmeyişinin yazılı gerekçesini isteyince, DİSK yöneticileri, sözlü olarak söyledikleri gerekçe yerine yüzeysel bir gerekçe göstermek zorunda kalıyorlar. (Belge: 30)

Oysa, öne sürülen gerekçenin hiç bir maddi temeli olmadığı, anıların 109 sayfasında "Bölge Çalışma Müdürlükleri" kısmında detaylı olarak anlatılmaktadır. (y.n)

(47) DİSK'in ilk kuruluş bildirisi, 15 Ocak 1967 günü 17 sendika tarafından hazırlanarak imzalanmıştır. Bu bildiri 16 Ocak 1967 günlü gazetelerde yer almıştır. (Belge: 31) (y.n)

Kongrelerden neden bahsettim. Sebebi şu: Kongre oyunları grev veya direniş anına rast gelmiş olabilir. Bu nedenle işverenler tarafından çevrilecek dolaplara çok dikkat edilmelidir. İşçiler daha uyanmadı diye tüzük hilelerine kaçıp işçilerin yasal yoldan sendika yönetimine de gelmeleri engellenmemelidir. İşçiler düşe kalka eğriyi doğruyu birbirine karıştırarak ta olsa sonuçta en iyi noktaya geleceklerdir. Bu önemli konu unutulmamalıdır. Bir yöneticinin tek dayanağı ve inanç kaynağı işçiler olmalıdır.

• Sonuç

Sınıf sendikacılığını işçinin hizmetine götürürken, günümüz koşullarına göre mütevazi olmaya son derece dikkat etmeli. Çalışmalara gösteriş için asla yalan karıştırılmamalıdır.

Bugünün geçerli sendikacılığı şudur: Çeşitli yollardan sendika kasasına para toplamak, toplanan paralarla çevrene bir sürü dalkavuk toplayıp büyük sendikacılık propagandası ile toplumu yanıltmaya çalışmak.. Bugün bu sendikalar ön plânda gözükmektedir.

YİS bu sahteci duruma düşmedi ve asla düşmek de istemedi. Yoksa ele geçen imkânlar buna çok müsait idi.

Bu nedenle Finans-Kapital acımasız, YİS'e karşı gizli bir savaş açtı. Bir sürü uşağı bu yolda kullandı. YİS'in faaliyetlerini durdurmak için gizliden gizliye her türlü hile ve tertiplere başvurdu. Emrindeki devlet güçlerini bu yolda kullandı.Bununla yetinmiyerek, YİS'in içinde zayıf mizaçlı kişileri satın almaya kalktı ve başarılı da oldular. Fakat asla YİS'in faaliyetlerini durdurma olanaklarına kavuşamadılar. Çünkü YİS hayatiyetini işçinin özüne dayamış ve ondan güç almıştı. Finans-Kapitalin bu faaliyetleri YİS elemanlarını insanüstü çalışma gayretleri ile başbaşa bıraktı. Gereğinde elemanlar aç ve susuz kaldılar. Fakat asla yılgınlık ve zayıflık göstermeyerek, işçinin şanına lâyık çalışmaları sürdürdüler. Ve davanın kutsallığına asla gölge düşürmediler.

Olayları buraya kadar özetlersem, şu nokta açıklığa çıkmış oldu: Şimdiye kadar yapılan çalışmaların sonucundan, birtakım deneylerden, arkadaşların yararlanması için yazı yazmam gerektiğini arkadaşlar ısrarla istediler. Bu yazının talihsiz yanı benim sürekli hastalığımdır. Fakat yapacağım noksanlığı benimle birlikte çalışan arkadaşların tamamlayacağına inanıyorum.

Olayları izlerken benim çok zeki kişi olduğum kanısına asla varılmamalı. Ben ancak insanlara karşı sonsuz saygı ve sevgisi olan bir kişiyim. Onların düşüncelerini almadan asla iş yapmadım. Bu nedenle onların himaye ve çalışmalariyle bazı başarılı işler yapmaya çalıştım. Başarı olmuş ise, en önemli sırrı işçilere borçluyum. Nedeni: Ne zaman olaylar için ben bir tek çözüm yolu buldum ise, işçilerden 99 tane öneri ve uyarı geldiğinden, bilgi hazinemi genişlettiler. Güçleri ile gücüme güç katarak, yapılacak işlerde mutlak başarı sağlanmasına yardım ettiler.

Bu yazıyı daha geniş yazmak isterdim. Ancak, kanser denen hastalık başıma belâ oldu. İdam hükmünü verdi. İnfaz saatini bekliyorum. Bu nedenle, yazı noksan ise, ileride tamamlamaya çalışacağım.

Son olarak, YİS, çalışmalarda işçilerin özüne dayalı olarak görev yaparken, hatâ yapmamak için Teorice Doktor Hikmet Kıvılcımlı'nın yardımını ve desteğini görmüştür. Örneğin bu yazının başına, YİS Ana Tüzüğünün Başlangıcını belirleyen Doktor'un bir yazısını hâtıra olarak ekliyorum.

Beni yazı yazmaya zorlayan ve yazılmasını sağlayan Fuat Fegan ile Lâtife Fegan ve okuma zahmetine katlanan arkadaşlara başarılar diler, tüm devrimci çalışmalarla toplumumuzu aydınlığa kavuşturmak isteyenlere şükran borçlarımı sunarım.

İsveç, 24 Nisan 1978
İsmet Demir

İlk büyük teftişin sonucu alındıktan sonra, ben de Bakanlıktan bazı arkadaşlarla birlikte 28 Agustos günü Zonguldak Ereğli'sine gittim. Orada, ileri sürülen, biraz önce saymış olduğum iddialardan hiçbirinin Morrison Firması ile hiçbir ilişiği olmadığını hayretle tesbit ettim. Müfettişlerimizin raporlarında da esasen bu husus açıkça gösterilmekte idi. Gerek müfettişlerin vardığı sonuçları, gerek benim yaptığım temaslarda vardığım sonuçları 2 Eylül günü bir basın toplantısı ile kamu oyuna açıkladım. Bana verilen cevaplarda, söylediklerimin herhangi bir noktasında hakikate uygun olmadığını iddia etmeyi mümkün kılacak bir tek delil veya vesika gösterilememiştir.

Yaptığımız teftiş neticesinde, daha önce sıraladığım iddalara bağlantılı olarak şu durumu ortaya çıkmıştır:

Sendikalı işçilerin işlerinden atıldığı iddia ediliyordu. Bir kere böyle bir iddianın, daha önce yayılan haberlerin tersine olarak,Morrison Firması ile veya herhangi bir yabancı firma ile ilişiği olmadığı anlaşılmıştır. Sendikalı oldukları için işten çıkarıldığı iddia edilen 15 işçiye ait liste müfettişlerimizç mahalli yapı-İş Sendikası tarafından verilmiştir.Bu 15 kişinin sendikacı oldukları için işten çıkarıldıklarına dair her hangi bir delil gösterilememiştir. Bu 15 kişiden hiçbirinin Morrison Firması ile bir alâkaları yoktur. Sendikalı işçilere baskı yapıldığına gelince, bununla da Morrison firmasının bir ilgisi olmadığı Yapı-İş Sendikasının idarecileri, İdare Heyeti üyeleri tarafından bize bildirilmiştir. Bu iddianın şundan doğduğu anlaşılmıştır: Ereğli'deki esas firma, Ereğli Demir-Çelik Fabrikaları İşletmesi, bir ara kendi şantiyesinde çalışan işçilerden hangilerinin Yapı-İş Sendikasında üye olduğunu tesbit etmek istemiş, fakat sendikalı üyelere baskı şeklinde tefsir edilmesi üzerine derhal bu tesbit işinden vazgeçmiştim.

Ereğli Demir-Çelik İşletmesi idarecilerinin bana izah ettiklerine göre, böyle bir tespite de sadece Yapı-İş Sendikasının oradaki işçiler adına müzakereye veya toplu sözleşme yapmaya yetkili olup olmadığını anlamak için ihtiyaç görülmüştür. Bunun başka şekilde yorumlandığı görülür görülmez, tesbit teşebbüsünden vazgeçilmiştir.

Türk işçisinin emeğinin sömürüldüğü yolundaki iddiaların da hakikatle hiçbir ilişiği olmadığı müfettişlerin teftişleri ve müşahedelerimiz sonunda meydana çıkmıştır. Tersine, yapı işçilerine en yüksek ücretlerin verildiği yerin, Zonguldak Ereğlisi olduğu ve Zonguldak Ereğli'sinde en yüksek ücretler de, itiraf etmek gerekir ki, Morrison Firmasının vermekte olduğu görülmüştür.

İşçilerin, "öz vatanlarında bir casus gibi" polis nezaretinde iş yerine götürüldüğü iddiasına gelince, bu iddianın esasının şundan ibaret olduğu mahalli sendikacılar tarafından bize belirtilmiştir: Bir Türk firmasının başındakilerle ihtilâfları bulunan birkaç işçi bu ihtilâflı durum görüşmek üzere firma idarecilerine gitmek istediklerini fakat korktuklarını,çekindiklerini Sendika Başkanına söylemiştir. Sendika Başkanı bir avukata danışmış, avukat da, "Madem ki böyle bir endişeniz var, savcılığa başvurun, polis refakatinde gitsinler" demiş. Fakat daha bu mesele görüşülürken işverenle işçi arasıdaki ihtilâflar da halledilmiş.

Gerekli teftiş ve murakabenin yapılmadığı iddiasının da hakikatle hiçbir ilişiği olmadığını belirttim.

Yabancı firmalara Türk makamlarının karışamadığı iddiası ise şu durumdan doğmaktadır: Çalışma Bakanlığı müfettişleri askeri işyerlerinde teftiş yapamamaktadır. Bu , yabancılara tanınmış bir imtiyaz değildir. Bütün askeri işyerlerinde uygulanan bir husustur. Bu arada Askeri mahiyette yabancı bir işyeri varsa Çalışma Bakanlığı Müfettişleri bu işyerlerine gidememektedirler. Fakat askeri mahiyette olmayan bütün yabancı firmaların işyerleri Çalışma Bakanlığı müfettişlerine açıktır. Nitekim, Zonguldak Ereğli'sinde Morrison Firmasının işyerinde teftiş edilmiştir. Bu vesile ile şu son gelişmeyi de huzurunuzda açıklamak ve müjdelemek isterim: Milli Savunma Bakanlığı ile yaptığımız görüşmeler sonucunda, bundan böyle, yabancı askeri işyerlerinde de Çalışma Bakanlığına bağlı müfettişlerin teftiş ve denetleme görevlerine yapabilmeleri karar altına alınmıştır (Bravo, sesleri)

Ereğli mitinginden sonra Morrison Firması tarafından 150 işçinin işten çıkarılması iddiasına gelince: Bununda hakikatle hiçbir ilişiği olmadığı anlaşılmıştır. Öğrendiğimize göre, federasyon başkanına 30 kadar işçi, iş bulamadıkları için, müracaat etmiş. Federasyon başkanı da, Morrison Firmasına yürüyüş yapalım demiş. 30 kadar işçiyle Morrison Firmasına yürüyüş yapmış. Bu işçiler, Morrison Firmasıyla ilgili değil. Henüz hiçbir yerde işe girmemiş kimseler...Gittikleri firmanın idarecileri, kendilerinin yapabileceği birşey olmadığını söylemişler. İcap ediyorsa ilçe merkezine dönmeleri için kendilerine otobüs tahsis edebileceklerini söylemişler. Federasyon başkanı bunu kabul etmiş Morrison Firmasının verdiği otobüse binerek ilçe merkezine gelmiş, orada otobüsten inince doğru Atatürk büstünün önüne giderek heyecanlı bir hitabede

bulunmuş. Bu hitabede federasyon başkanı, gazetelerin yazdığına göre "Istırabımıza anlatacak merci bulamadığımız için Atam sana dert yanmaya geldik. Atam, işaret ettiğin gibi, kapitalizm ve emperyalizmin ne kadar zararlı olduğunu farkettik. Fakat farketmeyenler var. Atam kalk da bak halimize. Yılmadan, yorulmadan mücadele edeceğiz. Gerekirse bu uğurda ölmeyi şerefli bir vazife bileceğiz"demiş.

Morrison Firmasıyla ilgili olarak, bu iddialarla ilgisi olmayan bazı şikâyetler daha önce alınmış ve bunlar Bakanlığımızca takib edilmişti.Bunlar, şantiye açıldığında içme suyu, yatacak yer, helâ, yatakhane ile ilgili birtakım eksikliklerdi. Biz gittiğimiz zaman gördük ki, bu eksiklikler ikmal edilmiş, güzel, temiz yatakhaneler yapılmış, revir yapılıyor, yıkanacak yerleri,içme suları temin edilmiş.

Ben, Zonguldak Ereğli'sinden ayrıldıktan sonra, Morrison Firmasının yüz bularak, 50 işçiyi daha işten çıkardığı, yine Yapı-İş Federasyonu Başkanı tarafından beyan edildi. Bunun üzerine müfettişlerin yaptıkları tahkikat sonunda öğrendiklerine göre, 28 Ağustos'tan 5 Eylül'e kadar Morrison Firması 43 işçi çıkarmış ve yeniden 44 işçi almıştır. İşten çıkarılanların 32'si vasıfsızdır, vasıfsız işçidir. Alınanların 47'si de vasıflı işçidir. Gerek bu ve gerekse müfettişlerin tetkikleri gösteriyor ki devamlı olarak işin mahiyeti değiştiği için, müessesenin vasıfsız işçiye olan ihtiyacı zamanla azalmakta, kalifiye işçiye ihtiyacı artmaktadır. Bu değişikliklerde daha çok bundan ileri gelmektedir.

Firma çıkardığı işçileri ya kanuni deneme süresi içinde çıkarmakta, yahut da bu süreden sonra çıkardığı hallerde, ihbar, tazminat gibi bütün kanuni vecibeleri yerine getirmektedir. Bu firmanın iş disiplini bakımından biraz titiz olduğu anlaşılıyor. Nitekim bu titizlik yüzünden bazı Amerikalı teknisyenlerin de en ufak bir ihmalleri görülünce işten çıkarılıp memleketlerine geri gönderildiği tespit edilmiştir. İşçi çıkarmaların başka bir sebebinin de işçilerin iyi bir elemeye tabi tutulmadan alınmaları ve formen durumundaki ustabaşlarından bazısının yakınlarını kayırma gayretleri olduğu görülmüştür. Bunu önlemek için Ereğli'de de bir İş ve İşçi Bulma Şubesi açılmasına karar verilmiş ve bu şube 16 Eylül'den itibaren faaliyete geçmiştir. Görüştüğümüz bütün firmalar bundan sonra alacakları işçileri tercihan İş ve İşçi Bulma Kurumu Şubesinden alacaklarını belirtmişlerdir.

Ereğli'de çalışan bütün firmaların tutumunu gördükten sonra şunu belirtmeyi bir borç bilirim ki, memleketin her tarafından Ereğli'ye büyük bir işçi akını olmasına rağmen orada bulunan Türk veya yabancı firmalardan hiçbiri, bu akını ücretleri düşürmek için fırsat bilmemişlerdir. Aksine en yüksek ücretleri vermeye devam etmişlerdir.

Bizim Morrison firmasiyle ilgili gerçekleri açıklamamızdan sonra ilk tepki bazı sendikacılardan önce bir partinin genel başkanından gelmiştir. Gazetelerde her halde okumuş olacağınız demecinde bu parti genel başkanı, belki Bakanın söyledikleri doğru olabilir, bu yabancı firma hakkında ileri sürülen iddialar hakikate uygun olmayabilir, Ama yine de memleketimizde yabancı firmaların kalmasına izin vermek hatalıdır; bütün yabancı firmalar ancak Türk işçisini sömürmek için Türkiye'ye gelirler: Morrison firması da onun için gelmiştir; buna imkan veren kanun antidemokratik bir kanundur, değiştirilmesi lâzımdır, yolunda konuşmuştur.

Bu da gerçi bir fikirdir. Eğer Türk işçisinin haklarının yeteri kadar korunmadığı bir ortamda olsaydık, şahsen ben de hakları korunmayan Türk işçisinin yabancı firmalar tarafından çalıştırılmasında endişe edilebilecek noktalar görebilirdim. Türk işçisinin hakları üzerinde bu kadar titizlikle durulduğu ve grev ve toplu sözleşme hakkının tanınmak üzere bulunduğu bir sırada ise, hiçbir yabancı firmanın Türk işçisinin haklarını sömürebileceğine inanmıyorum. Buna rağmen aksi fikirde olan çıkabilir. Fakat politikacılara doğruluk tavsiye edenler evvelâ kendilerinin ileri sürdükleri iddiaları doğru verilere dayandırmaya alışmalıdırlar.

Şunu bir kere daha övünerek ve samimiyetle belirtmek isterim ki küçük bir çevreden gelen asılsız iddiaların kısa bir süre sendikacılık âlemimizi karıştırmasından sonra gerçekler meydana çıkınca, Türk sendikacılarının büyük kısmı gerçeklerin yanında yer almışlar ve bu gibi asılsız iddialara itibar etmeyeceklerini göstermişlerdir. Kendilerinin bu şuurlu davranışları ile ne kadar övünsek yeridir.

Sözlerimi bitirirken şunu da arz edeyim ki, adı geçen yabancı firma hakkındaki Morrison Firması hakkındaki müşahedelerimiz sadece Zonguldak Ereğlisindeki şantiye ile ilgilidir. Bir de bu firmanın İzmir yakınında, Çiğli'de NATO'ya ait bir havaalanı inşaatında şantiyesi vardır.Orası hakkında da aynı çevreler tarafından bazı üzücü iddialar ileri sürülmektedir. Bunların doğruluğu veya yalânlığı üzerinde hiçbir şey söyleyecek durumda değilim.Çünkü, bugüne kadar Çalışma Bakanlığı müfettişleri

askeri mahiyetteki işyerlerine girememekte idiler. Fakat Milli Savunma Bakanlığı ile varılan mutabakattan sonra Çalışma Bakanlığı müfettişlerinin ilk teftiş edecekleri yer, Çiğli havaalanının Morrison firmasına ait işyeri olacaktır. Eğer bu işyeri hakkında ileri sürülen iddiaların doğru olduğu anlaşılırsa, elbette Ereğli'deki Morrison firması hakkında ne kadar açık konuştu isek aynı firmanın Çiğli'deki tutumu hakkında da aynı açıklıkla konuşmayı, müspet olsun menfi olsun sonuçları açıklamayı vazife biliriz. Saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN - Coşkun Kırca

COŞKUN KIRCA (İstanbul) - Muhterem arkadaşlarım, Sayın Çalışma Bakanına candan teşekkür ederim. Kendileri bugün ölçü ve itidalin ve ayrıca, bir Bakan olarak işleri didik didik edercesine takib etmenin övünülebilir bir misalini vermiş oldular.

Muhterem arkadaşlarım, John Thalmayer Hür Dünya İşçi Sendikaları Birliğine dahil bir milletlerarası sendikanın temsilcisidir. Kabul etmek lâzımdır ki, bu sendika ve Mr.J.Thalmayer komünist değildirler.

Gönül ister ki, Mr.J.Thalmayer Sayın Bakanın bahis buyurduğu bu ölçüsüz haddini bilmez şımarık hareketlere girişmenin ve İçişleri Bakanlığımız da Batı camiasına dahil memleketler arasında yapılan uzman ve vatandaş mübadelelerinde pek de mûtat olmayan bir yola başvurarak bu zatın ikamet iznini yenileme durumunda kalmasın. Ancak, bendeniz zannediyorum ki, milli haysiyeti, basireti ve sağduyuyu her Türk gibi her şeyin üstünde tutan sendika liderlerimiz, herhalde, böylesine radikal bir çareye başvurulmasından önce, bu zatın aslında Türk sendikacılığına yardım etmek istiyen mensubu olduğu teşekkül tarafından sessiz sedasız geri çekilebilmesi için gereken teşebbüsü yapmışlardır, bilmiyorum, fakat, tahmin ediyorum. Çünkü kendilerinin bu yakından tanıdığım insanların ölçü ve basiretlerinden eminim.

İkamet izninin uzatılmaması üzücüdür. Fakat bu üzücü harekete Türk Hükümetini icbar eden bizzat John Thalmayer'dir.

Muhterem arkadaşlar bu vesileyle memleketimizde bir başka istikamette yapılagelen bazı tahrikler ki, Sayın Çalışma Bakanının bahsettikleri Mr.J.Thalmeyer'in mensup bulunduğu sendika, aslında komünist inançları reddettiği için bilmeyerek alet olduğu bazı komünist tahriklerinin mahiyetini açıklamakta fayda vardır:

Muhterem arkadaşlarım: Türkiye'de halen geniş bir sosyalist cereyanının mevcudiyetinden bahsedilmektedir. Derhal belirtmek lâzımdır ki, yürürlükte olan Anayasamız sosyalizmi yasak etmemiştir, ama bazı şartlarla; Anayasamız demokrasiye bağlı olan, Batılı anlamında demokratik rejime ve insan haklarına bağlı olan sosyalizmi yasak etmemiştir. Asya anlamında bir "Halk Demokrasisi"ni, hatta onun diktatörlüğünü sağladığını iddia ettiği sınıfın aleyhinde istismar eden bir sosyalizmi, insan haklarını ayaklar altına alan bir sosyalizmi, bu Anayasa yasak etmiştir.

Elbette ki, bu anayasa alelıtlak sosyalizmi yasak etmemiştir. Fakat, bu memleketi ülkesiyle ve milletiyle ve bütün vatandaşlarıyla, hangi sınıfa hangi ırka mensub olurlarsa olsunlar, bölünmez bir bütün telâkki etmek kaidesini bir Anayasa kuralı haline getiren bir hukuk nizamının dışına çıkan ve Atatürk milliyetçiliği ilkelerine aykırı hareket eden gerek sosyalizm, gerek herhangi bir başka fikir cereyanını bu Anayasa yasak etmiştir.)Bravo sesleri)

Bu çerçeve içinde sosyalist fikirler bu memlekette muhteremdir;iştirak ederiz, etmeyiz. Ama propagandası yapılır, partisi kurulur, her şey yapılabilir. Ama, bu çerçeve içinde. Tıpkı, diğer fikir cereyanları için olduğu gibi...

Muhterem arkadaşlarım, bu çerçeve içinde dahi olduğu zaman, doktirinci sosyalizmden bahsedildiği vakit (eğer bazı sendikacılarımız Türk sendikacılığının da inkişafı için bu fikirlerden istifade edilmesi gerektiği kanaatinde iseler) bu fikirlere sahib olmak biraz evvel belirttiğim şartlar içinde tamamen serbest olmakla beraber, iktisadi ve sosyal ilimlerin 20'nci asrın şu anında, vardığı gelişme devresinde artık menşeini ister ütopik sosyalizmden, ister ilmi maddecilikten alsın, hatta bu vatanın bütünlüğüne ve demokrasiye riayetkâr olduğu zaman bile, hattâ muteber olduğu zaman bile, bu tarz fikirlerin hakikaten pek modası geçmiş olduğunu kabul etmek lâzımdır. Huzurunuzda konuşan arkadaşınız, Temsilciler Meclisi Umumi Heyetinde o zaman da mensubu bulunduğu Anayasa Komisyonunun henüz kâtibi iken, sosyal devlet anlayışını ve sosyal adalet fikrini en hararetli bir şekilde müdafaa etmiş olan ve bununla iftihar eden birisidir. Ama bugün yalnız Batı memleketlerinde değil, yalnız İngiltere'de Norveç'te, İsveç'te, Danimarka'da değil, (Fransa'daki, Belçika'daki, Avusturya'daki, şuradaki buradaki sosyalist partileri şu veya bu bakımdan tenkit etmenin mümkün

olduğunu hesaba katarak onlardan bahsetmiyorum), ama İngiltere'de, Norveç'te, Danimarka'da, İsveç'te hakikaten sosyal ıslahatı en ciddi seviyeye ulaştırmış olan iktidarlar ve nihayet sosyal adalet fikrinin kalkınma ile demokrasi ile pekâlâ bağdaşabileceğini, bunun için ne bir sınıf diktatoryasına, ne de herhangi bir otoriter idareye ihtiyaç olmadığını açıkça ispat eden Gandilerin, Nehruların memleketinin misalleri önümüzde dururken, bugün, işçi sınıfının devamlı fakirleşmesi sınıf mücadelesi, gibi, Türk sendikacılığını hakikaten ilmin bir tarafa atmış olduğu birtakım doğmaların esiri telâkki etmek suretiyle, Türkiye'de sosyal reform fikrini, sosyal adelet fikrini,sosyal Devlet fikrini inkişaf ettirmeye imkân yoktur. Arkadaşlar.

Muhterem arkadaşlarım: Anayasamız, Batı İttifakına bağlı olmamayı, hatta yabancı sermayenin Türkiye'ye gelmemesinin propagandasını yapmayı yasak etmiş değildir. Ama, bu noktalarda da, sosyal ıslahat, sosyal adalet, sosyal reform isteyen, Anayasanın koyduğu sosyal Devlet ilkesinin şu veya bu zümrenin tesiri altında kâğıtta kalmamasını hakikaten isteyen insanların bilmesi icabeden bir şey vardır ki, Türk milletini Batı İttifakından ayırmak gibi, sergüzeştler içine atacak bir nötralizme gitmenin Türk milletinin hakiki menfaatine en uygun yol olduğunu söylemek sosyal adalet ve sosyal ıslahat fikirlerinin birbirinden ayrılmayacağını iddia etmek, işte, bu sosyal adalet ve sosyal ıslahat fikrine en büyük zararı vermek demektir.

Şunu açıkça belirtmek lâzımdır ki, aydınların içinde de, sendika liderleri içinde de, sosyal adalet, sosyal reform ve işçi hakları fikirlerine şamimiyetle bağlı olanlar, bu fikirlerinde de bu memleketin kalkınmasını arzu ediyorlarsa, bazı noktalarda çok sarih olmaları lâzımdır.

Demokratik rejime, insan haklarına bağlı iseler Batı ittifakına bağlı iseler Atatürk ilkelerine bağlı iseler, bunlara bağlı olduklarını samimiyetle ispat ettikleri takdirde sosyal adalet fikri işte o zaman bu memlekette şahikasına çıkabilecektir. (Alkışlar) Çünkü, o zaman sosyal adalet fikrine karşı dikilmek isteyenler, bu fikirleri ve onların sahiplerini bu memleketin düşmanı, demokratik rejimin düşmanı olarak ilân edebilme bahenesini kendilerinde bulamayacaklardır. Onlara bu bahaneyi verenler,bu memlekette sosyal adaleti,sosyal devleti değil, sadece keşmekeşi, bizi nereye götüreceği belli olmayan keşmekeşi bilerek veya bilmeyerek, maksatlı veya maksatsız olarak, arzu eden insanlardır.

Muhterem arkadaşlarım; yine bendeniz Temsilciler Meclisinde bu kürsüde Türkiye'ye gelen yabancı sermaye müvacehesinde, Lausanne'da yapmış olduğumuz gibi, Türk hakkı kazasının asla feda edilmemesi lâzım geldiğini ve şu Anayasanın Türk özel teşebbüsleri için emrettiği gibi bir yandan özel teşebbüsün büyük bir güven içinde çalışmasını sağlamakla görevli olan Devletin, öte yandan aynı özel teşebbüsün toplum yararına ve milli iktisadın gereklerine uygun şekilde hareket etmesini sağlayacak tedbirleri almasını müdafaa eden bir insan olarak elbette ki, aynı ölçülerin yabancı sermayeye de tatbikini lüzumlu görmüştüm.

Buraya gelen büyük yabancı sermayenin, kalkınma plânının muvaffakiyeti için, plânla münasebetlerinin tanzimini, yabancı sermayenin gelmesini arzu eden bir insan olarak gönülden savunmuş idim.

Kurucu Mecliste bulunan arkadaşlarımız bilirler. Ama, yabancı sermayenin Türk bağımsızlığını; Türk hakkı kazasını ortadan kaldırılmaması, Türk kalkınmasının plânlı olmasına engel olmaması, Türk kalkınmasının muvazenesiz bir kalkınma olması yolunda hareket etmemesini istemek başka bir şey, alelıtlak yabancı sermayeye karşı olmak gene başka bir şeydir.

Biraz evvel Çalışma Bakanının bahsettikleri partinin genel başkanı, (hangi partinin genel başkanı ise) alelıtlak yabancı sermayeye karşı geldiği zaman, kendisini, hakikaten bugün dahi sosyalizmi demokratik sosyalizmi hatta yirmi yıldır iktidarda bulunduğu memleketlerde bir iktisat fakültesinin birinci sınıfından ikinci sınıfına geçecek kadar modern bilgiden mahrum demektir, arkadaşlar.

Muhterem arkadaşlarım; Türk işçisinin Türk sendika liderlerinin sağduyusundan eminiz. Çok şükür ki; bu memlekette Türk işçisinin hakları şu Anayasa'da 42'nci maddeden 50'nci maddeye kadar yer almıştır ve herbiri ayrı ayrı kanun teklifi ve tasarıları şeklinde huzurunuza sunulacak olan bu haklar bir sınıf mücadelesi neticesinde elde edilmiş değildir.

Çünkü, demokrasi mücadelesi yapan, insan hakları mücadelesini yapan Türk Milleti, herhangi bir sınıf farkı gözetmeksizin, bir bütün halinde insan olarak hakkı olduğu için, Türk işçisine bu hakları vermiştir. Şu halde sanki Türkiye'de bu haklar ancak bir sınıf mücadelesi neticesinde elde edilebilirmiş ve sanki bu haklar elde edilmemişmiş

gibi, üstelik komünist olmadığından emin bulunduğumuz bazı milletlerarası sendikaların hatta onların bazı Amerikalı temsilcilerinin böyle bir inanç taşımalarını, kendi memleketlerindeki tarihi gelişme içersinde işçi ve işveren münasebetlerin çok sert olmasından doğan hissi gelenekleri içinde hareket etmiş olmalarına vermek istiyoruz.

Muhterem arkadaşlar, Sayın Çalışma Bakanına sözlerimi bitirirken teşekkür ederim, bir meselenin burada değilmesine fırsat verdiler..
Bütün arkadaşlarımı hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

Belge 2

5 Eylül 1962 tarihli Öncü gazetesi, Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'in Morrison Şirketi ile ilgili sözlerine cevap veren Yapı-İş Federasyonu Başkanı Tahir Öztürk'ün basın toplantısını ve Thalmayer'in sınırdışı edilmesini şöyle veriyordu:

"Federasyonumuzun Morrison ve benzeri inşaat şirketleri ile yaptığı mücadele ve yine Türk işçinin hakları yönünden işçi liderlerinin yaptığı mücadelenin tarafsız olması gereken Çalışma Bakanının taraflı hareketi ile akim kaldığına, Türk halk efkârı ve işçisi tarafından şahit olunmuş bulunmaktadır.

Senelerdenberi izlenip gelen ve Türk işçisine reva görülen hareketler basında ve yayınladığımız bültenlerde açıkca ortaya konmuş, mâruz kalan şahıslar dahi teker teker ilân edilmiş olmasına rağmen Sayın Bakanın onların sözcülüğünü yapmış olması bir ibret levhası olarak Türk işçisinin içinden silinmiyecektir.

Türk sendikacılarının Türk işçi haklarını ararken yaptığı hareketleri ellerinde mevcut vesikalara istinaden yapmış olmalarına rağmen bir Bakanın taraflı hareket etmesi işi tamamen çığrından çıkarmış ve hüviyetleri ortaya koymuştur.

Türk ulusunu, Türk basınını, Türkiye işçi sendikaları konfederasyonunu asılsız iddialarla yanıltmaya kalktığımızı söyleyen Bakan eğer zahmeti ihtiyar edip de gerek Konfederasyondan gerekse Federasyonumuzdan ağıtlarımızın yönünü çizen vesikaları istemiş olsalardı bu tezat'ın içine düşmezler ve bu şekilde bir beyanatta bulunmaya cesaret göstermezlerdi.

Aylardır Türk basınında çıkan ve Morrison Şirketinin işyerlerinde Türk işçisine yapılan hareket, aşağı görme, bir itmiş gibi kulaklarından tutularak kapı dışarı atma olayları bugüne kadar cevaplandırılmamış. Şirket tarafından bugüne kadar tekzip edilmemiş, fakat sayın Çalışma Bakanı onların sözcüleri olarak meseleyi halledip, kotarmış bulunmaktadır.

Biz daha evvelki açıklamalarımızda Türk işçisinin sömürüldüğünü; izzeti nefsi ile oynandığını, insanlığın kabul etmiyeceği hakaretlerle karşı karşıya bulunduğunu, işyerlerine teftişe giderken bir Bakanın karşısına muhakkak işverenlerin adamlarının çıkarılacağını, aslında tebdili kıyafetle tetkikler yaparsa işçinin perişan durumuna şahit olacaklarını arzetmiş, ilân etmiştik. Kanaatlerimiz değişmemiştir.

Morrison Şirketinin işçiye en fazla ücret ödeyen bir şirket olması, Türk işçisine saygı göstermesinin bir delili saymak, Türk işçisinin herşeyinin para ile alınabileceğini göstermek gafletine düşmüş olmanın vebâlini kim taşıyacak?

Türk işçisinin haklarını aramak için sendika liderlerinin jurnalcılık memleket dışı ideolojilere hizmet, tahriklerin peşine koşan maceraperest kişiler, diyecek kadar ağır ithamın altında kaynayan cümlelerini Türk halk efkârı ve işçisi anlamakta gecikmemiştir.

Sayın Çalışma Bakanı samimi olsalardı, bütün vesikâları kedisine ibraz için Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Halil Tunç'un da bulunduğu heyetimizi kabul ederler ve bugünkü şartlar yaratılmazdı. Bunlar yapılmadı, kabul edilmedik, haklarımızın müdafaasını ve kaderimizin yönünü kendi kendimize tayine kalktığımız zamanda bizi ağıza alınmayacak sözlerle itmham etmek durumuna düşmeyecekti.

Öncü

Ecevit'in savunmasından cesaret alan

Morrison Elli işçiyi Daha Attı

VAN LEON: «TÜRKİŞ İCRA HEYETİ İNŞAALLAHCIDIR»

Cezayirde kanlı çarpışma başladı

Sayın Bakanın, sözcülüğünü yaptığı Morrison Şirketi, Bakanın Ereğli'den dönüşünden sonra 50 işçiyi 31 Ağustos - 1 Eylül günleri işinden attığı, acaba nasıl izah olunabilir?

Kaderini bir işe bağlamış ve "İşe girdim" diye sevinen bir işçinin sevincinin birden söndürülmesi, iki ay önce başlamış işde mevcut olan 480 işçiden, 153'ünün günleri dolmadan kapı dışarı atılması olayını vicdanlarının sesine bırakıyoruz.

Kanunları tatbikle görevli ve sorumluların, esas olan kanunu tatbik edeceği yere, onun tatbikini tamamen ortadan kaldıran ve bizi yiyip bitirmek isteyenlere büyük fırsat vermiş olması çok acıdır; çok üzücüdür.

Bugüne kadar sayın Bakan vesikaları talep etmediler. Talep edemezlerdi, çünki: İşte halk efkârına bizleri küçük düşürmek beklediği fırsatı bulmak esas hüviyetini ortaya koymak istiyormuş..

Biz çok açık söylemiş ve hakikatleri ortaya koymuş idik. Muhalefet yıllarında yabancı sermayeye tanınan imtiyazlara işaret ederek kapitülâsyonların memlekete bu kanunla gireceğine dair haykırışlar yapanların sözcüsü olan Devletçi bir partinin içinde bulunan Atatürk ilkelerine her fırsatta bağlı olduğu üzerinde ısrar eden Sayın Bakanımız, bugün bizim bu yoldaki müdafaalarımızı tamamen reddetmekte, aksini müdafaa durumuna düşmenin aczi içinde bocalamaktadır.

Kısaca şunu söyleyelim ki:

Bakanımız, ıztırabımızın söylenmek istediği 1 Temmuz günü tertip edilen mitingden tam iki ay sonra işyerine gitti. Oraya ait vesikaları ve daha evvel olup gelen hadiselerin müsbit evraklarının tarafımızdan veya Konfederasyonumuzdan istenmeyip, merasimli Bakan tetkiki ile bir netice alınmıyacağı daha evvelki beyanlarımızla ortaya kotarıldığı halde, söylediklerimizin tam aksine beyanlar yapıp esasdan uzak ve itham edici görüşünü serdetmesi samimiyetle ve tarafsız bir Bakanın bu yönde isnatsız bir açıklama yapması Türk işçisi ve sendikacısında olduğu kadar Türk halk efkârında da hiç iyi karşılanmamıştır.

Unutmamak lâzımdır ki, Bu vatan hepimizin vatanıdır. Biz emekçilerin alın yazısı bu imiş, deyip oturmak istemediğimizden ve vatana yararlı olma çabası içinde bulunduğumuzdan, bilmeyenleri de uyarmak ve hakikatleri görmeye teşvik ettik. Günah bizde değil, hakikatleri görmek istemiyenlerindir.

Sırası geldikçe ayrı ayrı vesikaları Türk halk efkârına ve muhterem basınımıza arzedeceğiz.

Sırası geldikçe haklarımız uğruna Türk işçisinin ve fakir halk kitlelerinin ızdırabını dile getirip Anayasanın tanıdığı haklara istinaden mücadelemizi bütün kuvvetimizle yapacağız. Ve hiçbir zaman tahrik ve yabancı tesirlerin altında kalmadan, vatan mefkûresini bayrak gibi omuzlarımızda taşıyacağız.

Meyvalı ağaca taş atarlar. Alın terinin meyvasını almak için mukaddes mücadeleden kimse gocunmamalıdır. Bilhassa Sayın Çalışma Bakanı gocunmasın.

Parlâmentoda 3 Mayıs yürüyüşümüzü demokrasinin icabı sayanların sınırlenmesine sebep yok. Bizden vesika istemeliydi. Vermezsek kabahatli bulmalıydı. Bunları yapmadılar Meşru haklarımızı ergeç almaya azmettik. Karar kıldık. İsterlerse yardım etmesinler. Hak doğrunun yardımcısıdır."

İSTANBUL: (Uğur Cankoçak Bildiriyor):

Dün saat 10'dan 13'e kadar Türkiye Lâstik-İş Sendikası binasında İstanbul'daki sendikacıların bir çoğu ile Uluslararası Sanayi Kolları Sendikaları Federasyonu Genel Başkanı Van Leon'un başkanlığında önemli bir toplantı yapılmıştır.

Toplantıya başkanlık eden Van Leon, Thalmayer olayı hakkında kendi görüşünü ve uluslararası teşekkülerin olayı nasıl karşılayacaklarına dair bilgi vermiştir. Van Leon,sendikacılık hareketinin kısa bir tarihçesini yaptıktan sonra, son olayların ışığı altında Türk sendikacılığının eleştirmesine geçerek, "Türkiye'de sendikacı arkadaşlar, Avrupa'daki sendikacıların 60 yıl önceki savaşını sürdürmektedirler. Grev ve Toplu Sözleşme yetkileri olmayan sendikalar hür sendikalar sayılamazlar. Ancak yüzeyde kalan ve kısa vadeli mücadeleleri olabilir, oysaki bugün sendikacılık çok derinlere inen bir konudur. Hükümetlere ve işverenlere karşı istediğini yaptırmak ancak grevle olabilir. Grev hakkı olmayan sendikacılık Hükümet sendikacılığıdır" demiştir.

Van Leon'un bu sözleri genel bir tasviple karşılandığı halde, Bahir Ersoy itiraz etmiş ve Türkiye'de hür sendikacılık olduğunu, Hükümete bile zaman zaman kafa tuttuklarını söylemiştir.

Van Leon, Ersoy'un bu sözleri üzerine, "Bu savaşlar sonunda Türk işçileri neler elde etmiştir?" diye sormuştur. Ersoy Leon'a cevaben, "Yeni Anayasa'daki sosyal maddelerin Kurucular Meclisindeki işçi üyelerin sayesinde Anayasa'ya girdiğini" iddia edince, Leon, "O maddelere rağmen Hükümetiniz bugün Hür İşçi Sendikaları temsilcisi Thalmayer'i yurt dışına atabilmektedir. Eğer Türkiye'de iddia ettiğiniz gibi hür sendikacılık olsaydı Thalmayer yurt dışına atılamazdı." demiştir.

Van Leon, Thalmayer'in yurt dışına atılışında Çalışma Bakanının son beyanatının ışığı altında Hükümetle sermaye çevrelerinin işbirliği ederek Türk-İş'in de tasvini alarak hareket ettiği kanaatinde olduğunu söylemiştir. Bunun üzerine İbrahim Denizciler, (Türk-İş İdare Heyeti üyesidir) "Türk-İş'in Thalmayer'in yurt dışına atılışını değil tasvip etmek, üstelik yurt içinde kalması için çalışmıştır."demiştir. Buna karşı Van Leon, geniş bir açıklamada bulunmuş meseleyi bütün sendikacıların gözleri önüne sermiştir. Leon sözlerine İbrahim Denizcier'e, Türk-İş İdare Heyetinin ne kadar zamanda toplandığını sormuş, altı ayda bir cevabını alınca, şöyle devam etmiştir: "Altı ay gibi çok uzun bir süre üç kişilik icra heyetini yalnız başına bırakmak, denetlemeye tâbi tutmamak, onların çeşitli baskılar altında kalmasını sağlar. Ve bu İcra Heyetinin Hükümet tesiri altında kalması çok normaldir. Avrupa'da İdare Heyetleri on dört günde bir, İcra Heyetlerini denetlerler ve baskı altında kalmasını önler. Bu, işin birinci meselesidir. Geri kalanına gelince; Türk-İş İcra Heye'tinin çalışma metodu ile Thalmayer'in çalışma metodu arasında fark vardır. Türk-İş İcra Heyeti inşallahçı, maşallahçı bir heyettir. Oysaki Thalmayer Dünya sendikacıları arasında en dinamik olanıdır. Türk sendikacılığını çok kısa bir zamanda Avrupa sendikacılığı ayarına çıkartabilecek bir insandır. Thalmayer, Türk-İş'le metod farkı olduğunu görünce yetkisini kullanarak doğrudan doğruya temsilcisi olduğu Yapı-İş ve Tarım-İş'le işbirliği yapmıştır. Bu işbirliği sonucu hareket kazanan Yapı-İş Ereğli mitingini tertip etmiş, bu mitinge Türk-İş Başkanı katılmamıştır. Mitinge katılmayan Başkan, Thalmayer yurt dışına çıkartılırken Yapı-İş'e bağlı bir sendikanın kongresine gitmiştir. Bütün bu durumlar gösteriyor ki, Thalmayer olayında Tür-İş, Hükümeti'ni desteklemiştir. Hür sendikacılığı değil." cevabını vermiştir.

Toplantıya katılan sendikacılar, Van Leon'un konuşmalarından çok yararlandıklarını söylemişlerdir.

THALMEYER OLAYI MECLİS'DE

CHP İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca Millet Meclisi Başkanlığına bir soru önergesi vererek Türkiye sınırları dışına çıkartılan Uluslararası Yapı İşçileri Sendikası Temsilcisi Thalmayer'in yurdumuzda kalma süresinin uzatılmama nedeninin İçişleri ve Çalışma Bakanları tarafından açıklanmasını istemiştir.

Gaziantep Bölge Çalışma Müdürlüğünün Boru-Hattı inşaatındaki çalışma koşullarını tespit eden ve YİS tarafından "PETROL, KAN, TER, ecel... İskenderun-Batman Pipe-Line Boru Hattı inşaatı çalışanları hakkında- DEVLET RAPORU" adıyla yayınlanan raporlar:

Y.İ.S

Yapı İşçileri Sendikası Yayını : 1

PETROL

KAN

TER

ECEL

İskenderin — Batman Pipe-Line
Boru hattı inşaatı çalışanları hakkında

— DEVLET RAPORU —

Garanti Matbaası
1-8-1966 — İst.

ÇAĞRI:

Şehitler ülkesi Türkiyemiz! Sevgili Vatan ve Milletimiz!

Batman ile İskenderun arasında Petrol Borusu döşemek üzere bir yabancı Şirket 400 milyon liralık ihalenin üzerine oturmuş, kendi yabancı işçilerine buzlu su, Türk işçisine -resmi rapora göre- 40 derece santigrat sıcak su içirerek milyon kırıyor. Kurtuluş Savaşımızın şehitleri bunun için mi ölmüşlerdir?

Yabancı sermaye Türke ekmek getiriyor, denildi. 27.7.1966 günlü Cumhuriyet Gazetesi Şirketin ne getirdiğini şöyle yazdı:

"3 İŞÇİ FECİ ŞEKİLDE ÖLDÜ: Su borularının denize isabet eden sahadaki kaynak işlerinde çalışan Mehmet Uzun, Ahmet Kersik ve Rifat Vurucu adındaki işçiler, bidonların tazyikine dayanamıyarak ölmüşlerdir."

Ahmetlerin, Mehmetlerin bu yeni Şehit düşmeleri neden? İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kanunları 500 kişi çalıştıran işverenin bir hastahane açmasını buyurur. Kanunca 4 hastahane açması gereken yabancı Şirket sekiz aydanberi Çalışma Bakanlığına beyanname vermek tenezzülünde dahi bulunmaksızın, yarı kaçak ve tam kontrolsuzca 2000 Türk işçisini bir tek doktorun bile yerinde tıp gözetiminden yoksun bırakarak ölüme gönderebiliyor.

Yabancı Şirket, kendi yabancı işçisine ayda 15 bin lira, Türk mühendisine 2 bin lira veriyor. Aynı işi ölüm tehlikesi altında gören Türk işçisine ise saatte 1 lira seksen kuruş ödüyor. Haysiyetli dış politikadan çok konu açıldı. Ondan geçtik. Haysiyetli iç politika: Türk mühendisini yabancı işçiden 8 kat aşağı tutmak, Türk işçisini yabancı işçiden 30 kat aşağı düşürmek midir? Bidonların basıncı altında can vermiye gidenler: 30 kat yüksek haysiyetli ve kazançlı tutulan yabancı işçiler değil, bizim Mehmetçikler, Ahmetçikler, Rifatçıklardır!

Bu medeniyet şehitlerimizi kimin için veriyoruz? Bir tek yabancı şirket, altı ayda 400 milyonu açık Türk bütçesinden kılıç hakkı olarak kesip alacak. Türk kanını taşıdığı şüpheli iki yobaz değnekçi 14 biner lira maaşla satın alınarak, günde 14 liraya öldürttüğü iki bin Türk işçisinin başına geçirildi miydi, Şirket hazretleri, Türk kanunlarını özel otomobili ile çiğneye çiğneye zahmetsizce sömürge saltanatı sürecek...

Ey, AP'nin çember sakallı dindarları: gayretullaha dokunmaz mı bu? Ey milliyetçiliği yabancı sermaye çil akçasına çevirenler, neredesiniz? Neredesiniz "Halkçı" CHP'liler, "Milletçi" MP'liler, "Vatancı" CKMP'liler, "İnsan halkçı" YTP'liler, "İşçici-hakçı" cü" TİP'liler.. neredesiniz?.. Yabancı sermayeye böylesine boğaz tokluğuna köle ve kurbanlık koyun gibi şehit verilen bu vatanın köylü çocuğu işçi Mehmetler Ahmetler, Rifatlar sizin insanınız, özbeöz kardeşlerimiz değil midirler? Şehitlerimizin ellerindeki nasır vicdanlarımıza mı geçti?

Aşağıdaki raporu sizlere, bu toprağın insanı olmanızı, bu insanların bizim insanlarımız olduğunu hatırlatır ümidiyle yayınlıyoruz.

Y.İ.S.
Sendikası

T.C.

ÇALIŞMA BAKANLIĞI

Gaziantep Bölge Çalışma Müdürlüğü

SAYI:474.44/3-5 **26/7/1966**

YİS. Yapı İşçileri Sendikası Başkanlığına
Nuriosmaniye Cad. Emek İş Hanı Kat: 5, No: 43

Cağaloğlu - İSTANBUL

İLGİ: 12/7/1966 tarihli ve 2185 sayılı yazı.

Joint-Venture Entrepose-Techint Firması'nın, İskenderun - Batman arası Pipe-Line inşaatı işinin, bölgemiz coğrafi hududu içinde Maraş - Pazarcık - Sarıl mevkiindeki muvakkat şantiyesinde ve bilfiil çalışılan iş sahalarında 14, 19/7/1966 tarihinde İşin Yürütümü ve İşçilerin Sağlığını Koruma ve İş Güvenliği yönünden yapılan Genel Teftiş'e ait 24/7/1966 tarihli, 1 ve 2 sayılı raporların birer nüshası ilişikte gönderilmiştir.

Her iki raporda da tesbit edilen kusur ve noksanların ikmali hususunda işveren şirkete ve alâkalılara gereken yazının yazıldığına ve durumun takip olunduğuna bilgi edinilmesi rica olunur.

İmza
Yılmaz İnaler
Bölge Çalışma Müdürü

EK: 24/7/1966 gün ve 1 sayılı rapor
» » » 2 » »

Paraf: K.B.

Rapor tarihi: 24/7/1966

Rapor sayısı: 1

Rapor eki : 3

RAPOR

İşverenin unvanı: Joint-Venture Enstrepose Techint Pipe-Line İskenderun Batman arası inşaatı.

İşverenin adresi: Pazarcık Kazası Aşağımülk Köyü Sarıl Mevkii (Muvakkat Şantiyesi) MARAŞ

Teftiş konusu: GENEL TEFTİŞ (Yürütüm yönünden)

Müdürlük emri: İş Müfettişi Yardımcısı Fikret Şengül'e muhatap 6/7/1966 gün ve 2571 sayılı ve 12/7/1966 gün ve 2670 sa.

Teftiş tarihi: 14, 19/7/1966

Teftiş yapan: İş Müf. Yrd. Fikret Şengül
Bölge Ç.Md. Yılmaz İnaler

İşçi sayısı: 754 Erkek.

Yukarıda tarih ve sayısı belirtilen Müdürlük emri gereğince ve ayrıca Yapı İşçileri Sendikası'nın müracaatı üzerine işyerinde lüzumlu Genel Teftişte bulunulmuş ve durum aşağıda ayrı ayrı belirtilmiştir.

DOSYA TETKİKİ:

Bugüne kadar ihale makamı TPAO tarafından Müdürlüğümüze konusu ihbar edilmemiş bulunan İskenderun - Batman Pipe-Line İnşaatı işinin Joint - Venture Entrepose Techint Firması tarafından teahhüt olunduğu, bu firmadan taşeron olarak işalan Tekfen Firması'nın Müdürlüğümüze 14 Kasım 1965 tarihli ve 65/2150 sayılı müracaatından anlaşılmış ve işyerinin tescili için gerekli teşebbüse geçilmesine ve tasnif işlemi "TEKFEN" isimli taşeron firmadan alınan İşyeri Beyannamesine müsteniden esas müteahit firma adına 24/2/1966 tarihinde tasnif olunmasına rağmen, bu firmaya bugüne kadar işyeri Beyannamesi tanzim ettirilememiştir. Haklarında 2 ayrı defa bu yüzden kanuni takibata geçilmiş bulunmaktadır.

İŞYERİNİN DURUMU:

Bahis konusu teahhüt işi, coğrafi bölgeler itibariyle, Adana, G.Antep ve Diyarbakır Bölge Çalışma Müdürlükleri hudutları dahilinde ifa edilmektedir: Vaki temaslardan edinilen bilgiye göre müteahhidin Dörtyol'daki şantiyesi faaliyetleri Adana Bölge Çalışma Müdürlüğü tarafından İş Kanununa tabi tutulmuş ve tescil olunmuştur. Bilâhara Maraş ili hudutlarından bölgemize intikal eden iş, Pazarcık mıntıkasında kurulan şantiyesi dolayısiyle Müdürlüğümüzce 474.44 sayı ile İş Kanununa tabi tutulmuştur.

Pazarcık - Sarıl mevkiindeki şantiyenin faaliyetlerinin Batman'a doğru ne miktar ilerlemiş olduğu şu anu kadar resmen bilinmemektedir. Tabiatiyle, Diyarbakır Bölge Çalışma Müdürlüğünce bu işyeri hakkında yapılan işlem de bilinmemektedir.

Teahhüt işi, seyyar birkaç ekip halinde yürütülmektedir. Önce kanal açma işi yapılmakta, bu arada ariyet yolları açılarak boruların nakli temin edilmekte bilâhara bunlar, arkadan gelen bir ekip vasıtasiyle, kanal dışında kaynak suretiyle monte edilmekte, bir başka ekip de bunların arkasında, kanallara kum ferşi işi ile, plâstik sargı işini yapmaktadır. Bunların gerisinden de, boruların kanala indirme ve toprak ile kapatılması işi ile tecrübe ekiplerinin geleceği, ifade olunmuştur. Halen son ekip hariç diğerlerinin faal olduğu anlaşılmıştır.

İfadelere göre, sargı ekibi, Maraş - Kömürleri civarında, kanal ekibi ise, Diyarbakır - Pirinçlik mevkiindeki şantiyelerdedir.

Bölgemizdeki Sarıl mevkii şantiyesinde ise kaynak ekipleriyle merkez atelye gurupları faaliyet göstermektedir.

Tetkiklerimiz ancak bu şantiyeye inhisar ettirilmiştir.

İşyerinde bugüne kadar münferit bir, iki işçi şikâyeti hariç, genel teftiş yapılmamıştır.

TETKİKLER:

YİS Sendikası'nm 12/7/1966 tarihli ve 2/85 sayılı müracaatı ile, bundan önce Müdürlüğümüzce görülen lüzuma binaen işyeri Müfettiş Yardımcısı Fikret Şengül'ün Temmuz 1966 ayı teftiş programına ithal edilmiştir.

İşyerinde 14/7/1966 tarihinde, iş yeri kayıtları ve işçilerin ifadelerine müracaat olunarak gereken teftiş yapılmışsa da durumu tevsik için tanzim edilen tutanak ilgili şantiye mesulleri tarafından, tercüme edilmedikçe imzalanmıyacağı ısrarı üzerine tutanak imzalanmadan kalmıştır.

Adı geçen sendikanın, işyerindeki işçiler arasında devam eden huzursuzluğun, işverenler ikaz edilmediği takdirde, işi bırakma, bazı tahrip ve tertiplere varacak kadar vahim olduğu hususunda müdürlüğümüze bilgi vermeleri üzerine, bizzat tarafımdan esasen toplu iş sözleşmesi teşebbüsü ne işverence vaki itiraz da nazara alınarak mahallinde gereken genel teftiş yapılmış, işçilerle öğle paydosu sırasında ve şantiyeden 20 km. uzaktaki iş sahalarında temas olunmuş dertleri ve şikâyetleri not edilerek, bunlardan kanunî müsdenidatı bulunanlar bilâhare aynı gün şantiyede işyeri muhasebecisine intikal ettirilerek ilgili kanun hükümleri anlatılmıştır.

19/7/1966 günü yapılan bu tetkikte evvelce tanzim ve imza edilmiyen 14/7/1966 tarihli tutanak ilgililere imza ettirilmiştir. İşbu tutanak, raporumuza ilişik olarak sunulmaktadır.

a) KAYITLAR ÜZERİNDE YAPILAN TETKİKTE:

1- İşyerinde bütün kısımlarda fazla mesai yapıldığı ve bunun % 50 zamlı olarak ödendiği görülmüştür.

Ancak, bazı işçilere günde 4 ve daha fazla saat, fazla mesai yaptırılmaktadır.

Fazla mesai için 18/3/1966 gün ve 6/6515 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı istihsal olunmuştur.

Kararnamenin bir sureti ilişiktir.

2- İşyerinde 754 sayıda işçi çalışmaktadır. Ücretler saat esasına göre, her ayın sonunda işlenmiş olarak ödenmektedir. 15 günde bir avans verilmektedir.

3- Tediyede işçilere şerit verilmekte ve aylık istihkakı ile şerit bir zarfa konarak, zarfın üzerindeki kısım işçiye imza ettirilip alındıktan sonra mazrufu verilmektedir.

Böylece, işçi istihkakı noksan ise de peşin imza vermek suretiyle tahakkuk ettirileni almaktadır. Bir kasadan ve bir kompartmandan tediye yapıldığı için, işçi tahukkuklara zamanında itirazını yapamamaktadır.

4- 5837 ve 6734 sayılı kanunlar ile 255 sayılı karar usule uygun olarak tatbik olunmaktadır.

5- Bayındırlık Bakanlığı Genel Şartnamesi'nin 15. maddesi uyarınca işçilere gerekli karneler verilmemiştir.

6- İşçilere saat ücretleri ve sair munzam ödemeler 14/7/1966 günlü ilişik tutanağın 9, 10 ve 11'inci maddelerinde belirtilmiştir.

7- Bu işyerinde faaliyete, bu şantiye tarafından 5/7/1966 da başlanmıştır. Daha önce kanal açma şantiyesi, Pazarcık içinde kurulmuş ve işini bitirince Diyarbakır istikametine ilerlemiştir.

8- Gerek umumî olarak ve gerekse ekipler için bir çalışma programı tanzim ve işyerinde ilân olunmamıştır.

b) İŞ BAŞINDA VE BİLÂHARA İLGİLİLER NEZDİNDE YAPILAN TETKİKLER:

1- Normal olarak iş 6 - 18 saatleri arasında cereyan etmektedir. 12-13 arası, işbaşında ara dinlenmesi yapılır.

Bazı ekipler hafta tatili günün çalışma yapar, bazıları çalışmaz. Çalışma yapmıyanların, o günü işyerinde geçirmeleri zaruridir. Şehire ancak, zuhur edecek herhangi bir özel vasıtadan istifade olunarak gidilebilir. İşveren herhangi bir vasıta tahsis etmemiştir. Aksine, şirkete ait vasıtaların şoförlerine, vasıtalara, talimat olmadıkça hiç bir kimseyi almamaları tenbih olunmuştur.

2- Ancak yukarıda belirtilen saatlerin dışında da fazla çalışma yapılmaktadır,şöyleki:

Fevzipaşa Bucağı'nın Bahçe mıntıkasına işçi sevkeden vasıta şoförleri ile, su taşıyan kamyon şoförlerinin günlük çalışması 15-16 saati bulduğu halde kendilerine yalnızca ve en çok 4 saatlik fazla mesai ücreti ödenmektedir.

Bu durumda bulunan şoförlerin, adedi ilgililerin ifadesine göre 5-6 kişidir.

Diğer taraftan meskûr şantiyeden 15-20 km. mesafedeki iş mahalline kamyonlarla sevkedilen kaynakçı ekiplerinin, saat 6.00 da şantiyeden hareket ettikleri ve öğle dinlenmesinden sonra işi saat 18.00 veya daha geç saatlere kadar uzadığı halde saat 18.00'den sonraki yolda geçen kısmın ücreti ile kanunî zammının verilmediği anlaşılmıştır.

Durum başlangıçtan beri ve daha önce kurulan şantiyedenberi böyle devam etmektedir.

3- Yine kaynakçı ve yardımcıları ekibinde, tetkik tarihi 19/7/1966 gününden önceki 15 gündenberidir, fiili çalışma 12 saat yapıldığı halde, fazla mesai ve zamları 3 saat üzerinden ödenmektedir.

4- İşçiler muhtelif konuları ilgilendiren şikâyet ve müracaatları için şantiyede başvuracakları mesul bir şahıs veya merci bulamamaktadırlar. Çünkü şantiye, her ne kadar Fransız tabiyetli personel tarafından yönetiliyorsa da, haşin tabiatlı bu personel yanında muhtelif tabiyetli sair ecnebi personel de vaki olacak müracaatları aksilikle karşılamakta ve işin halli yoluna gidilmemektedir.

5- İşyerinden viziteye çıkmak zorunda bulunan birçok işçi, çoğu zaman karşı karşıya bulunduğu zorluklar yüzünden, bundan sarfınazar etmekte, pek zarurî hallerde vizitiye çıkmaktadır. (Doktor yoktur. X Sendika notudur.)

Viziteye çıkacak olan işçiler işverenin vasıtası ile Pazarcık veya Gaziantep'e gönderilmekte ve orada bırakılmaktadırlar. Aynı gün işbaşı alması muhtemel işçiler, vasıta olmadığı için istedikleri halde işe dönememektedirler. Çünkü, şantiye Gaziantep'e en az 90-100 km mesafede ve bu yolun 15-20 km'si de, umumi hiç bir vasıtanın çalışmadığı bir dağ köyü yoludur.

Böylece işe gelemeyen işçinin o günkü ücreti ve hafta tatili ücreti de işveren tarafından kesilmektedir. Bu yüzden işçiler bir kaç yön itibariyle mağdur olmaktadırlar.

6- İşyerinde yapılan işler ağır ve tehlikeli işler olduğu halde, birkaç personelin (ki, bunlar ambar vesair yerlerde çalışmaktadır) 16 yaşını doldurmadığı anlaşılmıştır.

7- Sendikanın, sendikal çalışmalara baskı yapıldığı, işçilerin bu yüzden atıldıkları iddiası vârit değildir.
Çünkü, kendileriyle temas ettiğimiz işçiler arasında henüz sendikalaşma şuuru arzu edilen derecede gelişmemiştir.İşçi ürkek durumdadır.Hatta o kadar ki, sendika çalışmalarının olumlu olabileceğinden endişeli ve müteredditdir.

Birçok işçi de müşahede ettiğimiz bu durum karşısında kendinlerine bu yolda ışık tutulmuş ve sendikalaşmalarının faydaları anlatılmıştır

8- Sendikanın iddiasında ileri sürdüğü, işçilerin bir ay doldurmadan toplu olarak işten çıkarılmaları da bahis konusu değildir.Esasen işin tabii icabı olarak, bilhassa kazı işlerinde çalışanlar mahalli köylerden temin olunmakta, iş ilerledikçe, kendi mıntıkasından ayrılmak istemiyen işçi işi terketmektedir.

İşveren şirketin bu yönden maksatlı davranışına hükmedilemez.

9- Sendikanın işçi şikâyeti ile ilgili dileği hakkında ayrı rapor tanzim olunacaktır.

SONUÇ:

Yukarıda bertafsil arzolunan durum karşısında;

1- İşçilere ücret tediyesi sırasında verilen zarfların içine konan şeritlerin, zarf içine konmadan önce işçi tarafından tetkikine imkân bırakılması ve bilâhara, parası verilerek zarfının imza mukabili kendisine verilmesi, itirazı varsa, teslim etmeden önce bunun işverence tetkik edilmesi mutabakattan sonra ödenmesi ve her halükârda işçinin bu konuda veya sair tereddütlerinde kendisine muhatap mesul bir işveren temsilcisinin bulundurulması tavsiyeye şayandır. (İş K.Mad. 21)

2- A) İşyerinde, 3008 sayılı kanunun 37. maddesi ile tayin edilen, azami fazla mesai haddinin aşılmaması gerekir. Bakanlar Kurulu Kararında, Kanunun tayin ettiği günlük iş müddeti üzerinde, ölçüsüz fazla çalışma yapılabileceğine dair herhangi bir belirti yoktur.

Bu sebeple işyerinin bütün şantiye ve servislerinde, işçilerin günde, normal çalışmaları üzerinde en çok 3 saat fazla mesaiye tabi tutulmaları gerekir. Bundan, uzak mesafelere ve şehirler arası seferlere tabi olan şoförler hariç tutulmalıdır.

(3008 sayılı kanunun 37. maddesi ve Faz.S.Ça.Tüz. maddeleri.)

B) İşyerinde bugüne kadar geçen zaman zarfından, raporumuzun (b) bölümünde 2 ve 3'üncü maddelerde belirtilen işçilerin usulsüz fazla mesailerinin işveren tarafından derhal, kendileriyle temasa geçilerek hesaplanması suretiyle ödenmesi gerekir.

3- İşçilerin, İş Kanununun 35. maddesinde belirtilen ve 394 sayılı kanunun 3. maddesine ilâve olunan fıkra gereğince haftalık istirahatlerinin temini cihetine gidilmesi gerekir.

Bu halde, şantiyeden şehre gitmek üzere vasıta tahsis olunması da şayanı tavsiyedir.

4- İşyerinde işçilerin topluca yatıp kalktıkları ikamet mahallinde, her bir bölüme tatbik olunacak günlük, iş ve dinlenme saatlerinin ilân olunması İş Kanununun 41. maddesi icabı zaruridir. Çalışma programlarının da bu ilân edilen saatlere uygunluğu gerekir.

5- Viziteye çıkan işçilerin raporumuzun (b) bölümü 5. maddesinde temas olunduğu üzere, karşılaştıkları imkânsız durumun giderilmesi için işverence lüzumlu vasıta tahsisinde bulunması şayanı tavsiye olmakla beraber, bu gibilerin ücretlerinin ve hafta tatili ücretlerinin işverence ödenmesi gerekir. (5837/6734 Md. 2 ve Borçlar K.md.328)

6- İşyeri işçilerine Bayındırlık Genel Şartnamesi'nin 15. maddesi hükmünün tam olarak uygulanması gerekir kanaatindeyim. Bu hususun işverene bildirilirken bir taraftan da TPAO'na bildirilmesinde faide görmekteyim.

7- Bunların dışında, işveren temsilcilerinin, iş devamı sırasında, işçi münasebetlerinde, anlayış ve yumuşak tarzda muamele etmeye alışmaları tavsiye olunur.

Yukarıda 7 madde halinde belirttiğimiz kusur ve noksanlıkların işveren şirketin şantiyesine tebliği, sendikaya bildirilmesi, Çalışma Bakanlığına bilgi için arz ve bundan sonra, şantiyelerin intikal edeceği mıntıka olması ve takip olunabilmesi için Diyarbakır Bölge Çalışma Müdürlüğüne duyurulması, ayrıca TPAO'nun da durumdan haberdar edilmesinin uygun olacağı kanaatiyle keyfiyeti ve yürütülecek işlemi takdirlerinize arzederim.

İmza
Yılmaz İnaler
Bölge Çalışma Müdürü

Rapor tarihi: 24/7/1966

Rapor sayısı: 2

Rapor eki : 2

RAPOR

İşyerinin unvanı: Joint-Venture Entrepose Techint Pipe-Line İnkenderun Batman arası inşaatı.

İşyerinin adresi: Pazarcık Kazası Aşağımülk Köyü Sarıl Mevkii (Muvakkat şantiyesi). MARAŞ

Sicil numarası: 474. 44/5

Teftiş konusu: GENEL TEFTİŞ (İşçi sağlığı ve emniyet yönünden)

Müdürlük emri: İş Müfettişi Yardımcısı Fikret Şengül'e muhatap 6/7/1966 gün ve 2571 sayılı ve 12/7/1966 gün ve 2670 S.

Teftiş tarihi: 14, 19/7/1966

Teftiş yapan: İş Müf. Yrd. Fikret Şengül
Bölge Ç.Md. Yılmaz İnaler.

İşçi sayısı: 754 erkek.

TETKİKLER:

İşçilerin Sağlığını Koruma ve İş Güvenliği yönünden yapılan tetkik sonunda aşağıda belirtilen hususların noksan ve hatalı olduğu müşahede olunmuştur.

1- İçme suyu:
İş başına, yani bilfiil çalışma yapan ekiplerin bulunduğu yere bir veya iki kamyona monte edilen kazanlarla ve güneş altında su götürülerek, işçilerin iş başına beraberlerinde götürdükleri şişeler ile su tevzi edilmektedir. Kazanın her tarafı kapalı olmasına rağmen 40 ve daha fazla hararet altında sevkedilmekte, üzerlerinin bir siperlik ile güneşten korunması dahi düşünülmemektedir.

Halbuki kamyon karosörü üzerine basit bir tertibat ile su dolu kazanların güneşten muhafaza edilmesi ve işçiye nisbeten sıcak olmayan su verilebilir.

Bunun yanında ekiplerde çalışan ecnebi personelin, istifadesine âmade olarak buz kasalarında her an su ve sair içecek mevcuttur.

Bunun gibi çalışan bütün personelin bu ihtiyaçlarının normal şartlarla karşılanmasında zaruret görülmektedir. Kaldı ki, tevzi edilen su da yeterli değildir, suyun daha sık dağıtılması veya ekiplerle birlikte daimi içecek su bulundurulmasının temini gerekir. Bundan daha tabii bir ihtiyaç olamaz.

Bünlardan başka, akşam iş paydosundan sonra şantiyeye çadırlarına dönen işçiler, gündüzün uzak mesafeden su getiren vasıtaların şoförlerinin de işi bitmiş olduğundan, içecek su bulamamaktadırlar. Hattâ el-yüz yıkanması için kolayca su bulunmamaktadır. Su vasıtalarının bu saatlerde kilitlendiği bu suretle gündüzden arta kalan sudan dahi istifade etmedikleri işçiler tarafından belirtilmiştir.

Buna rağmen şantiyenin yöneticilerine ait kamp ile yan yana bulunan işçi çadırlarından işçiler, kamptakilerin, her an istenilen miktar ve kalitede içilecek ve kullanılacak suyun bulunduğunu müşahede etmeleri, kendilerini moralman ve haklı olarak sarsmaktadır.

Aynı sahada ve hemen hemen aynı şartlarla insanlara en az, eşit imkânların tatbik olunması hem çalışanı memnun edecek ve hem de işe verim sağlıyacak, memnunsuzluğu ortadan kaldıracaktır.

2- Birinci maddede temas olunan su konusu ile yakın ilgisi dolayısiyle, işçilerin vücutça veya el ve yüzlerini yıkamaları için lüzumlu tesislerin noksanlıklarına işaret edelim.

Şantiyede, 3 göz banyo mevcuttur. Bu yetersizdir. Adeden arttırılması ve en az 15'e çıkarılması ve her an için akarsu bulundurulması gerekir.

İşçilere ayrıca yıkanma levazımı olan sabun tahsis edilmesi bir zarurettir.

3- İş paydosundan sonra akşamları işçinin topluca yemek yeme,hatta oturma ve dinleme ihtiyacını karşılayacak tarzda şantiye merkezinde muvakkat, portatif çardaklar yapılmasına mutlak zaruret görmekteyim. Buralarda yeteri kadar malzemenin bulundurulması ise tabiidir.

İş başında ise, işçilerin, beraberlerinde götürdükleri yemeklerini dahi muhafaza edecekleri bir yer mevcut değildir. Bir çok defa yemekler, açıkta güneş altında bırakılmakta, bozulmakta ve ayrıca işçiler, beraber çalıştıkları kaldırıcı ve enerji üretici makinelerin gölgelerinden istifade ederek toz-toprak içinde yemek yemeğe mecbur bırakılmışlardır. Etrafta siper olabilecek, gölgesine sığınılabilecek ekseriya bir dikili ağaç dahi bulunmamaktadır. Bu durumda, esasen geceleri, iş mahallinde kalan makinelerin beklenmesi işini gören bekçilerin hem barınacağı ve hem de bakımında bulunacakları, nakli kolayca mümkün etrafı açık çadır veya çardakların kurulması ve ekip ilerledikçe bunların da naklinin temin edileceği, geçici ve fakat, çalışanın öğleyin rahatça oturabileceği, yemek yiyeceği bir gölgelik yer temini mümkündür. Ve buna mutlaka ihtiyaç vardır.

4- İşçilere istisnasız iş elbisesi verilmemiştir. Bilhassa, traşlamada, kaynakta, boru naklinde velhasıl bütün bir ekipte çalışan işçilerin zati elbiselerinin işbaşında kısa zamanda parçalandığı müşahade olunmuştur.

Bu sebeple işçilere yıpratıcı iş sayılabilecek bu işin ifası sırasında kullanmaları şartı ile tulum tarzında iş elbisesi verilmesi gerekir.

İşçilere bilâ istisna güneş başlığı verilmesi zaruridir.

Ekiplerdeki taşçılara verilen gözlüklerin kalitesizliği sebebi ile camların etrafından gözlere çapak kaçtığı işçiler tarafından şikâyet konusu olmuştur.

Keza,işin hususiyeti işçilere iş ayakkabası verilmesi gerektiğini göstermiştir.

5- Gerek ekiplerde ve gerekse vasıtalarda, acil vakalara müdaheleyi gerektirecek ecza dolaplarının bulundurulmasına ve bunların çalışma anında beraber bulunulan vasıtalarda tutulması uygun görülmektedir.

6- Merkezde, esas şantiyede, marangozluk işlerinin açıkta ve güneş altında yapıldığı müşahede olunmuştur. Bunlarda da keza üzeri örtülü etrafı açık muvakkat tesisleri ile çalışma şartları uygun hale getirilebilir ve buna ihtiyaç görülmektedir.

SONUÇ:

Yukarıda, 17.2.1941 tarih ve 2/15156 sayılı İşçilerin Sağlığını Koruma ve İş Güvenliği Tüzüğünün 23.maddesinin hükmü dairesinde ve işbu raporun 1 nci maddesinde belirtilip, tüzüğün 20 ve 29'uncu maddeleri ile ilgili olan, 3. maddede belirtilen ve tüzüğün 18 ve 31'inci maddesi ile ilgili bulunan, 4. maddede belirtilip, tüzüğün 19 ve 25'inci maddeleri ile ilgisi bulunan ve keza raporun 5. maddesinde belirtilip, tüzüğün 40. maddesini ilgilendirir noksanlıkların derhal ikmali cihetine gidilmesinde zaruret görülmektedir.

İşbu noksanların ikmali için işveren müesseseye önemle tebliğde bulunulması, diğer taraftan, durumun Bakanlık makamına arzı, ayrıca İş Güvenliği Adana Gurubu Müfettişliğinin durumdan haberdar edilmesi ve ilgili sendikaya bilgi verilmesi uygun olacağı düşünülerek keyfiyet ve yürütülecek işlemi takdirlerinize arzederim.

İmza
Yılmaz İnaler
Bölge Çalışma Müdürü
İmza

1 Ekim 1966 tarihli Akşam Gazetesinde Çetin Altan Boru Hattı grevini şöyle değerlendiriyor:

EMEKÇİ DÜŞMANLIĞI

Türk işçisi bir defa daha, bu sefer de katolik İtalyan ve Fransız kumpanyalarının hatırına jandarmayla karşı karşıya bırakılmış ve dipçiklenerek yerlerde sürüklenmiştir.

Batman - İskenderun petrol boru hattının döşenmesi bir İtalyan Fransız şirketine verilmiştir. Bu şirket yabancı işçilere ayda 15.000 lira Türk mühendislerine 2000 lira, Türk işçilerine de saatte 180 kuruş ödemektedir.

İşçiler 55 derece bir sıcaklıkta çalışmaktadırlar. Yabancı işçilere buzlu içecekler ikram edilmekte, Türk işçilerine ise:

- Başınızın çaresine bakın denmektedir. Bu arada yabancı şirketlerin Türk işçilerine karşı gösterdiği kayıtsızlıktan ötürü 27 Temmuzda işçileri taşıyan kamyon devrilmiş ve üç kişi ölmüştür. Kumpanyaya işçilerin hakkını kabul ettirmek isteyen işçi temsilcileri işlerinden atılmıştır.

İşçiler yapmak istedikleri toplu sözleşmelerde;

Vasıfsız işçiler için 150, daha basit işçiler için 100 kuruşluk saat zammı, günde 3000 kuruşluk yemek yahut bedelini ve bir de birikmiş maddi hakların ödenmesini istemişlerdir.

İtalyanlarla Fransızlar bunları reddetmişlerdir. İşçiler grev kararı alıncada:

- Siz greve giremezsiniz, hükümetiniz bunu önler anladınız mı, denmiştir kendilerine ve gerçekten de hükümet grev kararını ertelemiştir. Bunun üzerine işçiler her şeyi göze alıp işi bırakmışlardır ve karşılarına dikilen jandarmalar da kendilerini dipçikleyip yerlerde sürüklemeye başlamışlardır. Savcı işçilerin tevkifi talebinde bulunmuş, sendika sekreteri tutuklanmış, işçiler sorgudan geçirilmiştir.

Biz AP, kapitalist bir ikdidardır ve işçilerin, köylülerin emekçilerin karşısındadır dediğimiz zaman, bunu lâf gelişi söylenmiş bir söz olduğunu sananlar çıkmıştı herhalde.

Peşpeşe sökün eden olaylar durumu tabak gibi ortaya koymaktadır. Yabancı kumpanyalar çıkarına horlanan, ezilen yerlerde sürüklenen Türk işçileri, günde üç liralık bir zammı alamadıkları için bin kilometre yürümeyi göze alan Çorumlu temizlik işçileri, Ankara yollarına dökülen pancar motor fabrikası işçileri ve Zonguldak'ta öldürülen işçiler, İzmir'de dövülen işçiler, Paşabahçe'de hakları çiğnen işçiler... Ve onların haklarından yana oldukları için dövülen gazeteciler, sövülen aydınlar, zindanlara düşen şairler ve yazarlar...

Sanayi Bakanı Mehmet Turgut ise son demeciyle AP'nin tutumunu büsbütün gün ışığına çıkarmış:

- Bizim iktidarımız kapitalistlerden yanadır, demiştir. Kapitalistler toplanın ve işçi haklarını arıyanları, halkın ezilmesine karşı çıkanları susturun, demiştir.

İşçilerimiz, köylülerimiz çeşitli yalan ve vaadlerle uyutulmuş olmanın narkozu içinde her gün kafalarına yeni bir tokmak yemekte, Varto'da İskenderun'da perişan edilmekte horlanmakta, ezilmekte ve yavaş yavaş gözlerini açmaya çalışmaktadırlar.

Protestan şirketlerinden haklarını alamayanlar, katolik kumpanyalarınca eski Afrika zencilerine yapılan muamelelere maruz kalanlar ve haklarını aramaya kalkınca da karşılarında jandarma dipçiğini bulanlar, dış sömürücülerle işbirliğini ön planda tutan kapitalist bir iktidarın ne olduğunu yeni yeni anlamakta, yüzyıllarca sürmüş bir uykunun mahmurluğundan usul usul kurtulmaya uğraşmaktadırlar.

Karşılarına ise binbir tuzak dikilmektedir. Aralarından bazıları parayla satın alınmakta, sendika faaliyetleri her gün biraz daha kasden parçalanmakta ve kapitalist partilere karşı örgütlenerek mücadele etmek yerine, partiler üstü kalmak öğütleri verilmektedir kendilerine...

Uydurma özel okullar, aracılara kazandırılan milyonlar, tütüncülere açılan takas kapıları ve Mehmet Turgut'un demeci:

- Biz kapitalistlerden yanayız, kapitalistler, sizlere karşı çıkanlarla savaşın..

Bütün bu sömürü ve kahrolu Türk halkı uyanıp da gerçekleri görünceye kadar devam edecektir.

Belge 5

5 Eylül 1966 Tarihli Milliyet Gazetesinde Hasan Pulur Boru Hattı grevi ile ilgili bir izlenimi şöyle aktarıyordu:

OLAYLAR ve İNSANLAR

Hazırlayan: HASAN PULUR

GREVCİ İŞÇİLERDEN BİRİ BAĞIRDI

GREVCİ İŞÇİLERDEN BİRİ BAĞIRDI

Yabancı işverenin kasıla kasıla "Grevinizi hükümet durduracaktır" demesinden sonra, herşeye rağmen grev yapan Petrol İşçilerinin Arastul şantiyesi... Danıştay henüz hükümetin grevi erteleme kararını durdurmamış... Grev o haliyle yürürlükteki kanunlara göre kanun dışı... Siverek Savcısı şantiyede grevci işçilerin ifadelerini alıyor. Etraf süngülü jandarmalarla çevrilmiş... Şantiyedeki Fransızlar yılışık yılışık sırıtıyor... Benzetmek dahi yüz kızartıcı ama, sanki bir esir kampının terör havası esiyor. O kahrolası sessizliği bağrı açık, üstü başı yırtık pırtık karayağız bir işçinin haykırışı bozdu... Yerinden kalkmış bağırıyordu:

- Savcı bey, Savcı bey! Türk süngüsü altında Fransız esareti yaşıyoruz!

Bu bir şamardı... Ve bu şamarın en büyük hissesi, Paşabahçe grevini destekleyen, Çorumlu işçilere önce yan çizen ve şimdi de petrol hattı işçilerinin karşısına dikilen, Türk-İş'in suratında "şrakkk!" diye patlıyordu.

28 Eylûl 1966 Tarihli Cumhuriyet Gazetesinde İlhan Selçuk Boru Hattı inşaatındaki işçilerin çalışma koşullarına geniş yer veriyor ve grevin ertelenmesini eleştiriyordu:

28 Eylûl 1966 CUMHURİYET

Pencere

Petrol boru hattı grevi

Batman İskenderun petrol boru hattı konusunu okuyucularımız bilirler. T.P.A.O. nun gerçekleştirdiği bu yatırım Doğu illerimizde çıkan ham petrolü Akdenize taşımak içindir. Kamyonlarla yapılan taşımanın tehlikesi ve masrafı böylece ortadan kalkacaktır. Türk petrolü değerlenecektir.

Ne var ki İhsan Topaloğlunun yönetimindeki T.P.A.O. nun bu amaca varması kolay olmamıştır. Bu konudaki gerçekleri kamu oyu artık bilmektedir. Cumhuriyet'in dünkü tartışma köşesinde Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisi Baskın Oran, petrol boru hattının hikâyesini özetleyiveriyor:

PETROL BORU HATTI GREVİ

Batman İskenderun petrol boru hattı konusunda okuyucularımız bilirler. T.P.A.O'nun gerçekleştirdiği bu yatırım Doğu illerimizde çıkan ham petrolü Akdenize taşımak içindir. Kamyonlarla yapılan taşımanın tehlikesi ve masrafı böylece ortadan kalkacaktır. Türk petrolü değerlenecektir.

Ne var ki İhsan Topaloğlu'nun yönetimindeki T.P.A.O. nun bu amaca varması kolay olmamıştır. Bu konudaki gerçekleri kamu oyu artık bilmektedir. Cumhuriyet'in dünkü tartışma köşesinde Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisi Baskın Oran, petrol boru hattının hikâyesini özetleyiveriyor:

"....Yabancı şirketler bu projeye önce karşı koymuş, başaramayınca "Biz yapalım" diye can atmış, nihayet bu işi T.P.A.O'nun gerçekleştirmesi üzerine ortak olmak istemiş, bunda da dikiş tutturamayınca hükümet değişikliğiyle beraber harekete geçerek bu sefer de boru hattının T.P.A.O dan alınarak özel kişilere devredilmesini öngören bir plânı A.P. hükümetine sevimli göstermeye muvaffak olmuşlardır. Böylece bir değil, birkaç kuş birden vuracaklardır: Hem özel kişiler eliyle hisse senetlerini ele geçirip petrolümüzü, daha doğrusu ulusal ekonomimizi baltalayacaklar, hem de T.P.A.O'nun elde edeceği kârları etrafa dağıtarak bu millî kuruluşun yeni yatırımlar yapmasını önleyecekler, hem de bu hisse senetlerinin kendi uyduları tarafından alınıp bu arada onların da beslenmesini sağlamış olacaklardır."

Şimdi Baskın Oran'ın pek güzel özetlediği petrol boru hattı işinin bir de öte yanı var. Gerek İskenderun - Batman petrol borusunu yapan gerek Türkiye'de başka işler alan yabancı kumpanyaların Türk kanunlarına göre çalışması, Türk işçisini ezmemesi, yaptığı işi dikkatli ve ihtimamlı yapması gerekir. Her yabancı müteahhit Türkiye'ye büyük ölçüde kâr etmek düşüncesiyle gelir. Boru hattını yapmaya gelen yabancı müteahhit, karşısında uyanık resmi makamlar uyanık sendikalar, uyanık bir kamu oyu bulursa işini ciddi tutar. Anlaşma hükümlerine boyun eğer, verdiği sözü zamanında yerine getirir.

Eğer çoğu Şark ülkelerinde olduğu gibi, politikacılarla anlaşıp idarecileri gevşetip memlekete kazık atmak imkânını bulursa da atar kazığı..

Petrol boru hattının Batman'dan İskenderun'a kadar çeşitli işyerleri vardır. Buralarda petrol borusu inşaasında çalıştırılan Türk işçileri "Yapı İşçileri Sendikası" üyesidirler. Petrol-boru hattı işini üstüne alan Fransız-İtalyan Ortaklığı, Türk işçilerine kötü davranmaktadır. Yabancı müteahhidin kendi çıkarına bakması tabiidir. Ve gerek ücret konuşmalarında ve gerekse öteki koşullarda yabancı kumpanya ile anlaşamayan Türk işçilerinin kanuni haklarını kullanmaları da tabiidir.

Nitekim "Yapı İşçileri Sendikası" bir hafta önce yayınladığı bildiride, yabancı işverenle anlaşmazlık sebeplerini şöyle göstermişti:

1- İşçi emniyeti ve sağlığı yönünden gerekli tedbirler alınmamıştır.

2- İşçilere çalıştıkları günlerde birer öğün yemek verilmesi reddedilmiştir

3- Brüt 180 kuruş saat ücretiyle 50-55 derece sıcaklıkta çalışan işçilere zam kabul edilmemiştir.

4- Türk personel her türlü insani şartlardan yoksun bırakılırken yabancı personel lüks yaşama şartları içindedir.

5- Aynı iş dalındaki ücretlerde yabancılar lehine en az 20 misli fark vardır.

Yapı İşçileri Sendikası bu iddialardan sonra greve gidileceğini de bildirmişti.

Ancak... Bundan bir hafta önce Türk işçileri adına Sendikanın yayınladığı bildiride şu endişe de belirtilmekte idi:

"-Sendikanın başlıca endişesi, yabancı işverenlerin görüşmeler esnasında çekinmeksizin ve büyük bir emniyet içinde açıkladıkları üzere hükümetin grevi ertelemesi ihtimalidir."

İddia dehşet vericidir. Bu demektir ki Türkiye Cumhuriyeti bazı resmi makamları yabancı kumpanyalara:

— Siz hiç merak etmeyin! Eğer işçiler greve gitmek isterlerse, biz, "milli menfaatlere dokunuyor" diye grevi erteleriz.. diye teminat vermişlerdir.

Ne gariptir ki bu iddia ortaya atıldıktan bir hafta sonra dün çıkan gazetelerde şu haber yayınlanmıştır:

"İskenderun - Batman arası petrol boru hattında çalışan 1200 işçinin almış olduğu grev kararı "milli güvenliği bozucu" nitelikte görüldüğünden Bakanlar Kurulu kararıyle otuz gün ertelenmiştir."

Oyun içinde oyun devam etmektedir. Petrol boru hattını hisse seneteleri halinde satışa çıkarmakta milli güvenliği bozucu bir taraf bulamayan iktidarın, işçilerin grevinde milli güvenlik için sakınca bulması tuhaf değil midir?

Demirel -her davranışıyle- başlangıçtanberi üstünde toplanan şüpheleri yoğunlaştırmaktadır. Yabancıların çıkarlarına öncelik tanımak politikasının hizmetindedir bu iktidar.. Gün geçtikçe gerçek bütün yüzleriyle aydınlanmaktadır..

Belge 7

4 Ekim 1966 Tarihli Milliyet Gazetesinde Refik Erduran Boru Hattı grevinde TÜRK-İŞ'in gerici tutumunu şöyle eleştiriyordu:

TÜRK-İŞ KİMDEN YANADIR?

Akla karayı o kadar açıkça ayıran günler yaşıyoruz ki, bazen tek bir olay bile ülkemizde hangi güçlerin milli haysiyet ve çıkarların yanında hangilerinin de bağımlılık kampında bulunduğunu röntgen gibi ortaya koyuveriyor.

Şu Batman grevi konusuna bakın.

Durum apaçık: Bir yabancı ortaklık, adam yerine koymadığı Türk işçilerini çok kötü şartlarla çalıştırarak 400 milyonluk bir ihalenin kremini fazlasıyla almak derdinde.

İşçilerimiz ise can derdinde. Başka çare bulamayınca sendika kararıyla greve gidiyorlar.

Yabancı ortaklığın temsilcileri kendilerinden emin:

- Siz böyle yapıyorsunuz ama, diye sırıtıyorlar, greviniz ertelenecek.

Gerçekten de Demirel Kabinesi hiç vakit geçirmeden erteliyor grevi.

Ama Danıştay da hiç vakit geçirmeden Demirel Kabinesinin bu kararını durduruyor.

Ve ortaya çıkan durum basınla işçi kuruluşlarını bıçakla kesilmiş gibi ikiye ayırıp kimin kimden yana olduğunu açığa vuruyor.

Biz en çok Türk-İş'in tutumunun, özellikle yayınladığı karmakarışık ve mantık yoksulu bildirideki bir iddianın üstünde durmak istiyoruz.

İşçilerin "tahrikler" sonunda greve gittiğini söylüyor Türk-İş.

Emekçilerin direkt yoldan haklarını savunma çabalarını "tahrik" lâfıyla karalamaya kalkmak, suyunun kaynağı belirsiz değirmenleri döndüren karanlık kişilerin ağzıdır.

Herhangi bir olayda suç unsuru "tahrik" varsa bunu koğuşturup gereğini yapmak adliye cihazına ve polise düşer.

İşçi kuruluşlarına, işçileri -korkutmayı denemek değil- savunmak düştüğü gibi...

Belge 8

30 Eylül 1966 Tarihli Milliyet Gazetesinde Abdi İpekçi Boru Hattı grevini şöyle yorumluyordu:

GREV KANUNSUZ AMA..

Petrol borusu hattı inşaatında çalışan işçiler, ile jandarma ve polisin karşı karşıya getirilmeleri Zonguldak'taki üzücü olayları hatırlatmaktadır.

Mesele şudur:

Batman ile İskenderun arasında döşenecek petrol hattının inşaatı bir Fransız - İtalyan ortaklığına verilmiştir. Ortaklık, kendileri ile inşaatta çalışan işçileri temsilen toplu sözleşme yapmak isteyen Yapı-İş Sendikasının şu taleplerini reddetmiştir:

★ Vasıfsız işçiler için 150, vasıflılar için 100 kuruşluk saat ücreti zammı,

★ Günde 300 kuruşluk yemek, ya da bedeli,

★ Birikmiş maddi hakların verilmesi.

İşverenin bu istekleri reddi üzerine, Sendika 27 Eylül'de başlamak üzere grev kararı almıştır. Ancak Bakanlar Kurulu, kanuni yetkisini kullanarak grevi bir ay süre ile ertelemiştir. Sendika ertelemeye Danıştay'da itiraz etmekle birlikte üyelerine bu karara uymayı ve kanundışı yollara başvurulmamasını bildirmiştir. Buna rağmen işçiler 27 Eylül sabahı işbaşı yapmak istemeyince jandarma kuvveti ile çalışmaya zorlanmışlar, çıkan çatışmalarda yaralananlar olmuştur.

Bu baliyle mesele kanunsuz greve karşı zâbıtanın müdahelesi niteliğinde gözükmektedir. Ancak işin içyüzüne eğilince, dikkate alınması gereken birçok faktörlerle karşılaşılmakta ve (Zonguldak olaylarında olduğu gibi) psikolojik yönden her an patlamaya hazır huzursuz bir ortam yaratıldığı anlaşılmaktadır.

Şöyle ki:

İşçi sendikasının iddiasına göre hattı inşa eden Fransız-İtalyan ortaklığı yabancı işçilere ayda 15.000, Türk mühendislere 2.000 lira vermekte, Türk işçilere de saatte 180 kuruş ödemektedir. İşveren, iş emniyeti ile ilgili kanuni tedbirleri almamış, bu yüzden 27 Temmuz'da Mehmut Uzun, Ahmet Kersik ve Rifat Vurur adlı işçilerin ölümüne sebep olmuştur. İşveren, grev kararı alındığında bunun hükümet tarafından durdurulacağından emin olarak hareket etmiş, Bakanlar Kurulunun erteleme kararı onları doğrulamıştır.

Bu iddiaları ileri süren sendika yöneticileri hat inşaatında işçilerin 55 derece ısı altında çalıştırıldıklarından, yabancı işçiler buzlu sular içerken kendilerine 40 derece sıcaklıkta su verildiğinden söz etmektedirler. Bu ifadelerde mübalâğa payı bulunabilir. Gerçek şudur ki, petrol hattı inşaatında işçiler için maddi ve manevi şartlar psikolojik yönden huzursuz bir ortam yaratacak niteliktedir.

İşçilerin greve sendikadan hiçbir yardım gelmeyeceğini bile bile razı olmaları infiâlin ne kadar kuvvetli olduğunu gösteren bir davranıştır. Bu ortamda hükümetin aldığı karar işçiler üzerinde herhalde büsbütün kışkırtıcı bir etki yapmıştır. Nihayet grev için kararlaştırılmış olan 27 Eylül sabahı işçileri işe götüren kamyonun devrilip üç kişinin ölmesi ve üç işçi temsilcisinin işten çıkarıldığının duyulması bardağı taşıran son damlalar olmuş, işçiler sendikanın erteleme kararına uyulması konusundaki bildirisine rağmen işbaşı yapmak istememişlerdir.

Durumu değerlendirirken bu noktaları dikkate almak gerekir. Meseleyi sırf kanunsuz grev fiili açısından görüp işçinin üzerine jandarma sevketmek, ikinci bir Zonguldak faciasına yol açacak yanlış bir davranıştır. Olayların genişlemesini önlemek ve milli ekonomimiz için önemli olan petrol hattının huzur içinde bir an önce gerçekleşebilmesini sağlamak için tedbirleri, işçilerimizi infiâle düşüren sebepleri gözönünde tutarak almakta fayda vardır.

Abdi İPEKÇİ- (Milliyet'ten)

Belge 9

İzmit Petro-Kimya tesisleri inşaatında, Amerikan Foster Wheeler şirketi işçileri arasında örgütlenme çalışmalarını yürüten YİS'e karşı, TÜRK-İŞ'e bağlı YAPI-İŞ tarafından yayınlanan anti-komünist bildirilerden bir örnek:

YAPI – İŞ
Türkiye Yapıcılık Genel Hizmetleri
Sanayi İşçileri Sendikası

SAYGI DEĞER TÜRK İŞÇİ KARDEŞLERİM

Mersin'de, Ereğli'de ve kısa bir müddet Yarımca'da Foster şirketi planlı işlerinde sizlerle beraber alınteri dökmüş, sizlerle beraber yanıp yıkılarak dert ortaklığı yapmış bir arkadaşınız bir adil abiniz, bir adil amcanız olarak sizlere sesleniyorum.

1 — MERSİNDEKİ HAKLARİMIZI : (Pis ve zehirli midelerine akıtılan bir kaç kuruşluk menfaat uğruna) Foster şirketine bağışlayan yüzsüzlerin çevirdiği dalevaraları ne yazıkki bizler çok geç öğrendik (HAKLARIMIZ KAYIP OLDU GİTTİ)

2 — EREĞLİ'DE Kİ HAKLALIMIZI : (Amerikalıyım dediği halde Amerikalı olmadığı meydana çıkan ve bir TÜRK DÜŞMANI olduğu ispatlanarak hükümetimizce kuyruğundan tutulup hudut dışı edilen bir ÇİFİTİN etrafına topladığı para düşkünleri ile birlikte haydutcasına çevirdiği dolaplarla) Foster şirketine çok ucuza satmış olduklarınıda yine çok geç öğrendik (HAKLARIMIZ KAYIP OLUP GİTTİ)

3 — BUGÜNLERDE İZMİT - YARIMCADAKİ HAKLARIMIZI : kayıplara karıştırmak yok etmek için daleveralar çevrilmeye başlanmıştır. Perde arkasında oyun çevirmeye çabalıyan çok iyi tanıdığımız menfaat ve paraya tapmışlardan başka birde (YİS) sendikası vardır. Bunlar el, ele verip yalan, iftira, palavra foyasındadırlar.

YİS denilen Sendika masum bir kuzu postuna bürünerek aramıza girip bizden aldığı ve almıya cabaladığı paralarla çıkardığı SOSYALİST adlı gazetenin ZEHİRLİ satırları arasında bizleri beyaz bir Ayının pençelerine teslim etmeye cabalamaktadırlar.

Mersin'de ve Ereğli'de başımıza gelenler şimdi İZMİT - YARIMCA'da başımıza gelecektir. Bunların nedenlerini daha açık ve daha etraflı olarak kapalı ve açık toplantılarımızda anlatacağız.

Arkadaşlar, bir tecrübe bin nasihatten yektir diye bir ata sözü vardır bizler iki tecrübe gördük, üçüncüsününde içine girdik oyuna ve dalaveralara gelmemeliyiz ve gelmiyeceğiz.

İşte bunun içindirki ben,

Petkim Yarımca tesisleri müteahhidi FOSTER işvereni ile Ankara YAPI - İŞ sendikasının yapacağı toplu iş sözleşmesinde vazife kabul etmeye karar verdim ve bu vazifede yüce Tanrının bizlere yardımcı olacağına da katiyetle inanıyorum.

Siz kıymetli kardeşlerimin MERSİN'de, EREĞLİ'de yok edilen haklarının intikamlarını da alabilmek için coşacak, bağıracak gürlüyecek kadar kuvvetli, kararlı ve hatta yeminliyiz.

İşte ben Adil abiniz, Adil amcanız olarak daha çok kuvvetlenerek bir yıldırım gibi işverenin başına düşebilmek, size ait menfaatleri koruyabilmek için dosyamızdaki üye sayılarının çok olması şarttır.

Üye olmak için çabuk gel ve gelirkende arkadaşını getirmeyi unutma.

YAPI - İŞ
GENEL MERKEZ İRTİBAT BÜROSU
TÜTÜNÇİFTLİĞİ

Belge 10

YİS'in, İzmit Petro-Kimya tesislerinde toplu işsözleşmesi yetkisinin sahte üyelik fişi düzenleyen YAPI-İŞ'e verilmesi ile Amerikan şirketinin sömürü ve baskılarını protesto mitingine çağrı bildirisi:

YİS
YAPI İŞÇİLERİ SENDİKASI
Babıâli Cad., No. 29/3
Cağaloğlu - İstanbul
Tel: 277068

16 Şubat 1968

BASINA BİLDİRİ

İZMİT'TE YAPI İŞÇİLERİNİN MİTİNGİ VAR

Zonguldak olayları üzerinden bir hafta geçmemiş, basında çıkan bir kısım haberler, benzeri olayların İzmit'te de beklendiğini yazıyor. Bu heberlerde gerçek payı vardır.

Olaylar şöyle gelişmiştir: İzmit'te kurulmakta olan Petro-Kimya tesislerinde 1000-1500 işçisi çalışmaktadır. Bu işyeri 1967 yılı ilkbaharında faaliyete geçmiştir. Müteahhit firma Foster Wheeler adındaki Amerikan şirketidir.

İşyeri faaliyete geçtiği günden beri, orada çalışmakta olan işçiler sedikamıza üye olmaya başlamışlardır. Bugün işyerinde çalışan işçilerin büyük çoğunluğu sendikamız üyesidir.

Fakat aradan geçen 8-9 ay içerisinde bu işçilerin kaderiyle ilgili birçok oyunlar oynanmıştır.

Merkezi Ankara'da bulunan Yapı-İş Sendikası, bu işyerinde hiç üyesi olmadığı halde, sahte fişler tanzim ederek yetki almıştır. Bu sahtekârlıkları tesbit edilerek, Adli Tıp'tan rapor alınmış ve durum yeniden görüşülsün diye iade'i muhakeme yoluna başvurulmuştur. 5-6 ay süren birçok duruşmadan sonra, hâkim kararını vermiş ve fakat her nedense Yapı-İş Sendikasının yetkisini iptal etmemiştir. Şimdi bu karar temyiz edilmiştir.

Aradan geçen zaman zarfında yetki sahibi sendika işvereni toplu sözleşme müzakerelerine bile davet etmiş değildir. Zaten işçi bu sendikayı tanımıyor. İşveren de işçinin bu tutumunu bildiği için Yapı-İş Sendikasıyla müzakerelere girişmeye cesaret edemiyor.

Bu şekilde, 1000-1500 işçi hiçbir hak alamadan aylardan beri beklemektedir. Ücretler düşüktür, işyeri meskun bir mahalde olmadığı için işçilerin evlerine gidip gelmeleri çok büyük sıkıntılar pahasına mümkün olmaktadır.

Yapıcılık işkolu diğer işkollarına benzemez. Bir işyerinin ömrü en çok birkaç senedir. Petro-kimyo tesisleri de 1968 yılının sonunda tamamlanmış olacaktır. Bu şartlar altında, orada çalışan işçiler hiçbir hak elde edemeden iş bitmiş olacaktır.

Toplu iş sözleşmesi yapma yetkisini alan Ankara Yapı-İş Sendikası Genel Sekreteri Emrullah Akdoğan, rüşvet yüzünden Genel Başkan Tahir Öztürk'ü öldürmüştür. Diğer taraftan, sahte fiş tanzimi sebebiyle bu sendikanın yetkileri hakkında İzmit Asliye Ceza Mahkemesinde 20 tane dava açılmıştır.

Sahtekârlıkla yetki alan bu sendika işçilerle de ilgilenmemektedir. İşçiler bu kanunsuzluğu protesto etmek için 18.2.1968 Pazar günü İzmit'te bir yürüyüş ve miting yapacaklardır. Yürüyüş Pazar günü sabah saat 10.30'da İzmit Halkevi Binası önünde başlayacaktır.

Saygılarımızla,

Arif Şimşek
M.Sekreter

Belge 11

Kocaeli sendikalarının Foster Wheller şirketi işçilerinin mücadelesini destekleyen ortak açıklamaları:

14.2.1968

Toplantı

kocaeli sendikaları

14.Şubat.1968 günü saat 18.30'da Lâstik-İş toplantı salonunda Kocaeli Sendikaları olarak Türkiye Maden-İş, Türkiye Basım-İş, Y.İ.S., Selüloz-İş, Türkiye Lâstik-İş, Türkiye Kimya-İş, Serçip-İş Sendikası Başkan ve Yöneticileri Bölgemizdeki işçi sorunlarını görüştük.

Gece saat 24.00'e kadar devam eden toplantıda gündem gereğince yapılan müzakereler sonucu işçi sınıfı yararına aşağıdaki aldığımız kararları kamuoyuna duyururuz:

1- Kocaeli bölgesinde bütün işkollarında çalışan işçilerin kardeşçe dayanışmaları ve birlikte hareket etmeleri için her türlü eylemin yapılmasına,

2- Emekçi halkımızın Anayasadaki Sosyal ve Ekonomik haklarının tastamam alınması için Sendikal faaliyetler yanında politik güçlerini de birleştirerek Devlet Yönetiminde söz ve karar sahibi olmalarının çıkarları açısından büyük zorunluluk olduğuna,

3- İşçi sınıfı aleyhine gelişen çıkarcı çevrelerin desteklediği Türk-İş'in de koruduğu ve beslediği sarı sendikaların işçilere daha zararlı hale gelmemesi için Kocaeli Bölgesinde sarı sendikalarla mücadele edilmesine,

4- Türk İşçi Sınıfına her geçen gün ihanet ettiği açık seçik görülür hale gelen Türk-İş'in adamlarına daha önce alınan (Kocaeli Bölgesinin yasak bölge olması) kararının bundan böyle tavizsiz uygulanmasına,

5- Kocaeli bölgesinde salon toplantıları, konferanslar, mitingler yapmak suretiyle işçilere eğitici konuşmalarla sınıf bilincine ulaşmaları için gereken çalışmaların yapılmasına,

6- 18.2.1968 Pazar günü Y.İ.S. (Yapı İşçileri Sendikasının) in Petkim ve Foster Wheller şirketinde, Zonguldak'taki işçi kardeşlerimizin haksızlıklarına benzer uğradıkları haksızlığı protesto etmek amacıyla düzenleyeceği miting'in desteklenmesine,

7- Türkiye Kimya-İş Sendikasının İstanbul'da 17.2.1968 Cumartesi günü yabancı ilâç şirketlerini, Türk halkının sıhhatlerini ve Türk işçisinin emeğinin sömürülmesini protesto amacıyla, tertip ettikleri sessiz yürüyüşü desteklemek üzere Kocaeli sendikalarından bir gurubun yürüyüşe katılmasına,

Yukarıda 7 madde halinde görüş birliğine varılan tasarıları gerçekleştirmek için Kocaeli'nde emekçi halkımızın sınıf bilincine ulaşmasına yardımcı olmak amacıyla Kocaeli Sendika Başkanlarından bir komite kurulmasına karar verildi.

Türkiye Lâstik-İş Sendikası
Kocaeli Şb. Başkan V.

Fikri TANTA

Türkiye Serçip-İş Sendikası
Genel Başkan

Remzi ÇAKAR

Türkiye Kimya-İş Sendikası
Kocaeli Şb. Başkanı

Naci OĞUR

Türkiye Basın-İş Sendikası
Kocaeli Şb. Başkanı

Ahmet Salih KÜLEY

Türkiye Maden-İş Sendikası
VII. Bölge Temsilcisi

Sezai ZEREN

Yapı İşçileri Sendikası
Genel Başkanı

İsmet DEMİR

Foster Wheelr Şirketi'nin Ankara Mühendislik Bürosu'nda greve giden teknisyen ve mühendislerin kamuoyuna yayınladığı bildiri:

ÇİRKİN AMERİKALI DİNLE!

Evvelki gün **Morrison**, dün **Mobil**, bugün sen: **Foster Wheeler.**

Gazetelere bilmem kaç bin lira ödeyerek sayfa sayfa ilân veriyor, Türk halkını şaşırtmaya kalkışıyorsunuz. **Vuruşunuz bile bayağıca.** Sizi idare eden merkezin emri mi bu? İlânın altına üç harfli rûmuzunu da ilâve etseydin ya!.

Şaşırtamayacaksın, benim yurttaşımı şaşırtamayacaksın. Artık, o seni de metodlarını da iyi tanıyor.

Sana **otuzüç** maddelik bir muhtıra verdik. İş güvenliği istedik, disiplin kurulu istedik, hastalandığımız zaman ödenmeyen ücretlerimizi istedik, süresi belli olmayan ve teminatsız bir işte çalıştığımız için iş bitirme primi istedik, emeğimize saygı duyulmasını istedik. Sen ise kendin kadar çirkin bir yalanla **para** istediğimizi ilân ediyorsun. Bu **otuzüç** maddeden hangisini kabul ettin, hangi konularda anlaşmaya yanaştın ki?! Tutmuş bir de ücretlerimizi açıklıyorsun. Mâlumu ilâna ne hacet, Türkiye'de teknik personelin iyi ücret aldığını herkes bilir. Bu, senin memleketinde de böyle değil midir?

Sen eğer mertsen, yardakçılarınla birlikte Türk Milletine yutturduğunuz mukaveleyi açıkla! Sen eğer mertsen, Türk emeğiyle yapılan bu işte aldığın komisyonu açıkla! Ve sen eğer mertsen, bu konuyu haftalarca savsaklamanın Türk Hazinesine kaybettireceği milyonları açıkla!

Bunları açıklamak ne senin ne de yardakçılarının işine gelmez, değil mi? Halbuki bu açıklamaları, Basın, ilân ücreti almaksızın yapardı.

Ama yine de ücretlerimiz konusunda konuşalım. Teknik personelin aldığı ücretlerin yanına kaç yıllık meslekî tecrübeleri olduğunu ve günde kaç saat çalıştıklarını da yazsaydın, yürürlükte olan 4/10195 sayılı kararnameye göre devlet sektöründe çalışan personele ödenen ücret limitinin aşılmadığını, hatta altında kalındığını görecektin. Devlet sektöründe haftalık normal çalışma süresi 36,5 saattir. Biz haftada 48 saat çalışırız. Yani devlet sektöründeki çalışmaya nazaran % 31,5 bir fazla çalışma yapmaktayız. Kaldı ki bu çalışmanın tamamı teknik hesap ve teknik çizim işidir ve herkesin çalışmasını İngilizce yürütmesi zorunludur. **Böyle mi, değil mi? Cevap ver!**

Sonra, senkendini devlet sektörü ile değil, özel proje firmaları ile karşılaştır. **Sen bir proje müteahhidisin, başka bir şey değil!** Karşımızda devlet gibi konuşma! Yoksa arkanda çok iyi tanıdığımız diğer bir çirkin surat mı var? **Öyleyse o çıksın meydana!**

Çirkin Amerikalı bekle!

Bugün Ankara'da vurduğumuz **şamar** sana tesir etmemişe benziyor. **Yarın Yarımcada yumruğumuzu yiyeceksin!**

O zaman Türk işçisine verdiğin ücretleri de ilân edersin.

Çirkin Amerikalı Dinle!

Bu yolu sen açtın. Kıpırdadıkça batacaksın, konuştukça çirkinleşeceksin ve hergün biraz daha balyoz yumruğumuzu ensende hissedeceksin.

YAPI - İŞ SENDİKASI GENEL MERKEZİ VE **FOSTER WHEELER ANKARA MÜHENDİSLİK BÜROSU TEKNİSYEN VE MÜHENDİSLERİ**

Belge 13

İsmet Demir'in YAPI-İŞ'le ilişkisini kestiğini açıklayan 3.9.1968 tarihli YİS bildirisi:

Y.İ.S 3.9.1968

Yapı İşçileri Sendikası
Babıali Cad. N.29-Cağaloğlu
Telefon 277068-İstanbul

İŞÇİ ARKADAŞ

Türkiye'de sayıları dörtyüzbini bulan Yapı İşçileri Henüz doğru ve güçlü tek bir sendikanın çatısı altında toplanamadı. Bunun sebepleri çok evela geri bir ülkenin insanlarıyız, sonra kuzu gibi her kasaba boynumuzu teslim edişimiz var. Birde, sarı sendika denilen baş belâları var. İşçilerimizi domuzca yemek için kuzu postuna bürünmüş kurt işçi (sendika) patronları var. Bir yandan işçileri soyarken, pay kavgası ile birbirini yiyenlerde var.

Bunun son örneğini Merkez Ankara'da bulunan Yapı-İş'de gördük. Onun Başkanı Tahir Öztürk'ü Genel Sekreteri Emrullah Akdoğan öldürdü. Paylaşamadıkları şey: ÇALINAN İŞÇİ HAKLARI İDİ. Böylece Yapı-İş, tam Amerika'dan modeli getirilmiş bir gangaster-sarı sendika oldu.

Bu gangaster sarı sendika son olarak İzmit'te çirkin oyunlara girerek, sahte fişler düzmek suretiyle Foster Wheeler işyerinin toplu sözleşme yetkisini aldı. Bütün işçi arkadaşlarımız YİS-SENDİKAMIZA yazılmış, yetki ise sahtekârlıkla Yapı-İş'de kalmıştı. Toplu sözleşme yapılamıyordu. Bir senedir işçinin hakkı askıda kalıyordu.

YİS SENDİKAMIZIN KONGRESİ toplanarak Fosterde mağdur olan işçilerin haklarının nasıl korunacağını görüştü. Neticede kongre: Foster Wheeler işyeri için Yapı-İş'le işbirliği yapılmasına karar verdi.

Bu işyeri için toplu sözleşme görüşmeleri yapılırken Yapı-İş yöneticileri işçi haklarını işverenle kırışmak yoluna girdiler. YİS Yöneticileri zaman zaman çok zor durumlarda kalmıştı.

Yapı-İş Yöneticilerinin yapacağı herhangi bir kötü davranışı HUKUKEN önlemeye YİS Yöneticilerinin gücü yetmiyordu. Neticede: Yapı-İş Yöneticilerine yapılan baskılar sonunda daha fazlasını almak mümkünken güçlükle, her işçiye ortalama olarak ayda ancak 550 lira zam alınabildi.

Bu sözleşmenin sonucunda Yapı-İş, işçilerin bir senelik mağdur durumları ile alay eder gibi,sözleşme ile elde edilen hakların bir aylık tutarındaki zam miktarını işçinin muvafakatını almaksızın işverenle anlaşarak KANUNA aykırı olarak kestiriyordu. Bu hususta YİS Sendikamız işçi arkadaşların vekaletlerini alarak işveren ve Yapı-İş adına dava açarak, kesilen zamları işçi arkadaşlara iade ettirecektir.

Bu davranış neticesi YİS yöneticilerinden İsmet Demir ile Yapı-İş arasındaki bağlar koptu. Yapı-İş gangaster sarı sendikacılık yolunda devam etmeye kararlı idi. Zira Keban Barajı inşaatında da Yapı-İş işçilere çok kötu davranışlarda bulunuyordu.

İşçiler Yapı-İş'den ayrılarak Mahalli YMS Sendikasına üye olmuşlardı. Buna rağmen Yapı-İş, bu işyerlerinde yetkisini almak için kirli oyunlarına devam ediyordu. Bu sırada üzücü olaylar geçti. Yapı-İş adına yetkili giden Suat Şükrü Kundakçının bir saldırı sırasında kolu kırıldı. Yapı-İş yöneticisi Mevlüt Bayraktar dövüldü. Böylece o iki kişinin şahsında Yapı-İş işçiden gereken dersi almış oluyordu.

28Nisan 1968 tarihli YİS SENDİKASI Kongresinin kararına uyan İsmet Demir, YİS'deki görevine döndü. Suat Şükrü Kundakçı, Avni Tok ve Fahrettin Tunçkaya (YİS) YAPI İŞÇİLERİ SENDİKA'sının kendilerini para bakımından doyuramayacağı gerekçesiyle, aç kalacaklarını ileri sürerek Yapı-İş'de kalmaya karar verdiler.

-YİS-Yapı İşçileri Sendika'mızın anatüzük hükmü gereğince üyelikleri düşmüştür. Yapı-İş de görevli olan bu üç kişinin bundan böyle YİS ile hiç bir ilgileri kalmamıştır.

(YİS) Yapı İşçileri Sendikamız 1965 yılında çizdiği işçi kardeşliği, doğru sendikacılık, hak savaşçılığı yoluna devam ederek işçi sınıfımızın başına bela olan gangaster sarı sendikacılıkla mücadele edecektir. İşçi sırtından saltanat sürerek yaşayan gangaster sarı sendikacılara karşı mücadele için YİS-Yapı İşçileri Sendikasında Birleş.

YİS-Yapı İşçileri Sendikası

Belge 14

YİS'in 3 Kasım 1968 tarihli genel kuruluna çağrı bildirisi:

Y.İ.S.
Yapı İşçileri Sendikası
Babıali Cad.No.29-Cagaloglu. İst.

31.10.1968
İstanbul

Telefon: 277068

İşçi, Arkadaş

Senin kendi teşebbüsünle kurduğun ve yönettiğin Yapı İşçileri Sendikası (YİS)'in kongresi 3 Kasım 1968 Pazar günü saat 10.00'da İzmit Tütünçiftliği'nde yeni sinemada yapılacaktır. Yapı işçileri yıllardan beri sarı sendikaların ve sarı sendikacıların oyunlarından kendini kurtarmak ve kendi kaderine hakim olabilmek için savaşmaktadır. Bu konuda merkezi Ankara'da olan Yapı-İş namındaki sendikanın yaptıklarını hepiniz bilmektesiniz.
Yine çok iyi biliyorsunuz ki, Sendikamızda vaktiyle çalışmış olan 3 kişi bu Yapı-İş adlı sendikada şimdi YİS Sendikamıza karşı çalışmaktadırlar. Bu 3 kişinin sendikamızla iiişikleriniiin Tüzük hükmü gereğince kesildiğini daha önce bir bildiri ile size duyurmuştuk.

Fakat kendilerine kongremizde son olarak bir müdafa hakkı tanıdık. Kendilerini telgrafla kongreye çağırdık. Mert Yapı İşçileri ve onların sendikacıları mevzularını orta yerde açık açık konuşur. Yapı işçilerinin sendikası (YİS) bu yolu tutmuştur. Bu kongreden sonra kıyı köşe dedikoduculuğuna paydos diyeceğiz.

Bu kongre, Yapı işçilerinin teşkilâtlanmasında en önemli dönüm noktasıdır. Artık geçmişin meselelerini karara bağlayıp, Türkiye'de Bütün Yapı İşçilerini tek bir sendikanın, YİS'in çatısı altında toplamak için kesin hamleye gireceğiz.

Kongreye mutlaka gel. Bu tarihi toplantıda mutlaka bulun. Meselelerini en yetkili organda delegelerinin karara bağlayışını bizzat dinle,izle ve sen de karara var.Çünkü ilerde, çalışacağın işyerlerinde haklarının savsaklanması veya kurtarılması bu kongrede alınacak kararlara yakından bağlıdır.

Hepinize sevgi, selâm sağlık ve başarı dileklerimizle.

YİS
Yapı İşçilerie Sendikası

İsmet Demir'in Kadıncık Barajı eyleminin sonuçlarını değerlendirdiği ve tüm İşçilere gönderdiği bir açıklama:

YİS
YAPI İŞÇİLERİ SENDİKASI
Babıali Cad. No: 29/3
Cağaloğlu-İstanbul
Tel: 277068

6 Şubat, 1968

İŞÇİ ARKADAŞ

Unutma ki ana sütün gibi helâl haklarını paylaşmak için, işverenlerle menfaat birliğine girip işçi kandırmaya çıkan bir kısım sendikaların işçilerin başına nasıl belâ olduğunu Tarsus'taki olaylardan sonra iyice anlamış olmalıyız. Şunu bir kere daha öğrendik ki: çalıştığınız işyerinde uyanık olmazsanız, haklarınıza sahip çıkmazsanız zararlarımız büyük olacaktır. Artık işçi sınıfı uyanmalı ve sırtından geçinen sömürücülere karşı durmasını bilmelidir.

YİS sendikamız işçi arkadaşlarımızla birlikte Tarsus'ta işverenlere ve onlara uşaklık yapan sendikalara karşı inanç ve iman birliği içinde mücadeleye girmişti. Ne yazık ki bu kavgada işveren ve onun uşakları hile ve tertiplerle kâğıt üzerinde bizleri mağlûp ettiler. Hepimizin bildiği gibi: en masum taleplerimizi dahi devlet makamları ve mahkemeler reddererek, işverenin yaptığı kanunsuz lokavtı nazara almadan, bizlerin kanunsuz grev yaptığımıza karar verdiler.

Bu karar üzerine bir kısım arkadaşlarımız hırsız gibi hapse mahkum edildiler. Tarsus mahkemesinin aleyhimize verdiği kararı Yüksek Mahkeme nezdinde temyiz ettik. Fakat henüz bir karar çıkmadı. Karar çıktığında sizlere haber salacağız. Ve haklarımızı sonuna kadar savunacağız. Buna işçi arkadaşlarımızın inanmalarını ve sonuna kadar sabırlı olmalarını istiyoruz. İşçi kardeşlerimiz şu gerçeği iyice bilmelidirler ki: biz, bu masum Türk işçisinin haklarının alınması yolunda, herşeyimizi ve hatta hayatlarımızı dahi bu mücadeleye adamış bir teşkilâtın fertleriyiz.

Hiçbir hareketimiz aldatıcı olmamıştır ve asla olmayacaktır da. Daha önce de söylediğimiz gibi, bu bir kavgadır: insan döver de dövülür de... Yıllar yılı bir kene gibi kanımızı emen ve hakarımızı yiyenlerin karşısına elbet bir gün Türk işçisi daha güçlü bir teşkilât olarak çıkacak ve onlara gereken şamarı, Anayasımızın verdiği haklarına dayanarak vuracaktır.

İşçi kardeşim, şunu iyice belle: Tarsus'taki olay EMEKLE SERMAYE SAVAŞININ sadece bir örneğidir. Bu mücadeleler daha çok sürecektir. Sizlerden uzak kalalı çok oldu. Sanmayın ki mücadelelenin peşini bıraktık. Eskişehir'de, İzmitte, İstanbul'da ve daha birçok yerde sizin dertlerinize benziyen işçi arkadaşlarımızın dertleriyle uğraşmaktayız. Dün Tarsus'ta olduğu gibi, bu işyerlerinde de Yapı-İş ve benzeri sarı sendikaların işçi haklarına el atmalarının önüne geçmeye çalışmaktayız.

Şuna inanmaktayız ki: Allah daima doğrunun yanındadır. Dün 545 işçi arkadaşımızın çoluk çocuğunun nafakası ile oynayan işveren uşağı Yapı-İş Sendikası ve yöneticileri hak ettikleri cezayı buldular. Şu anda biri hapishanede, diğeri mezardadır. Geri kalanlar da vijdan azabı içinde çırpınıp duruyorlar. Kötülükler ergeç hakettiği cezayı bulur. Biz belki kısa zaman için işsiz ve aç kaldık, ama çok şükür namuslu ve doğruyuz. Eğriler ise hakettiklerini bulmuşlardır.

İşçi arkadaşlarımız sık sık mektuplar göndererek işe yeniden girip girmeme konusunda bilgi istiyorlar. Hepimizce malûm ki, bizlerin işine işveren son verdi. Ve mahkemenin kararı da aleyhimize çıktı. Bu haksız durum Yüksek Mahkeme nezdinde temyiz edilmiştir. Şu anda temyiz henüz karar vermiş değildir. Durum ortaklıktadır. Kazanmak ta vardır, kaybetmek te. Temyiz leyhimize karar verirse, tekrar haklarımızı arayıp işverenden alacağız. Şayet Yüksek Mahkeme aleyhimize karar verirse, davayı kaybetmiş olacağız.

Bütün bu olaylardan sonra elbette ki birçok işçi arkadaşımız mağdur bir duruma gelmiştir. Yalnız şunu unutmamalı ki, her savaşta şehitin de gazinin de bulunması, galibin de mağlûbun da olması tabii bir şeydir. Gayemiz yenmekti. Ama şimdi yenikiz. Temyizden leyhimize karar çıksa da, bundan elle tutulur neticeler elde edebilmek için, uzun bir zaman beklememiz gerekecektir. Bu açık gerçeği işçi arkadaşlarımızın görerek karar vermelerinde fayda görmekteyiz.

Bizler işçi olarak çalışmak mecburiyetinde kaldığımız müddetçe EMEKLE SERMAYE SAVAŞININ daima içerisinde bulunacağız. Bu savaşlarda galibiyetlerimiz de, mağlûbiyetlerimiz de olacaktır. Yeni işyerlerinde güçlü teşkilâtlar olarak mücadelemize tekrar devam edeceğiz ve galibiyetimizin sevincini ve nimetlerini hep beraber toplayacağız. Buna inancımız tamdır.

İşçi arkadaşlar gerektiğinde sendika merkezinden istedikleri bilgileri sorabilirler. Bu onların en tabii haklarıdır.

Saygılarımızla.

İsmet Demir
Genel Başkan

Not: Adresleri değişmiş olan arkadaşlar yeni adreslerini bize bildirsinler.

Belge 16

Kadıncık Barajı grevine katılan işçilerin sendikaya gönderdiği mektuplardan bir örnek:

Tek güvencim, Sendikam,

öyle bir düzen sürüp gitmededir ki Türkiyem'de, güçlü güçsüzü, zengin yoksulu alabildiğine sömürmekte. Ve yazık idarecilerimiz bu sömürüyü, bu talanı adeta teşvik etmekte, kuvvetlendirmekte.

Bu durum karşısında işçi sınıfı tüm olarak uyanmalı örgütlenmeli. Sömürüldüğünün, yağız teninden süzüle süzüle akan alın terinin kimlerin cebine aktığının bilincine varmalı gayri. YETER GAYRI.

Biz tarsusta işverenlerin, onlara uşaklık yapanların hilelerine tertiplerine kurban gittik. Bizler bu düzenin kurbanlarıyız: Yağma, talan, sömürü düzeninin.

İşimizden olduk. Ekmeğimizden olduk. Evde çoluk-çocuk perişan. Yiyecek yok yesek, giyecek yok giysek. Biz bu yurdun çocuğu değilmiyiz? Birim yürümüz bir gün olsun gülmez mi? Çocuklarımız sevinmez mi hiç?

Benim de ümidim teşkilin kararında. Sabırla bekliyorum. Evet bütün işçi arkadaşlar da sabırlı olmalı. Haklarımızı savunacağınıza, hem de alacağınıza güvenim tamdır. Sendikam biricik ümit kapımdır.

Amaç hakkımızı ararken hapis olacağız, dövüleceğiz, kovulacağız. EMEK - SERMAYE savaşını alın akılığı ile bitirmenin tek çıkar yolu yılmadan, yorulmadan savaşmaktır. BEN YANMAZSAM, SEN YANMAZSAN, BİZ YANMAZSAK NASIL ÇIKAR HAKSIZLIKLAR AYDINLIĞA.

Bün işçi kardeşlerim savaştı kaparabildiklerini

8.12.1970 Tarihli SOSYALİST gazetesinin 1. sayısında "İzmir Aliağa'daki İşçi Olaylarının Nedeni" başlığı ve Ali Kaynakçı imzası ile yayınlanan YİS'in Aliağa örgütlenmesine ve inşaat işçilerinin özelliklerine yer veren bir yazı:

İZMİR ALİAĞA'DAKİ İŞÇİ OLAYLARININ NEDENİ

Ali KAYNAKÇI

Son aylarda Aliağa'da meydana gelen işçi olayları, hakim sınıflar tarafından devrimcilerden çok daha iyi değerlendirilmiştir. Devrimcilerin gazetelerinde olaylar basit bir işçi-patron çelişkisi olarak yüzeyselleştirilmiştir. Basit bir ekonomik mücadele gibi görünen grev, direniş, Necmettin'in öldürülüşü gibi seri olayların zaman içinde nasıl önem kazandığı Finans Kapital'in ücret ve sendikalar politikasıyla çelişkileri, Türkiye İşçi Sınıfı mücadelesindeki yeri, bilhassa özel olarak inşaat işçilerinin teşkilâtlanmasındaki önemi gözden kaçırılmıştır. Bunun bir nedeni de: son zamanlarda strateji tartışmalarının hayattan ve yaratıcılıktan uzak bir durgunluğa erişi, bir takım sloganların tekrarı ile dertlerimizin halledileceği zannının yerleşmesidir.

Türkiye de yarım milyona yakın inşaat işçisi vardır. Bu sayı yaz aylarında artar, kış aylarında azalır. Türkiye halkının teşkilâtlanması meselesinde toplumun bütün sınıf, tabaka ve zümreleri hakkında sosyalistlerin özel bir bilgi ve deneye ihtiyaçları olduğu gün geçtikçe daha bir berraklıkla açığa çıkmaktadır. Bu bakımdan inşaat işçilerinin kendilerine has bazı özelliklerinden söz etmek; ileride bu alanda çalışacak sosyalistlere bir anahtar olması bakımından yararlı olabilir.

Yarım milyona yaklaşan inşaat işçileri, kendi aralarında birtakım farklılıklar gösterirler. Hergün etrafımızda gördüğümüz ve apartman, yol, kanalizasyon inşaatlarında çalışanlar inşaat işçilerinin en kalabalık kesimini teşkil ederler. Kalifiye olmayan işçiler (ameleler) geçici olup topraksız ve az topraklı köylü tabakalarından kopup gelirler. Ürünlerin kaldırılacağı zaman köylere dönerler. Kalifiye olanlar (marangoz, demirci, duvarcı ustası) ise çok kez taşaron durumunda bulunduklarından bir yanlarıyla işverendirler. İnşaat işçileri ortalama 20-30 kişilik işyerlerinde çalıştıkları, sürekli işçi olmadıkları, kalifiye olanların işveren olmaları nedeniyle; işçi sınıfımızın en az teşkilâtlanmış hatta hiç teşkilâtlanmamış bölümüdür. Günde en az 10 saat çalışırlar, pazar, bayram, fazla mesai, sigorta, çocuk zammı ve. gibi hiçbir hakları yoktur. İşsiz kalma tehlikesi inşaat işçisinin başında sallanır durur. İnsan pazarlarında binlerce işsiz, müteahhit ya da taşaronların kurbanlık koç gibi etlerini butlarını sıkıp, dolgun güçlü kuvvetli bulduğunu seçmesini bekler.

Bunun yanısıra işverenler sınıf sezgileri ile işçinin önüne pekçok engeller koymuşlardır. Taşaronlar, işçi olarak, çok kez kendi hemşehrisini, akrabasını ya da aşiretten olanı alır. İşçi, işverenle hiçbir zaman karşı karşıya gelmez. İşçi olarak taşaronun kendi hemşehrisini seçmesi: onu işçinin gözünde (koruyucu) durumuna yükseltir. Bütün bunlar inşaat işçisini teşkilâtlamanın, sınıf bilinci uyandırmanın en zor yanlarıdır. Fakat her gün karşılaşılan binlerce baskı, zulüm, haksızlık; işçileri hemşehri grupları biçiminde ilkel bir dayanışmaya itmiştir. Bu durum onların teşkilatlanmasında önemli bir kolaylıktır.

Biz -yazımızın esas konusu- Aliağa'daki hareketleri yapan inşaat işçilerine daha yakından bakmaya çalışalım. İnşaat işçilerinin ikinci kısmını meydana getiren; rafineri, baraj, köprü gibi büyük tesis ve fabrikaların inşaatlarında çalışanlar kendi deyimleriyle "şirketçiler" vardır. Türkiye'de bugün 50.000 kişilik bir kadrodurlar. 3-4 bin kişilik işyerlerinde toplu halde çalışırlar, köyden gelmişlerdir, fakat genellikle köyle ekonomik bağları kopmuştur. Çoğunluğu kalifiye oluşturur. İşte Aliağa olaylarını, inşaat işçilerin bu kesimi meydana getirmiştir.

Şirketçiler çoğunlukla Tunceli, Elâzığ, Maraş, Mardin, Adana, İskenderun, Erzurum, Kars, Ordu, Sivas, Kırşehir, Kayseri gibi illerin köylerinden çıkarlar. Çoğunluk aşiret ilişkilerinin hakim olduğu bölgelerden gelir, beraberlerinde ilkel sosyalizmin gelenek ve göreneklerinin kalıntılarını getirirler. Bu aşiret bağları onların "gurbette"ki işçilik hayatlarında dayanışmasını, kapitalizmin sömürüsü, pahalılık ve işsizlik karşısında çok ilkel bir örgütlenme biçimi alır. Sendikal teşkilâtlanma geliştikçe aralarında bu toplumsal ilişkiler parçalanır, "dede"lerin, "seyit"lerin, "soyu ulu" ların yerini "medeni cesaret sahibi" ileri işçiler almaya başlar. Kapitalist ilişkiler işçileri

sendikalarda teşkilâtlanmaya zorlarken eski ilkel sosyalizm kalıntısı kan bağına dayanan teşkilâtlanmaları paçavraya çevirir. İlkel sosyalizm kalıntısı kan ilişkilerine dayanan örgütlenme, işçilerin işsiz ve aç kaldıkları zaman lumpenleşmelerini bir dereceye kadar önler. Bazı bölgelerden gelenlerde lumpen-proleter yanların ağır basması ancak böyle açıklanabilir. Kapitalizm bunların geldiği bölgelerde ilkel sosyalizm kalıntısı ilişkileri parçalamış, ortaya çıkan yeni ilişkilere göre bir örgütlenme olmadığından gurbete çıkan işçiyi "teşkilât bakımından derisi yüzülmüş bir kızıl et gibi her mikrobun, her virüsün, her illetin saldırısına açık" bir hale getirmiştir.

Şirketçiler Türkiye'de Finans-Kapital'in hakimiyetini pekiştirmesiyle birlikte 1947 yıllarında ortaya çıkmıştır. Toplu halde bulunuş, aşırı sömürü onları sendikal teşkilâtlanmaya zorlamış, grev ve lokavt kanununun çıkmadığı zamanlarda bir seri grevler olmuş, işverenlerden bir takım tavizler koparılmıştır.

Hirfanlı, Demirköpü, Sarıyar, Keban barajları, Mersin Rafinerisi, Ereğli Demir-Çelik, Çiğli, Pirinçlik ve İncirli Havaalanı inşaatlarında bir seri kendiliğinden gelme teşkilâtlanmalar ve hareketlenmeler olmuştur. Sendikalar kanunu ile birlikte CIA Ajanı gangster sendikacılar piyasaya sürülmüş, şirketçilerin yıllardan beri gelen örgütlenme tecrübesi kontrol altına alınmıştır.

Bir ara gerçek bir sendika Boru-Hattı, Kadıncık Barajı, Küçük Çekmece Santral inşaatlarında işçileri teşkilâtlanmayı başarmış, büyük grevler işçi direnişleri olmuş, fakat devrimci paravanası ardında gizlenmiş kariyeristler, ajanlar sendikanın bütün mali imkânlarını yoketmeyi becermişlerdi. Bugün Aliağa'daki sendika ve onun etrafında teşkilâtlanmış işçiler 1947'den beri gelen bu tecrübelerin ürünüdürler. Şirket işçileri bugün halâ sarı sendika çemberini kıramamıştır. Fakat en yakın zamanda CIA ajanları sökülüp atılacaktır. Şimdi konuyu biraz daha derleyip toparlayabilmek için bir sıra olayları inceleyelim.

1965-66-67 yıllarında şirket işçileri büyük bir atılım yaparlar. CIA ajanlarının kontrolundaki "Yapı-İş" sendikasından ayrılıp, işverenlerin ve devletin çeşitli baskılarına rağmen "YİS" Yapı İşçileri Sendikası'nda teşkilâtlanırlar. Küçükçekmece'de Boru-Hattı'ndaki işçiler günlerce süren grevlerle sözleşmeler imzalamayı başarırlar. Yıl 1966-67'dir. Sözleşmelerin özelliğine dikkat etmek gerekir. Vasıfsız işçinin saat ücreti 350 kuruş. Kaynakçının saat ücreti 11.00 kuruştur. Bunun yanısıra, diğer işkollarında daha yeni yeni ortaya atılan yolda geçen zaman ücreti de alınmıştır.

Bu şartlardaki sözleşmeler Finans Kapitalin ücret politikasını altüst etmiştir. İçinden ve dışından bu sendikaya karşı ajanları vasıtasıyla saldırıya geçerler. Çeşitli oyunlarla; YİS'in adını kullanıp başka sendikalara üye kayıt ederek, YİS'in toplu sözleşme yaptığı yerlerden gelen işçileri işe almayarak, YİS'in militanlığını yapan fakat sınıf bilincine ulaşmamış işçileri satın alarak, yahut baskı yaparak, içinden bir darbe vurarak, YİS'i kadrosuz ve maddi imkânlardan yoksun bıraktılar.
Bu sendika niye bu kadar saldırılara hedef oldu? Birinci sebep: İşçilerin tuttuğu bir yönetici bilimsel sosyalizme inanmış; inşaat işçisi içinde "suda balık olmayı" başarmış bir işçi lideridir. Bu sebebin sonucu olan ikinci sebep: 1969'da ilân edilen ve halen yürürlükte olan devletin asgari ücret politikası İzmir'de 18.50'dir. 1966 yılında saat ücretine 350 kuruş, 8 saatte 28.00 liradır. İşte devletin 1970 yılında işçilere verdiği, işte işçilerin 1966'da aldığı ücret arada 4 sene ve 950 kuruş fark var.

YİS'in ekarte edilmesine rağmen devlet şirket işçilerine diğer işkollarından daha değişik bir ücret politikası tanımak zorunda kalmıştır. Şirket işçileriyle ilk karşılaşan, işçi meselelerine ilgi duyan şahısların, şirket işçileri ücretlerinin diğerlerine nisbetle yüksekliği karşısında şaşırması boşuna değildir. Sarı sendikalar da devletin kabul zorunda kaldığı bu ücret politikasının uygulayıcısı olmuşlardır. Bu arada Finans Kapital boş durmamış, işçiyi örgütlenmeden soğutmak için çeşitli oyunlara, provakasyonlara girmiştir. Örneğin Keban'da işçiler sarı sendika vasıtasıyla kışın greve itilmiş, sendika hakim sınıflara açıklar vermiş, sonunda 1500 işçi atılmıştır. Bu tip oyunlar çeşitli işyerlerinde uygulanmış, çok güçlü bir polis örgütü kurulmuş, işçi terör altında yıldırılmaya çalışılmıştır.

Sarı sendikaların kontrolu altında geçen 3 yıl sonunda YİS İzmir Aliağa'da teşkilâtlanmaya girmiştir. İşveren Finans Kapital'dir. Hollanda, İngiliz, Amerikan ve yerli TPAO (devlet) sermayesinin ortaklığıdır.

Keban'da kıyıma uğrayan 1500 işçinin önemli bir kısmı Aliağa'ya iş aramaya gelmiştir. Teşkilâtlanmadan soğutulmuş bu işçileri tekrar teşkilatlamak önemli bir zorluktur. Fakat bütün bunlara rağmen, zorlaşan hayat şartları, işçiyi YİS altında teşkilatlanmaya zorlamış, belki de Türkiye'de ilk kez bir işyerinde işçi daha iş başlamadan 1 ay önce bir sendikada teşkilâtlanmayı başarmıştı.

Sarı sendikalar, işveren polis ellerindeki hudutsuz imkânlarla faaliyete girmekte gecikmedi. Aylardan beri kapı önünde bekleşen; açlık ve borç içindeki, gecelerini kahvelerde sandalye üzerinde yatarak geçiren işçiyi para ile üye kayıt etmeye çalıştı. İşverenden işçilerin isim listelerini alarak sahte üye kayıt fişleri düzenledi. YİS üyesi işçiler işe alınmadı. Fakat bütün bunlara rağmen işçinin çoğunluğunu sağlayamadılar. Fakat sonunda sahte üye fişleri ile yetkiyi aldılar. İmzalanan sözleşmede 4 sene önce alınan haklar bile yoktu. Vasıfsız işçinin saat ücreti 375 kuruştu (4 sene önce 350 kuruş alınmıştı) ve sosyal haklar eskiye nisbetle çok düşük, yolda geçen zaman yok idi.

YİS bunun üzerine gene aynı yerde, başka bir müteahhitin tank temel ve montajında teşkilâtlanmaya girdi. Buradaki olaylara geçmeden önce, başka oyunlara göz atalım.

Mayıs ayında gazetelerde küçük bir haber yer alıyordu. AET (Uluslararası FinansKapital teşkilâtı) Türkiye'ye yardım (!) vermek için "işçi ücretlerinin dondurulması ve devalüasyon yapılması" şartlarını ileri sürüyordu. İşçi ücretlerini dondurmak nasıl olacaktı?

1) Devalüasyonun hemen ardından gelecek pahalılık ve enflasyon yoluyla paranın satın alma değeri düşecek, işçi ücretleri değişmeyecek.

2) İşçiler sarı sendikalara hapsedilecek, böylece Finans Kapitalin uygun gördüğü (SIBOP) ücret artışları olacaktır.

Uygulamaya girmekte gecikmediler. Daha haberin mürekkebi kurumadan yeni sendikalar ve toplu iş sözleşmesi kanunları Meclise verildi. Emperyalistlerden yardım alan vatan hainleri kanuna karşı çıkan işçi sınıfını kurşun yağmuru altında durdurabilirdi. Ok yaydan çıktı. İşçi liderleri işkencelere uğratılıyor, fabrikalarda polis teşkilâtları kuruluyordu

İstanbul ve İzmit'te baskı işçi hareketlerini durdurmuş, işçilerin sesi duyulmaz olmuştu. İşte Aliağa'daki olaylar bu politik ortam içinde ortaya çıktı.

Finans Kapital iki açıdan 500 işçinin üzerine bütün ağırlığı ile çöktü: 1) İşçileri sarı sendikalara mahpus edecek kanuna uygulamada geçerlik sağlamak. 2) 1966'dan beri uygulanmak zorunda kalınan ücret politikasını devam ettirmek.

İşçi direnişleri bu ortam içinde ortaya çıktı. İşçilerin teşkilâtlandığı YİS'e karşı tecrübesiz işveren, tecrübeli polisin "YİS'in girmesini ne olursa olsun engelleyeceksiniz: aksi takdirde şirketler allak bullak olur" yollu akıl vermeleriyle, sarı bir sendika ile gizli bir sözleşme imzaladı. Sözleşme o kadar sarı idi ki saat ücretlerine 25 kuruş zam ve 100 kuruş yemek parasından başka birşey ihtiva etmiyordu. Kaldı ki bu sözleşme uygulanmıyordu. Zaten sözleşme YİS'in önüne hukuki engeller çıkarmak amacıyla yapılmıştı...Çalışma Bakanlığı polis ve bütünüyle devlet cihazı işçilere karşı elinden geleni ardına koymuyordu. Mahkeme uzatılıyor, işçilerde yılgınlık ve parçalanma yaratılmak isteniyordu. Sonunda bıçak kemiğe dayandı. İşçiler direnişe geçti. Hedef: Kendi sendikalarını kabul ettirmek idi. Jandarma ve polisin baskısı karşısında tekrar işbaşı yapmak zorunda kaldılar. Fakat Çalışma Bakanlığı vasıtasıyla bir taviz verildi. Sözleşme müzakerelerine yer ve gün gösterildi. İşveren gelmeyince, greve gidildi. Grevi engellemeleri lâzımdı, engellemek yetmez, işçilerin sendikasına bir güz dağı verilmeliydi. Grev başladıktan 25 dakika sonra eski bir MİT ajanı olduğu söylenen şoför, Finans Kapitalin doldurduğu silahla Türkiye'nin belki de tek sosyalist sendikasının başkanı Necmettin Giritlioğlu'nu tek mermi ile, profesyonel bir soğukkanlılıkla öldürdü.... İki gün sonra da mahkeme grevi durdurdu. İşçiler tekrar işbaşı yaptı, fakat üretim durdurularak ya da yavaşlatılarak yeni direnişler yapılmaya devam edildi. İşçinin bu kararlı tutumu karşısında hakim sınıflar geri çekilmek zorunda kaldı. YİS işyerinde işçilerin teşkilâtı olarak kabul edildi.

Sözleşme müzakerelerinde şu durum açık açık ortaya çıkıyordu: Rafineri inşaatının ana kısmını yapan Badger Turkey şirketinde çalışan işçinin saat ücreti yukarıda da belirtildiği gibi 375 kuruştu. İşverenlerin en çok korktuğu şey işçi hareketinin buraya sıçramasıydı.. Hazırlanan plân gereğince işveren 375 kuruşluk bir teklifle çıkıyordu. Bu onun 25 kuruşluk bir "taviz" vererek 400 kuruşu kabul edeceği manasını taşıyordu. Bu işverenin değil Finans Kapitalin tavizi idi... Çünkü devalüasyondan sonra ortaya çıkan zamlar ve hayat pahalılığının yaratacağı memnuniyetsizliğe karşı 25 kuruşluk bir sipop bulduğu düşüncesindeydi.Türk-İş'in yaptığı gürültülü sözleşmelerle bu politika uygulanmaya başlanmıştı bile. Diğer 3000 işçiye hareketin sıçramasını önlemek için 25 kuruş verilecekti. Esas hedef YİS'de teşkilâtlanmış işçilere 400 kuruşu kabul ettirmek bunun için de işçinin elindeki en büyük kozu, İŞİNİ elinden almaktı. Bunun için yeni provakasyonlar tezgahlandı. İşyerine yeni taşaron ve işçiler alındı, eski

taşaron vasıtasıyla işçiler işten atılacakları yönünde tahrik edilmeye başlandı. sözleşme müzakereleri uzatıldı, satın alman, birkaç kişi vasıtasıyla, işçinin sabırsızlığı ve sistemli olarak işlenen işten atılma tehdidi ile tekrar direnişe itildi. İşveren kanunsuz bir lokavt yaptı. Sıkıyönetimle birlikte işverenler toplu işçi çıkarmalarına başvurmuşlardı. 480 işçi işe girmeyi başaramadığı takdirde 1) Sendika tasfiye edilecek, 2) Kanunsuz lokavtlar uygulamada geçerlik kazanacak, 3) Olması muhtemel işçi direnişlerine karşı bir tehdit olarak kullanılacaktı.

İkinci hedef: Eğer işçiler sabırla direnir, işveren sendika ile sözleşme yapmaya mecbur kalırsa; kapı dibinde bekleyen işçi elbette eskisi gibi gerçek istekleriyle çıkamayacak, ilk hedef işbaşı yapmak olacağından; isteklerin bir kısmından vazgeçecekti. Senelerin ve son birkaç ayın yoğun tecrübesinden gelen işçi kapı önünden ayrılmadı. İşveren içeri başka işçi sokamayınca yavaş yavaş geri çekilmek zorunda kaldı. Fakat bu ricatlarını işçiye belli etmeden yapmaları gerekiyordu. Aksi takdirde işçinin maneviyatı yükselirdi. Sonunda işçilerin bir ay açlığa rağmen sabrı üstün geldi. İşbaşı yapıldı ama 400 kuruş kabul edildi. Bunun yanısıra yolda geçen zaman alındı. İşte 25 kuruşun hikâyesi. Eğer YİS sosyalistlerin yönetiminde bir sendika olmasa idi polis-işveren bu 25 kuruşu çok daha rahat verirlerdi. Ekonomik mücadele bile bir yerde siyasi nitelikler taşıdığı için böyle zor olmuştur.

İnşaat işçileri bu gedikten faydalanıp, CIA ajanı gangster sendikacıların eline tutsak olmaktan kurtulabilecek mi? Bir gün elbet kurtulacak. Fakat Finans Kapital yeni oyunlar peşinde. Her fabrikada işçilere karşı yeni polis örgütleri kuruluyor. İşçiler güçlü birliklerden mahrum edilmek için, hızla küçük mahalli sendikaların örgütlenmesine gidiliyor. İşverenler her sene kârlarının bir kısmını fabrikalarda kurulmakta olan özel polis örgütüne bağışlamaya karar veriyor.

Bunun yanısıra sendikacı kulislerinde bizzat polis tarafından da yayılmasına yardım edilen "Türk-İş'i kimse kurtaramaz" fısıldaşmaları ortalığı allak bullak ediyor. Türk-İş gibi açık açık sağ olmayan sol gösterip, sağ vuracak "orta sol" veya "sosyal demokrat" bir federasyon fikri işleniyor, bu yönde kapılar açılıyor. Bütün sosyalistler bu yöndeki gelişmeleri (!) yakından incelemeli, işçi sınıfına anlatmalıdır.

Aliağa olayları çok daha iyi göstermiştir ki, sendikalar istediği kadar bilimsel sosyalizme inanan kişilerin yönetiminde bulunsun; işçi sınıfının siyasi partisi olmadan yapılan savaşlar (grevler, direnişler vs.) çetecilikten öteye geçemez. Halkımızı teşkilâtlamada kaplumbağa hızından ileriye gidemez. Fakat burada sendikaların (İŞÇİNİN HAYAT VE HAK SAVAŞI OKULUNUN) küçümsendiği zannedilmesin... Hele hele genç devrimci arkadaşlar "ekonomik mücadeleyi" biraz küçümseme havasındadırlar. 15-16 Haziran olaylarını bu "basit ekonomik" mücadeleler okulunda yetişen işçi sınıfımız yapmıştır.

Şunu unutmamalıyız ki: Finans Kapitalin gizli kuruluşları, bilimsel sosyalizmin (işçi sınıfı düşünce ve davranışı) her ileri hamlesini kesmek, bilimsel sosyalizmden her türlü sapmayı örgütlemekte çok ustadır. Kaldıki bunu yapmak için işçi olmayan sınıflarla doludur toplumumuz.

Necmettin Giritlioğlu'nun öldürülmesi üzerine DİSK Genel Sekreter Yardımcısı İbrahim Çetkin'in yaptığı açıklama:

24.Ağustos.1970

DİSK Genel Sekreter Yardımcısı İbrahim Çetkin, İzmir'de öldürülen sendika başkanı hakkında basma aşağıdaki demeci vermiştir.

İŞÇİ SINIFI UYANIK OLMALIDIR

Türk işçi sınıfı gerçek haklarını elde etmek için giriştiği Anayasal grev ve direnişlerde şehit vermektedir. Son yıllarda Zonguldak'ta, İstanbul'da ve dün de İzmir'de işçilerin kurşunlanmasına devam edilmektedir. Kanuni bir grevi yönetirken ve yüzlerce işçinin içinde Yapı İşçileri Sendikası Başkanı Necmettin Giritlioğlu, işçi sınıfına atılan kurşunlara hedef olmuş ve öldürülmüştür.

A.P. iktidarı bir taraftan paranın değerini düşürerek emekçi halk kitlelerini en ağır yaşama şartları altına iterken, bir taraftan da işçi ücretlerine zam yapılmaması için çeşitli tertipler hazırlamaktadır. 274 Sayılı Sendikalar Kanununda yaptığı değişiklikle işçi sınıfını bölmeye çalışmıştır.Bazı sendikacıları bu amacına alet etmekle bunda başarı sağlayacağını zannetmiş,fakat umutları boşa çıkmıştır.Çünkü işçi sınıfı bölünmez bir bütündür.

A.P. iktidarı Türkiye'yi hergün biraz daha ekonomik, siyasi ve idari bunalımlara sürüklemiş ve sürüklemeye devam etmektedir. Hiç şüphe edilmemelidir ki. bu bunalımlar patlamalara sebebiyet verir ve bunun sorumluluğu da iktidara ait olur. Hiç bir memlekette beceriksizliğin bu derece kötü örneklerine rastlanamaz. Bu kör gidiş devam edemez ve bu gidişte başlar bakalım nerelere çarpacak.

A.P. iktidarının başı 2 gündür radyolarda, çıkışı olmayan yol olan Develüasyon kararını, Türkiye'yi kurtaracakmış gibi göstermeye çalışmaktadır. Bu çıkmaz yolun geçmişte 2 defa denendiği, fakat yoksul halkımıza hiç bir fayda getirmediği, aksine birkaç vurguncunun aşırı zengin edildiği tarihen sabittir. Memleket şartlarına göre bu defa da bunun emekçi halka asla yarar getirmeyeceği bilinen gerçektir.

Bu ekonomik yaşama şartları içinde ezilen işçilerin kanuni grev haklarını kullanırken, sendika başkanı Necmettin Giritlioğlu'na atılan kurşunlar, bütün Türk işçisine atılmıştır. Bunların hesabı bir gün mutlaka sorulur.

İşçi sınıfımız, mahvı için oynanan bu oyunları daha açık görmeye başlamıştır. Bu kavga onun yaşama kavgasıdır. Onun savaşında şehit olan kardeşimiz Necmettin Giritlioğlu hepimizin rehberi olacaktır.

İzmir'de "Devrimci Güçbirliği" içinde yer alan örgütlerin Aliağa Rafinerisindeki işçilerin mücadelesini desteklerine ilişkin ortak açıklamaları:

10 Ekim 1970

BASIN BİLDİRİSİ

DEVRİMCİ GÜÇBİRLİĞİ OLARAK HALKIMIZA SESLENİYORUZ

Aliağa'da devrimci sendikacı Necmettin Giritlioğlu'nu öldürten Amerikancı kaatil patron, Yapı işçileri sendikasına bağlı 480 işçiyi işten atmıştır. İşveren işçilerin haklı ve devrimci mücadelesini kırmak için faşist tedbirlere başvurmaktadır. Bu olay bütün halkımızın üzerindeki baskıların ve zulümlerin açık bir örneğidir.

Biz, DEVRİMCİ GÜÇBİRLİĞİ olarak, halkımıza karşı girişilen her baskıya, tek bir yumruk gibi mücadele kararı almıştık.

Aliağa rafinerisindeki işçileri bütün gücümüzle sonuna kadar destekliyoruz.

YİS ve DEVRİMCİ GÜÇBİRLİĞİ olarak 11 Ekim Pazar günü Aliağa rafinerisindeki yiğit işçilerin haklı ve güçlü sesini duyurmak için bir miting düzenlenmiştir.

Bu mitinge bütün halkımız mutlaka katılmalıdır. Çünkü 480 işçinin mücadelesi bütün halkımızın mücadelesidir.

Yürüyüş saat 14.00'de Başmane'den başlayacak, miting Heykel'de yapılacaktır.

Not: Aliağa'daki işten çıkarılan işçiler için bir yardım kampanyası açılmış ve Gültepeli bir işçi YİS hesabına Merkez Emlâk ve Kredi Bankasına 11224 no'ya ilk yardımı yapmıştır.

YİS **TÖS** **DİSK** **DEV-GENÇ** **SDDF** **DEV-Kemalistler**

İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneği **Devrimci Kadınlar Derneği** **E.Ü.M.B.F.** **E.Ü.Öğ.Birliği**

E.Ü.F.F. Tal. Cem. **E.Ü.Z.F.Tal. Cem.** **İz.Y.Öğ.Ok.Öğ.Der.**

Türkiye İşçi Partisi Karşıyaka İlçe Yönetim Kurulunun Aliağa işçilerinin mücadelesine ilişkin açıklaması:

HALKIMIZA

Aliağa'da rafineri inşaatında çalışan 480 işçiyi patronlar işten attılar. İşçilerin hiç bir hakkı ödenmedi. Çoluk çocukları ile 480 aile açlığa mahkum edildiler. Bir süre önce de işçilerin bağlı olduğu Yapı İşçileri Sendikası'nın (YİS) Genel Başkanı Necmettin Giritlioğlu patronların şoförü tarafından kurşunlanarak öldürüldü.

Aliağa rafineri inşaatında cinayetler birbirini kovalıyor. Görevliler susuyor, patronları koruyor.

Türkiye'nin her tarafında işçilere karşı baskılar artıyor.

İstanbul'da, 15-16 Haziran'da, hakları gaspedilmek istendiği için direnen işçilerden üçü öldürüldü, yüzlercesi yaralandı, hapislere atıldı, binlercesi işsiz kaldı.

İzmir'de Maden-İş Sendikası üyeliğine geçen Belediye işçileri işlerinden çıkarıldılar.

B.M.C. fabrikası bir anda 300 işçinin işlerine son verdi.
Üniversite öğrencileri hergün kurşunlanıyor, devrimciler vuruluyor.
Hükümet paranın değerini düşürdü, halkın yoksulluğunu üç kat artırdı.
Her gün yeni yeni zamlar geliyor ve bütün ağırlığıyla emekçi halkın sırtına yükleniyor.

Uluslararası sermaye ve içimizdeki ortakları işbirlikçi iktidarın desteğinde halkımızı en korkunç şekilde, insafsızca sömürüyorlar.

Daha fazla perişan edilmemek için bu adaletsiz gidişe "Dur" demek zorundayız. Mücadele birlikte yürütülür. Birleşmeliyiz.

İşçiler-Köylüler-Gençlik ve tüm yurtseverler sımsıkı kenetlenerek bizi mahvetmek isteyen emperyalizmin ve işbirlikçilerinin karşısına dikilmeliyiz.

Halkımızın milli demokratik iktidarı için güçlerimizi birleştirmeliyiz.

İşlerinden atılan Aliağa işçilerinin mücadelesine omuz verelim.

Türkiye İşçi Partisi
Karşıyaka İlçe Yönetim Kurulu

Mehmet Yavuz adlı sarı ve gangester bir sendikacının İsmet Demir ve YİS militanlarının 12 Mart döneminde İzmir Sıkıyönetim Komutanlığına ihbarı ve polise verdiği ifadesi:

ŞAHİT MEHMET YAVUZ:

Aslen Elâzığ Harput nüfusuna kayıtlı İstanbul Vezirhan Caddesi Akdağ İşhanı 78 numara 3. kat'da Türk Yapı İş Sendikası Genel Başkanı olarak çalışır. Ve aynı yerde kalır. Cebrail oğlu 1933 doğumlu MEHMET YAVUZ'un alınan ifadesidir.

SORULDU:

Ben İsmet Demir'i 1964 yılından beri tanırım. Önceleri mensup olduğumuz Sendikanın ismi Yapı İşçileri Marmara Bölge Sendikası idi. 1965 yılında yapılan kongrede Türk Yapı İşçileri Sendikası ismini aldı. O zamandan beri bu sendikada görev yapmaktayım. 3 seneden beri de bu sendikanın genel başkanıyım. İlk zamanlar İsmet DEMİR, Suat ŞÜKRÜ KUNDAKÇI, Mevlüt BAYRAKTAR ve Avni TOK isimli arkadaşlarla beraber çalışıyorduk. Sendikaya DR. Hikmet KIVILCIMLI, Yücel KIVILCIMLI ve öğretmenlikten atılma öğretmen Sadık olarak bildiğimiz şahıslar devamlı gelir giderlerdi. Dr. Hikmet KIVILCIMLI herhangi bir sendikada görev almamıştı. Yalnız devamlı olarak gelir giderdi. Arkadaşlarla temas eder, sendikaya sol kitaplar taşırdı. Yücel KIVILCIMLI Yalova'daki TINATOS Sendikası Başkanı idi. Ayni şekilde devamlı gelir giderdi. Bu şahısların emrinde olan öğretmen SADIK'ta Sendikada Hikmet KIVILCIMLI ve diğer saydığım arkadaşlar tarafından kendisine verilen vazifeyi yapar, bildiri sol yayınlar ve haberleşme gibi eylemleri yürütürdü. Bu duruma yakinen vakıf olunca mecburen kendilerine gizlice cephe almaya başladım. Bizim sendikadan olan İsmet DEMİR, Suat ŞÜKRÜ, Mevlüt ve Avni'yi akıllarını başlarına almalarını ve sendika merkezinde ve işçiler arasında sol faaliyetlerine son vermelerini aksi halde sendikadan uzaklaşlatıracağımızı bildirdik. Fakat onlar bilhassa akşam 7.00'den sonra ve Pazar günleri bütün gün buluşarak kesif ve gizli faaliyet içinde çalışmakta idiler. Bu hususta ilgili makamlara gerekli haberleri ulaştırdım. Bir gün işledikleri suçlar hakkında bildiğimiz kadar ifade verdik. Fakat yine de bu adamların cezalandırılmalarını sağlayamadık. Neticede 27 Şubat 1966 tarihinde yaptığımız Olağan Genel Kurul toplantısında bu şahısları ihraç ettik. O zamandan YİS sendikası safında aynı vatan ve memleket menfaatleri aleyhine gizli çalışmalarına devam ettiler. Son yapılan bir çok kanunsuz işçi eylemlerine İsmet Demir başta olmak üzere diğerlerinin katkısı büyüktür. İsmet DEMİR herkesçe tanınan solcu ve anarşist bir insandır. Güney Anadolu'daki Boru Hattında, Etibank Anbarlı Termik Santralı'nda, Aliağa Rafineri İnşaatında ve İstanbul'da zuhur eden 15-16 HAZİRAN kanlı olaylarında olduğu gibi sendikamızın temsil ettiği Boğaz Köprüsü inşaatında zuhur eden kanunsuz ve anarşist olayların düzenlenip uygulanmasında bilhassa büyük rol oynamıştır. Planlamış yürürlüğe koymuştur. Dayandığı güçler ise DEV-GENÇ, TÖS ve diğer devrimci örgütlerden mensuplardan güç alıyordu. Barınma yerleri de Ortadoğu Teknik Üniversitesi ve E.Ü idi. Kendisi öğrencilikle alâkası olmadığı halde üniversitelerde yapılan boykot ve işgal hareketleri ve eğitim çalışmalarına dahi katılıyordu. Her zaman etrafında ve arkasında üniversiteli DEV-GENÇ militanları bulunuyordu. Birgün İstanbul Boğaz Köprüsü ayak inşaat yerlerindeki polis kulubelerini dinamitleyeceklerini tesadüfen öğrenmiştik. Bu durumu İstanbul Emniyetine bildirdim. Tertibat aldılar ve gece İsmet DEMİR ile yanında DEV-GENÇ militanların da 6 kişi özel olarak hazırlanmış dinamitler ve tahrip maddeleri ile pusuya düşürüldüler. İsmet DEMİR ve yanındaki genel sekreteri olarak bildiğim Tunceli'li bir işçiyle dört arkadaşı kaçtılar. İki kişi suç aletiyle beraber yakalandılar. Bu hadiseye yakinen şahit oldum. İsmet DEMİR'i tanıdığımdan beri ordu ve polis düşmanlığı yapar. Birgün yanımızda sendikacı arkadaşlar olduğu halde tahmin ederim 1967 yılında idi. Ankara'da... yakın bir lokantada içki içiyorduk. Birden İsmet DEMİR ayağa kalktı. Gömleğinin düğmesini çözdü ve göğsünü açarak "Ben komünistim. Bu memleket... tane köpek ile satılmış Amerikan uşağa polislerle idare ediliyor. Be.. tane köpekle orduyu idare ederim." şeklinde konuşunca biz kavga etmek için üzerine yürüdük, bütün lokanta ayaklandı. İsmet'i orada bulunan arkadaşları kaçırdı. Bulunduğumuz yer Rüzgarlı Sokakta idi. O civarda herkes onu tanıyor ve kendisine hürmet ediyorlardı.

1966 yılında tahmin ediyorum olmuştu. Sendika merkezinde yani İstanbul'da bir toplantımız vardı. Gündüzden bir arkadaşa para vererek binamızın duvarına asılmak üzere Atatürk resmi, Türkiye haritası ve bir Türk Bayrağı aldırtmıştım. Arkadaş

oradaki yerlerine ve sembollerimizi usulüne uygun olarak yerleştirmiş. Toplantı saatinde yöneticiler odaya dolmaya başladı. Bu sırada İsmet DEMİR ile Suat ŞUKRÜ KUNDAKÇI kapıdan girdiler. Birden yanlarındaki Ahmet CANSIZOĞLU isimindeki arkadaşlarıyla beraber duvara hücum ederek haritaya Atatürk resmini ve bayrağı yerlerinden hızla indirip yere attılar. Suat ŞÜKRÜ: "Biz memleketi bunlarla mı idare edeceğiz. Kim astı bunları buraya" diye bağırdı. Bunun üzerine İsmet DEMİR: "Biz Ankara Hükümeti tanımıyoruz. Milliyetçilik milli varlık tanımıyoruz. İşçi sınıfı olarak birleşip parlamentoyu kendimizin temsil etmesi gerekir. Bir gün gelecek bu memleketi işçiler yönetecek" demesi üzerine hepimiz bu şahısların üzerine yürüyerek epeyce hırpaladık. Suat ŞÜKRÜ kaçtı, diğerleri bize karşı koymadılar.

SORULDU:

250.000 lira tutarındaki geçmiş haklar parasının mahiyeti hakkında geniş malumatım yoktur. Bizim sendikamız 2 aydan beri rafineri inşaatında faaliyetteyiz. Bu süre içinde 180 üye kaydını yaptık. Bunlardan 7 kişi tehditle istifa ettirilmiş olduğundan, 173 üyemiz halen mevcuttur. İş yerinde 203 işçi çalıştığına göre ekseriyet bizdedir. Tarihten altı-yedi gün evvel arkadaşlarımı ziyaret edip dertleriyle ilgilenmek ve kendilerine faaliyetlerimiz hakkında rafineriye gittik. Yanımda görevli arkadaşlarım olduğu halde giderek yemek saatinde işçilerle buluştuk. Yemekhanede toplandık. Ben ayağa kalkarak arkadaşlar diye konuşmaya başladığımda YİS'e mensup olan Yönetim Kurulundan Saadettin AYDIN ve diğerleri sandalyelerin üzerlerine çıkarak "Arkadaşlar sendika başkanınız İsmet Demir yarın hapisten çıkacak bunlar satılmış köpeklere hizmet eden satılmış sendikacılardır. Bunlara inanmayın. Yarın yaptığınıza pişman olursunuz. Bunun hesabını sizden sorarız" diye bilhassa Saadettin AYDIN ve Mehmet CEYLAN bağırarak söylediler. Bunlardan Fehmi ÜZGEN "Ulan ben allahına kadar delikanlıyım ölmek var dönmek yok siz örfi idareye orduya, polise güveniyorsunuz, siz bizim kuvvetli gücü nerden aldığımızı biliyormusunuz. Yarın arkadaşlarımız hep kurtulacaklar. Örfi idare kalkacak. O zaman hepinizin çocuğunuz çoluğunuzla beraber bir içinde cezanızı vereceğiz. Bunun hesabını sizden ödeteceğiz. Sıkı yönetim bana kelepçeyi vurur ama savcı da bırakır. Bu sendikacılara bu satılmış köpeklerin adamlarına kanmayın" diye bağırmaları üzerine işçiler hırsla bu şahısları linç etmek istediler. Orada bizim bulunmamızın bir manası vardı. Bir hadiseye sebep olmak istemedik. "İşçi arkadaşlar siz onlara tahrik olmayın. Devletin kolu uzundur. Sizin hakkınızı ararız" diyerek hadiseyi önledik. Bundan dolayı ilgili makamlara müracaat etmek ve durumu bildirmek lüzumunu hissettik. Sıkıyönetim Komutanlığına bir dilekçeyle müracaatımızı yaptık. Hadise bundan ibarettir. Soruldu. Benim bildiğim ve gördüğüm bundan ibarettir dedi. Ve ifadesini okudu ve doğru olduğunu imzasıyla tasdik etti. 26.6.1971

NECDET TAŞKIN	CEVDET DANAÇI	MEHMET YAVUZ
Kom.Muavini	Pol. Mem.	tanık

Belge 22

Ahmet Turgut adlı sarı ve gangester bir sendikacının İzmir Sıkıyönetim Komutanlığına İsmet Demir ve YİS hakkında yaptığı ihbar ve yazılı ifadesi:

ŞAHİT AHMET TURGUT:

Aslen Kars ili Çıldır kazası doğruyol mahallesi halkından olup halen İstanbul Cağaloğlu Bezirgan cad. Akdağ iş hanı kat 3 No: 78 adresinde ikamet eder. Türk Yapı-İş Sendikası Genel Müfettişi olarak çalışır. Süleyman oğlu 1938 doğumlu Ahmet Turgut'un görülen lüzum üzerine şahit olarak alınan ifadesidir.

SORULDU:

YİS Genel Başkanı İsmet DEMİR'i çok eskiden beri tanırım. Bir zamanlar benim mensup olduğum Türk Yapı İşçileri Sendikasında yine sendikacı ve Malzeme Limited Şrk. Ataköy inşaatları işyerinde çalışıyordum. İsmet'de sendika yöneticilerinden idi. Tutumu beğenilmediği için kendisine ihtarda bulunuldu. Fakat İsmet bilhassa sol falliyetlerde kanunsuz eylemlere girişmek için işçiyi zorluyordu. Bu durumu sendika

yönetcileri haberdar olduğundan kendisini sendikadan uzaklaştırdılar. Bizden ayrıldıktan sonra YİS Sendikasını kurdu. Muazzam bir faaliyete başladı hemen her taşın altından çıkıyordu. Bir taribte PİPELİNE boru hattı (Diyarbakır-İskenderun arası) inşaatta çalışan büyük miktardaki işçiyi kendi sendikasına çekerek bu işçileri türlü vaadlerle kanunsuz grev ve direnişleri hazırlayıp yönetici idi. Ve yönetti. Zabıta kuvvetlerine karşı çıktı. Etibank Anbarlı Termik Santralı inşaatı işyerinde yine aynı şekilde faaliyette bulunarak kanunsuz eylemlere girişti. Ve Hükümet kuvvetlerine karşı durdu. Aliağa'daki rafineri inşaatına işçiyi kanunsuz greve ve direnişe sürükleyerek 45 gün işçiyi işe sokturmadı. Hatta başkanları Necmettin GİRİTLİOG-LU'nun ölümüne de yine İsmet DEMİR sebep oldu. Son zamanlarda bizim güçlü olduğumuz Boğaziçi köprüsü inşaatında çalışan işçilerle temasa geçtiğini haber aldık. Burada faaliyetine devam ederek işçiyi kanunsuz eylemlere sürükleyerek düzene karşı koymaya zorladığını ve bu maksatla "işçi ordusu birleşin" başlıklı bildirileri kendisi düzenleyerek işçilere dağıttı. Neticede 7 gün süren kanunsuz greve yani direnişe sevketti. Yanında çok miktarda Dev-Genç mensubu talebeler vardı. Tanıdıklarım: Ahmet OFLU ile öldürülen Hüseyin CEVAHİR'de bu topluluğun içinde idi. YİS Genel Merkezi İstanbul Cağaloğlu Babalı Cad. 29 numaradadır. Üst katta olan bu yer iki odadan meydana gelmiş olup odalarının birisi sendika çalışma için düzenlenmiştir. Diğer oda ise Dev-Genç mensuplarının barındığı toplanma yeri ve sol ve yasaklanmış yayınların depo edildiği bir yuva şeklinde kullanılıyordu. Normal olarak İsmet DEMİR'de kendini ideolojik faaliyetlere adamış Dev-Genç'lilerle müştereken çalışan aynı ideolojiye inanmış bir militan hatta yönetici durumunda idi. Hiç yalnız gezmezdi. Yanında Dev-Genç'liler eksik olmazdı. Zaman zaman beraber faaliyetleri ile sendika merkezine gidip gelen maskeli veya bilinen komünist ve solcu çahıslar hakkında İstanbul Emniyet Müdürlüğüne bildirimlerde bulunarak polise yardımcı oldum. 28 Şubat 1971 günü İzmir'de ve İstanbul'da iki ayrı genel kongre yapıldı. Bu kongreler dolayısıyla YİS iki başlı bir sendika durumuna geldi. Aralarındaki anlaşmazlık sırf menfaat ve rafineri inşaatında işverenin vermeyi vaadettiği 250.000 lira ile bu paranın dağıtım şekli yüzünden olmuştur. Bu paranın öğrendiğimize göre dağıtımını sendika Yönetim Kurulu yapmış. İşçiyi üç sınıfa ayırmışlar. 1. sınıfa girenlere ki bunlara kendileri ile beraber çalışan aynı ideolojiye hizmet eden adamlarıdır. 1000-1500 TL arasında. 2. Sınıfa kaydettikleri işçilere 500-1000 TL arasında. 3. Sınıfa kaydettikleri işçilere sadece 500 TL olarak kararlaştırıp dağıtım yapmışlar. Dağıtımda gerek hazırlanmasında gerek işçinin eline geçmesinde haksızlıklar olmuş, listede bildirilen para verilmemiş, yarısı ödenmiş bir kısmı da ki elliye yakın işçi de isimleri yazılı olduğu halde hiç para ödenmemiş. 50.000 lirası seçilen bir heyet tarafından ölen Necmettin'in annesine verilmek üzere ayrılmış, götüren heyet parayı takdim etmiş, kadın sorduğunda "Bu para oğlunuzun kan bedeli size getirdik" diye cevap vermişler. Bunun üzerine kadın "Benim kan bedeli falan istediğim yok, bu parayı kabul edemem" demiş ve parayı almamış. Bunun üzerine oğlunun Dev-Genç'li olduğunu aynı ideoloji için çarpışarak öldüğünü, müsaade ederse oğlunun intikamını almak için bu paranın Dev-Genç'e verilmesini razı olmasını istemişler. Kadında "Benim alınacak intikamım yok, ne yaparsanız yapın" diyerek gelenleri kovalamış. 250.000 liradan 20.000 lira sırf aynı gaye için çalışan İsmet DEMİR'in ağzını kapatmak ve onu kaybetmemek için sendika sigorta borçları altında İsmet DEMİR'e gönderilmiş. Bu paranın gönderilmesinden sonra Bingöl ERDUMLUile İsmet DEMİR grubu ayrılığı bırakarak tekrar birleştiler.

SORULDU:

Sıkıyönetim ilânı sıralarında YİS'in perde arkasındaki hakiki yüzü meydana çıkınca Aliağa rafinerisinde çalışan işçilerden YİS'e kayıtlı olupta hakiki yüzünü görmeyen ve onlarla beraber vatan haini durumuna düşen günahsız işçilerin durumunu düşünerek rafineri inşaatına giderek kendileriyle görüştük. 180 işçi derhal bize katılmak istedi. Bunların kayıtları için gerekli formaliteye uyarak Menemen'den Noter ve güvenlik kuvvetleri temin ederek bu işçileri YİS'ten istifa etmeleri için Türk Yapı-İş Sendikasına kayıtlarını sağladık. Bu arkadaşların katılmasıyla çoğunluk bize geçmiş oldu. Dolayısıyla işçiyi temsil etmek görevini yüklendiğimizden dertleriyle yakından ilgilenmeye başladık. Bu temaslarımız sırasında YİS Yönetim Kurulunda Yusuf TAŞLI, Fehmi YÜZGEN, Mehmet CEYLAN, Sadettin AYDIN, Hüseyin KİREMİTÇİ ve Mehmet ÜNER birçok defalar önümü kestiler. Ve bana "yarın sıkıyönetim sona erecek arkadaşlarımız kurtulacaklar, bizim bağlı olduğumuz güçler ve Dev-Genç ile bizler mevcut oldukça size kolay kolay teslim olmayacağımız gibi yaptıklarınızın hesabını sizden soracağız, bir gecede çoluğunuzu çocuğunuzu ortadan kaldıracağız" diyerek hiç çekinmeden eskiden olduğu gibi aynı mealdeki tehditlerine devam ettiler. Biz onlara zavallı gözüyle bakıyorduk bundan dolayı aldırış etmedik. Fakat tehditler devam edince zaman zaman ilgili mercilere dilekçelerle müracaat ettik. Birgün bize kaydını yapan eski YİS sendikası mensuplarından 7 işçiyi çevirmişler. "Siz

bizden ayrılıyorsuzun ama Bingöl ERDUMLU halen yakalanmadı, ne örfi idarenin ne de polisin ve nede jandarmanın onu ve mensup olduğu teşiklâttaki arkadaşlarını yakalamaya gücü yetmeyecektir. Siz bize kayıt olmazsanız Bingöl ERDUMLU'ya bir telefon edersek toz eder, polis onu bulamıyor ama biz her zaman onunla temas ediyoruz sonra pişman olursunuz" demesi üzerine 7 işçi korkularından YİS yönetim kurulu üyeleri ile birlikte notere giderek Türk Yapı-İş'ten ayrılarak tekrar YİS'e kayıtlarını yaptırdılar. YİS yönetcileri sıkıyönetime rağmen hiç çekinmeden her yerde Dev-Genç'in müdafaasını yaptıklarını işçileri tehditle sindirme politikası güttüklerini öğrenmekteyiz. İşçilerin müracaatından öğrendiğime göre Yusuf TAŞLI birgün işyerinde "Ah şu sıkıyönetim ilân edilmeseydi bu gün idareyi ele geçirmiş olacaktık, polisin de, milli emniyetin de anasını avradını sk edecektik" küfürler ettiği, 250 bin liranın dağıtılması sırasında işçilerden Durmuş GÜLÜ verilen paraya itiraz ederek haksız dağıtım yapıldığını ve kendisine hakkı olmayan fazla para verildiğini söyleyerek itirazda bulunması üzerine Yönetim Kurulundan Fehmi YÜZGEN 60 kişinin gözüönünde bu işçiyi elindeki sapında orak-çekiç işareti bulunan bir bıçakla yaralamak için kovaladığını, Durmuş'ta kendisini suya atarak canını kurtardığını bu şahısların bu kadar pervasız ve hiç kimseden korkmadan kanunları hiç sayarak sorumsuzca hareketleri her zaman işçiler tarafından görülmüştür. Bu şahıslar kendi kendilerine tüzüğü filan olmayan bir yardım sandığı kurmuşlar işçilere bu sandığa para yatırmalarını yatıracakları para nisbetinde ihtiyaçlarını zamanında 300-500 TL vereceklerini vaadetmişler. Ve birçok işçiden para toplamışlardır. Bugüne kadar hiç kimseye para vermedikeri gibi alınan paranın akibeti hakkında kimsenin malümatı yoktur. 17.6.1971 günü iş dönüşü işçilerin otobüsle evlerine giderlerken otobüs içinde Dev-Genç'ten bahsedilmeye başlanmış işçilerden Tarık DURUSEL "Bırakın Dev-Genç'i mevgenci hepsi öldü artık Sıkıyönetim var böyle mevzuuları konuşmanız ve halen ısrar etmeniz yersizdir." diyerek karşı çıkmış. Bunun üzerine Mehmet CEYLAN ona hitaben "Niye böyle konuşuyorsun Dev-Genç'liler seninde akrabaların arasında Dev-Genç'li vardır. Dev-Genç'lilerde akrabalarına vatan haini mi onlarda insan" şeklinde konuşunca bu sefer Tarık "Dev-Genç'e ve ona yardım edenlere" tabirini kullanarak küfür etmiş. Otobüs içinde bir kısım kimse araya girerek işin büyümesini önlemişlerde Çiğli de otobüsten inen Mehmet CEYLAN "Dev-GENÇ'E yardım etmeyeninde ona küfür edeninde anasını avradını ben sk edeyim" diye küfür etmiş. Bunun üzerine işçiler en yakın makama şikayet etmek istemişler neticede durumu bize ilettiler. Bu şekilde gerekli müracaatımızı ve şikâyetimizi yaptık.

SORULDU:

YİS Yönetim Kurulu üyelerinden Yusuf TAŞLI, Sadettin AYDIN, Fehmi YÜZGEN, Mehmet CEYLAN, Hüseyin Mimelit ve Mehmet GÜNER ile bunlara yakın olan

bir grup zümrenin işyerlerinde ve gidiş dönüşlerde otobüs içinde devamlı olarak Dev-Genç'in propagandasını yaptıkları ve onları methettikleri yardım etmeyenlere ve Dev-Genç aleyhinde bulunanlara ağıza alınmayacak küfürler söyledikleri bütün işçilerin yakınen bildikleri ve şahit oldukarı şeylerdir. Benim bilgi ve görgüm bundan ibarettir. İlave edecek bir bilgim yoktur dedi. Okunan ifadesinin doğruluğunu imza ederek tasdik etti. 26.6.1971

Necdet TAŞKIN	Cevdet DANACI	Ahmet TURGUT
Kom.mv.	Pls.Memuru	Şehit

Polis ajanı, gangester sendikacıların ihbar ve ifadeleri üzerine 12 Mart döneminde YİS'in kapatılmasını ve yöneticilerinin mahkum olmasını öngören İzmir Sıkıyönetim Mahkemesinin kararı:

T.C
İZMİR SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI NEZDİNDE KURULAN

ASKERİ MAHKEME

N.ESAS : 1972/1
N. Karar : 1972/13

7.4.1972

GEREKÇELİ HÜKÜM

Türk millet adına yargılama yapıp hüküm vermeye yetkili ve görevli İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi:

BAŞKAN :	**Gv. Kd. Albay Recep MUTLU**	**(1944)**
ÜYE :	**Hakim Yarbay Hulûsi ÖZBAKAN**	**(953-b-12)**
ÜYE :	**Hakim Kd.Yüzbaşı Ayhan ULUŞOY**	**(964-Yd-4)**
AS. SAVCI :	**Hakim Yarbay Ali Rıza HAFIZOĞLU**	**(952-b-12)**
T. KATİBİ :	**Sivil Memur Aydın GÜNER**	**(DZ-3488)**
SUÇ :	**T.C.K. 188, 312, 159 ve 296. Maddelerine muhalet**	
SUÇ TARİHİ :	**12.3.1971 - 27.4.1971 tarihleri arası.**	

SANIKLAR

1- **İSMET DEMİR; Halil oğlu, 1341 Doğumlu, Eskişehir Mihalıççık nüfusuna kayıtlı, İstanbul Babıali Cad. No. 29/3 Cağaloğlu YİS Sendikası, İstanbul Bakırköy Refik Saydam Apt. A Kapısı No. 6'da oturur.**

2- **YUSUF TAŞLI; Ömer oğlu, 1945 Doğumlu, Tarsus Köseler köyü nüfusuna kayıtlı, Aliağa Rafinerisi Kozanoğlu-Çavuşoğlu firmasında çalışır, İzmir Menemen Derepalas Otelinde ikamet eder.**

3- **SAADETTİN AYDIN; Hüseyin oğlu, 1947 Doğumlu, İzmit Büyükderbent Şirinsulbiye nüfusuna kayıtlı, İzmir Menemen Derepalas'ta oturur. Aliağa Rafinerisi Kozanoğlu-Çavuşoğlu firmasında çalışır, YİS Sendikası Yönetim Kurulu üyesi.**

4- **FEMHİ YÜZGEN; Mehmet oğlu, 1952 Doğumlu, Aliağa Rafinerisi Kozanoğlu-Çavuşoğlu firmasında çalışır, İzmir Menemen Derepalas otelinde ikamet eder.**

5- **MEHMET CEYLAN; Abdurrahman oğlu, 1944 Doğumlu, Midyat nüfusuna kayıtlı, Aliağa Rafinerisi Kozanoğlu-Çavuşoğlu firmasında çalışır, İzmir Çiğli Tuzla Mah. 36 Sokak No. 49'da ikamet eder.**

6- **HÜSEYİN KİREMİT; İbiş oğlu, 1928 Doğumlu, Lüleburgaz nüfusuna kayıtlı, Aliağa Rafinerisi Kozanoğlu-Çavuşoğlu firmasında çalışır, İzmir Menemen Eski Bergama caddesi No. 15'de ikamet eder.**

Yukarıda açık kimlikleri ve kendilerine isnad edilen suçun hukuki mahiyeti yazılı sanıklar hakkında yapılan aleni ve vicahi duruşmada irad ve ikame olunan delillere ve bu delillerin tahlil ve münakeşesi sonucu aşağıdaki hükme varılmıştır.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

1- Sanıklardan İsmet DEMİR, Yusuf TAŞLI, Saadettin AYDIN, Fehmi YÜZGEN, Mehmet CEYLAN ve Hüseyin KİREMİT'in (YİS) Yapı İşçileri Sendikasının 7. Olağanüstü Kongresinde seçilmiş yeni yönetim kurulu üyeleri olarak YİS'ten ayrılıp Türkiye Yapı İşçileri Sendikasına geçmek isteyen işçiler üzerinde baskı tesis ederek bazı işçileri (Sıkıyönetimin kalkmasından sonra.....yaptıklarınızın hesabını sizden soracağız, bir gecede çoluğunuzu çocuğunuzu toptan ortadan kaldıracağız) şeklinde tehdit ettikeri, dosyanın 160. dizisindeki İstanbul 3 Nolu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesince yeminli ifadeleri alınan Ahmet Turgut ile Mehmet Yavuz'un beyanlarından, keza Fevzi Coşkundeniz'in Dosya 144 dizideki (Bunun hesabı sizden sorulacaktır) mealindeki dolaylı beyanından, şahit Mehmet Sencer'in ise (... bunlar Dev-Gençlidir, herkes bunlara riayet edecek, riayet etmeyenleri işten çıkarınız, herkes bunu bilsin...) şeklindeki yönetim kurulu üyelerini suçlayan tanıklığı ile sübuta ermiştir. Aliağa rafinerisinde işçiler arasında bu mevzuda en kesif faaliyet gösteren ve işçilerin sendika değiştirmemeleri hususunda onlarla yakın temas ve ilişki kuran şahısların yönetim kuruluna mensup bu şahıslar olmaları muvacehesinde şahit Mehmet Sencer'in tehdit yollu sözleri "...yönetim kuruluna mensup olanlar söylemiştir..." (D.178) şeklindeki beyanı da dava konusu suçun bu şahıslara isnat ve izafesi bakımından mahkemeye ışık tutucu ve kanaat verici bir delil olmuştur. Sait Oktay'ın dosyanın 167 dizisindeki tanıklığı da başkalarından naklen olmakla beraber sanıkları ilzam edici niteliktedir.

Sanıkların, devletin temel nizamını ortadan kaldırmayı hedef almış olan Dev-Gençli bazı anarşist ve militanların tahrik ve teşviki üzerine ve onlardan kuvvet ve cesaret alarak bu suçu işlemeleri takdiri şiddet sebebi addedilmiştir.

2- Sanıklardan İsmet Demir'in, Sıkıyönetim Komutanlığınca aranmakta olan Deniz Gezmiş'i Yapı İşçileri Sendikasının İstanbul'daki Genel Merkez binasında sakladığı, diğer sanıkların ise anarşik nitelikteki eylemlerinden dolayı yine Sıkıyönetim makamlarınca aranmakta olan Bingöl Erdumlu'yu gizledikleri iddiası kavli mücerrette kalmış, bu hususta dosyada sanıklar aleyhine en ufak bir delil ikamesi mümkün olmadığı gibi Yapı İşçileri Sendikası Genel Merkezinin bulunduğu İstanbul Babıali Cad. 29 numaradaki Han'ın kapıcılığını yapan aynı zamanda sabahın saat 5'inden akşam 20'ye kadar aynı hanın önünde gazete satan Abdullah Akçam ile Şerif Çetinkaya'da gazetelerdeki resimlerinden tanıdıkları Deniz Gezmiş'i bu handa hiç görmedikerini, girip çıkmış olsa idi görmeleri lâzım geldiğini ifadelerinde belirtmişlerdir.

3- Sanık Yusuf Taşlı'nın, Sıkıyönetim ilânından sonra bir gün Bilâl Akdağ'a (Örfi idare ilân edilmese idi polisin anasını sikmiştik) dediği Mehmet Yazdıçtutan tarafından Bilâl Akdağ' a nakledilmiş, huzuru mahkemeye celbedilen Bilâl Akdağ başta bu beyanının inkâr yoluna sapmışsada, bilâhare mahkemenin hakikati ifade etmesi yolundaki ikaz ve ihtarı üzerine bu kerre tevil yoluna saparak (....eğer askerler yetişmese idi, polislerin anası avradı sikilmişti) şeklinde şehadetini değiştirme yönüne gitmiştir. Dev-Genç militanlarından olan Bingöl Erdumlu, Hüseyin Cevahir, Ahmet Of'lu v.b. gibi şahısların sendikaya nüfuz ederek YİS'i kendi nüfus ve yönetimleri altına almalarından sonra bu şahıslarla en fazla temas kuran ve onların fikir ve eylemlerini benimseyip sendika dahilinde aynı paralelde çalışan ve en kesif faaliyetlerde bulunan şahsın sanıklardan Yusuf Taşlı olması muvacehesinde, bu failin Devletin Emniyet kuvvetlerinden birisini teşkil eden polise hararet suçunu işlediğine vicdanen kani ve kail olunmuştur.

4- İddianamede sanıklardan Yusuf Taşlı, Saadettin Aydın, Mehmet Ceylan, Fehmi Yüzgen ve Hüseyin Kiremit'e atıf ve isnad olunan kanunun cürüm saydığı bir fiili açıkca övmek iddiası, bu hususta hiç bir delilin ademi mevcudiyeti sebebiyle kavli mücerrette kalmış, gerçekleşmemiştir.

5- İddianamenin 6 nolu faslında geniçce açıklandığı üzere dosyanın 97 dizisinde bulunan Tüzüğündeki amacının tamamiyle dışına çıkıp Dev-Genç paralelinde bir örgüt niteliğine bürünen, bu haliyle mezkür teşekkülün gayesinin tahakkuku uğrunda çaba sarf eden YİS'in gerek gizli olan maksadının, gerekse sabit olan bu faaliyetlerinin 334 sayılı T.C. Anayasasının 1. maddesindeki Cumhuriyetçiliği, 2. maddesindeki insan haklarına, milli, demokratik,lâik ve sosyal hukuk devleti ilkelerine aykırı düştüğü, sendikanın bu durumlarıyla Anayasa hudutları dışına çıktığı sabit olmakla 1402 sayılı

Sıkıyönetim K.nun 15/L maddesi ile 274 sayılı sendikalar K.nun 30/4'ncü maddeleri gereğince kapatılması ve malları hakkında 30/6 maddesi delaletiyle aynı kanunun 18. maddesinin tatbiki zarureti hasıl olmuştur.

HÜKÜM FIKRASI: Yukarıda açıklanan gerekçe ve hasıl olan kanaat muvacehesinde;

1- Sanıklardan İsmet Demir, Yusuf Taşlı, Saadettin Aydın, Fehmi Yüzgen, Mehmet Ceylan ve Hüseyin Kiremit'in, sabit olan tehdit suçundan dolayı eylemlerine uyan T.C.K'nun 188/1. Md.si gereğince ve yukarıda arzedilen şiddet sebebiyle dikkat nazara alınarak takdiren ve tişdiden ÜÇER AY MÜDDETLE HAPİS ve YÜZELLİ'ŞER LİRA AĞIR PARA CEZASI İLE HÜKÜMLÜLÜKLERİNE,

2- Sanık Yusuf Taşlı'nın sabit olan, Devletin Emniyet kuvvetlerini alenen tahkir ve tezyif suçundan dolayı hareketine uyan T.C.K.'nun 159. Md.'si uyarınca takdiren BİR YIL MÜDDETLE AĞIR HAPİS CEZASI İLE HÜKÜMLÜLÜĞÜNE, aynı K.nun 173. Md.si uyarınca sanığın ayrıyeten DÖRT AY MÜDDETLE Bolu ilinde emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmasına, işbu cezasıyle sanığa 1. fıkra gereğince hükmedilmiş bulunan diğer cezaların ayrı nev'iden olmaları hesabiyle ayrı ayrı çektirilmelerine, tutuklu kaldıkları günler ile varsa nezaret sürelerinin mahkûmiyet müddetlerinden indirilmesine,

3- Sanıkların cümlesi hakkında iddianamede ileri sürülen T.C.K.'nun 296. Md.sine.....cürüm işleyenleri saklamak ihbarından dolayı BERAETLERİNE,

4- Keza, sanıklardan Yusuf Taşlı, Saadettin Aydın, Mehmet Ceylan, Fehmi Yüzgen ve Hüseyin Kiremit'e müsnet, kanunun cürüm saydığı bir fiili açıkça övmek iddiası da sübut bulmadığından bu suçtan da BERAETLERİNE,

5- 1402 sayılı Sıkıyönetim K.nun 15/1. maddesi ve 274 sayılı Sendikalar K.nun 30/4,6. Md.leri gereğince merkezi İzmir-Menemen Şehit Kemal Caddesi No.2 adresde olan Yapı İşçileri Sendikasının (YİS) KAPATILMASINA, malları hakkında aynı K.nun 18.Md.si gereğince işlem yapılmasına, Temyiz yolu açık olmak üzere sanıkların yokluklarında, sanık müdafiinin yüzüne karşı oybirliği ile karar verilip Askeri Savcı ve zabıt kâtibi huzurunda, sanıklar vekilinin Av. İlhan Sipahi'nin yüzüne karşı açıkça okunmak ve kanun yolları açıklanmak suretiyle tefhis kılındı. 7.4.1972

BAŞKAN	ÜYE	ÜYE
Recep MUTLU	Hulûsi ÖZBAKAN	Ayhan ULUSOY
Gv. Kd. Albay	Hakim Yarbay	Hakim Kd. Yüzbaşı
(1944)	(953-b-12)	(964-Yd-4)

İzmir Sıkıyönetim Mankemesinin YİS ile ilgili 7.4.1972 günlü kararını bozan Askeri Yargıtay kararı:

T.C
ASKERİ YARGITAY

Esas No. :1972/286
Karar No. : 1972/293

İLAN

Türk Milleti adına adalet dağıtan Askeri Yargıtay Nöb. 4. Dairesi; Askeri Yargıtay'ın kuruluşuna dair 127 sayılı Kanunun 9'ncu maddesi gereğince:

Başkan: Hâkim Alb. N. SAÇLIOĞLU
Üye : Hâkim Alb. A. AYRAL
Üye : Hâkim Alb. N. ALKAN
Üye : Hâkim Alb. F. MARŞAN
Üye : Hâkim Alb. N. TURANAY

lerden müteşekkil olarak Ankara'da Askeri Yargıtay Mahkeme salonunda toplandı.

Raportör Hâkim Alb. A. AYRAL dinlendi.
Tehdit, Emniyet muhafaza kuvvetlerini tahkir suçundan sanık İsmet DEMİR, Yusuf TAŞLI ve dört arkadaşı haklarında İzmir Sıkıyönetim K.lığı As.Mahkemesince Mahkumiyete mütedair verilen 7.4.1972 tarihli hüküm sanıkların vekili tarafından temyiz edilmiş olmakla dâva dosyası Başsavcılığın 28.7.1972 tarih ve 972/1064 sayılı tebliğnamesiyle nöbetçi 4. Daireye gelmiştir.

KARAR: Sanıklar vekilinin temyiz isteminin süresinde olduğu anlaşılmakla; yapılan incelemede:

Aliağa Rafinerisi Kozanoğlu-Çavuşoğlu işyeri işçileri arasında kurulan yapı işçileri sendikası (YİS) genel başkanı olan sanık İsmet DEMİR ile, yönetim kurulu üyeleri diğer sanıklar Yusuf TAŞLI, Saadettin AYDIN, Fehmi YÜZGEN, Mehmet CEYLAN ve Hüseyin KİREMİT yapı işçileri sendikasından ayrılıp Türkiye Yapı İşçileri Sendikasına (TYİS) giren bazı işçileri, sıkıyönetim kalktıktan sonra..... yaptıklarınızın hesabını sizden soracağız bir gecede çoluğunuzu çocuğunuzu toptan ortadan kaldıracağız) şeklindeki sözlerle tehdit ettikleri ve sanıklardan Yusuf TAŞLI'nın ayrıca Bilâl AKDAĞ isimli işçiye (Sıkıyönetim ilân edilmeseydi polisin anasını avradını S.K.etmiştik) demek suretiyle devletin Emniyet Kuvvetlerini alenen tahkir ve tezyif ettiği mahkemece kabul edilerek sanıkların cümlesi hakkında T.C.K.nun 188/1. maddesi ve sanık Yusuk TAŞLI hakkında ayrıca ayni kanunun 159'ncu maddesinin uygulanmasiyle mahkûmiyetlerine karar verilmiş olan davada;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

1- Sanıkların işledikeri iddia olunan dava konusu fiillerinin Sıkıyönetimin ilânı tarihinden sonra ve Sıkıyönetim bölgesi içerisinde ika edildiğine taallûk eylediği dosya münderecaatından sarahaten anlaşılması ve müsnet suçların 1402 sayılı sıkıyönetim kanununun 15'nci maddesinde yazılı sıkıyönetim mahkemelerince rüiyeti gerekli suçlardan bulunması karşısında; sanıklar vekilinin Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinin bu davada görevsiz olduğuna değinen temyiz itirazı varid ve kabule değer görülmediği gibi, icra olunan duruşmada esasa müessir usûl yönünden kanuna aykırı bir cihet de bulunmadığından keza yargılama usulüne değinen temyiz itirazı dahi kabule değer görülmemekle işbu itirazların 353 sayılı kanunun 217/2. maddesine müsteniden REDDİNE;

2- T.C.K.'nun 188/1. maddesinde; bir kimse bir şeyi işlemek veya işlenmesine müsaade etmek yahut o şeyi işlememeye mecbur etmek için diğer bir şahsa cebir ve şiddet gösterir veya onu tehdit ederse, denmektedir. Burada suçun maddi unsuru bir kimseye bir şey yapması veya yapmaması veya bir şeyin yapılmasına müsaade etmesi için cebir ve şiddet gösterilmesi veya tehdit edilmesidir. Suçun işlenmesi için kullanılan baskı vasıtalarından olan tahdit, manevi cebir ve mağdurun karar veya hareket serbestisini tehlikeye düşüren bir vasıta olup bir kimseye zarar verileceğinin bildirilmesinden

başka, mağdur üzerinde ciddi bir korku yaratması lâzım gelir. Yani cebir'e elverişli olan tehdit, ancak ciddi nitelikte olan tehdittir. Ayrıca bu tehdit fiilinin mutlaka belli kişilere karşı işlenmiş olması gereklidir.

Mahkemece, sanıkların cümlesi aynı sözlerden ibaret olmak üzere ve Türkiye Yapı İşçileri Sendikasına geçmek isteyen bazı işçiler üzerinde baskı tesis ederek (Sıkıyönetimin kalkmasından sonra.... yaptıklarınızın hesabını sizden soracağız. Bir gecede çoluğunuzun çocuğunuzu toptan ortadan kaldıracağız.) şeklinde tehdit ettikleri kabul edilmiştir. Evelâ tebliğnamede belirtildiği gibi yazılı olarak yapılmayan bu tehdidin sanıkların herbirisi tarafından ezberlenip aynı şekilde tekrarlanması mümkün olamayacağından ve esasen böyle bir iddia da mevcut bulunmadığından, zaman ve mekan göstermek suretiyle herbirinin tehdidin mağdurunun kim olduğunun tesbitinde zaruret vardır. (Bazı işçileri) tehdit ettikleri şeklindeki meçhul kişilere vaki tehdidin, mağduru belli olmaması itibariyle 188'nci madde kapsamında mütelâası mümkün görülemeyeceği gibi, sanıklardan bazılarının iddia edildiği üzere (İşten çıkartırım) veya (hesap soracağız çoluğunuzu çocuğunuzu ortadan kaldıracağız.) demiş olmaları da tehdidin tekevvününe medar olacak nitelikte değildir. Zira bir taraftan sanıklar işveren durumunda olmadıklarından iktidarları dışında bir hususa şüphelidir. Diğer taraftan hadisenin bünyesi itibariyle gerçekçi nitelikte olmadığından bu sözlerin, inandırıcı ve tehdidin ciddiyetine elverişli karakterde bulunduğu iddiası varid görülemez.

Kaldıki bu sözlerin hangi sanık tarafından kimlere karşı söylendiği tesbit edilmemiş, şahit olanlar dinlenerek karşı sendika yöneticileri olan Ahmet Turgut, Mehmet Yavuz ve Fevzi Coşkundeniz dışındaki diğer bütün şahitler iddia edildiği şekilde bir tehditten haberdar olmadıklarını beyan etmişlerdir. Bu iki grup şahadet üzerinde durulup değerlendirilmiş, bir kısmına itibar ve diğerlerine itibar edilmeyip sebepleri gösterilmemiş, büyük çoğunluğu teşkil eden bu şahitlerin şahadetinden bahis konusu dahi edilmemiştir. Oysa adı geçen üç şahit tehdide maruz kalan işçiler olmayıp Türkiye Yapı İşçileri Sendikasının yöneticileri sıfatıyla davanın mağduru ve şikayetçisidirler. Bu şahısların tarafsız bir şahadetle teyid edilmeyen ve kavli müceretlerden kalan iddia ve beyanlarının suçun sübutuna medar olacak nitelikte delil addolunarak mahkümiyete hüküm olunmasında kanuni isabet görülmemiştir.

3- Sanıklardan Yusuf TAŞLI'nın (Sıkıyönetim ilân edilmeseydi polisin de Milli Emniyetin de anasını avradını S.K.edecektik.) şeklindeki sözlerle Devletin Emniyet ve Muhafaza Kuvvetlerini alenen tahkir ve tezyif ettiği iddiası keza mahkemece sabit görülmüş isede; evvela hadisede aleniyet unsurunun mevcut olup olmadığı hususu üzerinde durulmamış sarfolunduğu iddia olunan sözlerin nerede söylendiği açıklanmamıştır. Unsur teşkil eden aleniyetin tekevvünü için, suçun başkalarının duyabileceği yerde veya duyması melhuz umumi yerlerde işlenmesi gereklidir. Ayrıca davadaki şahitten Abdurrahman YAZDIÇUTAN poliste verdiği ifadesinde (D.37-38) Yusuf TAŞLI'nın işyerinde Bilâl AKDAĞ adındaki arkadaşa Sıkıyönetim ilân edilmeseydi, de polislerin ve milli emniyetin.... koyacaktık dediğini duyduğunu beyan etmesine mukabil duruşmada (D.146) BİLÂL AKDAĞ, Yusuf TAŞLI'nın odasına girip çıktıktan sonra değişik şekildeki bu sözleri sanıktan bizzat duymayıp Bilâl AKDAĞ'ın kendisine naklettiğini ifade etmiştir. Sadece duruşmada dinlenen diğer şahit BİLAL AKDAĞ ise; evvelâ sabahleyin otobüsten indikten sonra işyerine giderken ve bilahare de şantiye önünde sanıkla konuştuğunu ve haraket teşkil eden sözleri söylediğini beyan etmiştir.

Bütün bu çelişik ifadeler karşısında bahis konusu sözlerin nerede söylendiği, başkaları tarafından duyulup duyulmadığı ve bunun mümkün bulunup bulunmadığı, binnetice aleniyet unsurunun tekevvün edip etmediğinin tesbiti mümkün olmamış iken ve bu hususun karar yerinde herhangi bir münakaşası yapılmadan, inandırıcı ve kat'i bir delil niteliğinde bulunmayan mücerret bu şahadete itibar ile mahkümiyet hükmüne mesnet alınması keza kanununa aykırı ve sanıklar vekilinin sübut ve delillerin değerlendirilmesine değinen temyiz itirazları bu itibarla varit ve kabule değer görüldüğünden hükmün bu sebeplerle 353 sayılı kanunun 221'nci maddesine tevfikan ve tebliğname uyarınca BOZULMASINA 22.8.1972 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan Hakim Alb. N.SAÇLIOĞLU	Üye Hakim Alb. N.ALKAN	Üye Hakim Alb. N.TURANAY
Üye Hakim Alb. A.AYRAL	Üye Hakim Albay F.MARŞAN	ASLININ AYNIDIR. 12/9/1972

İskenderun Demir Çelik inşaatındaki çalışma koşullarının ve YAPIM-İŞ'le DEMÇE sendikalarının kuruluş gerekçelerinin ve mücadele hedeflerinin açıklandığı ve İsdemir örgütlenmesinde dağıtılan ilk bildiri:

İŞÇİ ARKADAŞ,

Bugün Demir-Çelik Tesisleri ana kadrosunda ve özel firmalarda çalışan işçiler, işçiliklerini tamamen işverenlerin isteği ve menfaati doğrultusunda yapmaktadırlar. Daha doğrusu bu tür işçiliğe zorlanmıştırlar. Mesela, müteahhit firmalar, işçilerin günde 9-10 saat çalışmalarını şart koşmakta ve buna mesai ücreti eklemeksizin uygulamaktadırlar. İşçilerin pazar, bayram ve diğer tatil yevmiyelerini ödememektedirler. Diledikleri zaman hiç bir sebep göstermeden ve tazminat ödemeden işçileri işten çıkartmaktadırlar. Böylece de, var olan işçi yasalarını sorumsuzca çiğnemektedirler.

İşverenler, istihkaklarını işletmeden her aybaşı aldıkları halde, işçinin maaşını haftalarca, hatta aylarca geciktirerek ödemektedirler. Oysa iş yasası bütün bunları işçi lehine çözümlemiş ve kanunlaştırmıştır.

Daha acısı hastalanan, yaralanan ve hatta ölen işçi arkadaşlarımız, iş kanunlarından yararlanamamaktadırlar. Ölenler sanki ölümlerini kendileri istemiş ler gibi muamele görmekte; güvenlikten, tazminattan yoksun bırakılmaktadırlar. İşçinin ölümünü etraftan duyan bile yok. Ölenlerin ailelerine ise, gözyaşı dökmekten ve haksızlığa bedduadan başka hiçbirşey kalmamaktadır.

İşverenlerse bu çağ dışı iş düzenini uygulamakta son derece cesur gözükmektedirler. Çünkü işverenler, iş kanunlarına ve işçilere karşı giriştikleri haksız davranışlara kılıf olmaktan başka hiç bir şeye yaramayan sendikalar kurdurmuşlar ve KILIFÇI SENDİKALARA, işçiden habersiz, işçiyi temsil yetkisi aldırtmışlardır. Sonra yine işçiden habersiz GİZLİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ imzalatmış ve dosyalarına yerleştirmişlerdir. Yıllardan beri dosyalarda saklanan ve varlığından tek bir işçinin dahi haberi olmayan bu Toplu İş Sözleşmeleri, elbetteki işçinin kanuni hak yollarını tıkamak amacıyla yapılmıştır. İşte bugün Demir-Çelik Tesislerinde çalışan 17 bin yapı işçisini ezebilme cesareti bu çirkin oyunlara dayanmaktadır.

DEMIR-ÇELIK TESİSLERİ ana kadrosunda çalışan arkadaşlar ise, SARI SENDİKA oyununa getirilmişlerdir.

İşçi arkadaş, şunu iyi bilmelisin ki; bir sendika, bir iş kolunda çalışan işçilerin büyük çoğunluğuna sahip olsa bile, işveren eli ile kurdurulmuş ise, SARI SENDİKADIR. Tıpkı ÇELİK-İŞ SENDİKASI gibi.

İşçi arkadaş, Çelik-İş Sendikasının şubesini kongreler yoluyla ele geçirmek mümkün olsa bile, Genel Merkezini ele geçirmek mümkün değildir. Kaldı ki, Çelik-İş'in şimdiye kadar geliştirdiği politikaya karşı çıkmak isteyen dürüst işçileri Genel Merkez, şube kongrelerini feshetmek suretiyle saf dışı bırakmıştır. Bu böyle bilinmelidir. İşçi arkadaşların bu hususta gösterecekleri gayret, zaman kaybından ve enerji sarfından başka hiç bir netice vermeyecektir. Uzun senelerdir yapılan tecrübeler, sonuç olarak bunu göstermiştir.

Aksi varit olsa idi, şimdiye kadar bu sendika, işçi haklarına sahip çıkar ve işçilerin mağduriyetine meydan verdirmezdi.

Demir-Çelik Tesisleri içerisinde temin edilen sıcak bir oda, döner koltuk, Başkanlık ünvanı ve hizmetine çift sekreter verilmiş bir kişi, işçi haklarını arayamaz. Bu cümle dahi işçilere nasıl bir sendika hizmetinin getirildiğini açıklar.

İşverenlerin, KILIFÇI SENDİKALARIN ve SARI SENDİKALARIN oyunlarından kurtulmanın tek yolu ise, işçilerin gerçek özüne dayalı ve hiç bir yere bağımlı olmayan sendikaları geliştirmekle mümkündür. Bu gerçek göz önünde bulundurularak DEMÇE ve YAPIM-İŞ SENDİKALARINI işyerlerinde çalışan arkadaşlar kurmuş bulunmaktadırlar. Bu sendikaların çatısı altında birleşmek ve haklarınızı aramak en doğru görevinizdir. Bu sendikalarda çalışmak isteyen işçi arkadaşlar şunu kesinlikle bilmelidirler ki, bu sendikaların yönetiminde her işçi görev alabilir. Çünkü DEMÇE ve YAPIM-İŞ, işçiler tarafından kurulmuş ve işçiler tarafından geliştirilecek gerçek işçi sendikalarıdır.

İşçi Arkadaş,

Şunu da hiç bir zaman unutma ki, işçiler kendi öz sendikalarına yöneldikleri takdirde işverenler ve sarı sendikalar da boş durmayacaklardır. Çeşitli hile, tertip ve iftiralara baş vuracaklardır. Bir gerçek vardır ki, senin güç birliğin ve yasalarına sahip çıkışın, onların oyunlarını muhakkak yenecektir.

İşçi Arkadaş,

Şu günlerde yasa dışı işçi çıkışları yoğunlaşmakta ve işçilere gözdağı verdirilmek istenmektedir. Bu duruma düştüğün an derhal sendikanla temasa geç ve işveren tarafından uzatılan kâğıtlara asla imza atma. Sendikan bu tür haksızlıkları tesbit ettirip işverenler hakkında dava acacaktır. Bu hususlar için şimdiden iki avukat arkadaş görevlendirilmiştir.

İşçi Arkadaş; Demir-Çelik Tesislerindeki işverenlerin yasa dışı davranışları Sendikamız tarafından 14/2/1974 gün ve 974-4 sayılı yazı ile Başbakanlığa, Çalışma Bakanlığına, Adana Bölge Çalışma Müdürlüğüne, Adana Sosyal Sigortalar Kurumu Müdürlüğüne, Adana İş Güvenliği Teftiş Kurulu Başkanlığına bildirilmiştir. Ayrıca sendika yöneticileri bununla yetinmeyip, bizzat Ankara'ya giderek ilgililere ve Çalışma Bakanlığına durumu duyurmuşlardır. İşverenlerinin mutlaka tarafsız olarak teftişinin yaptırılacağı yetkili makamlarca ifade edilmiştir. Sendika olarak gereken ilginin gösterileceği inancındayız. Kesin olarak şuna inanmanızı isteriz ki, bu iş yerlerinde 1475 sayılı iş kanunu hükümleri uygulattırılacaktır.

KURULUŞ AMACIMIZ :

1. Haksız ve kanunsuz olarak işten atılmaya son vermek.

2. Düşük ve keyfi ücret uygulamasını durdurmak.

3. Fazla mesai, ihbar, kıdem tazminatlarını yasalar doğrultusunda uygulatmak.

4. Sigortasız işçilerin kanuni hakları olan sigorta işlemlerini yaptırtmak.

5. Günde 9-10 saat çalışan işçilerin çalışma saatlerini kanuni süre içine indirtmek. Eğer fazla çalışırlarsa yine kanuni mesaiden ve mesai zammından yararlanmalarını sağlatmak.

6. İş emniyeti ve iş güvenliğini çağdaş, namuslu ve demokratik doğrultuda sağlatmak.

7. Rahatsızlık durumunda viziteye çıkan işçinin çalışmış gibi ücretini ödettirmek.

8. İşçinin kusuru olmadan işveren tarafından kötü hava şartları, malzeme yokluğu gibi nedenlerle iş durmalarında ödenmeyen ücretleri kanun doğrultusunda kesin olarak ödetmek.

9. İşbaşı ve işten çıkış saatlerini iş kanununa göre ayarlatmak.

10. İşverenin işçiye temin etmek zorunda olduğu ayakkabı, elbise ve koruyucu malzemeyi verdirtmek.

11. İşçinin barınma, beslenme ve normal yaşantısını sağlatmak için gereken tertibatı almaya işverenleri yasalar doğrultusunda zorlamak.

12. İşçinin doğal hakkı olan pazar, bayram ve diğer tatil günlerinin yevmiyelerinin ödenmesini sağlatmak.

13. İşçiyi işyerine taşıyan vasıtaların işçi emniyetini ve rahatını sağlayacak biçime girilmesini düzenlettirmek.

14. Yıllık izinlerin ve izin ücretlerinin yasalar doğrultusunda ödenmesini sağlatmak.

15. İşverenler tarafından peşinen alınan ihbarnameleri geçersiz kılmak.

16. İşçilerin işyerlerinde girdi-çıktı gibi patron oyunlarına getirerek yevmiyelerinin düşürülmesini durdurtmak.

17. İşçileri kendi branşları dışında çalışmaya zorlatmamak ve işçinin mesleki eğitim gelişiminde yapılması gerekenleri yaptırmaya yasaları davet etmek.

18. İşçilerin ürettikleri iş gücüne göre ücret almalarını sağlatmak.

19. İşçilerin mesken durumuna mutlak bir çözüm bulmak için yasaları zorlamak.

20. İş kazaları neticesinde ölen, yaralanan ve sakat kalan işçilerin durumlarını adli tahkikatlar geliştirerek ele almak ve bütün kanuni yollarla haklarını savunmak.

S O N U Ç :

İşçi Arkadaş,

3. Demir-Çelik Fabrikasının kuruluşundan bu yana yapılan tüm haksızlıklara kesinlikle «Dur!» demenin zamanı geldi. Dün erkendi, yarın çok geç olacaktır. Gün bugündür. Hak ve menfaatlerin için DEMÇE ve YAPIM-İŞ Sendikaları çatısı altında birleş. İşverenlerin büyüyen saldırısını ve hareket özgürlüğünü kısıtlayıcı davranışlarını püskürtmek için Sendikanın açtığı mücadeleye katıl. Katıl ki, haksızlıklara son verilsin.

YAŞASIN İŞÇİLERİN HAKLI MÜCADELESİ VE YAŞASIN İŞÇİYİ İNSANCA YAŞAMAKTAN MAHRUM ETMEYECEK İKTİDARLAR...

NOT : Sendikamız üye kayıtlarına başlamıştır.

ADRES : Yıldırımtepe, Uysal Sokak No: 22 **İSKENDERUN**

YAPIM-İŞ - Yapı, Yol, Sıhhî Tesisat, Onarım, Boru Hattı İşçileri Sendikası
DEMÇE - Demir-Çelik, Metal Sanayii İşçileri Sendikaları Adına,
Teşkilâtlanma Sekreteri
İsmet DEMİR

1630 sayılı kanun uyarınca bu bildirinin bir örneği 7.3.1974 günü İskenderun ve Dörtyol Cumhuriyet Savcılıklarına verilmiştir.

İsmet Demir'in İsdemir'de örgütlenme çalışmalarına başlaması üzerine TÜRK-İŞ'e bağlı YOL-İŞ Federasyonu üyesi, işverenlerin güdümündeki sarı ve gangester sendikanın ilginç bildirilerinden biri:

AS YMİ-İŞ SENDİKASI
Genel Merkezi
İSKENDERUN

BİLDİRİ

AZİZ TÜRK İŞÇİSİ

Benim canım kardeşim, gel bana, yaklaş bana, yaklaş bana ki, beni tanı ki başında bulunduğum AS. YMİ-İŞ Sendikası hakkındaki kararını aklıseliminle ver. Gözümde gönlümde senin ve güzel Vatanımızın sevgisinden gayri hiç bir şev yok. Gel gel el ele verelim. Dostça kardeşçe insanca mertçe oturalım konuşalım. Hazreti Muhammet Efendimlzin ve Hazreti Ali Ffendimizin torunları olan bizlere arkadan konuşmak, arkadan vurmak yakışmaz. Sanada banada doğruluk mertlik yakışır yiğitiik yakışır aksini sende, bende, yapamayız. Yapılamaz. Bu hasletlerden yoksun kardeşlerini de bil tanı ve affet bu senin bilincin ve büyüklüğündür.

Sevgili kardeşim sevgili ağabeyim bu güzel Vatan bizimdir. Bu gün işçiyiz yarın iş veren ve sonra Milletvekili Bakan, Başbakan, Cumhurbaşkanı olmak, hakkı her Türk Vatandaşının. Hedefi ve inancı olmalıdır. İdeali olmalıdır. Dün yabancı Firmalar tarafından yapılan senin Fabrikaların. Barajların, Limanların, Gemilerin bugün herşeyi senden olan sen olan kardeşlerln ve senin tarafından inşa edilmektedir. Yarın uçağını da atomunu da, sen yapacak varlıksın, Yeterki Milli bütünlükte, Milli beraberlikte sen ben deme demeyeceksin. Senin yegane ve tek temsilcin olan AS. YMİ-İŞ Sendıkası senin davana dün olduğu gibi bu gün de ağırlığını koymuştur. Senin sorunlarını haysiyetlice neticeye bağlıyacaktır. Gel bana söyle benden iste. Alırım ve veririm. Senin sendikan AS. YMİ-İŞ Sendıkası bilinçlidir bu nedenle de güçlüdür. Gece kondu sahte Sendika değildir. Sarı değildir, Kırmızı da değildir. Yapıcılık iş koiunda Türkiyemizin mütekamil en güçlü işçi örgütüdür. Türk İş Konfederasyonu Yol-İş Federasyonu üyesidir. 3. Demir Çelik Fabrikaları inşaati iş yeri Şantiyelerinde iş yeri baş temsilcilikleri faaliyete geçmiştir. İş veren Müteahhitlere senin sosyal hakların, Pazarın, Bayramın fazla mesaın, yemekhane, yetakhane, servis ve iş emniyetinin harflyen tamamlanması, için kesin talimat verilmiştir. Bu hususların giderilmesi İçin 1/7/1974 tarihi son mühlet olarak karar altına allnmıştır. Bu günü sabırla bekle ve AS. YMİ-İŞ Sendikası ve Bayram Sökmen hakkındaki kararını ondan sonra ver. Yiğit söz verir sözünü yerine getiremezse ölür. Beni anla, bana inan, bana güven ben kendimi sana adamışım.

Sana mutlu yarınlar Aziz kardeşim Türk İşçisi

Bayram SÖKMEN
AS. YMİ-İŞ Sendikası
Genel Başkanı

İsdemir Direnişinde güvenlik kuvvetlerinin işçilere karşı giriştiği "insanlık dışı" terör'ün bir örneğini ortaya koyan tutanak:

Y.İ.S
Yapı İşçileri Sendikası
Genel Başkan
İsmet Demir

TUTANAK

3.ncü Demir Çelik-Tesislerindeki biz işçilerin, işverenlerin haksız tutum ve davranışlarını protesto etme amacını taşıyan boykotun 4.ncü gününde, yani 22 HAZİRAN 1974 tarihinde her günkü gibi toplu halde bulunduğumuz Doğuş kapısında Güvenlik Kuvvetleri tarafından kuşatıldık. Güvenlik Kuvvetlerine komuta eden Jandarma Albayı Sedat ÖZGEN bize küfür ederek: "Ulan piç komünistler,hepinizin anasını sinkaf ederim. Sizi döve döve eşek gibi çalıştıracağım" dedi ve Güvenlik Kuvvetlerine ateş emri verdi. Güvenlik Kuvvetleri üzerimizden aşırtma ve yaylım ateşine girdiler. Bu arada ben yanımızdaki elektrik direğine asılı TÜRK BAYRAĞINI elime geçirdiğim bir sopaya takarak havaya kaldırdım. Bu arada işçilere yat emri verildi. Yat emrine elimde bayrak olması münasebetiyle yat emrine uymadım. Yanıma gelen Albay elimdeki Bayrağı aldı ve bana "ulan piç komünist Bayrakta ne demek"dedi ve tekme ile bacaklarıma, jopla kollarıma vurarak beni yıktı. Bu arada yere düşen bayrağı alarak parça parça yırttı. Çok sinirli bir hali olan Albay durmadan ağzından köpükler saçılarak işçi arkadaşlara dönerek uluorta küfürler etti. Yerde yatan işçilerin üzerine çıkarak tekmelemeleri için askerlere emir verdi. Ve askerler ve polisler ve Demir-Çeliğin bekçileri yerde yatan işçilerin bellerini ve kollarını ve kafalarını da tekmeleyip, kimisi de jopla, kimiside dipçikle işçilere vuruyorlardı. Bu arada bende iki asker tarafından sürüklenerek kayalıktan aşağı atıldım. Gözlerimi açtığımda akşam olmuştur. Payaslı vatandaşlar tarafından İskenderun S.Sigortalar Hastanesine getirildim. 4 gün Hastahanede yattıktan sonra 8 günlük raporla taburcu edildim. Ancak 8 gün istirahatten sonra iyileşmediğimden yeniden hastahaneye gittim ve yeniden 4 gün daha istirahat aldım. Ve hâlâ kendime gelememiş durumdayım. Bana ve binlerce işçiye karşı yapılan bu hareketi insanlık dışı buluyorum. 29.6.1974

Salman AKBİNA

Tayip İşören Firması İşçisi

ŞAHİTLER:

1. Şaban CEYHAN
   Enka-Tümçelik Firması İşçisi

2. Mehmet ASLAN
   Necmettin ÖZMEN Firmasında İşçiyim.

3. İbrahim ÇOLAK
   Çimtaş Firması İşçisiyim

4. Mustafa ABİ
   Mosan Firması İşçisiyim

5. Selahattin BARUT
   Mosan Şirketi işçisiyim

6. Ali KARAKUŞ
   Bahattin GÖREN Firması İşçisiyim

7. Celal YILDIRIM
   Entes Firması İşçisiyim

20.5.1967 tarihinde yapılan YİS genel kurulunda DİSK üyeliği için alınan kararı ve DİSK yöneticilerinin tutumunu ortaya koyan tutanak:

Y.İ.S

Yapı İşçileri Sendikası
Genel Kurul Tutanağı

Tarih: 20.5.1967
Yer : Halk Eğitim Merkezi
İzmit

"Gündemin, konukların konuşması maddesinde söz alan DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler, Sendikaların sorunları ve görevleri konusunda görüşlerini bildirdi. PİPE-LİNE Grevi ve buna benzer bazı grevlerde Hükümetin tutumunu açıkladı. Türk-İş'in çok kere Hükümetin grevlerin karşısında olması paraleline düştüğünü belirtti. Bir işçi örgütü Türk-İş'in bu durumlarının üzücü olduğunu söyledi. Türk işçi sınıfını kendi yararına olan DİSK içinde birliğe çağırdı.

Söz alan DİSK Genel Sekreteri İbrahim Güzelce giriş olarak DİSK'in amacını belirtti. Atatürk ilkelerine bağlı olmak hakkındaki görüşlerini açıkladı. DİSK'e yapılan iftiraları cevaplayarak iftiraların varit olmadığını ispata her an hazırız kendileri iftiralarını ispat edemezler dedi. İşçi sınıfının politik bir güç kazanma gerekliliğine değinerek TÜRK-İŞ'in tutumunu şiddetle tenkid etti.....

Gündemin 4. maddesindeki "DİSK Konfederasyonuna İltihak'ın görüşülmesi" konusunda söz alan İsmet Demir DİSK'in emekçi halk ve işçi sınıfı yararına önemli bir kuruluş olduğunu belirterek bizim teşkilâtımızında DİSK'e katılması gerekir demiştir. Gündemin 4.maddesindeki görüşmeler bitmiş ve oylamaya geçilmiştir. Yapılan oylama sonunda "DİSK" Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na katılma kararı oybirliğiyle alınmıştır.

Bu sırada DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler söz istemiş, (YİS) Yapı İşçileri Sendikasının DİSK'e katılmasından duyduğu mutluluğu belirtmiştir. Anayasadan pasajlar okuyan Kemal Türkler bu gün Anayasa maddelerinin tam olarak uygulanmadığını örnekler vererek açıklamıştır. DİSK'in amaçlarının en başında Anayasayı tastamam uygulamak olduğunu söylemiştir. İşçi sınıfının politik bir güç olmasını belirleyen zorunluklar üstünde duran Kemal Türkler "Bu gün yönetime katılmak üzere işçi sınıfının Ankara'ya doğru bir yürüyüşü vardır, bu yürüyüş umduğumuz başarıya erişecektir" dedi.....

Kongre Divan Başkanı
Cenan Bıçakçı

Kongre Divan Başkan Yardımcısı
Naci Uğur

Sekreter
Seyfi Kumlu

Sekreter
Vural Uğraşkan

Sekreter
İsmet Kutlu

Sekreter
Mustafa Gülen

DİSK'e üyelik başvurusunun reddediliş gerekçesini yazılı olarak isteyen YİS'in bir yazı örneği:

26.5.1967 Sayı, 589

DİSK
Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları
Konfederasyonu Genel Merkezi
İstanbul

İlk kuruluş toplantılarından beri işbirliği yaptığımız Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonuna katılmamız için, 20.5.1967 tarihinde Konfederasyon yöneticilerinin huzurunda yapılan kongremiz kararı uyarınca başkanlığınız nezdinde yerine getirdiğimiz üyelik talebimizin, DİSK'in ilk kongresi arifesindeki yetkili kurul toplantısında görüşülüp reddedildiği şayi olmuş bulunmaktadır.

Anılan toplantıdan bu yana on günü mütecaviz zaman geçtiği halde Konfederasyon, üyelik talebimizin kabul edildiği veya reddedildiği hakkında herhangi bir yazı almış değiliz. Bu şartlarda, üyelerimize sonucu bildirmemiz, işçi hareketi için yanlış anlamalara meydan verilmesini önlememiz bakımlarından, durumun ve gerekçeli kararın bir an önce tarafımıza bildirilmesindeki zarureti takdir edersiniz.

Durumun açıklanmasını ve gerekçeli kararın sendikamıza bildirilmesini diler, varlığımızı devrimci çabalarınıza bir an önce katma dileğimizle saygılarımızı sunarız.

Belge 30

DİSK Yönetim Kurulunun YİS'in üyeliğe kabul edilmeyişine gösterdiği gerekçe:

DİSK YÖNETİM KURULU KARARI

Tarih: 14.haziran.1967
Sayı: 2
Madde: 3-
Yapı İşçileri Sendikası, (YİS)nın, 20.5.1967 tarihinde yaptığı genel kurul toplantısında DİSK'e üye olmak için karar almış olduğu, fakat bu tarihten bu yana geçen süre içersinde DİSK'in Çimento işkolunda DİSK'e bağlı yeni bir Sendikanın kurulması ile ilgili çalışmalarını destekleyici mahiyette çalışmaları gerekirken, bu konudaki DİSK çalışmalarını YİS ile ilgili kimselerin ve hatta yönetici durumda olanlardan bazılarının kösteklediği ve böylece bu işkolundaki sendikanın kurulmasına mani oldukları ve hatta daha da ileri giderek kurulacak Sendikanın içinde yer alması gereken bu işyeri işçilerini DİSK'ten habersiz ve DİSK'in prensiplerine aykırı olmak üzere bir işyeri Sendikası kurdukları ve böylece daha DİSK üyelikleri kabul edilmeden dahi DİSK'in prensiplerine aykırı ve DİSK'e karşı bir davranış içinde bulundukları fiilen tesbit edilmiş olduğu konusu etraflıca görüşülmüş olup, adı geçen Yapı İşçileri Sendikasının DİSK'e üye alınmaları konusundaki talebin reddine oybirliğiyle karar verildi.

Genel Başkan Kemal Türkler	Üye Rıza Kuas	Üye Şinasi Kaya
Genel Bşk. V. Kemal Ayav	Üye Macit Karabulut	Üye Ehli İman Tuncer
Genel Sek. İbrahim Güzelce	Üye Şinasi Şengün	Aslının aynıdır Mühür İmza

DİSK'in, aralarında YİS'inde olduğu, 17 sendika tarafından 15 Ocak 1967 günü hazırlanarak imzalanan ve 16 Ocak 1967 tarihli gazetelerde yer alan ilk kuruluş bildirisi:

ORTAK BİLDİRİ

Biz aşağıda adları yazılı işçi sendikalarının yetkili yöneticileri Türk ve dünya kamuoyuna bu ortak bildirimi sunarız:

- **Türk-İş Konfederasyonu, bir işçi örgütü olmaktan çıkmıştır.**
- **Türk-İş Amerikan Hükümetinin para yardımı ile ayakta durmaktadır.**
- **Türk-İş, işçi haklarını ayaklar altına almıştır.**
- **Türk-İş, iç ve dış sömürücüler doğrultusunda yürümektedir.**
- **Türk-İş partiler üstü politika diyerek, işçi davalarını savsaklamıştır.**
- **Türk-İş, işçi sınıfının etkin bir rol oynamasını önlemeye çalışmıştır.**
- **Türk-İş, Türkiye gerçeklerine göre değil, iç ve dış sömürücülerin tavsiyelerine göre hareket etmektedir.**
- **Türk-İş, işçilerin insanlık onuruna yaraşır bir hayata kavuşmasına değil, kendi başında bulunan kişilerin çıkarlarına önem vermektedir.**

Bütün bunlar ve Türk-İş'in bağımlı duruma gelmesi, bu örgütün içinde kalarak düzeltilmesini, doğru yola getirilmesini imkânsızlaştırmıştır. Bu gerçekleri kabul eden bizler, Türkiye koşullarına uygun, işçileri gerçekten temsil eden bir işçi konfederasyonu kurmaya karar verdik: Yeni işçi konfederasyonunun adını da şöyle tesbit ettik:

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

Kısa adı: (DİSK)

Konfederasyonumuz, işçi sınıfının ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınması ve yücelmesi için çalışacaktır.

Konfederasyonumuz, Anayasa'da öngörülen köklü dönüşümlerin mutlaka gerçekleştirilmesine hizmet edecektir.

Konfederasyonumuz, işçi hareketinin devrimci bir öz kazanmasını sağlayacaktır.

Konfederasyonumuz, Türkiye'nin geri kalmışlıktan kurtarılması için bilimi en geçerli önder sayacaktır.

Konfederasyonumuz, işçi sınıfının kendi sınıf bilincine daha sürat'la erişmesi için önüne dikilen tüm engelleri aşarak, emeği en yüce değer sayan bir açıdan eğitime büyük önem verecektir.

Biz aşağıda imzaları bulunan sendikaların sorumlu yöneticileri, sendikalar arasında kardeşçe dayanışma, işçileri kendi işkollarında en güçlü ve en bilinçli sendikanın içinde toplama ve yüceltme yolunda, sosyal adalete yürekten inanarak ve bilimi en etkin mücadele aracı yaparak, zafere ulaşıncaya kadar, bütün gücümüzle çalışmaya and içtik.

Kuruluş bildirimiz, amaçlarımızı, görevlerimizi, çalışma düzenimizi kamuoyuna apaçık anlatacaktır.

İşçi sınıfının hizmetinde, Türkiye'nin her bakımdan tam bağımsızlığı, özgürlüğü ve mutluluğu için yola çıktık.

Zaferimiz Türk emekçi Halkının zaferi olacaktır. 15.Ocak.1967

1-Bank-İş (İst.)
2-Basın-İş (İst.)
3-Basın-İş (Ank.)
4-Gıda-İş (İst.)
5-Deniz-İş (İst.)
6-Türkiye Maden-İş Sendikası (İst.)
7-Türk Maden-İş (Zonguldak)
8-Lastik-İş (İst.)
9-Kimya-İş (İst.)
10-Petkim-İş (Ank.)
11-Pancar-İş (Ank.)
12-Tekstil (İst.)
13-T.Genel-İş (Ank.)
14-Toprak Su (Ank.)
15-T.Taşıt-İş (Ank.)
16-Y.İ.S Yapı İşçileri Sendikası (İst.)
17-Yapı-İş (Ank.)

Soruyoruz şimdi Süleyman bey idaresinin sayın İçişleri Bakanına:

İsmet Demir nerededir?..

Nufus kağıdında TC yazan bu vatandaş niçin tutuklanmıştır?.. Başına neler gelmiştir?..Encamı nedir?..

Bekliyoruz sayın İçişleri Bakanımızın kamuoyunu aydınlatacak (!) cevabını...

Ve pek sayın milletvekillerimizin de, ısıttıkları koltuklardan biraz kıpırdayıp konuyu Meclise getirmelerini bekliyoruz...

20. asır Türkiye'sinde ve o Türkiye'nin üçüncu buyuk şehrinde dağ başındaymış gibi bir adam kaçırılmış, bir daha da şu satırlar yazılana kadar o vatandaştan ses seda çıkmamıştır...

Devlet kuvvetleri tarafından işlenen, sadece suç değil, suçun da katmerlisidir...

Belge 32

17 Mayıs 1970 tarihli Milliyet Gazetesinde Kemal BİSALMAN İsmet DEMİR'in İzmir Basmahane alanından kaçırılışını şöyle yorumluyordu:

SIRRA KADEM BASAN SENDİKACI

Devr-i Süleyman da hiç bir şeye "olmaz" demeyin, bir bakarsanız oluverir .. İnsanlar boş parasız yatıp milyoner kalktığı gibi,günün birinde bakarsınız bir sendikacı sırra kadem basıverir...

İzmir de YİS (Yapı İşçileri Sendikası) adlı bir sendika vardır. Bu sendikanında İsmet Demir adında bir başkanı...

YİS'in Alliağa'daki Rafinerisini inşa ve monte eden "Badger Turkey" Limited şirketiyle sendikal mücadelesi bundan bir sene evvelinden başlar...

YİS bu işyerinde üye çoğunluğuna sahiptir. Bölge çalışma müdürlüğünden de toplu iş sözleşmesi yapma yetkisi almıştır. Ancak ne olursa olur, aynı işyerine el atan bir diğer sendika bu yetkiyi iptal ettirir, arkasından kendisi "Badger Turkey" şirketiyle toplu sözleşme imzalar.

Bunun üzerine YİS aynı işyerindeki ikinci muteahhit firma olan "Neftechimpromexort-Kozanoğlu" firmasına karşı faaliyete geçer... Buradaki işçiler de kısa zamanda sendikaya kaydolur ve YİS Bölge Çalışma Müdürlüğünden burada da toplu sözleşme yapmak üzere yetki alarak hazırlıklara başlar.

Ama tam bu sırada, 10 Mayıs Pazar günü, YİS Genel Başkanı İsmet Demir İzmir Basmahane Meydanından 3 sivil polis tarafından alınıp götürülür.

Olay duyulunca İsmet Demir'in peşine düşenler aynı gün kendisinin İzmir Emniyet Müdürlüğü 1. şubesinde olduğunu tesbit ederler ... Fakat bütün çalışmalara, bütün soruşturmalara rağmen,hangi sebepten ötürü yakalandığı tutuklandığı bir türlü öğrenilemez. İşin garibi, bir gün sonra İsmet Demir'in birinci şubeden de alınıp meçhul bir istikamete götürüldüğü anlaşılır!..

13 Mayıs 1970 gününe kadar, İsmet Demir'den en ufak bir haber, en ufak bir iz yoktur. Sanki yer yarılmıştırda İsmet Demir içine girmiştir.. Oraya bak yoktur buraya bak yoktur...

Neticede bir tesadüf eseri İzmir'den yola çıkarılan İsmet Demir'in Ankara 1. Şube Müdürlüğünde nezarette bulunduğu öğrenilir... O tesadüf te şudur: Aynı günlerde Fen Fakültesi olayı yüzünden nezarete alınan öğrenciler, dışarı çıktıklarında nezarette bir sendikacının bulunduğunu, isminin de İsmet Demir olduğunu söylerler .. Artık yapılacak iş emniyet müdürlüğüne müracaat edip 'neden tutuklandığını'sormak ve İsmet Demir'i kurtarmaktır.

Nitekim YİS'in Ankara'daki avukatı ve İsmet Demir'in Ankara'daki dostları derhal emniyet müdürlüğüne müracaat ederek kendisinin niçin tutuklandığını sorarlar.. Verilen cevap hayret vericidir. İlgililer:

—"Burada öyle bir kimse yok" derler!

Berikiler Fen Fakültesi talebelerinin nezarette gördüklerini söyleyincede, "Ha vardı ama, saldık, bıraktık" deyip keser atarlar

İsmet Demir serbest bırakılsa, ya Ankara'daki avukatına, ya da belli dostlarına şikâyete, olmasa bile hiç değilse merhaba demeye gelecektir. Gelmediğine göre demek ki nezarettedir. Şu halde polis bunu ne diye söylemez, saklar?... Gel çık işin içinden!..

Vatandaş hürriyetinin Anayasa teminatında bulunduğu Türkiye'de bellidir ki bir sendikacı polisler tarafından sebep gösterilmeksizin tutuklanmış. Anayasa aksini söylediği halde hakim karşısına çıkarılmayıp nezarette tutulmuş, sonra da izi kaybolmuştur..

Soruyoruz şimdi Süleyman bey idaresinin sayın İçişleri Bakanına:

İsmet Demir nerededir?..

Nufus kağıdında TC yazan bu vatandaş niçin tutuklanmıştır?.. Başına neler gelmiştir?..Encamı nedir?..

Bekliyoruz sayın İçişleri Bakanımızın kamuoyunu aydınlatacak (!) cevabını...

Ve pek sayın milletvekillerimizin de, ısıttıkları koltuklardan biraz kıpırdayıp konuyu Meclise getirmelerini bekliyoruz...

20. asır Türkiye'sinde ve o Türkiye'nin üçüncu buyuk şehrinde dağ başındaymış gibi bir adam kaçırılmış, bir daha da şu satırlar yazılana kadar o vatandaştan ses seda çıkmamıştır...

Devlet kuvvetleri tarafından işlenen, sadece suç değil, suçun da katmerlisidir...

İSMET DEMİR ÖLDÜ

İŞÇİ SINIFININ YİĞİT EVLADI
PARTİMİZ ÜYESİ

İSMET DEMİR'i

KAYBETTİK

MÜCADELESİ İŞÇİ SINIFINA IŞIK TUTACAKTIR

Cenazesi 18.3.1979 Pazar günü Topkapı Suriçi Gazi Ahmet Paşa Camiinde öğle namazından sonra kaldırılacaktır

VATAN PARTİSİ

SENDİKAMIZIN
KURUCUSU
İŞÇİ
SINIFIMIZIN
ÇALIŞKAN
EVLADI

İSMET DEMİR'i
kaybettik

(Y.İ.S.)
YAPI - İŞ SENDİKASI

(Cumhuriyet — 2313)

Kahramanlık destanlarla ve onlara yaraşır kahramanlarla dolu tarihimize karşı ömür boyu mücadele eden İŞÇİ SINIFININ yiğit savaşçısı,

İSMET DEMİR'i

Ani mücadelemizde ölmüş olduğu için,

DİSK — Genel İş, Devrimci Yapı İş, Koramiş, Tekstil, Nurçom-İş, Basın İş, İlaçcı Sağlık, Bayındır Sağlık-İş, Devrimci Yapı İş, Gıda-İş Sendikaları

(Cumhuriyet — 2312)

Kahramanlık Efsanesi Kapitalist Tekeli Sermayenin emperyalizmin kanlı uşağı karşısında, bir ömür boyu, yılmadan mücadele eden İŞÇİ ÖNDERİ

İsmet DEMİR'i

kaybetti

Ani mücadelemizde ışık tutacaktır.

İşçi sınıfı yürüyüşüne

ÇAĞRI

(Cumhuriyet — 2350)

İsmet Demir'in cenazesi, 18 Mart 1979 Pazar günü öğle namazından sonra kaldırılmak üzere Topkapı Suriçi Gazi Ahmet Paşa Camiinde...

Eşi ve kızı, İsmet Demir'in tabutu başında saygı duruşunda...

İsmet Demir'in cenazesi eller üzerinde taşınıyor..

İsmet Demir'in cenaze törenine katılanların oluşturduğu yürüyüş korteji...

İsmet Demir'e karşı son görevlerini yerine getiren arkadaşlarının Topkapı Mezarlığındaki saygı duruşu...

DİSK
13 ŞUBAT 1967

DİSK AJANSI

Sayı, 979/54 Tarih 16.3.1979

DİSK Yürütme Kurulu üyesi Tuncer KOCAMANOĞLU Yapı İşçilerinin ve Türkiye işçi sınıfının savaşkan bir neferi İsmet DEMİR'in ölümü üzerine aşağıdaki açıklamayı yapmıştır.

Y.İ.S Yapı İşçileri Sendikası Eski Genel Başkanı İsmet DEMİR dün gece yakalandığı hastalıktan kurtulamayarak hayata gözlerini yummuştur.

İsmet DEMİR, uzun yıllar yapı işkolunda uluslararası tekellerin sömürü ve baskısına karşı yürütülen mücadelenin ön saflarında yer almıştır.

1965 yılında Amerikan Lumnus şirketine karşı yapılan Ambarlı Termik Santralı grevi, 1966 yılında İtalyan-Fransız Joint Venture Entropose-Techint Şirketine karşı yapılan Pipe-Line boru hattı işçilerinin grevi, 1967'de İspanyol Dragodos Y. Construcciones Şirketine karşı Kadıncık Barajı işçilerinin grevi, 1968 yılında Amerikan Foster Wheeler Şirketine karşı İzmit Petro-Kimya tesisleri inşaatı işçilerinin grev ve direnişleri, 1970 yılında Amerikan Badger Şirketi ve Taşaronu Kozanoğlu-Çavuşoğlu Şirketine karşı rafineri yapım işçilerinin grevi, 1974 yılında İskenderun Demir Çelik Tesisleri yapım işçilerinin direnişi İsmet DEMİR'in sınıf mücadelesi içindeki yerini açık olarak belirler.

Yaşama ve çalışma koşullarının ağır, sömürünün ve baskının yoğun olduğu yapı işkolunda yürütülen mücadele, kan, ter, ecel ve zindanla doludur.

İsmet DEMİR bu kavgada en uzunu 12 Mart dönemi olmak üzere bir çok kez tutuklanmıştır. En yakın çalışma arkadaşlarından Fukara Tahir (Tahir ÖZTÜRK) ve Necmettin GİRİTLİOĞLU kanlı saldırılar sonucu şehit edilmiştir.

İsmet DEMİR öldü. Mücadelesi sürecektir. Bütün arkadaşlarına ve işçi sınıfımıza başsağlığı dileriz.

PENCERE

İlhan Selçuk

İSMET DEMİR'İN ANISINA...

Pazar günü bu köşenin altında bir ölüm ilânı çıktı. Özetle şöyle diyordu:

"İsmet Demir'i kaybettik."

Kimdi İsmet Demir?

Sanırım çoğu kişi bu soruya yanıt veremiyecektir. İsmet Demir toplumun ünlü kişilerinden değildi. Ama ün, bizim toplumda her zaman iyilikle, doğrulukla, değerle, içerikle bağdaşmıyor. Ünlü bir gazinocu, işadamı, kaçakçı, sinema yıldızı, gazeteci, hırsız gangster olabilirsiniz. Bir kimsenin meşhur olması çok zor değildir.e Nice kötü, yeteneksiz olumsuz ünlüler görülmüştür. Ünsüzlük içinde yaşamını tüketip topluma büyük katkılarda bulunan nice değeri anımsamak da olasıdır.

Evet, kimdi İsmet Demir? Tanımak için, önce Demir'in özyaşamına bir göz atalım:

"İsmet Demir, uzun yıllar yapı işkolunda uluslararası tekellerin sömürü ve baskısına karşı yürütülen mücadelenin ön saflarında yer almıştır. 1965 yılında Amerikan MWK şirketine karşı yapılan Lumcuş grevi, 1966 yılında İtalyan-Fransız Joint Venture Entrop-Techint şirketine karşı yapılan boru hattı işçilerinin grevi, 1967'de İspanyol Dragodos Y.Construcciones şirketine karşı Kadınhan barajı işçilerinin grevi, 1968 yılında Amerikan Foster Wheler şirketine karşı İzmit Petro-Kimya Tesisleri inşaatı işçilerinin grev ve direnişleri, 1970 yılında Amerikan Badger şirketi ve taşeronuna karşı rafineri yapım işçilerinin direnişi, 1974 yılında İskenderun Demir-Çelik Tesisleri yapım işçilerinin direnişi; İsmet Demir'in sınıf mücadelesi içindeki yerini açık olarak belirler. Yaşama ve çalışma koşullarının ağır; sömürünün ve baskının yoğun olduğu Yapı-İş kolunda yürütülen mücadele; kan, ter, ecel ve zindanla doludur.

İsmet Demir bu kavgada en uzun 12 Mart dönemi olmak üzere bir çok kez tutuklanmıştır. En yakın çalışma arkadaşlarından fukara Tahir (Tahir Öztürk) ve Necmettin Giritlioğlu kanlı saldırılar sonucunda şehit edilmişlerdir."

İşte bu İsmet Demir öldü.

*

DİSK Basın-İş Sendikası Genel Başkanı Burhan Şahin'den İsmet Demir için bir mektup aldım:

"İlhan Abi,
Emperyalist metropollerin finans kuruluşlarıyla, ülkemizin tüm ekonomisini elinde tutan sömürü ve saldırı ağlarının apaçık ortaya çıktığı günümüzde İsmet Demir'in verdiği mücadele daha bir anlam taşıyor. Ayrıca, sınıf mantığı ve metodu içinde ömür boyu kavga veren İsmet Demir, gırtlak kanserinden öldüğü gün, sigortasız peş parasız aramızdan ayrıldı. Klasik düzen sendikacıları gibi arkasında han, hamam, görünür görünmez pislikler değil, bizlere rehber olacak pırıl pırıl parlayan ve parlayacak zengin deneyler bıraktı."

*

Kimisi ölünce ardında han-hamam apartıman ve sağdan bol sıfırlı banka hesabı bırakır; kimisi de gelecek emekçi kuşaklarına örnek olacak yaşam sonucunda beş parasız ve sigortasız musalla taşına uzanır.

Bırakın bu işin anlamını ve sağını; devrimci kesimde bile nice farfarayla ün kazanan kişiler vardır. Bunlar küçük parmakları incinse kişiliklerini gazete sütunlarında sorun niteliğine dönüştüren bencil marifetlilerdir; kimileri de İsmet Demir gibi işini yapar; görevini yürütür, sonra bu dünyadan çeker gider sessizce...

Ölüm anlamsızdır.

Ölümü, anlamlı yapan yaşamdır; yaşamın biçimidir; içeriğidir. İsmet Demir'in ölümü, yaşamını bütünleyen bir olay. Öyle bir olay ki önünde saygıyla eğilmek zorunluğunu oluşturmuş.

İsmet Demir'i şimdi tanıdınız mı? Bilemem. Ben yeterince tanıyamadığım için kendimde acı bir eksiklik duyuyorum. Çünkü şu yozlaşıp kokuşan toplumda, gerçek değerlerin İsmet Demir gibi emekçilerde odaklaştığını her gün biraz daha çarpıcı biçimde anlamaktayım.
İsmet Demir'in anısına selâm olsun bu yazım.

Sosyalist

Sayı : 78 FİYATI : 10 TL.

DÜŞÜNCE VE DAVRANIŞ BİRBİRİNDEN AYRILMAZ!

İSMET DEMİR ÖLDÜ MÜCADELESİ SÜRECEK..

İşçi sınıfımızın 1960 sonrası sendikal mücadelesinin sayılı namuslu yiğit önderlerinden İsmet Demir'i 16 Mart 1979 günü kaybettik. Bu işçi önderinin mücadelesi, ders alınacak bin bir deneyle dolu. Burada bir koç sözle, onun neden 1960 sonrası sendikal hareketin sayılı, namuslu ülkücü önderlerinden biri olduğunu belirtmeye çalışalım.

İsmet Demir, 1925 yılında Eskişehir'de bir işçi çocuğu olarak dünyaya geldi, ve hayata bir işçi olarak atıldı. Onun ilk işçilik yılları, işçi sınıfının kendiliğinden mücadelesi üzerinde ağır baskıların bulunduğu sendikal örgütlenmenin olağanüstü ölçüde kısıtlandığı, grev hakkının yasak olduğu döneme rastlar.

"Domuzuna sömürü ve sosyal haklara baskı düzenini az çok düzelten" 27 Mayıs devrimi ile, işçi sınıfının kendiliğinden mücadelesi hızlı bir gelişim kaydetti. Sayıları milyonları bulan işçi sendikalarda örgütlenmeye başladı; biricik nefes müdafaası aracı olan grev silahı ile ekonomik mücadelesini geliştirdi. İşçi sınıfındaki bu canlılık, ileri doğru atılış, yapım işçilerini de etkilemezlik edemedi. Bu işkolu da pekçok greve, direnişe sendikal örgütlenmeye sahne oldu. Karadeniz Ereğlisi'ndeki Foster Wheeler şirketinde girişilen grev hareketi de İsmet Demir'in ilk eylemi ve bir bakıma sendikal mücadelede ilk sınavı oldu. Anılarında, bu grevin kendisi üzerindeki etkisini şöyle anlatır:

"Ereğli olayları bana şu gerçeği öğretti. İnsanları sevmesini ve hiçbir karşılık beklemeden insanlara hizmet etmeyi. Bu gerçeklik bundan böyle hayatıma hakim olacaktı ve oldu da.."

İşte İsmet Demir 1960 sonrasında işçi hareketindeki yükselişte, işçi sınıfının ekonomik-sendikal mücadelesinin yani kendiliğinden mücadelesinin bir öncüsü olarak sıyrıldı. Ancak Türkiye işçi sınıfının ekonomik mücadelesi, nice sendikal mücadele "öncü"sü, nice sendika "lider"i tanımıştır; hâlâ tanımaktadır da. İsmet Demir onlardan değildi. Diğerleri gibi para, mevki ya da ün için çabalamıyordu.e "Hiç bir karşılık beklemeden insanlara hizmet etmek" ülkusüne hayatı boyunca sadık kaldı. Tüm mücadelesi ve nihayet ölümü bu ülküye sadakatin bir kanıtıdır. İsmet Demir, "bir lokma bir hırka" yaptığı bunca hizmetlerden sonra, öldüğünde geriye sadece saygı duyulacak, örnek alınacak bir mücadele anısı bıraktı.

1965-1974 yılları arasında nice işçi direnişleri vardır ki, İsmet Demir bu direnişlerin hep öncüsü, örgütleyicisi ve yöneticisidir:

1965 yılında Amerikan MWK şirketine karşı yapılan Lummus grevi; 1966'da İtalyan-Fransız Joint Venture Entropa-Techint şirketine karşı yapılan boru hattı grevi;1967'de İspanyol Dragodos Construcciones Şirketine karşı Kadıköhan Barajı grevi; 1968 yılında Amerikan Foster Wheeler Şirketine karşı İzmit Petro-Kimya tesisleri inşaatı grev ve direnişleri;1970 yılında Amerikan Badger Şirketi ve Tagaronu Kozanoğlu Çavuşoğlu Şirketine karşı Rafineri yapım işçileri grevi; 1974 yılında İskenderun Demir-Çelik tesisleri yapım işçileri grevi....

Bunlar uzun mücadele yıllarından adı hemen akla geliverenler sadece. Bütün bu işyerlerinde ve daha nice yerlerde yapım işçilerinin örgütlenmesi için, uzun-kahırlı-çileli çalışmalar

İsmet Demir bu mücadelede Yapım İşçileri Sendikası (Y İ S)'nı kurdu. Yapı işçilerinin kahırlı mücadele örgütü olan YİS, o dönemin ve günümüzün: "İşçi sınıfını örgütlenmekten tiksindirip kaçırtmak için kurulmuş birer kurt kapanı, it tuzağı" sendikalardan değildi. Bu sendika, işçi sınıfının kendiliğinden ulaşacağı bilincin en ileri noktasına varmış, militan, namuslu, ülkücü sendikacılar vardı. Finans-kapital, böylesi sendikacılara ve sendikalara karşı en ağır baskı metodlarını uygulamazlık edemezdi. İsmet Demir'in yürüttüğü mücadelede uğradığı baskılar sayısızdır. Pek çok kez hapse girdi; pek çok kez ölümle karşı karşıya geldi. En yakın mücadele arkadaşlarından Necmettin Giritlioğlu, Aliağa grevi sırasında şehit edildi.

İsmet Demir, YİS için anılarında şunları söylüyor:

"Bu günün geçerli sendikacılığı şudur: Çeşitli yollardan sendika kasasına para toplamak, toplanan paralarla çevrene bir sürü dalkavuk toplamak ve büyük sendikacılık propagandası ile toplumu yanıltmaya çalışmak.. Bugün bu sendikalar ön planda gözükmektedir."

"YİS bu sahteci duruma düşmedi ve asla düşmek te istemedi. Yoksa ele geçen imkânlar buna çok müsait idi.

"Bu nedenle finans-kapital acımasız YİS'e karşı gizli bir savaş açtı. Bir sürü uşağı bu yolda kullandı. YİS'in faaliyetlerini durdurmak için gizliden gizliye her türlü bile ve tertiplere başvurdu. Emrindeki devlet güçlerini bu yolda kullandı. Bununla yetinmeyerek, YİS'in içinde zayıf mizaçlı kişileri satın almaya kalktı ve başarılı da oldular. Fakat asla YİS'in faaliyetlerini durdurma olanaklarına kavuşamadılar. Çünkü YİS hayatiyetini işçinin özüne dayanmış ve ondan güç almıştı. Finans-kapitalin bu faaliyetleri YİS elemanlarını insanüstü çalışma gayretleri ile başbaşa bıraktı. Gereğinde elemanlar aç ve susuz kaldılar. Fakat asla yılgınlık ve zayıflık göstermiyerek, işçinin şanına lâyık çalışmaları sürdürdüler. Ve davanın kutsallığına asla gölge düşürmediler."

İsmet Demir bir sendika lideri idi. Ama sadece bir sendikacı olarak ölmedi. İşçi sınıfının kendiliğinden hareketinin bu militan, namuslu ülkücü önderinin proletarya sosyalizmi ile buluşması elbet tesadüf değildi. Nasıl her gerçek demokrat sosyalist olmak zorunda ise, işçi sınıfının kendiliğinden hareketinin sonuna kadar namusunu, ülkücülüğünü yitirmeyen her öncüsü de, er veya geç sosyalizme varma zorundadır. İsmet Demir, bu kaçınılmazlığın belirlemesi ile bir proletarya sosyalisti olarak öldü. Kendisini hasta yatağına bağlayan kanser illetine rağmen, işçi sınıfının mücadelesine elinden geldiğince katkıda bulunmaktan bir an bile geri kalmadı. Bir yandan konuşamadığı için yazarak deneylerini iletmeye çalışırken, diğer yandan Partisinin eylemleri, mücadelesi ile yakından ilgilendi. Parti içindeki ideolojik mücadeleyi dikkatle izledi. Yazılı görüşleri okudu; tartışma bantlarını dinledi. Ve nihayet Kongreye görüşlerini iletmeyi de bir görev bildi. Vatan Partisi III. Olağan Kongresine ilettiği yazısında şunları söylüyordu:

"Kesinlikle inanıyorum ki, Kongre delegeleri, tarihi misyonlarının bilincinde olarak düşünüp davranacaklar ve Vatan Partisi'nin 3. Olağan Kongresi burjuva sosyalizminin GÖMÜLÜŞ TÖRENİ olacaktır. Burjuva sosyalizminin mezarı başında ise PROLETARYA SOSYALİZMİNİN bütün heybetiyle yükseleceği gerçeğine tüm kalbimizle inanıyoruz. Bu inanç, iyimser olmamızın ve geleceğe güvenle bakmamızın kaynağı olmaktadır."

İsmet Demir son bir-iki ayında gücünü iyice kaybetti; hastalığı gittikçe ağırlaştı. Ama buna rağmen çalışmasını, hayata ve işçi sınıfının mücadelesine olan ilgisini azaltmadı. Ölümünden birkaç gün önce, Parti Merkez Komitesi'nin kararı gereği olarak Parti üyelik fişini yenilemeyi unutmadı. Ölümünden birkaç önce ise yine anıları ile ilgili düzeltmeler yapıyor, bu konudaki sorulara yazılı cevaplar vermeye çalışıyordu.

İsmet Demir, işçi sınıfının bir adsız savaşçısı olarak "hayatın sillesi ile vurulup öldü." Cenazesinde Partili arkadaşları, kimi eski dostları ve mücadelesine saygı duyan, kendisini şansen tanıyan bazı işçi ve aydınlar vardı. Birlikte mücadele ettiği onbinlerce işçiden belki sadece birkaçı cenazesine katılabilmişti. Belki o işçilerin çok büyük bir çoğunluğunun İsmet Demir'in ölümünden haberi bile olmamıştı. Ama ne garip tecellidir ki, cenazesinde pekçok sendikanın kocaman çelenkleri vardı. Bir bakıma o çelenkler, İsmet Demir'e hiç mi hiç benzemeyen sendikacıların gönderdiği o çelenkler, onun mücadelesinin daha büyük bir güçle ama sosyalist siyasi bilinçle yürütülmesi gerektiğini de anlatıyordu.

DÜŞÜNCE ve DAYANIŞMA
DERGİSİNDİR ATILMAZ

kıvılcım

Sayı: 5 /80 Mayıs 1979
Fiyatı: 7.5 Lira

İSMET DEMİR 1925-1979

İŞÇİ SINIFIMIZIN YİĞİT ÖNDERİ, EN ESKİ SOSYALİZM MİLİTANI PROLETER SENDİKACI İSMET DEMİR'İ YİTİRDİK. YAŞAMI ÖRNEĞİMİZ, ANISI MÜCADELEMİZE ÖNEK OLACAKTIR.

Kıvılcım

devrimci derleniş

İSMET DEMİR
(1925 - 1979)

İşçi sınıfının en mücevher bir yiğit, en fedakâr önderlerinden İsmet Demir'i kaybettik.

O, sömürücülerin en çirkin emellerlerinin en ağır saldırıya geçtiği bir zamanda yıllarca sürdürdüğü Amerikan MNC şirketine karşı **Lassasse**, İtalyan-Fransız UV. Eti gıda-Tarkan şirketine karşı **bora bora işçilerinin**, İsviçreli Dragoslav T.C. şirketine karşı **Kadıköy Sarıyer işçilerinin**, Amerikan FW şirketine karşı **İzmit Pasa-Kimya Tezcilerî işçilerinin**, Amerikan Bolger şirketi ve taşeronuna karşı **cafcavri yapan işçilerinin, İskenderun Demir-Çelik sendikeri yapan işçilerinin** grev ve direnişlerini başarıyla yürüttü.

Ama kendisi değerini en büyük ölçü kazanır karşı fazla direnemedi.

Yaşamı sömürenler, onun mücadelelerine dudaş olmuş!

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Önsöz	5
Yayına hazırlayanların notu	11
YİS-Yapı İşçileri Sendikası Tüzüğü başlangıç bölümü	15
BÖLÜM: I	
Anılar	17
BÖLÜM: 2	
Yapı-İş Sendikası-Ankara	22
Karadeniz Ereğlisi	25
Yapı-İş Marmara Bölge Sendikası-İstanbul	29
YİS-Yapı İşçileri Sendikası	32
Petrol Boru-Hattı İnşaatı ve Grev	34
YİS'te Bölünmeler	48
Kadıncık ve Şamlar Barajı Grevi	51
YİS'te Ekonomik çöküntü ve yenilenme	56
YİS'in Gençlikle İlk İlişkileri	57
Aliağa Petrol Rafineri İnşaatı ve Grev	57
İskenderun ve Direniş	79
BÖLÜM: 3	
Grev ve Direnişde Dikkat Edilecek Hususlar	101
Sendika Kongreleri ve İki Anı	115
Sonuç	118
Belgeler	121
İsmet Demir Öldü	182

"Bu kitapta, gırtlak kanserinin konuşamaz kıldığı İsmet Demir'in sancılar ve kanamalar içinde ölümü beklerken, ölümünden birkaç saat öncesine kadar, biraz kendine geldikçe yazıp düzenlediği anıları-deneyleri yer almaktadır.

(...)

"İçeriği bir yana, bu kitap, yazılış biçiminin ve şartlarının kendisine kazandırdığı niteliği ile, yani ölüme mahkum bir emekçinin, burjuvaziye karşı mücadelesini sürdürmesinin, sınıfına, halkına ve hayata bağlılığının bir örneği olma niteliği ile bile şu çürüyen burjuva dünyasına indirilmiş bir darbedir.

"İsmet Demir'in anıları birkaç bakımdan önem taşımaktadır.

"Birincisi Türkiye İşçi Sınıfı'nın ve devrimci hareketinin tarihi bakımından zengin verilerle dolu bir belgedir. Kaba bir gözlemle bile, yeni devrimci kuşaklara, işçi hareketinin nereden nereye geldiğini; bugün hangi mirasın üzerinde durulduğunu gösterir. Örneğin, İsmet Demir'in anılarının esas bölümünü kapsayan 1960-1971 arası sarı sendikacılar, polis, patronlar vs, İsmet Demir'i işçiden tecrit etmek için, onun komünist olduğunu söylerler.. Bugün aynı sarı sendikacılar, aynı ajanlar işçiyi kontrol altında tutabilmek için kendilerinin en has "komünist" ve de "devrimci" olduğu propagandasını yapıyorlar. Nereden nereye.... Ve, bu yol, İsmet Demir gibi insanların, göze görülmez sabırlı çalışmaları ile kat edilmiştir.

"Bir geleneğe bağlanmanın, geleneğe dayanmanın, onun üzerinde, yükselmenin önemini bütün büyük devrimciler bilirler. Proletarya'da kendi mücadelesinin en iyi geleneklerini bilmeli, onların unutulmasına ve gömülmesine müsaade etmemelidir. İsmet Demir'in anıları, her proleterin gururla ve güvenledayanıp üzerinde yükseleceği bir geleneği, proletaryanın yeni kuşaklarına taşıyan bir köprüdür."

Fiyatı 150 TL.